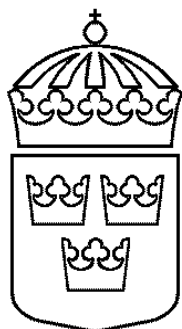

Regeringens proposition 1999/2000:1

Budgetpropositionen för 2000

Förslag till statsbudget för budgetåret 2000, reviderad finansplan,
budgetpolitiska mål, ändrade anslag för budgetåret 1999,
skattefrågor m.m.

Regeringens proposition 1999/2000:1

Budgetpropositionen för 2000

Regeringen överlämnar härmed enligt 9 kap. 6 § regeringsformen sitt förslag till statsbudget för budgetåret 2000 och föreslår att riksdagen beräknar inkomster och beslutar om utgifter för staten i enlighet med de specifikationer som fogats till förslaget.

Stockholm den 9 september 1999

Göran Persson

Bosse Ringholm
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller regeringens förslag till 2000-talets första statsbudget. Förslaget till statsbudget, som omfattar alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov, visar en omslutning på 700 miljarder kronor. Statens lånebehov för budgetåret 2000 beräknas till -82,5 miljarder kronor, vilket innebär att statsskulden amorteras.

I propositionen redovisar regeringen en reviderad finansplan, budgetpolitiska mål, en prognos för budgeten för 1999 samt lämnar förslag till ändrade och nya anslag på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999.

Regeringen redovisar förslag till utgiftstak för staten för åren 2000 - 2002 fördelat på de av riksdagen fastställda utgiftsområdena och ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. I bilaga 1 redovisas specifikation av statsbudgetens anslag och inkomstitlar för budgetåret 2000.

Förslag till statsbudget för budgetåret 2000

Utgifter m.m.*Tusental kronor*

Utgiftsområde 1	Rikets styrelse	4 460 583
Utgiftsområde 2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 578 345
Utgiftsområde 3	Skatteförvaltning och uppbörd	5 921 618
Utgiftsområde 4	Rättsväsendet	22 667 103
Utgiftsområde 5	Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 983 393
Utgiftsområde 6	Totalförsvaret	46 648 614
Utgiftsområde 7	Internationellt bistånd	13 236 909
Utgiftsområde 8	Invandrare och flyktingar	4 900 562
Utgiftsområde 9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	25 362 652
Utgiftsområde 10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	92 470 469
Utgiftsområde 11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33 618 800
Utgiftsområde 12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	44 755 500
Utgiftsområde 13	Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	30 573 000
Utgiftsområde 14	Arbetsmarknad och arbetsliv	46 129 988
Utgiftsområde 15	Studiestöd	20 981 447
Utgiftsområde 16	Utbildning och universitetsforskning	32 572 588
Utgiftsområde 17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 570 486
Utgiftsområde 18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	15 592 068
Utgiftsområde 19	Regional utjämning och utveckling	3 310 433
Utgiftsområde 20	Allmän miljö- och naturvård	1 721 371
Utgiftsområde 21	Energi	1 445 526
Utgiftsområde 22	Kommunikationer	25 532 440
Utgiftsområde 23	Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	9 726 327
Utgiftsområde 24	Näringsliv	2 983 313
Utgiftsområde 25	Allmänna bidrag till kommuner	97 666 700
Utgiftsområde 26	Statsskuldsräntor m.m.	81 810 000
Utgiftsområde 27	Avgiften till Europeiska gemenskapen	23 083 000
Summa utgiftsområden		699 303 235
Minskning av anslagsbehållningar		6 000 000
Summa utgifter		705 303 235
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto		39 509 735
Överföring AP-fonden		-45 000 000
Summa		699 812 970

Inkomster m.m.*Tusental kronor*

Inkomsttyp 1000	Skatter m.m.	617 097 070
Inkomsttyp 2000	Inkomster av statens verksamhet	48 868 900
Inkomsttyp 3000	Inkomster av försåld egendom	95 031 000
Inkomsttyp 4000	Återbetalning av lån	2 653 500
Inkomsttyp 5000	Kalkylmässiga inkomster	9 017 000
Inkomsttyp 6000	Bidrag m.m. från EU	9 645 500

Summa inkomster		782 312 970
Beräknat lånebehov		-82 500 000
Summa		699 812 970

Innehållsförteckning

1	Reviderad finansplan	17
1.1	2000-talets första statsbudget.....	17
1.2	Den ekonomiska utvecklingen	19
1.2.1	Internationell ekonomisk utveckling.....	20
1.2.2	Svensk ekonomisk utveckling	20
1.2.3	Sysselsättning och arbetslöshet	21
1.2.4	Kalkyl för 2001 och 2002	22
1.3	Den ekonomiska politiken	23
1.3.1	Sunda offentliga finanser	23
1.3.2	Stabila priser	25
1.3.3	Lönebildning.....	27
1.4	Tillväxt och rättvisa	28
1.4.1	En politik för full sysselsättning	28
1.4.2	En uthållig tillväxt	32
1.5	Rättvisa skatter för vård, skola och omsorg	34
1.5.1	Vård, skola och omsorg	35
1.5.2	Skatter för jobb och rättvisa	37
1.6	Fördelningseffekter.....	38
2	Förslag till riksdagsbeslut	43
3	Lagförslag	51
3.1	Förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370).....	51
3.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt	52
3.3	Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)	54
3.4	Förslag till lag om skattereduktion på förvärvsinkomster vid 2001 års taxering.....	56
3.5	Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624).....	57
3.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.....	58
3.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1983:1104) om särskild skatt på elektrisk kraft från kärnkraftverk	62
3.8	Förslag till lag om ändring i fordonsskattelagen (1988:327)	63
3.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1538) om periodiseringsfonder	67
3.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter	68
3.11	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift	70
3.12	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift	71

3.13	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.....	72
3.14	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.....	75
3.15	Förslag till lag om underlag för fastighetsskatt i vissa fall vid 2001 års taxering	77
3.16	Förslag till lag om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt	78
3.17	Förslag till lag om beräkning av viss inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 2002 års taxering, m.m.....	79
4	Budgetpolitiska mål och statsbudgeten	83
4.1	Budgetpolitiska mål	83
4.1.1	Utgiftstak	83
4.1.2	Överskott i den offentliga sektorns finanser.....	84
4.2	Makroekonomiska förutsättningar.....	85
4.3	Politiska prioriteringar	86
4.4	Statsbudgetens utveckling.....	89
4.4.1	Statsbudgetens inkomster	89
4.4.2	Statsbudgetens utgifter.....	90
4.4.3	Statsbudgetens saldo, statens finansiella sparande och statskuld.....	96
4.5	Kommunsektorns finanser.....	100
4.6	Ålderspensionssystemet	100
4.7	Den offentliga sektorns finanser	101
5	Prognos och tilläggsbudget 1999	105
5.1	Inledning	105
5.2	Utgiftsprognos 1999.....	105
5.2.1	Budgetsaldo och statsskuld 1999.....	105
5.2.2	Takbegränsade utgifter 1999	106
5.2.3	Utgiftsprognoser per utgiftsområde	107
5.3	Förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för 1999.....	111
5.3.1	Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	111
5.3.2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	113
5.3.3	Utgiftsområde 4 Rättsväsendet.....	113
5.3.4	Utgiftsområde 6 Totalförsvaret	114
5.3.5	Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.....	115
5.3.6	Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar.....	115
5.3.7	Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.....	116
5.3.8	Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	117
5.3.9	Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	118
5.3.10	Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	119
5.3.11	Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	119
5.3.12	Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	120
5.3.13	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	120
5.3.14	Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.....	121
5.3.15	Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling	122
5.3.16	Utgiftsområde 22 Kommunikationer.....	122

5.3.17	Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	123
5.3.18	Utgiftsområde 24 Näringsliv.....	125
6	Inkomster.....	129
6.1	Inledning.....	129
6.2	Offentliga sektorns skatter – periodiserad redovisning	130
6.2.1	Antaganden om den makroekonomiska utvecklingen m.m.....	130
6.2.2	Regeländringar.....	130
6.2.3	Inkomstskatt hushåll.....	131
6.2.4	Inkomstskatt bolag	134
6.2.5	Socialavgifter och allmän pensionsavgift	135
6.2.6	Egendomsskatter.....	136
6.2.7	Skatt på varor och tjänster.....	137
6.3	Offentliga sektorns inkomster enligt nationalräkenskaps- systemet	139
6.4	Statsbudgetens inkomster – kassamässig redovisning	140
6.4.1	Övergången från periodiserad till kassamässig redovisning.....	140
6.4.2	Skatter m.m.....	140
6.4.3	Övriga inkomster	145
6.4.4	Ändrad redovisning av titlar	147
6.5	Kommunskatter.....	147
6.6	Skattekvoten	148
7	Utgifter åren 2000-2002.....	151
7.1	Utgifternas fördelning på utgiftsområden	151
7.2	Budgeteringsmarginalen och utnyttjande av saldoutrymme.....	157
7.3	Beräkning av utgifterna för den offentliga sektorn	158
7.4	Beskrivning av utgiftsområden.....	158
7.5	Avgiftsbelagd verksamhet.....	176
7.6	Finansiering av investeringar och rörelsekapital	178
7.7	Garantier	181
7.8	Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser.....	181
7.9	Bemyndigande för ramanslag	183
8	Skattefrågor.....	187
8.1	Inledning.....	187
8.2	Beskattning av förvärvsinkomster.....	188
8.2.1	Allmän inriktning av en reform	188
8.2.2	Inkomstskatten för år 2000	193
8.2.3	Det fasta beloppet vid beskattningen av förvärvsinkomster.....	196
8.3	Företagsskattefrågor	196
8.3.1	Beskattning av bolagsinkomster.....	196
8.3.2	Utvidgade reserveringsmöjligheter	198
8.3.3	Befrielse från kupongskatt vid näringsbetingat innehav	199
8.3.4	Slopade stoppregler.....	200
8.3.5	Återköp av egna aktier	201
8.3.6	Beskattning av utländska nyckelpersoner.....	201
8.3.7	Kontantmetod för småföretagare.....	201
8.4	Förändrade avgiftsnivåer för socialavgifterna m.m.....	202
8.5	Fastighetsskattefrågor.....	205

8.5.1	Underlaget för fastighetsskatt vid 2001 års taxering.....	205
8.5.2	Sänkt fastighetsskatt för bostadshyreshus.....	207
8.5.3	Nytt stickår.....	207
8.5.4	Begränsad fastighetsskatt.....	207
8.6	Energi- och trafikskattefrågor.....	208
8.6.1	Jordbrukets energibeskattning.....	208
8.6.2	Skatteväxling.....	208
8.6.3	Fordonsskatt för tunga bussar.....	209
8.6.4	Lättnad i beskattningen av miljövänliga bilar.....	210
8.6.5	Övriga punktskattefrågor.....	211
8.7	Andra förslag i särpropositioner under hösten 1999.....	211
8.8	Finansiella effekter m.m.....	212
8.8.1	Förslag i budgetpropositionen.....	212
8.8.2	Förslag i andra propositioner.....	214
9	Ekonomisk styrning.....	223
9.1	Inledning.....	223
9.2	Utvecklingsbehov.....	223
9.3	Framtida utvecklingsinsatser.....	224
10	Inriktningen av förvaltningspolitiken.....	229
10.1	Utvecklingen inom statsförvaltningen.....	229
10.1.1	Halvering av antalet myndigheter.....	229
10.2	Verkschefer i staten.....	230
10.3	Bättre service genom IT.....	231
10.4	Anpassningen till år 2000.....	233

Bilagor

- Bilaga 1 Specifikation av statsbudgetens utgifter och inkomster budgetåret 2000*
- Bilaga 2 Svensk ekonomi*
- Bilaga 3 Avstämning av målet om en halverad arbetslöshet till år 2000*
- Bilaga 4 Fördelningspolitisk redogörelse*

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 september 1999

Tabellförteckning

Utgifter m.m.	4
Inkomster m.m.....	5
1.1 Försörjningsbalans 1999–2000.....	20
1.2 Nyckeltal 1999–2000	21
1.3 Sysselsättning, arbetslöshet och löneutveckling.....	22
1.4 Tre kalkyler för BNP de följande åren	22
1.5 Offentliga finanser 1993–2000.....	23
1.6 BNP-tillväxt.....	23
1.7 Nu föreslagna utgifts- och skatteförändringar, netto.....	24
1.8 Ökade resurser till vård, skola och omsorg.....	36
2.1 Specifikation av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag för budgetåret 1999	46
4.1 Utgiftstak för staten	84
4.2 BNP-tillväxt.....	85
4.3 Makroekonomiska förutsättningar	85
4.4 Nu föreslagna utgifts- och skatteförändringar	87
4.5 Statsbudgetens inkomster	89
4.6 Statsbudgetens utgifter 1998-2002	91
4.7 Förändring i fasta priser för utgifterna exklusive statsskuldräntor 1998-2002	91
4.8 Takbegränsade utgifter 1998-2002	94
4.9 Kassamässiga statsskuldräntor.....	95
4.10 Kostnadsmässiga statsskuldräntor	96
4.11 Statsbudgetens saldo och statsskulden.....	97
4.12 Statsbudgetens saldo efter överföring till hushållen samt justering för större engångseffekter	98
4.13 Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande efter beräknings- teknisk överföring till hushållen.....	99
4.14 Kommunsektorns finanser	100
4.15 Ålderspensionssystemet	101
4.16 Den offentliga sektornas finanser	102
5.1 Budgetsaldo och statsskuld år 1999	106
5.2 Takbegränsade utgifter år 1999	107
5.3 Användning av medel 1999	110
6.1 Offentliga sektorns skatter, periodiserad redovisning och redovisning enligt nationalräkenskaperna, samt statsbudgetens inkomster	129
6.2 Antaganden och förändringar jämfört med 1999 års ekonomiska vårproposition (VP99)	130
6.3 Bruttoeffekter av regeländringar.....	131
6.4 Offentliga sektorns skatteintäkter 1997–2002.....	132
6.5 Effekter på inkomstskatten av periodiseringsfonder	134
6.6 Arbetsgivaravgifter 1999 och 2000.	135

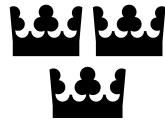
6.7	Prisutveckling på småhus	136
6.8	Fastighetsskatt fördelat på fastighetstyp	137
6.9	Intäkter från energiskatter	139
6.10	Offentliga sektorns skatter redovisade enligt nationalräkenskaperna, sektorsvis	139
6.11	Offentliga sektorns skatter redovisade enligt nationalräkenskaperna, skatteslag	140
6.12	Statens skatteintäkter och statsbudgetens skatteinkomster 1997–2002	142
6.13	Statsbudgetens inkomster 1998–2002	142
6.14	Skillnad mellan kassamässig och periodiserad skatt - Fysiska personers inkomstskatt	143
6.15	Skillnad mellan kassamässig och periodiserad skatt - Juridiska personers inkomstskatt	144
6.16	Skillnad mellan kassamässig och periodiserad skatt - Socialavgifter och allmän pensionsavgift	144
6.17	Skillnad mellan kassamässig och periodiserad skatt - Mervärdesskatt	145
6.18	Skattepliktiga transfereringars inverkan på skattekvoten	148
6.19	Skattekvot enligt nationalräkenskaperna (NR) och periodiserad skattekvot	148
7.1	Utgiftstak och takbegränsade utgifter 2000–2002	152
7.2	Förändring av takbegränsade utgifter mellan 1999 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för år 2000	153
7.3	Teknisk korrigerings utgiftstaket år 2000	157
7.4	Utgiftstak för den offentliga sektorn	158
7.5	Totala avgiftsintäkter som myndigheterna får disponera 1997–2000	177
7.6	Avgiftsintäkter som myndigheterna får disponera per utgiftsområde åren 1999 och 2000	177
7.7	Låneram för budgetåret 2000	178
7.8	Lån och låneramar 1997–1999	179
7.9	Kreditram för budgetåret 2000	179
7.10	Övriga låneramar i Riksgäldskontoret	180
7.11	Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende år 2000	182
8.1	Den allmänna pensionsavgiften, brutto och netto med hänsyn till avdragsgillhet mot inkomstskatt vid olika inkomstnivåer år 2000.	189
8.2	Skatteförändringar för löntagare i olika inkomstintervall år 2000 enligt föreslagna regler med eller utan beaktande av förlängd tillfällig skattereduktion.	195
8.3	Avgiftssatser enligt gällande regler	203
8.4	Nya avgiftssatser fr.o.m. år 2000	205
8.5	Budgeteffekter av åtgärder på skatteområdet i och i anslutning till BP 2000. Bruttoeffekter, kassamässiga effekter för staten och offentliga sektorn år 2000–2002 samt varaktiga effekter för offentlig sektor	215
8.6	Antal företag och anställda med indelning i storleksklasser, näringsgrenar och efter ägarkategori.	217
8.7	Vinster och förluster i företag med indelning i storleksklasser och efter ägarkategori.	218
8.8	Vinster och skatter för företag av olika storlek	218
8.9	Avsättningar till periodiseringsfond i stora, medelstora och små företag	219
10.1	De största myndigheterna i staten 1998, antal och andel anställda	230

Diagramförteckning

1.1 De statliga utgiftstaken.....	25
1.2 Hushållens inflationsförväntningar samt KPI utfall 1995–1999	26
1.3 Växelkurs mot euron 1999	27
1.4 Nominell löneökningstakt och real löneökningstakt 1980–2000.....	28
1.5 Total energianvändning resp. BNP 1970–1996.....	34
1.6 Förändring i disponibel inkomst, justerad för försörjningsbörda, till följd av höjda barnbidrag och sänkta skatter 1 januari 2000.....	39
1.7 Förändring i disponibel inkomst för män och kvinnor.....	39
4.1 Statsbudgetens saldo 1989-2002	89
4.2 Statsskuldsräntor 1993-2002	95
4.3 Statsskuldsräntor som andel av statsbudgetens utgifter 1998-2002.....	95
4.4 Statsskuldens utveckling 1993-2002	100
6.1 Skattepliktiga inkomster år 2000	131
6.2. Mervärdesskatt och hushållens konsumtionsutgifter i löpande priser, årlig förändring	138
6.3 Kommunernas och landstingens skatter. Periodiserad redovisning, redovisning enligt nationalräkenskaperna (NR) samt kassamässig redovisning.....	147
7.1 Myndigheternas lån perioden juni 1993–juni 1999.....	179
10.1 Statliga myndigheter fördelade efter antalet anställda 1990 och 1998	229
10.2 Fördelning av generaldirektörernas månadslöner i januari 1998.....	231

1

Reviderad finansplan

1 Reviderad finansplan

1.1 2000-talets första statsbudget

Med denna budgetproposition sätts punkt för 1900-talets ekonomiska politik i Sverige. Under de gångna hundra åren har vårt land utvecklats från ett fattigt jordbrukssamhälle till ett högteknologiskt välfärdssamhälle. Det svenska 1900-talets historia är historien om hur utveckling och jämlikhet har gått hand i hand och varit varandras förutsättningar.

Med denna proposition sätts också punkt för 1990-talets ekonomiska kris. Många enskilda människor, hushåll och företag for illa under krisåren, som vi nu har bakom oss. Genom en kraftfull ekonomisk politik för full sysselsättning kan folkhushållet för första gången på ett decennium självt välja hur vägen in i framtiden skall gestalta sig.

Sverige lämnar 1900-talet i en ekonomisk styrkeposition. Vi kan se fram emot 2000-talet med välgrundade förväntningar, i en känsla av växande framtidstro.

* * *

Utveckla den goda ekonomin

Sveriges ekonomi utvecklas väl. Sysselsättningen stiger och arbetslösheten faller. Utmaningen för den ekonomiska politiken är nu att nå full sysselsättning. För detta krävs att den ekonomiska uppgången blir långvarig och uthållig. Nyckeln ligger i att vårda den goda ekonomin och att fokusera på framtidens möjligheter. Sverige skall ta steget in i nästa århundrade med en politik för utveckling och jämlikhet som bygger på allas delaktighet.

Politiken är inriktad på att:

- arbetslösheten skall betvingas och sysselsättningen öka. Trygghet för barn och äldre skall säkras genom en god kvalitet i vården, skolan och omsorgen. Därmed kan välfärden stärkas och rättvisan öka i Sverige.
- nå full sysselsättning och ökat välstånd genom en god och uthållig ekonomisk tillväxt. Den öppna arbetslösheten skall halveras till 4 procent 2000, och andelen reguljärt sysselsatta skall 2004 vara 80 procent av befolkningen i åldrarna 20 till 64 år. Målen är ambitiösa men möjliga att nå.
- säkra fortsatt sunda offentliga finanser och stabila priser. Det är en förutsättning för hög och uthållig tillväxt. Regeringen har därför sedan 1994 arbetat med ambitiösa budgetpolitiska mål. Samtliga mål har överträffats, i de flesta fall med bred marginal. Därmed har grundläggande förutsättningar skapats för en hög och stabil tillväxt.

Regeringens ekonomisk-politiska strategi sedan 1994 har varit framgångsrik. De offentliga finanserna är sanerade. De budgetpolitiska målen ligger fast. Genom att hålla kontroll över utgifternas utveckling kan den goda ekonomiska utvecklingen göras uthållig och nedskärningar i nästa lågkonjunktur undvikas. Starka offentliga finanser är en förutsättning både för stabila trygghetssystem och för att alla skall få del av välfärdens kärna – vården, skolan och omsorgen.

Efter budgetsaneringen kan politiken nu koncentreras på framtidens utmaningar. De vidgade klyftorna måste minskas, omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle påskyndas, arbetsutbudet och utbildningsmöjligheterna ökas. Segre-

gationen skall minska och integrationen öka för att allas kompetens skall tas tillvara. Samtidigt måste marginaleffekterna minska för att ekonomin skall fungera bättre och konkurrensen på produktmarknaden skärpas för att priserna skall pressas ned till fördel för konsumenterna. Villkoren för företagande skall förbättras. Jämlikhet och utveckling skall prägla hela Sverige. Den regionala obalansen och segregationen skall motverkas.

För att uppnå allt detta måste den ekonomiska politikens framgångar befastas och göras varaktiga under de kommande åren. Bättre förutsättningar skall skapas för att öka sysselsättningen så att alla får del av utvecklingen på arbetsmarknaden. Riskerna för att den fortsatt höga efterfrågan skall övergå i ökad inflation skall begränsas. Åtgärder skall vidtas för att ytterligare öka effektiviteten på såväl produkt-, tjänste- och finansmarknaderna som på arbetsmarknaden.

Sverige på rätt väg

Den tydliga och strama budgetsaneringen som har genomförts har lyft Sverige ur krisen. Det går bra för Sverige och svensk ekonomi:

- Arbetslösheten minskar. Arbetslösheten beräknas falla till 5,4 procent innevarande år. Målet om 4 procents öppen arbetslöshet under 2000 ligger inom räckhåll.
- Sysselsättningen stiger. Jämfört med förra året har 100 000 jobb tillkommit. De flesta av dessa har tillkommit i den privata sektorn. Målet om 80 procents sysselsättning 2004 ligger inom räckhåll.
- Tillväxten är god. Den beräknas både i år och nästa år bli minst 3 procent.
- Priserna är stabila. Inflationsförväntningarna är låga. Sverige har en av de lägsta inflationstakterna i Europa. Reallönerna stiger.
- Bytesbalansen är positiv och växande. Sveriges stora utlandsskuld minskar.
- De offentliga finanserna är sanerade. I år väntas överskottet i de offentliga finanserna bli 1,7 procent av BNP, dvs. målet om 0,5 procents överskott 1999 överträffas med bred marginal.
- Den offentliga skulden amorteras i snabb takt. Nettoskulden är så gott som borta 2002. Redan 2000 kommer den offentliga sektorns bruttoskuld att understiga 60 procent av BNP.

Nya insatser för tillväxt och rättvisa

Regeringen föreslår nu en rad åtgärder för att stärka tillväxten och rättvisan. Årets budgetproposition innehåller en bred och uthållig satsning på jobb genom att på en och samma gång stärka den reala köpkraften och människors möjlighet att bo och att försörja sig genom arbete och genom att utveckla Sveriges goda näringsklimat. Sverige skall byggas ekologiskt hållbart.

- Barnbidragen höjs i enlighet med tidigare beslut med 100 kronor såväl den 1 januari 2000 som den 1 januari 2001. Flerbarnstilläggen höjs på motsvarande sätt.
- Ett utrymme har skapats för att fr.o.m. 2001 stegvis genomföra en allmän förskola och maxtaxa inom barnomsorgen.
- Biståndet höjs. De nya nationalräkenskaperna och den goda tillväxten medför en höjning av både BNP och BNI. Regeringen föreslår nu att biståndet 2000 ökar med ca 1,3 miljarder kronor. Därigenom nås målet om en biståndsram på 0,72 procent av BNI. Dessutom får drygt 2 miljarder kronor av sparade medel användas. Sammantaget innebär detta en väsentlig expansion av biståndet med ca 3 miljarder kronor.
- Under 2000 och 2001 disponeras sammanlagt närmare 4 miljarder kronor för de kommuner och landsting som har störst ekonomiska problem och som drabbats hårdast av de regionala obalanserna.
- Vården och omsorgen tillförs ett extra tillskott på 1 miljard kronor 2001.
- De 200 kronor som betalas i statlig inkomstskatt skall även under 2001 tillföras kommuner och landsting.
- Regeringen avser i en särskild proposition att återkomma med förslag som innebär att personer som beviljats assistansersättning före 65 års ålder skall få behålla denna ersättning även efter fyllda 65 år. Avsikten är att kunna presentera propositionen hösten 2000 så att lagändringen skall kunna träda i kraft vid årsskiftet 2000/2001. Innan en proposition kan läggas måste dock förslaget utredas i en arbetsgrupp eller utredning. Vidare måste förhandlingar genomföras och överenskommelse ha träffats med Svenska Kommunförbundet. Detta kan komma att påverka tidsschemat.

- Anslagen har ökats kraftigt för såväl markinköp, biotopskydd, marksanering och kalkning som miljöforskning och miljöövervakning.

Den goda tillväxten i kombination med de ökade statsbidragen till kommuner och landsting innebär kraftiga resurstillskott till vård, skola och omsorg. Utöver de höjda statsbidragen ökar den kommunala sektorns skatteintäkter med cirka 25 miljarder kronor mellan 1999 och 2000.

De förbättrade utsikterna för svensk ekonomi möjliggör inom ramen för budgetmålen dessutom skattesänkningar som både ökar tillväxten och stärker rättvisan. Skatteförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2000 och skall ses som ett första steg i en omfattande skattereform.

- Skatten sänks med särskild inriktning mot låg- och medelinkomsttagare. Ett utrymme har skapats för att fr.o.m. 2001 stegvis genomföra en allmän förskola och maxtaxa inom barnomsorgen. Detta minskar margina-leffekterna ytterligare. Därmed kan arbetsutbudet öka samtidigt som löntagarna kompenseras till en fjärdedel för effekterna av egenavgifterna.
- Gränsen för statlig inkomstskatt höjs så att färre löntagare betalar statsskatt. Målet är att andelen förvärvsinkomsttagare som betalar statlig skatt åter skall närma sig 15 procent, vilket var riksdagens ambition i skattereformen 1990–1991.
- Regeringen föreslår att ett ytterligare steg tas i en grön skatteväxling genom att diesel-skatten, elskatten och kärnkraftsskatten höjs. De ökade skatteintäkterna används för skattereduktion i samband med individuell kompetensutveckling i arbetslivet samt för att skattemässigt likställa jordbruket med industrin i fråga om energibesiktningen.
- Reserveringsmöjligheterna ökas bl.a. genom att avsättningstiden för periodiseringsfonderna förlängs från 5 till 6 år. Kupongskatten för utdelning på näringsbetingade aktier till utländska ägare avskaffas från årsskiftet. Publika aktiebolag ges en möjlighet att återköpa egna aktier. Ett utrymme avsätts för att införa en lättnad i beskattningen av utländska experter. Flertalet av de s.k. stoppregler-na för fåmansföretagare avskaffas.
- Fastighetsskatten för hyreshus sänks till 1,2 procent 2000 för att möjliggöra lägre hyror.

Dessutom förlängs skatterabatten för de s.k. krisåtgångarna ytterligare ett år.

- Det förstärkta anställningsstödet för arbetslösa med långa inskrivningstider utökas till att omfatta personer som har varit öppet arbetslösa eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder under minst 2 år.

Genom dessa åtgärder markeras att budgetpropositionen är en del i en långsiktig politik som på en och samma gång tar sikte på både att stärka rättvisan och tillväxten och att bidra till jämlikhet, jämställdhet och utveckling.

Sverige skall präglas av samarbete

Regeringen avser att under mandatperioden försöka skapa största möjliga uppslutning för en politik för full sysselsättning. Arbetsmarknadens parter har en viktig roll i detta sammanhang.

Budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vilka står bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, tilläggsbudgeten för 1999, anslagen för 2000 och de nu föreslagna skatteförändringarna för 2000.

Samarbetet berör fem områden – ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö – och innefattar både konkreta förslag och åtaganden inför framtiden. Genom detta samarbete bekräftas att det finns en politisk majoritet för en ekonomisk politik som är inriktad på full sysselsättning, ett offentligt överskott om 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel och prisstabilitet.

Regeringen eftersträvar en bred förankring av en kommande skattereform. Samtliga riksdagspartier deltar i överläggningarna. Huvudsyftet är att utifrån krav på rättvis fördelning skapa stabila regler för tillväxt och sysselsättning, en ekologiskt hållbar utveckling samt garantera välfärden och dess finansiering.

1.2 Den ekonomiska utvecklingen

Den internationella ekonomiska konjunkturen pekar uppåt. Med ekonomiska fundamenta i ordning kan Sverige utnyttja uppgången fullt ut. Sverige kan därmed ta steget in i nästa sekel med

god tillväxt, låg inflation, minskande statsskuld, stigande sysselsättning, sjunkande arbetslöshet och en offensiv miljöpolitik.

1.2.1 Internationell ekonomisk utveckling

Efter en period av svag tillväxt är utsikterna för en global återhämtning gynnsamma. Därmed har förutsättningarna för svensk export förbättrats markant jämfört med början av året.

Tillväxten i EU bedöms under de närmaste åren öka efter avmattningen i slutet av förra året och under inledningen av 1999. Gynnsamma förutsättningar i form av låga räntor och stigande förtroende hos såväl företag som hushåll väntas bidra till ökad efterfrågan inom EU, samtidigt som exporten ökar. Arbetslösheten i EU bedöms minska något framöver. Den genomsnittliga arbetslösheten väntas under 1999 hamna på 10,1 procent.

Den amerikanska ekonomin har fortsatt att utvecklas starkt, samtidigt som inflationen varit låg. Den framgångsrika penningpolitiken har spelat en central roll för den gynnsamma utvecklingen. Som en följd av bl.a. stigande räntor och ett ökat sparande väntas emellertid konjunkturen mattas av något framöver. Arbetslösheten i För-enta staterna väntas 1999 bli 4,3 procent.

Utsikterna för den japanska ekonomin har förbättrats något under senare tid. Någon uthållig återhämtning kan dock ännu inte skönjas. Den ekonomiska politiken förutses därmed även fortsättningsvis inriktas på att stimulera ekonomin. Det är av stor vikt för hela regionen att reformeringen av den japanska ekonomin fortskrider. Arbetslösheten i Japan beräknas i år stiga till 4,9 procent.

I de tidigare krisdrabbade asiatiska länderna syns tydliga tecken på att en återhämtning har inletts. Efter förra årets kraftiga produktionsminskning förväntas i år en positiv tillväxt för regionen som helhet. För att säkerställa en hållbar återhämtning är det emellertid viktigt att fortsätta reformarbetet även vid en gynnsammare ekonomisk utveckling. Efter att ha ökat kraftigt under 1998 väntas arbetslösheten sjunka under andra halvan av 1999 och 2000 i takt med att den ekonomiska aktiviteten ökar i de tidigare krisdrabbade ekonomierna.

Trots politisk instabilitet och en långsam reformprocess har en viss stabilisering av den ryska ekonomin skett. För att åstadkomma en långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt krävs emellertid

att reformprocessen fortsätter och att åtgärder vidtas för att hantera problemen i den ryska ekonomin.

1.2.2 Svensk ekonomisk utveckling

Svensk ekonomi har utvecklats starkt under första halvåret. Trots ett svagt konjunkturläge på Sveriges viktigaste marknader har exporten fortsatt att stiga samtidigt som den inhemska ekonomin vuxit snabbt.

Exportökningarna under det första halvåret kan främst hänföras till fortsatt mycket stora framgångar för tele- och läkemedelsindustrin medan konjunkturläget inom andra exportnäringsvaror varit svagt. Den internationella återhämtning som förutses under hösten och nästa år medför dock en bred uppgång inom hela exportsektorn.

De svenska hushållens ekonomiska situation har förbättrats de senaste åren. Den ekonomiska politikens inriktning på att sanera de offentliga finanserna och därmed möjliggöra låga räntor och låg inflation har lagt grunden för den goda utvecklingen och ökade reallöner. Stigande sysselsättning bidrar också till att hushållens reala disponibla inkomster utvecklas fördelaktigt.

Efter de senaste årens låga nivå på hushållens inköp av varaktiga konsumtionsvaror, finns ett stort behov av att ersätta förslitna kapitalvaror. Sammantaget kommer dessa förhållanden att bidra till en stark konsumtionsuppgång de närmaste åren.

Tabell 1.1 Försörjningsbalans 1999–2000

	Mdkr		
	1998	1999	2000
Hushållens konsumtionsutgifter	951	3,1	3,0
Offentliga konsumtionsutgifter	499	1,6	1,0
Statliga	147	1,5	0,5
Kommunala	352	1,7	1,3
Fasta bruttoinvesteringar	296	6,4	5,6
Näringsliv exkl. bostäder	227	6,9	5,2
Bostäder	24	14,8	14,3
Myndigheter	44	-0,8	2,4
Lagerbidrag	17	-0,4	0,1
Export	816	5,0	6,7
Import	705	3,2	7,1
BNP	1 873	3,6	3,0

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet

Den totala investeringsaktiviteten väntas öka kraftigt såväl i år som nästa år. Särskilt bostadsbyggandet väntas växa snabbt framöver. Ett högt kapacitetsutnyttjande i näringslivet medför ett fortsatt stort behov av att bygga ut kapaciteten. Investeringsökningarna väntas dock mattas av något i takt med att kapaciteten höjs.

Sammantaget väntas BNP växa med 3,6 procent i år och med 3,0 procent nästa år. Produktionstillväxten under innevarande år blir mycket god inom framför allt tjänstesektorn. Nästa år väntas tillväxten i högre grad ledas av exporten i takt med att den internationella konjunkturen förstärks. Byggsektorn förutses expandera kraftigt under hela perioden, även om det sker från en låg nivå. Den gynnsamma utvecklingen på arbetsmarknaden medför att kommunsektorns finanser förbättras kraftigt. Vården, skolan och omsorgen prioriteras.

Tabell 1.2 Nyckeltal 1999–2000

Procent

	1999	2000
KPI, årsgenomsnitt	0,3	1,2
Kostnadstimplön	3,4	3,2
Öppen arbetslöshet ¹	5,4	4,5
Arbetsmarknadspolitiska program ¹	3,3	3,5
Antal sysselsatta	2,7	1,6
Real disponibel inkomst ²	4,2	2,6
Hushållens nettosparkvot, nivå ²	4,4	3,9
Bytesbalans ³	1,4	1,7
Tysk ränta 10-års statsobligation ⁴	4,4	4,9
Svensk ränta 10-års statsobligation ⁴	4,9	5,4
TCW-index ⁴	125	122

¹ Andel av arbetskraften, årsgenomsnitt

² Nytt sparbegrepp, nya beräkningar. Enligt de nya nationalräkenskaperna ingår hushållens nettosparande i avtalspensioner i sparbegreppet. Sparkvotens nivå har därmed höjts med 2,9 procentenheter för 1998.

³ Procent av BNP

⁴ Årsgenomsnitt

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen, Sveriges Riksbank och Finansdepartementet

1.2.3 Sysselsättning och arbetslöshet

Det långsiktiga målet för den ekonomiska politiken är full sysselsättning. Regering och riksdag har ställt upp två mål på vägen mot full sysselsättning.

- Den öppna arbetslösheten skall halveras till 4,0 procent under 2000.

- Den reguljära sysselsättningen som andel av befolkningen mellan 20 och 64 år skall öka från ca 74 procent 1997 till 80 procent 2004. Därigenom minskar behovet av sociala ersättningar.

Sysselsättningen har under det senaste året ökat kraftigt. Första halvåret i år ökade antalet sysselsatta med drygt 100 000 jämfört med motsvarande period förra året. Sedan våren 1997 har den öppna arbetslösheten minskat med ca 3 procentenheter. Den största sysselsättningsökningen har skett inom den privata tjänstesektorn, men även inom de kommunala verksamheterna har antalet arbetstillfällen ökat kraftigt till följd av de ökade resurserna.

Tillväxten har varit sysselsättningsintensiv under det första halvåret i år. Sett i ett historiskt perspektiv blir därmed produktivitetstillväxten för ekonomin som helhet låg under 1999. Nästa år förutses produktivitetstillväxten åter öka när industrin står för en större andel av produktionsökningen.

Sammantaget beräknas sysselsättningen stiga med 4,3 procent mellan 1998 och 2000, vilket motsvarar en ökning med ca 170 000 personer. Sysselsättningsnivån hamnar därmed betydligt högre än vad som bedömdes i den ekonomiska vårpropositionen. Den reguljära sysselsättningsgraden för personer mellan 20–64 år beräknas uppgå till ca 77 procent 2000, att jämföra med 75,6 procent som prognostiserades i den ekonomiska vårpropositionen.

Andelen sysselsatta väntas således öka med ca 3 procentenheter mellan 1997 och 2000. För att uppnå det av regeringen uppsatta sysselsättningsmålet krävs en ytterligare ökning av andelen sysselsatta med 3 procentenheter under perioden 2001–2004. För att detta skall vara möjligt måste löneökningstakten vara fortsatt låg samtidigt som den ekonomiska politiken måste inriktas på att öka arbetskraftsutbudet och förstärka arbets- och kompetenslinjen.

Framstegen på arbetsmarknaden blir än mer påtaglig om man beaktar att fler söker sig ut på arbetsmarknaden. I samband med att sysselsättningen har stigit har sålunda även arbetskraftsutbudet ökat. Sammantaget väntas utvecklingen av sysselsättningen och arbetskraftsutbudet leda till att den öppna arbetslösheten som årsgenomsnitt minskar från 6,5 procent 1998 till 4,5 procent 2000.

Tabell 1.3 Sysselsättning, arbetslöshet och löneutveckling

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Antal sysselsatta ¹	3 964	3 927	3 986	3 963	3 922	3 979	4 085	4 151
varav privat sektor ¹	2 630	2 633	2 697	2 698	2 695	2 735	2 813	2 864
varav offentlig sektor ¹	1 328	1 290	1 287	1 263	1 223	1 240	1 268	1 282
Andelen sysselsatta mellan 20 och 64 år ²	75,9	74,2	74,8	74,6	73,9	74,6	76,2	77,1
Öppen arbetslöshet ³	8,2	8,0	7,7	8,1	8,0	6,5	5,4	4,5
Konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program ³	4,3	5,3	4,4	4,5	4,3	3,9	3,3	3,5
Kostnadstmlön ⁴	2,9	2,4	3,3	6,0	4,5	3,8	3,4	3,2
Produktivitetsutveckling i näringslivet ⁵		3,9	2,6	1,5	2,9	1,0	0,7	1,9

¹ Tusental personer² Reguljärt sysselsatta i åldern 20–64 år i procent av befolkningen i den åldersgruppen³ I procent av arbetskraften⁴ Årlig procentuell förändring⁵ Räknat från användningssidan

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen och Finansdepartementet

Det förbättrade konjunkturläget har haft positiva effekter i de allra flesta delar av landet och på de flesta grupper på arbetsmarknaden. Arbetslösheten har sjunkit i hela landet och nedgången i arbetslösheten har varit störst i Stockholm, Sydsvetige, Västsverige och mellersta Norrland. De regionala skillnaderna i arbetslöshetsnivåerna består och arbetslösheten är som högst i norra Mellansverige och Norrland.

Arbetslösheten har sjunkit för nästan alla utbildningsgrupper, men ligger fortfarande på en hög nivå för personer med kortare utbildning. Arbetslösheten för högutbildade har däremot sjunkit till en relativt låg nivå.

Målet om 4 procents öppen arbetslöshet ligger fast. Enligt nuvarande bedömning kommer den öppna arbetslösheten i slutet av 2000 ligga strax ovanför 4,0 procent. Målet ligger inom räckhåll.

Regeringen kommer noga att följa utvecklingen och, om det visar sig nödvändigt, föreslå ytterligare åtgärder mot arbetslösheten utöver dem som föreslås i denna proposition. Arbetslösheten skall betingas. Sverige skall åter till full sysselsättning.

1.2.4 Kalkyl för 2001 och 2002

Utöver prognosen för 1999 och 2000 presenteras kalkyler för de två följande åren. Kalkylerna är inga prognoser. Den första och mest genomarbetade kalkylen baseras på att svensk ekonomi utvecklas i enlighet med den långsiktiga produktionsökningen efter det att svensk ekonomi har återhämtat sig från de förlorade åren i början av 1990-talet.

Åren 2001 och 2002 antas, i den första kalkylen, tillväxten närma sig en långsiktigt normal tillväxttakt kring 2,0 procent per år. Kalkylmässigt innebär det att den öppna arbetslösheten minskar till 4,2 procent som årsgenomsnitt 2001 för att 2002 ligga kvar på samma nivå. Den reguljära sysselsättningsgraden för personer mellan 20–64 år skulle med dessa tekniska antaganden uppgå till 77,3 procent.

Svensk ekonomi har under 1990-talet genomgått stora förändringar. Osäkerheten om i vilken omfattning det finns lediga resurser kvar i ekonomin efter 2000 är därför stor. Därför redovisas ytterligare två alternativa kalkyler där arbetsmarknaden fungerar väl och där produktion och sysselsättning kan växa snabbare samtidigt som löner och priser utvecklas på ett hållbart sätt.

Tabell 1.4 Tre kalkyler för BNP de följande åren

	1999	2000	2001	2002
Kalkyl 1	3,6	3,0	2,2	2,0
Kalkyl 2	3,6	3,0	2,5	2,5
Kalkyl 3	3,6	3,0	2,8	2,8

Källa: Finansdepartementet

I den andra kalkylen ökar BNP med 2,5 procent per år, vilket innebär att den öppna arbetslösheten kan minska till 3,8 procent som årsgenomsnitt 2002 och sysselsättningsgraden för personer mellan 20 och 64 år stiger till 78,0 procent.

I den tredje kalkylen stiger BNP med 2,8 procent per år vilket leder till en öppen arbetslöshet på 3,5 procent 2002 och en sysselsättningsgrad som uppgår till 78,5 procent 2002.

Tabell 1.5 Offentliga finanser 1993–2000

Procent av BNP

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Utgiftskvot	70,1	67,6	64,6	62,7	60,9	58,4	57,5	56,2
Inkomstkvot	58,3	56,6	56,7	59,2	59,1	60,7	59,2	58,3
Skattekvot ¹	48,5	47,5	48,2	51,1	51,8	53,9	53,0	52,3
Finansiellt sparande	-11,8	-11	-7,9	-3,6	-1,8	2,3	1,7	2,1
Överskottsmål					-3,0	0,0	0,5	2,0
Nettoskuld	10,7	21,2	22,8	19,5	18,3	15,4	12,2	5,7
Konsoliderad bruttoskuld	73,7	76,5	75,4	74,4	73,6	71,7	66,1	58,8

¹ Inklusive skatter till EU

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet

Med en långsiktig politik för tillväxt och rättvisa inriktad på ett ökat arbetskraftsutbud och en väl fungerande lönebildning ligger de två sistnämnda kalkylerna inom räckhåll.

1.3 Den ekonomiska politiken

Utgångspunkten för den ekonomiska politiken är att sunda offentliga finanser och stabila priser utgör grunden för en hög och uthållig tillväxt och sysselsättning. Detta synsätt har präglat den ekonomiska politiken sedan 1994. Resultaten av den förda politiken för både tillväxt och sysselsättning har varit goda.

1.3.1 Sunda offentliga finanser

Med flytande växelkurs och inflationsmål är finanspolitikens främsta syfte att skapa goda betingelser för tillväxt och sysselsättning genom att säkerställa ett överskott i de offentliga finanserna i genomsnitt över en konjunkturcykel och hålla utgifterna under kontroll. Detta skapar förutsättningar för låga räntor vilket i sin tur leder till höga investeringar, god tillväxt, ökad sysselsättning och ökade möjligheter till en god fördelningspolitik.

Regeringen har sedan 1994 styrt finanspolitiken med fleråriga och preciserade budgetpolitiska mål. Budgetpolitiken styrs av två övergripande mål. De offentliga finanserna skall uppvisa överskott på i genomsnitt 2 procent av BNP över en konjunkturcykel och utgifterna skall ej överskrida de uppsatta utgiftstaken.

Utifrån dessa övergripande mål har fleråriga precisa budgetmål lagts fast. Resultatet har varit gott. Samtliga år har de uppfyllts med bred mar-

ginal. Detta har bidragit till att hålla ner stats-skuld, räntesatser och därmed räntekostnaderna, vilket i sin tur har möjliggjort ökade resurser till prioriterade områden som vården, skolan och omsorgen.

Överskott i de offentliga finanserna

Det långsiktiga budgetmålet är ett överskott på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Utifrån detta mål fastställs sedan preciserade mål för varje år.

I 1997 års ekonomiska vårproposition fastslogs att målet för 1999 skall vara ett överskott om 0,5 procent av BNP, för 2000 1,5 procent av BNP och för 2001 2,0 procent av BNP. Målen gäller vid den tillväxt som kalkylerades i 1997 års ekonomiska vårproposition. Om tillväxten av konjunkturmässiga skäl väsentligen avviker från denna skall motsvarande avvikelse tolereras.

Enligt nuvarande prognoser för 1999 och 2000 beräknas den sammanlagda tillväxten bli något högre än vad som prognostiserades 1997. Regeringen gör bedömningen att detta inte är en väsentlig avvikelse. I 1999 års ekonomiska vårproposition beräknades den sammanlagda tillväxten bli något lägre än vad som prognostiserades 1997. Även då gjorde regeringen bedömningen att detta inte var en väsentlig avvikelse.

Tabell 1.6 BNP-tillväxt

Procent

	1997	1998	1999	2000	Totalt
BP 00	1,8	2,6	3,6	3,0	11,5
VP 97	2,3	2,5	2,8	2,7	10,7
Differens	-0,5	0,1	0,8	0,3	0,8

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet

Tabell 1.7 Nu föreslagna utgifts- och skatteförändringar, netto

	2000	2001	2002
<i>Utgiftsökningar</i>			
Ordförandeskapet inom EU m.m.	190	190	0
Kosovo	400		
Assistansersättning		150	200
Storstadssatsning, skolor	45		
Folkbildning	10		
Regionalpolitiska insatser	306		
Kalkning, kemikalieinspektionen	23		
Småskalig elproduktion	250		
Viltskador och nyckelbiotoper	27		
Näringslivsutv. Östersjön	-50	50	
Fordonsskatt, kommunkomp.	100	100	100
Vården		1 000	
Särskilda insatser, kommuner och landsting	0	700	
Övrigt	-370	-130	-130
Summa utgifter	931	2 060	170
<i>Inkomstminskningar</i>			
Hushåll	12 040	15 800	15 800
Företag m.m.	2 780	4 150	1 800
Energi	-1 350	-1 150	-1 150
Kompetensutveckling	1 350	1 150	1 150
200-kronan till kommunerna		1 270	
Pensionsuppbyggelsen	650	700	700
Fastighetsskatter	0	600	600
Förstärkt anställningsstöd	90	150	150
Övrigt	-10	-10	-20
Summa inkomstminskningar	15 550	22 660	19 030
TOTALT	16 481	24 720	19 200

Källa: Finansdepartementet

De offentliga finanserna beräknas 1999 att uppvisa ett överskott på 1,7 procent av BNP, dvs. klart över målet om 0,5 procent. För ett år sedan föreslog regeringen att målet för 2000 skulle höjas till 2,0 procent av BNP, vilket senare också beslutades av riksdagen. Denna ambitionshöjning ligger fast. Då tillväxten beräknas bli god både 1999 och 2000 är detta enligt regeringens bedömning en väl avvägd finanspolitik.

Målet om 2,0 procents överskott 2000 i kombination med att det finns ett utrymme för fortsatt ökat resursutnyttjande innebär att det finns ett utrymme för att sänka skatterna med inriktning mot framför allt låg- och medelinkomsttagare och på företagande.

Den offentliga skulden minskar i snabb takt. Den konsoliderade offentliga sektorns bruttoskuld, den s.k. Maastrichtskulden, kommer under 2000 att hamna under 60 procent av BNP. Nettoskulden är så gott som borta år 2002.

Överskottsmålen för 2001 och 2002 ligger fast på 2,0 procent av BNP. Om tillväxten av konjunkturmässiga skäl skulle bli väsentligt starkare eller svagare skall motsvarande avvikelser tolereras.

Med en god ekonomisk tillväxt bedöms det finnas ett visst utrymme de kommande åren för fortsatt sänkta skatter för framförallt låg- och medelinkomsttagare och på företagande. Utrymmet är dock betingat av att arbetsmarknadens parter tar sitt ansvar. En lönebildning som medför att inflationstrycket ökar och att sysselsättningsökningen avtar omöjliggör fortsatta utgiftsökningar och skattesänkningar. Sverige skall inte åter hamna i en pris- och lönespiral. Resultaten från slutet av 1980-talet och inledningen av 1990-talet avskräcker.

Utgiftstaken

Utvecklingen med kraftigt växande budgetunderskott i början av 1990-talet förvärrades av den dåliga budgetdisciplinen. För att inte åter hamna i samma situation reformerades budgetprocessen i mitten av 1990-talet. Genom en stramare budgetprocess kan nu regering och riksdag tydligare göra politiska prioriteringar om hur utgifterna skall användas.

Ett av de viktigaste inslagen i den nya budgetprocessen är att regeringen i samband med den ekonomiska vårpropositionen presenterar förslag till nominella utgiftstak för tre år framåt. De statliga utgifterna måste sedan hållas under utgiftstaken. Utgiftstaket för 1997 klarades med bred marginal. Även taket för 1998 klarades med marginal.

I 1999 års ekonomiska vårproposition gjorde regeringen bedömningen att det fanns en viss risk för att utgiftstaket för 1999 skulle överskridas om inga åtgärder vidtogs. Regeringen föreslog därför vissa besparingar. Dessutom beslutade regeringen om så kallade begränsningsbelopp för vissa anslag. Det innebär att utgifterna inte får överskrida dessa belopp. Enligt regeringens bedömning är dessa åtgärder tillräckliga för att klara utgiftstaket för 1999. För 1999 beräknas budgeteringsmarginalen till ungefär 1 miljard kronor.

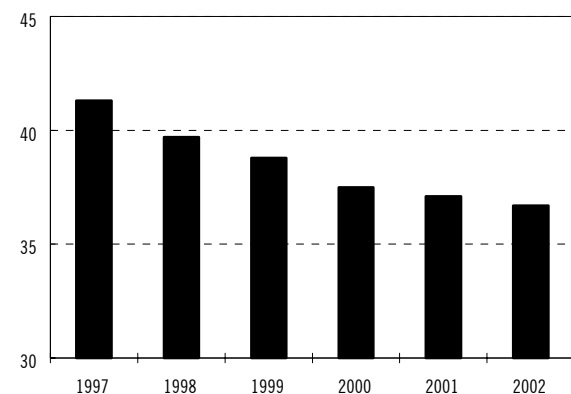
Även för år 2000 är situationen ansträngd. Regeringen förbereder därför vissa utgiftsbegränsande åtgärder. Enligt regeringens bedömning kommer utgiftstaket för 2000 därmed att hållas.

Budgeteringsmarginalen för 2000 beräknas efter dessa åtgärder uppgå till ca 1,5 miljarder kronor. Budgeteringsmarginalen för 2001 är ca 3,7 miljarder kronor. Budgeteringsmarginalen för 2002 är 22,6 miljarder kronor. Om dessa marginaler skulle visa sig vara otillräckliga avser regeringen att vidta ytterligare åtgärder. Utgiftstaken skall hållas.

En översyn av budgetprocessen har påbörjats såväl i riksdagen som av regeringen. Regeringens utgångspunkt är att dess principer om budgetdisciplin och ordning och reda i de offentliga finanserna skall ligga fast. Den nya budgetprocessen har på ett avgörande sätt förbättrat betingelserna för en ansvarsfull ekonomisk politik och därmed stärkt förutsättningen för att de svenska offentliga utgifterna hålls på en rimlig nivå under en hel konjunkturcykel.

Diagram 1.1 De statliga utgiftstaken

Procent av BNP

Fotnot: För att möjliggöra en jämförelse över tiden har utgiftstaken för 1997-1999 justerats för tekniska justeringar av utgiftstaken för 2000-2002

Källa: Finansdepartementet

EU:s budgetpolitik

Budgetpolitiken inom EU ges fortsatt hög prioritet. Vid Europeiska rådets extra sammanträde i Berlin i mars 1999 fattades beslut om en ny långtidsbudget. Regeringen drev en generellt restriktiv budgethållning, en minskad svensk nettobörda, en anpassning av budgeten för att klara utvidgningen samt en reformering av jordbrukspolitikerna.

Resultatet blev en årlig budgetram 2000–2006 om i genomsnitt 92 miljarder euro. Detta inne-

bär en betydande reduktion i förhållande till Kommissionens förslag. Ett ekonomiskt utrymme för att möjliggöra en anslutning av nya medlemmar till unionen skapades. Reformeringen av jordbrukspolitikerna blev inte lika radikal som Sverige hade önskat men innebar ändå ett steg i rätt riktning.

Det är av stor vikt för svenska folkets förtroende för EU att de pengar som inbetalas till unionen används på ett avsett sätt. Därför behövs insatser för att motverka missbruk av EU:s medel. Bedrägeridelegationen har sedan 1996 haft i uppdrag att samordna åtgärder mot bedrägerier, missbruk och annan oegentlig och ineffektiv hantering av EU-medel i Sverige. Samordningen har inneburit en effektiv bedrägeribekämpning. Verksamheten bör därför permanent föras över till Ekobrottsmyndigheten.

1.3.2 Stabila priser

Den övergripande uppgiften för penningpolitiken är prisstabilitet. Riksbanken bedriver penningpolitiken självständigt. Riksbanken har definierat prisstabilitet som att ökningen av konsumentprisindex skall begränsas till 2 procent med en tolerans på 1 procentenhet uppåt och nedåt. Regeringen stöder penningpolitikens inriktning och står bakom inflationsmålet.

Stabila priser är en grundläggande förutsättning för en framgångsrik ekonomisk politik. Hög inflation försämrar förutsättningarna för en uthållig hög tillväxt och därmed också för en stabilt hög sysselsättning. En hög och svåröversedd inflation har dessutom negativa fördelnings effekter.

Under de senaste decennierna har tillväxten efter perioder med alltför snabb inflations- och kostnadsutveckling snabbt övergått i nedgång och budgetunderskott, med påföljande nedskärningar i välfärden. Detta får inte ske igen.

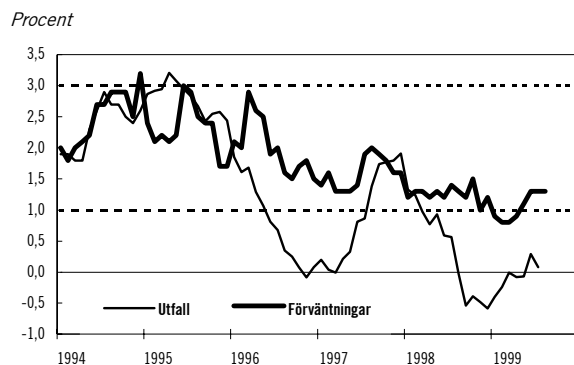
Flera skäl talar dock för att riskerna för en upprepning är begränsade jämfört med tidigare decennier. En rad strukturella reformer har vidtagits under de senaste åren för att minska inflationsbenägenheten i den svenska ekonomin:

- De offentliga finanserna är sanerade. Budgetmålen och utgiftstaken bidrar till att trovärdigheten för den ekonomiska politiken är hög.
- Den uppnådda trovärdigheten för prisstabilitetspolitiken och Riksbankens självständiga

- ställning innebär fortsatt låga inflationsförväntningar.
- Frivilliga överenskommelser på delar av arbetsmarknaden medför ökade förutsättningar för fortsatta låga löneökningar samtidigt som sysselsättningen stiger. Behovet av ytterligare reformer kvarstår dock.
 - Ett ökat konkurrenstryck begränsar möjligheterna till prishöjningar. Skärpt konkurrenslagstiftning och avregleringar på t.ex. el- och telemarknaderna samt inom transportsektorn har bidragit till att minska inflationsbenägenheten i ekonomin. Arbetet med att förbättra konkurrensen även på andra marknader fortgår.
 - Den internationella konkurrensen har tilltagit bl.a. genom EU-medlemskapet. Sverige arbetar dessutom aktivt för att återstående hinder för den fria rörligheten inom den inre marknaden skall tas bort.
 - Sverige ligger främst i Europa vad gäller internetanvändning, nästan varannan svensk har i dag tillgång till Internet i hemmet. Ökad elektronisk handel begränsar möjligheterna för prishöjningar på lokala marknader.

För att säkerställa att den goda tillväxten och höga efterfrågan kan fortgå under lång tid utan att leda till överhettning på arbetsmarknaden och påföljande uppgång i arbetslösheten behövs dock ytterligare utbudsreformer på arbetsmarknaden. Bland dessa kan nämnas lönebildningen, arbetslöshetsförsäkringens tillämpning och arbetsmarknadspolitikens omfattning och inriktning. På produktmarknaderna måste konkurrensen öka ytterligare.

Diagram 1.2 Hushållens inflationsförväntningar samt KPI utfall 1995–1999

Anm: De streckade linjerna i diagrammet visar Riksbankens toleransintervall för inflationen.

Källa: Statistiska centralbyrån

Inflationen är för närvarande utomordentligt låg. I år beräknas KPI öka med 0,3 procent, ett fall med en tiondels procentenhet jämfört med föregående år. De prishöjningar som kan noteras är i stort sett administrativa prishöjningar och något högre oljepriser. Någon tendens till ett ökat inflationstryck är, trots den goda ekonomiska tillväxten, svårt att skönja.

Räntan

Den låga inflationen och de sanerade offentliga finanserna har medfört att Riksbanken kunnat sänka sin styrränta, den s.k. reporäntan, till under 3 procent. Det är den lägsta styrränta Sverige haft sedan den moderna kreditmarknaden började ta form under 1980-talet.

Sedan årsskiftet har den internationella räntenivån stigit relativt kraftigt. Bakgrunden är bl.a. en fortsatt stark amerikansk tillväxt och förbättrade utsikter för de europeiska och asiatiska ekonomierna. I Förenta staterna har den 10-åriga obligationsräntan stigit med ca 1,3 procentenheter.

De svenska räntorna ligger i ett historiskt perspektiv på låga nivåer trots den internationella uppgången. Under tidigare perioder med internationell osäkerhet och stora ränteförändringar har Sverige drabbats mycket hårt. Ränteskillnaden gentemot Tyskland har sedan den ekonomiska vårpropositionen stigit med endast ett par tiondels procentenheter trots oro på de finansiella marknaderna. Saneringen av de offentliga finanserna och penningpolitikens inriktning på prisstabilitet är de viktigaste förklaringarna till att Sverige återvunnit stabilitet även i en internationellt turbulent miljö.

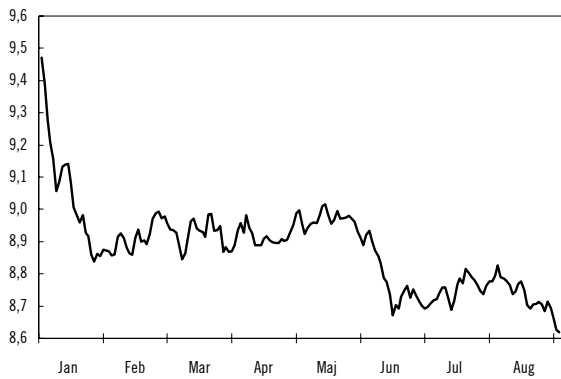
Valutan

Kronan har stärkts väsentligt under året. Jämfört med ett konkurrensvägt genomsnitt av valutor har kronan stärkts med drygt 5 procent sedan årsskiftet. Detta speglar styrkan i svensk ekonomi men är också ett uttryck för att förtroendet för svensk ekonomisk politik är starkt.

Den starkare svenska kronan begränsar ett redan måttligt internationellt inflationstryck och minskar riskerna för överhettning inom exportindustrin samtidigt som importpriserna hålls tillbaka.

Diagram 1.3 Växelkurs mot euron 1999

Kronor per euro

Källa: Finansdepartementet

Den 1 januari infördes EU:s gemensamma valuta, euron. Införandet av euron utgör ett historiskt och betydelsefullt steg i den europeiska integrationen. Valutaunionen påverkar i hög utsträckning Sverige ekonomiskt och politiskt. Det är viktigt också för Sverige att projektet blir en framgång.

Sverige har valt att inte delta i valutaunionen från starten. Ett eventuellt beslut om deltagande i valutaunionen måste ha ett brett folkligt stöd. Sverige håller dörren öppen för ett senare inträde i valutaunionen. Ett beslut om ett svenskt deltagande i valutaunionen skall underställas svenska folket för prövning i val eller i folkomröstning. Det är angeläget att ett framtida ställningstagande om deltagande i valutaunionen föregås av ordentlig debatt och analys. För att öka kunskapen och stimulera en bred debatt om ett eventuellt svenskt deltagande har ett informations- och folkbildningsarbete påbörjats.

Regeringens uppfattning är att det inte är aktuellt att delta i det europeiska växelkurssamarbetet ERM2. Erfarenheterna från den nuvarande politiken inriktad på pristabilitet i kombination med rörlig växelkurs är goda.

1.3.3 Lönebildning

En fortsatt förbättring av lönebildningen är av avgörande betydelse för att den goda sysselsättningsutvecklingen skall bli bestående. Under de senaste åren har den nominella löneökningstakten sänkts betydligt. Samtidigt är de genomsnittliga lönekostnadsökningarna fortfarande högre än i våra viktigaste konkurrentländer.

För att klara arbetslöshets- och sysselsättningsmålen måste en fortsatt hög efterfrågan på

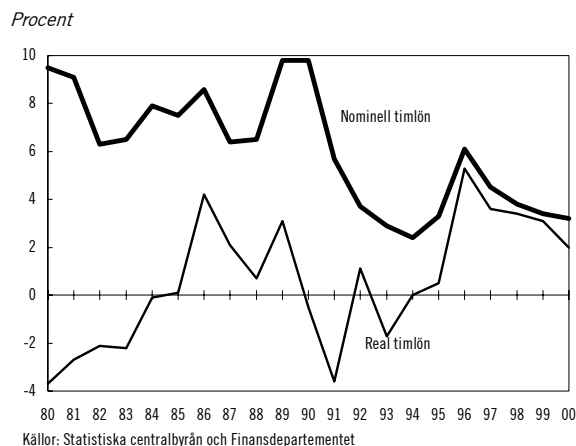
arbetskraft kunna förenas med måttliga nominella löneökningar. Regeringen kommer därför att under hösten att lägga en proposition med åtgärder i syfte att förbättra förutsättningarna för att lönebildningen skall fungera på ett sätt som är förenligt med en bestående god sysselsättningsutveckling.

En mer effektiv arbetsmarknad är viktig för att den nuvarande positiva ekonomiska utvecklingen skall fortsätta och leda till en varaktigt högre sysselsättning och minskad arbetslöshet. En effektiv matchning mellan arbetssökande och lediga platser bidrar till att sysselsättningen kan öka utan att inflationsdrivande flaskhalsar uppstår.

Under 1970- och 1980-talen var den nominella löneökningstakten betydligt högre än dagens. Den låga inflationen under 1990-talet har dock inneburit att reallöneutvecklingen under de senaste åren varit betydligt högre än under 1970- och 1980-talen. Fortsatt måttliga nominella löneökningar även under de kommande åren är en avgörande förutsättning för en fortsatt förstärkning av löntagarnas köpkraft parallellt med stigande sysselsättning och fallande arbetslöshet.

Då det övergripande målet för den ekonomiska politiken är full sysselsättning, är fortsatta sänkningar av skatten betingade av att lönebildningen fungerar väl. Om löneökningarna blir högre än vad den svenska ekonomin klarar av skulle skattesänkningar leda till överhettning av ekonomin. Detta måste undvikas.

Huvudansvaret för lönebildningen ligger på arbetsmarknadens parter. Legitimiteten för de överenskommelser som träffas blir större om de förhandlas fram utan statlig inblandning. Dessutom har parterna själva de bästa förutsättningarna för att hitta effektiva lösningar på de problem som diskuteras. Det gäller även reformeringen av lönebildningen. Men om parterna ej förmår ta det nödvändiga ansvaret vilar det slutliga ansvaret på riksdag och regering.

Diagram 1.4 Nominell löneökningstakt och real löneökningstakt 1980–2000

Riksdag och regering har ett övergripande samhällsekonomiskt ansvar som går utöver det ansvar för lönebildningen som parterna har. En dåligt fungerande lönebildning undergräver välfärden för alla medborgare, även för dem vars intressen inte i första hand företräds av parterna på arbetsmarknaden. Statsmakterna bör dessutom bidra till att skapa goda förutsättningar för en aktiv dialog mellan olika grupper på arbetsmarknaden i syfte att undvika en situation där en grupp tar för sig på andra gruppers bekostnad.

Riksdag och regering har dessutom ett speciellt ansvar för att motverka löneskillnader på grund av kön. Det är en av jämställdhetspolitikens viktigaste frågor. De uppdrag och åtgärder som redan beslutats inom detta område följs nu upp och analyseras av regeringen. Regeringen har dessutom under våren haft överläggningar med arbetsmarknadens parter i syfte att påskynda det arbete som parterna bedriver för att motverka lönediskriminering. Regeringen avser att återkomma i frågan under hösten.

1.4 Tillväxt och rättvisa

Tillväxt och rättvisa står inte i konflikt med varandra. Tvärtom, tillväxt och rättvisa går hand i hand. En stabil och uthållig tillväxt bygger på delaktighet, att alla bidrar efter sin förmåga. Rättvisa handlar om att ge alla samma möjlighet att utvecklas och försörja sig och att välfärdsresurserna fördelas efter behov.

1.4.1 En politik för full sysselsättning

Det övergripande målet för den ekonomiska politiken är full sysselsättning. För att målet skall kunna uppnås måste arbetsmarknaden fungera väl. Med offentliga finanser i överskott och stabila priser finns nu en unik möjlighet att varaktigt pressa ned arbetslösheten mot de nivåer som fanns innan 1990-tals krisen. Nyckeln är en politik som mobiliserar Sveriges resurser och gör alla delaktiga i tillväxten.

Den goda utvecklingen innebär att sysselsättningspolitiken ändrar perspektiv. Nu handlar det om att prioritera tillsättningen av de lediga platserna, utbilda arbetskraften så att flaskhalsarna motverkas och öka utbudet av kompetent arbetskraft för att förhindra att tillväxten bromsas upp till följd av brist på arbetskraft innan målet om full sysselsättning uppnåtts. Nu handlar det om att genomföra skattesänkningar som gynnar företagande och därmed tillväxten.

Europasamarbete

Kampen mot arbetslöshet och för full sysselsättning utgör även i fortsättningen ett viktigt inslag i en aktiv svensk Europapolitik. De politiska förutsättningarna för ett starkt samarbete är goda. Regeringen avser att arbeta för att riktlinjerna för sysselsättningspolitiken och dess övervakning ges samma vikt som motsvarande instrument på det ekonomiska området samt att sysselsättningspakten som beslutades i Köln i juni blir en framgång. Sysselsättningspolitiken är en central del av den ekonomiska politiken.

Den nya avdelningen om sysselsättning i EG-fördraget har medfört att sysselsättningsfrågan har fått en förstärkt position i EU:s samarbete. De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken och de gemensamma sysselsättningsriktlinjerna är viktiga instrumentet för ekonomisk-politisk samordning i EU. Ett starkt europeiskt samarbete skapar bättre förutsättningar för ett samlat agerande och kan därmed stödja de nationella ansträngningarna för ökad tillväxt och sysselsättning.

De allmänna riktlinjerna pekar på vikten av att medlemsstaterna bedriver en sammanhållen strategi för att skapa goda förutsättningar för en hög tillväxt och sysselsättning. Strategin bygger på en sund makroekonomisk politik, åtgärder för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt samt ekonomiska reformer i syfte att öka effek-

tiviteten på varu-, tjänste- och kapitalmarknaderna.

Sysselsättningsriktlinjerna för 1999 delas i likhet med föregående års riktlinjer in i fyra huvudområden:

- att förbättra anställbarheten,
- att utveckla företagandet,
- att uppmuntra företagets och de anställdas anpassningsförmåga, samt
- att stärka jämställdheten.

Inom varje område finns ett antal riktlinjer som anger vad medlemsstaterna bör göra. I vissa fall finns konkreta mål som länderna skall sträva efter att uppnå. Rekommendationerna har stärks vad gäller utformning av skatte- och bidragssystem, tillgång till livslångt lärande, åtgärder mot diskriminering av svaga grupper, undanröjande av hinder för sysselsättning i tjänstesektorn samt åtgärder för ökad jämställdhet.

Sveriges sysselsättningspolitik stämmer väl med riktlinjernas rekommendationer. Arbetskraftens anställbarhet måste främjas genom aktiva åtgärder, med betoning på utbildning och kompetensutveckling. Sådana åtgärder skall prioriteras framför passivt kontantstöd. Skatte- och bidragssystem skall vara så utformade att det lönar sig att arbeta. Jämställdhetsfrågorna är en självklar del av reformarbetet inom arbetsmarknadspolitiken.

Sverige uppfyller i de flesta fall de mål och intentioner som riktlinjerna ger uttryck för. I flera fall är regeringens ambition mer långtgående än vad riktlinjerna anger, t.ex. när det gäller att motverka långtidsarbetslöshet bland ungdomar.

Arbetslinjen

Alltför många människor utestängs idag från den sociala gemenskap, det inflytande och den känsla av att vara behövd som ett arbete medför. Det innebär att alla människors erfarenheter och kompetens inte tillvaratas.

Den viktigaste vägen för att motverka risken för att människor stängs ute är åtgärder som höjer kompetensen och sysselsättningen. Den klassiska svenska arbetslinjen går därmed allt mer över i en arbets- och kompetenslinje. Alla måste ständigt vara beredda att lära nytt och skola om.

De förslag som regeringen aviserade i den ekonomiska vårpropositionen och som nu preciseras riktas i hög grad till dem som under en längre tid varit utan arbete.

Omläggningen av arbetsmarknadspolitiken för att öka kvaliteten och minska risken för flaskhalsar gynnar tillväxt. De fortsatt omfattande satsningarna på utbildning och ett reformerat studiemedelssystem bidrar till att minska den sociala snedrekryteringen. Skattereduktionen vid anställning av arbetslösa med långa inskrivningstider ökar möjligheten för utsatta grupper att få in en fot på arbetsmarknaden. För att öka andelen som omfattas av detta stöd föreslår regeringen nu att stödet skall omfatta alla som varit öppet arbetslösa eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder i minst två år. Det är en utvidgning då det tidigare förslaget krävde minst tre år. Det är angeläget att arbetsförmedlingarna fortsättningsvis prioriterar långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna. Utsatta grupper skall prioriteras. Arbetsmarknadssituationen för invandrare är särskilt problematiskt och sysselsättningsgraden har fallit markant sedan början av 1990-talet.

Genom en effektiv rehabilitering och fördjupad samverkan skall fler långtidssjukskrivna kunna återgå i arbete. Genom rätten till vilande förtidspension ges förtidspensionärer möjlighet att få pröva eventuell arbetsförmåga.

Regeringen bedriver dessutom ett långsiktigt arbete för att minska marginaeffekter och ta bort fattigdomsfällor. Arbete har ett egenvärde och ger självkänsla. Systemen bör utformas så att utbildning och arbete lönar sig bättre. Kompensation för egenavgifterna är en viktig del i denna politik. I detta syfte har också ekonomiskt utrymme skapats för att fr.o.m. 2001 stegvis genomföra en allmän förskola och maxtaxa inom barnomsorgen. Regeringen kommer också att genomföra en översyn av de familjeekonomiska stöden.

De höga marginaeffekter som finns i kombinationen av skatte- och bidragssystemen och kommunala avgifter utgör ett stort hot mot integration och social rättvisa. Marginaeffekterna drabbar särskilt hårt utsatta grupper i samhället. De gör att människor inte nämnvärt kan påverka sina ekonomiska förhållanden genom att arbeta mer och öka sina inkomster. Att ta kortvariga arbeten, att övergå från arbetslöshet till arbete och att gå från deltid till heltid lönar sig ibland inte alls.

Arbetslöshetsersättningens roll som omställningsförsäkring måste säkerställas för att den ökade efterfrågan på arbetskraft skall kunna mötas. Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att förtydliga kraven på omställning samtidigt som de arbetslösas rättstrygghet förstärks.

Förslagen kommer att skickas ut på remiss varefter regeringen avser att återkomma till riksdagen.

Regeringen ser mycket allvarligt på den alarmerande utgiftsutvecklingen inom sjukförsäkringen. Detta gäller såväl ur ett hälsoperspektiv som ur ett arbetsmarknadsperspektiv med avseende på tillgången på arbetskraft. Utgifterna för sjukförsäkringen riskerar dessutom med den nuvarande utvecklingen att tränga undan andra viktiga statliga insatser.

Kompetenslinjen

Kunskap och utbildning är nyckeln till en hög sysselsättning och tillväxt som inte sker på bekostnad av ökade orättvisor och fördjupade klyftor. Därför behövs fortsatta offensiva investeringar i kunskap. Kunskap är en central faktor för tillväxt, utveckling och modernisering. Sverige skall konkurrera med kompetens och välutbildad arbetskraft. Sverige skall vara en ledande kunskapsnation.

Förskolan utgör det första steget i det livslånga lärandet. Det är ett av skälen till att regeringen skapat ett budgetutrymme för att fr.o.m. 2001 stegvis genomföra en allmän förskola och maxtaxa inom barnomsorgen.

Grundskolan och gymnasieskolan skall ge alla elever en god grund för det livslånga lärandet. Skolans viktigaste resurs är välutbildade lärare och skolledare, som kan leda den pedagogiska utvecklingen. Regeringen fortsätter att prioritera arbetet med kvalitet och likvärdighet i skolan. Kommunerna tillförs de närmaste åren ökade resurser för att stärka skolan och öka målpuppfyllelsen. Dessutom medför den goda tillväxten att kommunernas skatteinkomster växer kraftigt.

Kunskapslyftet är nu inne på sitt tredje verksamhetsår sedan starten hösten 1997. I dag studerar över 200 000 i vuxenutbildning på gymnasial nivå. Under femårsperioden fram till 2002 kommer Kunskapslyftet att ha nått över 800 000 nya studerande, varav majoriteten är kvinnor. Genom Kunskapslyftet har hundratusentals, i huvudsak tidigare arbetslösa, fått möjlighet att öka sin kompetens och förbättra sin ställning på arbetsmarknaden.

Utvecklingen på arbetsmarknaden och den internationella konkurrensen kräver att fler har en högskoleutbildning. Utbyggnaden av högskolan fortsätter. Studiestödet reformeras med början under 2001.

Målet för forskningspolitiken är att Sverige skall vara en framstående forskningsnation, där forskningen håller hög kvalitet och där forskningsinsatserna ger utrymme för både bredd och specialisering. Resurserna för grundforskning ökas för att bidra till kunskapssamhällets infrastruktur. Staten är garant för fri grundforskning med långsiktig och obunden finansiering.

Sverige behöver också fler forskarutbildade såväl för högskolans eget behov som för att möta efterfrågan på forskarutbildade inom näringslivet och i offentlig verksamhet. En successiv satsning sker därför på grundforskning och forskarutbildning. Anslagshöjningarna för 2000 används framför allt till att utveckla verksamheten vid de nya universiteten.

Regeringen föreslår att ytterligare steg skall tas i en grön skatteväxling. Genom att höja diesel-, el- och kärnkraftsskatten kan en god miljö gynnas samtidigt som medel tillförs kompetensutveckling i arbetslivet. Hela Sverige skall lära.

Generell välfärd för kvinnor och män

Målet för den generella välfärdspolitiken är rättvisa och jämlika livsvillkor för kvinnor och män. Den generella välfärden minskar klyftor och gränser mellan olika samhällsgrupper och fungerar som en sammanhållande kraft. Barnbidraget leder till att många slipper bli beroende av behovsprövade bidrag och därmed hamna i en fattigdomsfälla. Den obligatoriska försäkringen som utgår i från inkomstbortfallsprincipen garanterar tryggheten för en stor majoritet av människor.

Socialförsäkringen skapar drivkrafter för arbete eftersom det är sysselsättningen som ger delaktighet. De svenska socialförsäkringarna främjar ett högt arbetskraftsdeltagande. Föräldraförsäkringen har stora positiva effekter för kvinnornas möjligheter att komma in och stanna kvar på arbetsmarknaden. Det nya pensionssystemet är ett annat bra exempel på detta. Sverige har som ett av få länder reformerat pensionssystemet. Det nya systemet är av stor betydelse för tilltron till svensk ekonomi.

Hela Sverige skall växa

Den höga omvandlingstakten i näringslivet och på arbetsmarknaden ställer nya krav på politiken inom flera områden. För att kunna hantera kon-

sekvenser av de snabba strukturförändringarna i samhället behöver politiken bli mer långsiktig och bättre på att ta till vara tillgängliga resurser. Politiken behöver även på ett bättre sätt anpassas till varierande regionala och lokala behov. De senaste årens befolkningsminskning i flera regioner är ett allvarligt hot mot en balanserad regional utveckling och möjligheter för att uppnå riksdagens regionalpolitiska mål. Regeringen har därför tillsatt en parlamentarisk kommitté med uppgift att lämna förslag om den framtida inriktningen och utformningen av den framtida regionalpolitiken.

Riksdagen beslutade om en ny regional näringspolitik under våren 1998. Målet är att utifrån de regionala förutsättningarna stimulera en hållbar ekonomisk tillväxt som kan bidra till fler och växande företag och därmed ökad sysselsättning för både kvinnor och män. Regionala tillväxtavtal är det bärande instrumentet i den nya näringspolitiken. Tillväxtavtalen innebär en samordnad tillväxt- och sysselsättningspolitik under stort regionalt och lokalt inflytande. Den första avtalsperioden omfattar perioden 2000–2002.

Samtliga län har tagit fram utkast till regionala tillväxtavtal. Arbetet med tillväxtavtalen har lett till att breda partnerskap har etablerats. Näringslivets engagemang är stort. De åtgärder som prioriteras spänner över ett stort antal ämnesområden. Utbildning, kompetensutveckling och företagsfrämjande åtgärder dominerar. Flertalet län har lämnat förslag som syftar till att förbättra samordningen av insatser mellan olika politikområden och att öka statliga myndigheters engagemang i processen.

Regeringen tydliggör nu förutsättningarna för berörda statliga myndigheter och organ inför deras förhandlingar med partnerskapen om genomförande och finansiering av tillväxtavtalen. I budgetpropositionen föreslås bl.a. att arbetsmarknadspolitiken blir mer tillväxtorienterad. Vidare klarläggs hur vissa nationella program, t.ex. för utveckling inom storstadsregionerna samt näringslivsutveckling i Östersjöregionen, knyts an till tillväxtavtalen. Regionalpolitiken och de nya strukturfondsprogrammen skall samordnas med genomförandet av tillväxtavtalen för att ge större effekt.

Sverige en ledande IT-nation

Sverige skall stärka sin ställning som en av de ledande IT-nationerna. I regeringens vision om det

digitala Sverige används den nya informationstekniken av alla. Ingen lämnas utanför, varken gamla, arbetslösa, funktionshindrade eller andra.

Informationstekniken ökar människors frihet att välja bostad, arbete och studier. Därmed motverkas dagens regionala obalanser. IT gör företagen mer effektiva och ger näringslivet ökad internationell slagkraft. IT-utvecklingen leder också till att nya företag uppstår och att nya arbetstillfällen skapas.

Regeringen kommer att vidta en rad åtgärder för att stärka Sveriges position som en världsledande IT-nation. Tre områden är prioriterade: regelverken, utbildningen och infrastrukturen.

Det måste finnas tydliga spelregler och hög säkerhet. Elektroniska affärer skall stimuleras. Regler som förhindrar utvecklingen av ett digitalt samhälle skall tas bort.

I det digitala samhället är kunskap en strategisk resurs. En fortsatt satsning görs därför på utbildning och kompetensuppbyggnad. Insatserna skall ske både på bredden – i t.ex. skola och företag – och på spetskompetens genom högskoleutbildning och forskning.

Sverige skall ta tillvara och bygga vidare på de framgångar som vi nu har bl.a. genom Ericsson, Telia, och de nya små växande IT-företagen. Informationsteknikens betydelse för Sveriges konkurrenskraft framgår bl. a. av den kraftiga expansionen av företagens IT-investeringar och tillväxten inom IT-sektorn under 1990-talet. Det är av särskild betydelse för den regionala tillväxten och de mindre företagens utvecklingskraft och konkurrensförmåga.

En hög teknisk tillväxt och internationell konkurrenskraft är en förutsättning för stark ekonomisk tillväxt. En väl utvecklad IT-infrastruktur har stor betydelse för att svenska företag skall bibehålla sin framskjutna position både som IT-användare och som producenter av program och exempelvis telekommunikationsprodukter. IT-infrastrukturen är väsentlig för hela näringslivets utveckling. Regeringen avser att fortlöpande ta initiativ inom området och avser även att återkomma i den IT-proposition som planeras till början av år 2000.

Regeringen anser att staten har ett ansvar för att en väl fungerande IT-infrastruktur finns tillgänglig genom att möjliggöra investering i öppen ledning, som säkerställer konkurrens mellan skilda operatörer. Detta kan t.ex. ske i form av ett stomnät mellan landets alla kommuner som ett första steg mot högre kapacitet i nätet som helhet. Det kräver nya investeringar i bredbandig

IT-infrastruktur vilket kan ske både i privat och offentlig regi.

1.4.2 En uthållig tillväxt

Produktmarknaderna spelar en central roll i en politik för uthållig tillväxt. Väl fungerande marknader förbättrar de långsiktiga tillväxtförutsättningarna ytterligare.

Ökad konkurrens leder till snabb produktivitetstillväxt, hög standardutveckling och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. Detta främjar en hög sysselsättning. Konkurrensen gynnar också konsumenterna i form av lägre priser, bättre kvalitet och större urval av varor och tjänster. En ökad konkurrens bidrar till att motverka de tendenser till ökat inflationstryck som kan uppkomma när efterfrågan i ekonomin är hög.

En rad strukturreformer har genomförts under 1990-talet som påverkar stora delar av den svenska ekonomin:

- En konkurrenslag som innehåller ett uttryckligt förbud mot konkurrensbegränsande samarbete mellan företag och missbruk av dominerande ställning har införts.
- En elmarknadsreform har genomförts. Produktion och försäljning av el har omvandlats till konkurrensmarknader.
- Sverige har idag en av Europas mest avreglerade telemarknader. Post- och Telestyrelsens agerande har medfört sänkta samtrafikavgifter för mobiltelefoni, vilket bör leda till ännu bättre konkurrens.
- Postens ensamrätt till brevbefordran har slopats och en rad följdreformer har genomförts för att öka andra aktörers tillgänglighet till den postala infrastrukturen.
- Inrikesflyget, järnvägstransporterna och den långväga busstrafiken har avreglerats.
- En lag om offentlig upphandling har tillkommit.
- Rådet för konkurrens på lika villkor mellan privat och offentlig sektor har inrättats i syfte att förbättra konkurrensen mellan privata och offentliga aktörer.
- Inom EU har Sverige bland de lägsta nivåerna på statsstöd till företag.

Regeringens arbete med att förbättra konkurrensen och öka effektiviteten på varu-, tjänste- och finansmarknaderna kommer att fortgå med oförminskad styrka:

- Flera branscher kännetecknas i dag av bristande konkurrens. Regeringen har uppdragit åt Konkurrensverket att närmare kartlägga, analysera och utvärdera hur konkurrensförhållandena utvecklats på den svenska marknaden under 1990-talet. Regeringen avser att i en särskild proposition återkomma med konkreta förslag om hur konkurrensen skall öka samtidigt som konsumentens ställning stärks.
- De få kvarvarande hinder för konkurrens i gränslandet mellan offentlig och privat verksamhet skall undanröjas. Statskontoret har fått i uppdrag att snarast se över hur de statliga myndigheterna agerar på konkurrensutsatta marknader.
- En väl fungerande konkurrens inom byggsektorn är av stor betydelse för att minska risken för ökat inflationstryck. Den kan dessutom leda till att boendekostnaderna blir lägre även i det nuvarande bostadsbeståndet. Byggekostnadsdelegationens fortsatta arbete skall intensifieras och fokuseras enligt de tilläggsinstruktioner som regeringen överlämnade till delegationen i maj. Byggekostnaderna skall sänkas och konkurrensen på bygg- och byggmaterialmarknaden förstärkas.
- Eventuella hinder för en fortsatt snabb ökning av bostadsbyggandet i de expansiva regionerna bör undanröjas. På regeringens uppdrag har länsstyrelserna i tillväxtregionerna tillsammans med berörda kommuner kartlagt och analyserat plan- och markberedskapen och vad som kan göras för att klara ett ökat bostadsbyggande.
- Sveriges deltagande i den inre marknaden ger konsumenterna ett bredare utbud och lägre priser. Regeringen arbetar för att ytterligare stärka konsumentintresset i handelspolitiken bl.a. genom ökad importkonkurrens. Ett exempel på detta är frågan om utvidgad parallellimport.
- Regeringen har nyligen gett i uppdrag åt Statistiska centralbyrån att undersöka prisskillnaden mellan svenska och utländska varor. Underlaget kommer att utgöra en viktig bas för regeringens fortsatta ansträngningar att sänka prisnivån i Sverige.

En förutsättning för det civila samhällets utveckling är att rättsväsendet fungerar väl. Rättsväsendet befinner sig mitt i en period av reformarbete. Regeringens ambition är att med fortsatt kraft

driva moderniseringen, förändringen och effektiviseringen av rättsväsendet. Regeringen avser därför att i 2000 års ekonomiska vårproposition återkomma till riksdagen när det gäller vilka ytterligare resursförstärkningar som behövs för att fullfölja statsmakternas intentioner i fråga om utvecklingen av rättsväsendet.

De svenska produktmarknaderna är starkt beroende av den internationella omgivningen. För att effektivisera produkt- och kapitalmarknaderna måste det ske ett ökat samarbete inom EU om fortsatta reformer på dessa marknader.

Det är viktigt att fördelarna av den inre marknaden kommer EU:s konsumenter till del på ett tydligt sätt genom lägre priser, ökat urval och bättre kvalitet på produkter och tjänster. De svenska miljö- och konsumentintressena skall tas tillvara.

Sverige är mycket positiv till EU-samarbetet kring reformer av produkt- och kapitalmarknader, den s.k. Cardiff-processen. Syftet är att förbättra den inre marknadens funktionssätt. EU:s medlemsländer skall årligen presentera rapporter om hur viktigare inhemska marknader fungerar, vilka reformer som genomförts, identifiera återstående brister för effektiv konkurrens och slutligen presentera det fortsatta reformarbetet.

En viktig marknad för Sverige är Östersjöregionen som har goda förutsättningar att bli en dynamisk tillväxtregion och marknadsplats även i ett globalt perspektiv. Till regionen räknas även Öresundsregionen där den nya fasta förbindelsen över sundet möjliggör ytterligare integration och ekonomisk aktivitet över nationsgränserna. Genom sitt läge i förhållande till kontinentala Europa, tillväxtmarknaderna österut samt övriga Norden bör Öresundsregionen kunna få stor betydelse för utvecklingen i hela Östersjöområdet.

Hållbara Sverige

Regeringens övergripande mål för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. Sverige skall vara ett föregångsland i omställningen till hållbar utveckling.

Omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle skapar en sysselsättningspotential. Denna skall tas till vara. Framsynta krav på att skydda naturen och människors hälsa och att gradvis öka resurseffektiviteten skapar tryck på teknisk utveckling och ger därmed möjligheter för ny fö-

retagsamhet. Det bidrar till det omvandlingstryck som driver på den ekonomiska utvecklingen. Därmed kan ytterligare resurser avsättas för en hållbar utveckling.

Den ekonomiska politiken måste därför kombineras med en effektiv miljöpolitik baserad på såväl en skarp och tydlig lagstiftning som på ekonomiska styrmedel och andra stimulanser. Regeringens förslag på skatteområdet om grön skatteväxling är en del i denna strategi.

Arbetet med att ställa om Sverige till ett föregångsland för den ekologiska hållbarheten skall fortgå och följs upp årligen genom skrivelser som presenteras i anslutning till budgetpropositionen. Årets skrivelse presenteras i början av oktober. Skrivelsen kommer att innehålla en redovisning av vilka åtgärder som har vidtagits och en bedömning av vilka effekter de har haft för omställningsarbetet. Redovisningen innefattar också en sammanställning av nya åtgärder som följer av förslag som regeringen presenterat i propositioner som lagts under året eller i samband med andra beslut.

Anslagen för miljöpolitiken har ökat. Kommunerna är brett engagerade genom bland annat de lokala investeringsprogrammen. Energiöverenskommelsen innebar ett stort investeringsprogram för att ställa om energisektorn. Ytterligare åtgärder gäller forskning, teknikutveckling och miljöanpassad upphandling, främjandet av export av svensk miljöteknik, osv. Alla samhällssektorer är berörda och samarbetet med näringslivet i dessa frågor måste intensifieras.

Det internationella samarbetet inom bl.a. EU är centralt. Arbetet med att skydda miljön, stimulera lokala initiativ och främja kretsloppstänkandet skall fortsätta. Åtgärder för ekologisk hållbarhet skall stimulera teknisk utveckling och nyföretagande och därmed också samtidigt stärka ekonomi och sysselsättning.

Under de senaste två åren har regeringen gjort stora satsningar på bl.a. naturvård, miljöövervakning, marksanering och miljöforskning.

Regeringen föreslår ytterligare åtgärder för att stimulera omställningen till ett Hållbart Sverige:

- Ytterligare 20 miljoner kronor till kalkningsverksamheten.
- Ytterligare 20 miljoner kronor till biotopskyddet för att uppnå en god balans mellan de olika statliga insatserna för att bevara den biologiska mångfalden i skogen.
- Ytterligare 3 miljoner kronor till Kemikalieinspektionen.

- 500 miljoner kronor till ett sexårigt samarbete med svenska biltillverkare för forskning och utveckling av teknik för framtidens miljövänliga fordon.
- 5 miljoner kronor till särskild satsning för att underlätta svenska företags export av varor och tjänster med hög miljöprestanda.
- Ett tidsbegränsat investeringsstöd till termisk solvärme införs under förutsättning att man kan åstadkomma ett avtal mellan staten och solvärmebranschen. Inom ramen för avtalet bör principer utformas för åtgärder för att sänka kostnaderna för tekniken.

Gröna nyckeltal

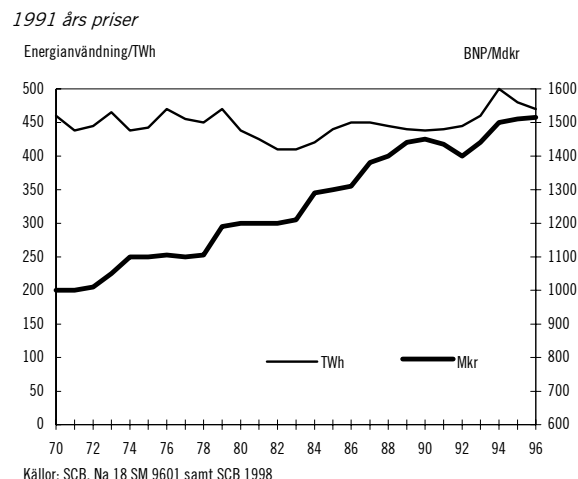
Som ett av de första länderna i världen presenterade regeringen gröna nyckeltal i den ekonomiska vårpropositionen. Gröna nyckeltal är ett av regeringens instrument att följa det övergripande målet för det miljöpolitiska arbetet att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Nyckeltalen kan användas som vägledning för politiska beslut och som underlag för samhällsdebatt på samma sätt som de ekonomiska nyckeltalen.

Utvecklingen av nyckeltal är en process där nyckeltalen måste anpassas efter de mål de avser följa, relevanta miljöproblem och samhällsutvecklingen i övrigt. Regeringen kommer därför att fortsätta arbetet med att vidareutveckla nyckeltalen. Regeringen studerar även möjligheterna att i framtiden presentera prognoser för vissa av nyckeltalen. Regeringen avser också att regelbundet presentera gröna nyckeltal för riksdagen.

Den ekonomiska utvecklingen skall vara ekologiskt hållbar. I vissa fall finns goda möjligheter att nå fastställda miljö kvalitetsmål utan väsentliga kostnader eller uppoffringar. I andra fall är det väsentligt svårare och förenat med stora kostnader. Sambandet mellan miljö och tillväxt är inte entydigt. Regeringen anser det angeläget att undersöka hur sambanden ser ut och har därför tillsatt en särskild utredning för översyn av sambandet mellan tillväxt och miljö samt utredning av behov av åtgärder för en effektivare användning av naturresurser i syfte att nå en hållbar utveckling.

Energianvändningen i Sverige de senaste 30 åren visar att den tekniska utvecklingen möjliggjort en stabil nivå på energianvändningen samtidigt som en ekonomisk tillväxt har skett. Detta visas i nedanstående diagram.

Diagram 1.5 Total energianvändning resp. BNP 1970–1996

Energianvändningen har en stark koppling till flera miljöproblem, där sättet att producera energin har stor betydelse. En fortsatt förbättrad effektivitet i användningen av energi är också nödvändig för att en positiv ekonomisk utveckling skall kunna förenas med minskade miljöproblem. Ökad energieffektivitet och övergång till miljövänliga energislag kan stimuleras på flera sätt, bland annat genom en ökad användning av ekonomiska styrmedel. Regeringens förslag i budgetpropositionen om en grön skatteväxling är ett led i ett sådant arbete.

Energianvändningen är ett av de elva gröna nyckeltalen som beskrivs under utgiftsområde 20 "Allmän miljö- och naturvård". Där presenteras ytterligare gröna nyckeltal som alla beskriver en utveckling i samhället inom områden av stor betydelse för miljön.

1.5 Rättvisa skatter för vård, skola och omsorg

Skatternas främsta syfte är att finansiera välfärden. Ytterst bestäms nivåerna på skatteuttaget av samhällets välfärdsambitioner. Väljer medborgarna ett välfärdssamhälle med bra vård, skola och omsorg för alla, trygga försäkringar mot inkomstbortfall vid sjukdom och arbetslöshet, en bra utbildning för alla o.s.v. – då måste erforderliga skatter tas ut för att finansiera välfärden.

1.5.1 Vård, skola och omsorg

Regeringen har sedan den tillträdde 1994 konsekvent prioriterat vård, skola och omsorg. I takt med framgångarna i saneringen av de offentliga finanserna har ökade resurser kunnat tillföras den kommunala sektorn. Den goda tillväxten medför dessutom att den kommunala sektorn får markant ökade skatteintäkter de närmaste åren

I år är statsbidragen till kommuner och landsting 16 miljarder kronor högre än de var 1996. Regeringen föreslår i enlighet med tidigare aviseringar att statsbidragen nästa år höjs med ytterligare 4 miljarder kronor. Därutöver får kommuner och landsting i enlighet med tidigare beslut ytterligare 1,3 miljarder kronor både 1999 och 2000 genom att de 200 kronor i statlig inkomstskatt som alla löntagare betalar förs över till den kommunala sektorn. Sammanlagt innebär det att vård, skola och omsorg 2000 tillförs 21,3 miljarder kronor.

För 2001 har regeringen aviserat att ytterligare 4 miljarder kronor kommer att tillföras kommuner och landsting.

Regeringen föreslår nu att ytterligare en miljard kronor tillförs vård- och omsorgssektorn redan 2001. Därutöver föreläs nu att de 200 kronor i statlig inkomstskatt som alla löntagare betalar omförs till den kommunala sektorn även 2001, vilket innebär 1,3 miljarder kronor. Dessutom föreslås att ytterligare 0,7 miljarder kronor tillförs anslaget för särskilda insatser för kommuner och landsting. Därmed kommer vården, skolan och omsorgen att tillföras sammanlagt 27 miljarder kronor mer 2001 jämfört med 1996. I detta belopp ingår en viss finansiering för att stegvis genomföra en allmän förskola och en maxtaxa i barnomsorgen.

Vården, skolan och omsorgen prioriteras. Sammantaget ger detta goda förutsättningar för fler jobb och en ökad kvalitet på den svenska välfärden.

Försvarsuppgörelsen innebär dessutom att totalt ca 8 miljarder kronor bedöms kunna frigöras för insatser inom vård- och omsorgssektorn under perioden 2002–2004. Av dessa resurser skall en första miljard kronor utbetalas 2002, 3 miljarder kronor 2003 och 4 miljarder kronor 2004.

Även om utvecklingen i den kommunala sektorn i sin helhet är god finns det en grupp kommuner och landsting som halkar efter. Många kommuner och landsting har ekonomiska problem på grund av utflyttning, obalanser i ål-

dersstrukturen, fortsatt hög arbetslöshet och låg tillväxt. Detta är yttre strukturella faktorer som till stor del inte går att påverka, men som delvis kompenseras genom det nuvarande utjämnings-systemet för kommuner och landsting. För dessa kommuner och landsting kan krävas särskilda insatser.

Regeringen har därför inrättat en delegation som skall bereda ärenden om stöd till vissa kommuner och landsting för åtgärder så att de kan nå ekonomisk balans. Sedan tidigare används en del av de ökade resurserna till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting. Regeringen föreslår nu att resurserna för detta ändamål ökas med 700 miljoner kronor år 2001. År 2000 och 2001 kommer de sammanlagt att uppgå till ca 4 miljarder kronor.

Många kommuner har ekonomiska problem trots att man effektiviserat verksamheten och har höga skatter på grund av utflyttning och stora bestånd av outhyrda lägenheter. Generellt höjda statsbidrag är emellertid inte alltid verkningsfulla för att stödja just de kommuner och landsting som har de största ekonomiska problemen.

Staten kan aldrig överta det ansvar som åligger kommunerna att tillse att medborgarnas vilja genomförs beträffande de kommunala skatterna och den kommunala servicen. Skatteintäkterna utgör omkring två tredjedelar av de totala inkomsterna, resten utgörs av kommunala avgifter och av statsbidrag.

Därför är långsiktigt ökade skatteinkomster som uppstår genom tillväxt och ökad sysselsättning viktigare för kommunernas ekonomi än ökade statsbidrag. En god utveckling av Sveriges ekonomi innebär att kommunernas inkomster ökar. En ökad privat sysselsättning bidrar till en direkt och kraftig förstärkning av kommunernas och landstingens resurser. Den goda tillväxten innebär att kommunernas och landstingens skatteinkomster beräknas öka med omkring 25 miljarder kronor 2000 och med ytterligare omkring 16 miljarder kronor 2001.

Genom bidragen till vården, skolan och omsorgen omfördelas stora belopp över livet och mellan grupper. I den fördelningspolitiska redogörelsen i bilaga 4 behandlas fördelningseffekterna av den offentliga konsumtionen.

Resultaten visar att de resurser som fördelas genom offentliga tjänster bidrar till en jämnare fördelning. Resurserna är högre för personer med låg ekonomisk standard än för välbeställda. Kvinnor gynnas mer än män i den offentliga sektorn. De offentliga tjänsterna omfördelar

dessutom inkomster över livet. En omfördelning sker från de välbeställda till de ekonomiskt svaga.

Skillnaderna i utnyttjande av barnomsorgen mellan olika grupper har minskat under 1990-talet. Barnomsorgen utnyttjas fortfarande i något högre grad av välutbildade föräldrar. Ändå innebär barnomsorgssubventioner som finansieras med skatter en omfördelning från välbeställda föräldrar till dem med låga inkomster. Förskoleverksamheten stimulerar och utvecklar barn. Den underlättar för föräldrar att förena barn, arbete och studier. Det är en politik för barns utveckling, för arbete och jämställdhet, för tillväxt och rättvisa som intresserar allt fler andra länder.

De nuvarande barnomsorgsavgifterna för dock med sig problem. De inkomst- och tidsberoende avgifterna minskar många föräldrars möjlighet att påverka sin ekonomi. Ofta lönar det sig dåligt för arbetslösa föräldrar att börja arbeta, att ta korttidsjobb eller att gå från deltid-arbetande till heltid. Regeringen har därför skapat ett utrymme för att fr.o.m. 2001 stegvis genomföra en allmän förskola och en maxtaxa i barnomsorgen.

Kunskap och utbildning är i den nya globala ekonomin avgörande för tillväxt, sysselsättning och rättvisa. Utbildningen är nyckeln till en långsiktig politik för rättvisa och jobb. Den har en stor betydelse för den framtida lönen, utvecklingen och risken för arbetslöshet. För att korrigera de bakomliggande orsakerna till en ojämn inkomstfördelning är det effektivare med en jämnare spridning av utbildningsmöjligheter och kunskaper än att omfördela ekonomiska resurser i efterhand. En gymnasieskola för alla, fler högskoleplatser i hela landet, kunskapslyft och ett

reformerat studiemedelssystem bidrar till att ge alla mer likvärdiga möjligheter.

Analyserna visar att de stora satsningarna har medfört att klyftan i antalet utbildningsår minskat markant de senaste åren. Sverige har en jämnare fördelning av kunskaper än de flesta andra länder. Utbildningssubventionerna för grundskola och gymnasium är rättvist fördelade. De är lika stora för föräldrar med olika inkomster och social bakgrund.

Ett stort problem är att snedrekryteringen till den högre utbildningen består. Subventionerna till högskolan gynnar därför främst barn till högutbildade och tjänstemän. Det kompenseras delvis av att subventionerna i arbetsmarknadsutbildning och vuxenutbildning gynnar dem med lägre utbildning och inkomster. Totalt sett får dock barn till personer med lägre utbildning något lägre utbildningssubventioner än barn till högutbildade.

Social rättvisa kan aldrig nås om gamla och sjuka får stå tillbaka, om deras livsvillkor försämras och om vården gynnar den som har goda resurser. Det finns oroande tecken. De stora skillnaderna i dödlighet och ohälsa mellan olika sociala grupper minskar inte. Det finns forskning som tyder på att välutbildade och höginkomsttagare numera utnyttjar vården mer än andra och detta även med hänsyn till hälsoskillnader.

Men livslängden ökar och åtskilliga indikatorer pekar på en bättre folkhälsa. Det mest grundläggande i livet, livslängden, är allt jämnare fördelat. Allt färre dör i förtid. Subventionerna för sjukvård och äldreomsorg är betydligt högre för låginkomsttagare än välbeställda. Allt talar dessutom för att behoven av offentliga tjänster ökar till följd av att Sveriges befolkning blir äldre.

Tabell 1.8 Ökade resurser till vård, skola och omsorg

Miljarder kronor

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
1997 års ekonomiska vårproposition	4	8	8	8	8	8
Budgetpropositionen för 1998			4	8	8	8
1998 års ekonomiska vårproposition		4	4	4	4	4
Budgetpropositionen för 1999			1,3		2	2
1999 års ekonomiska vårproposition				1,3	2	3
Budgetpropositionen för 2000					3 ¹	
Summa	4	12	17,3	21,3	27²	25²
Skatteintäkter jämfört med 1996 ³	-1	5	13	38	54	57

¹ I vårdmiljard+1,3 miljarder kronor för 200-kronan +0,7 miljarder kronor för särskilda insatser

² I detta belopp ingår en viss finansiering av införandet av en maxtaxa inom barnomsorgen samt allmän förskola

³ På grund av skattereduktion för egenavgifterna ändras såväl skatteintäkten som statsbidrag. Detta har ej beaktats i tabellen för en rättvis jämförelse. Utbetalda skattemedel, exklusive statsskatten om 200 kronor

Regeringen prioriterar en bred och långsiktig rättvisepolitik. Den syftar både till en jämn fördelning och förbättringar för de mest utsatta. Den innefattar medborgarnas grundläggande livsvillkor i vid mening och en utjämning av de ekonomiska resurserna. Den ger stor tyngd till en rättvis vård, skola och omsorg med god kvalitet.

1.5.2 Skatter för jobb och rättvisa

De överskott som nu uppstår i de offentliga finanserna är resultatet av en ansvarsfull och målmedveten politik som syftat till att rädda välfärdssamhället. Alla medborgare har fått bära tunga bördor när skatter höjts och besparingar genomförts för att rädda välfärden.

I takt med att de offentliga finanserna har utvecklats positivt har det skapats utrymme för att kompensera flera av de åtgärder i saneringen som drabbade även de mest utsatta grupperna. Ersättningsnivån i arbetslöshets-, föräldra- och sjukförsäkringen har höjts till 80 procent, pensionerna har höjts, speciella åtgärder för de sämst ställda pensionärerna har vidtagits, barnbidragen har höjts och beslut har fattats om ytterligare höjningar. Dessutom har värnskatten avvecklats i enlighet med riksdagsbeslutet hösten 1994. Justeringar har också gjorts i exempelvis fastighets-skatten.

Som en följd av budgetsaneringen har brytpunkten för statlig skatt inte räknats upp i den takt som ursprungligen var avsikten och egenavgifterna har höjts för alla löntagare. När ett utrymme nu växer fram, prioriterar regeringen därför att sänka skatten på ett sådant sätt att den kompenserar löntagarna för de egenavgifter som även framdeles kommer att tas ut eftersom de nu är en del av det nya ålderspensionssystemet. Löntagarna bör få en återbäring på de skattehöjningar som egenavgifterna i själva verket har inneburit. Denna åtgärd sänker marginalskatterna för låg- och medelinkomsttagare och har dessutom en positiv fördelningsprofil eftersom egenavgifterna är en tyngre börda för låginkomsttagare än för andra.

För att ytterligare förbättra de fördelningspolitiska effekterna föreslår regeringen för 2000 dessutom en förlängning av den temporära skattereduktioner riktad mot låginkomsttagare. Avsikten är att en förlängning skall ske för åren därefter. En alternativ metod för att åstadkomma ett likvärdigt resultat kan dock komma att över-

vågas. Regeringen föreslår dessutom för 2000 en sänkning av fastighetsskatten för hyreshus till 1,2 procent.

Förslaget om sänkta skatter gynnar den kommunala sektorn genom att öka tillväxten och de kommunala skatteintäkterna. Regeringens förslag innebär att en fjärdedel av egenavgifterna ej blir avdragsgilla och samtidigt kompenserade genom en skattereduktion. Därmed uppnås två effekter. En fjärdedel av egenavgifterna neutraliseras för alla som betalar dem samtidigt som den kommunala sektorns skatteintäkter ökar. Statsbidragen för kommunerna sänks i motsvarande grad. Resultatet är neutralt för kommunerna.

Dessutom innebär förslaget ökat stöd för arbetslinjen genom att arbetsutbud och arbetsmarknadsdeltagande främjas, vilket ökar sysselsättningen och tillväxten ytterligare. När inkomsterna ökar i samhället växer även skatteinkomsterna för kommuner och landsting.

För att undvika att en kompensation för egenavgifterna innebär att fler löntagare kommer att betala statlig inkomstskatt föreslås samtidigt att skiktgränsen för den statliga inkomstskatten höjs. På sikt bör skiktgränsen höjas så att målsättningen om att endast 15 procent av skattebetalarna skall omfattas av den statliga inkomstskatten uppfylls.

Regeringen har under våren bedrivit samtal med övriga riksdagspartier för att undersöka om det finns förutsättningar för en bred förankring av en kommande skattereform. Regeringen avser att under hösten fortsätta skattesamtalen för att inom ramen för en fortsatt ansvarsfull budgetpolitik stärka rättvisan och tillväxten i Sverige.

Grön skatteväxling

Miljörelateringen av skattesystemet fortsätter. De första stegen i en grön skatteväxling togs i samband med skattereformen 1990–1991. Regeringen föreslår nu ett ytterligare steg i en grön skatteväxling. Dieselskatten föreslås från den 1 januari 2000 höjas med 25 öre, elskatten med 1 öre och kärnkraftsskatten med 0,5 öre. Detta ger ökade skatteintäkter på i storleksordningen 1,7 miljarder kronor.

Dessa ökade resurser används för två ändamål. Dels för skattereduktion i samband med individuell kompetenshöjning i arbetslivet och dels för att skattemässigt likställa jordbruket med industrin.

Sverige tar därmed ett ytterligare steg i att strukturera omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.

I en särskild proposition föreslår regeringen en ändring av förmånsbeskattningen av miljöbilar för att på så sätt underlätta introduktionen av nya bränslen och ny teknik i personbilar. Vidare höjs fordonsskatten för bussar, vilket tidigare aviserats i den transportpolitiska propositionen. Därmed uppnås neutralare konkurrensförhållanden mellan olika transportslag.

Inom Regeringskansliet bedrivs ett arbete som syftar till en övergripande reform av energibeskattningen. Arbetet har som utgångspunkt den principskiss som togs fram i Skatteväxlingskommitténs betänkande. Energibeskattningsens miljöstyrande effekter är en viktig aspekt i arbetet. På grundval av detta arbete kommer energibeskattningen att diskuteras i de pågående skattesamtalen mellan regeringen och riksdagspartierna.

Skattepolitik för företagsamhet

En rad åtgärder föreslås för att stimulera företagsamheten i Sverige. Reserveringsmöjligheterna ökas genom att avdragstaket för periodiseringsfundsavsättningar höjs från 20 till 25 procent av inkomsten för aktiebolag och andra juridiska personer. För enskilda näringsidkare och handelsbolag höjs taket från 25 till 30 procent. Dessutom förlängs avsättningstiden från fem till sex år. Jordbrukets energibeskattnings likställs med vad som gäller för annan industri. Flertalet av de så kallade stoppreglerna för fåmansföretagare föreslås avskaffas.

Kupongskatten för utdelning på näringsbetingade aktier till utländska ägare avskaffas från årsskiftet för att inte utländska investeringar i Sverige skall missgynnas i förhållande till investeringar i andra länder. Regeringen avser också att föreslå en lättnad i beskattningen av utländska experter. Regeringen kommer under hösten att föreslå att dröjsmålsavgift vid betalning av tull skall sänkas. Reglerna vid beskattning av fåmansföretag, de s.k. 3:12 reglerna, kommer att ses över.

Sverige stödjer aktivt ansträngningarna att bekämpa skadlig skattekonkurrens, d.v.s. att motverka att länder vid sidan om det ordinarie skattesystemet erbjuder särskilda skatteförmåner för att locka till sig företag från andra länder. Inom EU har Sverige bidragit till att en s.k. uppföran-

dekod har antagits för företagsbeskattningen. Vidare har på svenskt initiativ ett operativt samarbete inletts på skatteområdet mellan Östersjöländerna och Norge. Syftet är att genom samordning försöka förbättra skattekontrollen i regionen.

1.6 Fördelningseffekter

Sverige har en jämnare fördelning av inkomster än nästan alla andra länder. Barn i Sverige har en bättre relativ ekonomisk standard än i de flesta andra länder. Andelen hushåll med en svag ekonomi är förhållandevis låg. De äldre har jämförelsevis mycket god ekonomisk standard.

Men under 1990-talet har inkomstklyftorna fortsatt att öka. De ekonomiskt välbeställda får en större del av de disponibla inkomsterna. Fler har låga inkomster och behöver socialbidrag.

Liknande tendenser finns i många andra länder, exempelvis i Norge och Finland. Globalisering, teknologiska förändringar och ökad konkurrens skapar nya fördelningsproblem. De med högre utbildning har arbete och får allt högre löner. Personer med kortare utbildning och brist på yrkeserfarenheter riskerar att bli långvarigt beroende av sociala ersättningar.

Den ökade spridningen i marknadsinkomster har hittills till stor del kompenseras av det ekonomiska trygghetssystemet och utjämning via skattesystemet. Regeringens förslag om sänkta skatter till låg- och medelinkomsttagare skall ses i ljuset av detta.

De höjda barnbidragen och studiebidragen och förslagen om sänkta skatter 2000 har en gynnsam fördelningsprofil. Sammantaget gynnas framförallt hushåll med en låg ekonomisk standard (diagram 1.6). Den femtedel av hushållen som har lägst ekonomisk standard (decilgrupp 1 och 2) får en ökning av den disponibla inkomsten med över ca 2,6 procent medan den femtedel av befolkningen som har högst standard (decilgrupp 9 och 10) får en ökning med ca 1,5 procent. Förslaget gynnar kvinnor något mer än män.

Diagram 1.6 Förändring i disponibel inkomst, justerad för försörjningsbörda, till följd av höjda barnbidrag och sänkta skatter 1 januari 2000

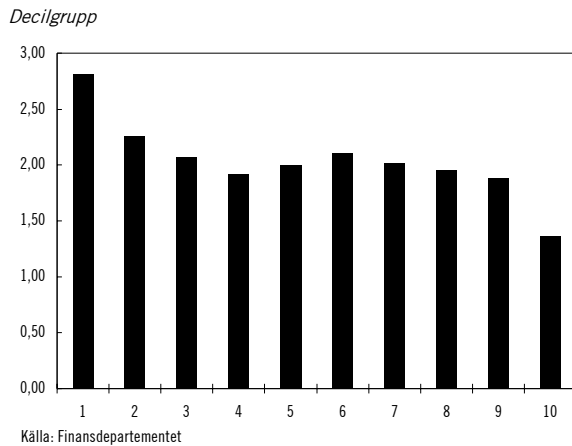
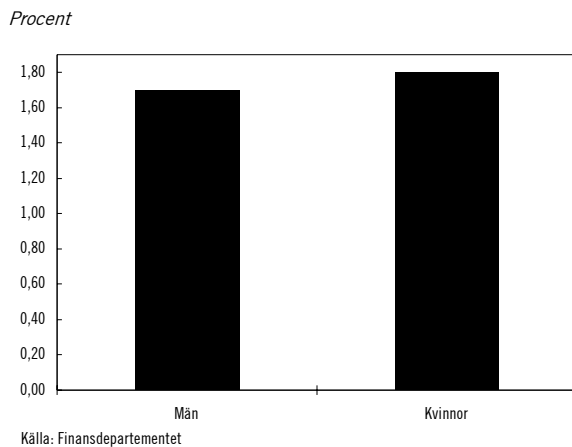

Diagram 1.7 Förändring i disponibel inkomst för män och kvinnor

Men fördelningspolitik handlar inte bara om att omfördela inkomster genom skatter och transfereringar. Alltför många människor har inte arbete. De är utestängda från den sociala gemen-

skap som ett arbete skapar och saknar ekonomiskt oberoende.

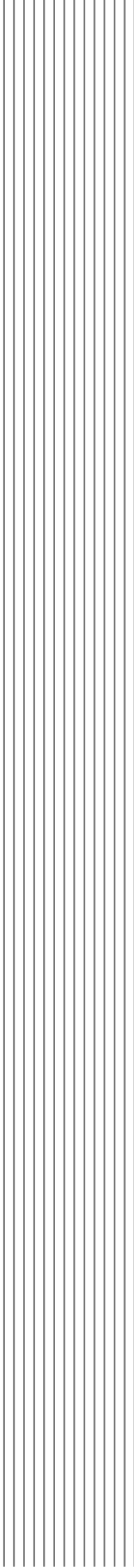
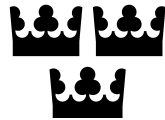
Nu ökar sysselsättningen och tillväxten. Hushållens inkomster och kvaliteten i utbildning, vård och omsorg förbättras. Men fortfarande försörjs nära var tionde i förvärsaktiv ålder varaktigt med sociala transfereringar. En rättvis fördelning kan nås bara när alla arbetar efter sin förmåga. Regeringens långsiktiga arbete för att ta bort fattigdomsfällor och minska marginaleffekter fortsätter. Det är viktigt också för en väl fungerande lönebildning. Arbete och utbildning skall löna sig bättre.

Den minskade arbetslösheten ger både en jämnare fördelning av arbetsinkomster och bättre resurser för att stödja de sämst ställda. Ökad sysselsättning är avgörande för att motverka ökade inkomstklyftor.

Politiken för rättvisa grundas på utbildning, arbete och den generella välfärden. Människors förutsättningar och livets risker är ojämnt fördelade. Det klarar inte marknaden av att utjämna. Den generella välfärden ger alla likvärdig tillgång till offentliga tjänster oavsett plånbok, bostadsort och social bakgrund. Det utjämnar faktiska levnadsförhållanden. Om alla har goda möjligheter till bra utbildning ger det en jämn fördelning av kunskaper. Behov, inte ekonomiska förhållanden, bestämmer vården och omsorgen. Det utjämnar livsvillkoren mellan friska och sjuka eller funktionshindrade. Ytterst handlar det om delningen av livets grundläggande värden, om hur länge man får leva, hälsa, kunskaper och därmed arbetsmöjligheter. Ytterst handlar det om både tillväxt och rättvisa.

2

Förslag till
riksdagsbeslut

2 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

såvitt avser den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för budgetåret 2000

1. godkänner de allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken som regeringen förordar (kapitel 1),
2. med anledning av förslagen om höjd statlig ålderspensionsavgift, ändrad finansieringsprincip för avtalsförsäkringar på det statliga området och sänkt statsbidrag till kommunerna till följd av begränsad avdragsrätt för allmän pensionsavgift fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för år 2000 till 765 miljarder kronor, för år 2001 till 790 miljarder kronor och för år 2002 till 814 miljarder kronor (avsnitt 4.1.1, tabell 4.1),
3. bemyndigar regeringen att under budgetåret 2000 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning (avsnitt 4.4.3),
4. godkänner beräkningen av förändringar av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för budgetåret 2000 samt beräkningen av överföring av medel från AP-fonden för budgetåret 2000 (avsnitt 4.4.3, tabell 4.11),
5. godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000 (avsnitt 6.4 samt bilaga 1),
6. beslutar om fördelning av utgifterna för budgetåret 2000 på utgiftsområden i enlighet med vad regeringen föreslår (avsnitt 7.1, tabell 7.1),
7. godkänner beräkningen av förändringar av anslagsbehållningar för budgetåret 2000 (avsnitt 7.1, tabell 7.1),
8. godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 2001 och 2002 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 7.1, tabell 7.1),
9. godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2000 - 2002 (avsnitt 7.3),
10. bemyndigar regeringen att för budgetåret 2000 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 18 700 000 000 kronor (avsnitt 7.6),
11. bemyndigar regeringen att för budgetåret 2000 besluta om krediter för myndigheters räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 14 200 000 000 kronor (avsnitt 7.6),
12. bemyndigar regeringen att för budgetåret 2000 vad avser sjunde AP-fondstyrelsens verksamhet dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 22 000 000 kronor, dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 49 300 000 kronor (avsnitt 7.6),
13. bemyndigar regeringen att under budgetåret 2000, med de begränsningar som följer

- av 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten, besluta att ett ramanslag, med undantag för anslag anvisade för förvaltningsändamål, får överskridas om ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas samt om överskridandet ryms inom utgiftstaket för staten (avsnitt 7.9),
14. godkänner de riktlinjer för den fortsatta utvecklingen av den ekonomiska styrningen i staten som regeringen förordar (avsnitt 9.3),

såvitt avser tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999

15. godkänner vad regeringen förordar om användningen av medel för att täcka avvecklings- och underskottskostnader i samband med avvecklingen av verksamheten vid Riksförsäkringsverkets sjukhus (avsnitt 5.3.8),
16. bemyndigar regeringen att under år 1999, såvitt avser det under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv uppförda ramanslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 14 000 000 000 kronor under åren 2000 - 2002 (avsnitt 5.3.10),
17. bemyndigar regeringen att under år 1999, såvitt avser det under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv uppförda ramanslaget A3 *Särskilda åtgärder för arbetshandikappade*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 6 700 000 000 kronor under åren 2000 - 2002 (avsnitt 5.3.10),
18. bemyndigar regeringen att under år 1999, såvitt avser det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda ramanslaget B11 *Från EG-budgeten finansierade regionala stöd till jordbruket*, ikläda staten ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 180 000 000 kronor efter år 1999 (avsnitt 5.3.16),
19. bemyndigar regeringen att under år 1999, såvitt avser det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda ramanslaget B15 *Inter-vention och exportbidrag för jordbruksprodukter*, ikläda staten ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till högst 1 600 000 kronor efter år 1999 (avsnitt 5.3.16),
20. bemyndigar regeringen att under år 1999, såvitt avser det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda ramanslaget E3 *Djurhälsosvård och djurskyddsfrämjande åtgärder*, ikläda staten ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden uppgår till högst 1 600 000 kronor efter år 1999 (avsnitt 5.3.16),
21. på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag i enlighet med specifikation i bifogade tabell,

såvitt avser skattefrågor

22. antar regeringens förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
23. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
24. antar regeringens förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483),
25. antar regeringens förslag till lag om skatte-reduktion på förvärvsinkomster vid 2001 års taxering,
26. antar regeringens förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624),
27. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,
28. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1983:1104) om särskild skatt på elektrisk kraft från kärnkraftverk,
29. antar regeringens förslag till lag om ändring i fordonskattelagen (1988:327),
30. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:1538) om periodiseringsfonder,
31. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter,
32. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
33. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift,

34. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,
35. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift,
36. antar regeringens förslag till lag om underlag för fastighetskatt i vissa fall vid 2001 års taxering,
37. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetskatt,
38. antar regeringens förslag till lag om beräkning av viss inkomstskatt på förvärvsinkomst vid 2002 års taxering, m.m.

Riksdagens förvaltningsstyrelse föreslår att riksdagen

på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999

1. till det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda ramanslaget B1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* anvisar ytterligare 9 355 000 kronor.

Tabell 2.1 Specifikation av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya slag för budgetåret 1999

Tusental kronor

Utgifts- område	Anslags- nummer	Belopp enligt statsbudgeten 1999 + TB1 1999	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/ ny anslagsnivå
1	Rikets styrelse	4 181 704	1 437	4 183 141
B1	Riksdagens ledamöter och partier m.m., ramanslag	489 000	9 355 ¹	498 355
C3	Allmänna val, ramanslag	100 000	-10 000	90 000
D3	Sametinget, ramanslag	13 661	165	13 826
E1	Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden, ramanslag	4 601	-1 500	3 101
E2	Presstöd, ramanslag	531 579	9 117	540 696
E3	Stöd till radio- och kassettidningar, ramanslag	127 300	-6 700	120 600
F1	Samarbete och utveckling inom Östersjöregionen, reservationsanslag	nytt	1 000	1 000
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 707 333	-692	1 706 641
B4	Riksgäldskontoret: Kostnader för upplåning och låneförvaltning, ramanslag.	535 000	-692	534 308
4	Rättsväsendet	21 929 269	9 808	21 939 077
A1	Polisorganisationen, ramanslag	11 460 196	-2 220	11 457 976
B1	Åklagarorganisationen, ramanslag	620 140	9 428	629 568
B2	Ekobrottsmyndigheten, ramanslag	199 197	2 600	201 797
F4	Brottsoffermyndigheten, ramanslag	12 588	1 000	13 588
F5	Ersättning för skador på grund av brott, ramanslag	75 074	-1 000	74 074
6	Totalförsvaret	44 107 565	58 456	44 166 021
A1	Förbandsverksamhet och beredskap m.m., ramanslag	19 384 738	-3 559	19 381 179
A2	Fredsfrämjande truppinsatser, ramanslag	392 376	92 015	484 391
B1	Funktionen Civil ledning, ramanslag	491 020	-5 000	486 020
B3	Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst, ramanslag	967 141	-41 200	925 941
B6	Funktionen Hälso- och sjukvård m.m., ramanslag	129 665	-10 000	119 665
C5	Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor, ramanslag	417 103	26 200	443 303
7	Internationellt bistånd	11 899 604	0	11 899 604
A1	Biståndsverksamhet, reservationsanslag	10 731 461	40 000	10 771 461
A2	Biståndsförvaltning, ramanslag	418 143	-40 000	378 143
8	Invandrare och flyktingar	4 324 184	255 100	4 579 284
A2	Mottagande av asylsökande, ramanslag	875 350	408 000	1 283 350
A3	Migrationspolitiska åtgärder, ramanslag	298 079	-152 900	145 179
B4	Kommunersättningar vid flyktingmottagande, ramanslag	2 183 958	35 000	2 218 958
B5	Hemutrustningslån, ramanslag	81 442	-35 000	46 442
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	24 087 459	167 000	24 254 459
A1	Sjukvårdsförmåner m.m., ramanslag	1 992 000	226 000	2 218 000
A2	Bidrag för läkemedelsförmånen, ramanslag	13 491 000	167 000	13 658 000
A9	Smittskyddsinstitutet, ramanslag	108 750	5 000	113 750
A12	Hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsnämnd, ramanslag	22 421	-5 000	17 421

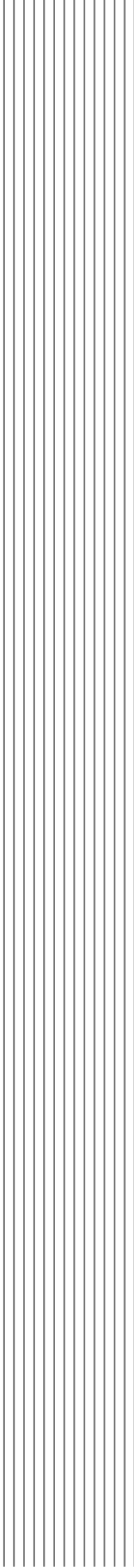
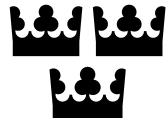
¹ Förslag av Riksdagens förvaltningsstyrelse.

Utgifts- område	Anslags- nummer		Belopp enligt statsbudgeten 1999 + TB1 1999	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/ Ny anslagsnivå
	B2	Vissa statsbidrag inom handikappområdet, reservationsanslag	275 000	-68 750	206 250
	B8	Kostnader för statlig assistansersättning, ramanslag	4 653 000	-157 250	4 495 750
10		Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	80 502 205	7 474 590	87 976 795
	A1	Sjukpenning och rehabilitering m.m., ramanslag	20 035 000	7 439 590	27 474 590
	A2	Förtidspensioner, ramanslag	37 896 000	35 000	37 931 000
11		Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34 315 009	121 000	34 436 009
	A1	Ålderspensioner, ramanslag	11 536 000	37 609	11 573 609
	A2	Efterlevandepensioner till vuxna, ramanslag	12 734 000	2 000	12 736 000
	A3	Bostadstillägg till pensionärer, ramanslag	9 841 000	26 000	9 867 000
	A4	Delpension, ramanslag	204 009	55 391	259 400
12		Ekonomisk trygghet för familjer och barn	39 896 045	461 000	40 357 045
	A3	Underhållsstöd, ramanslag	2 473 000	461 000	2 934 000
14		Arbetsmarknad och arbetsliv	47 971 400	-5 000	47 966 400
	B2	Arbetslivsinstitutet, ramanslag	145 733	-5 000	140 733
16		Utbildning och universitetsforskning	29 129 747	8 000	29 137 747
	A11	Bidrag till viss verksamhet motsvarande grundskola och gymnasieskola, ramanslag	122 531	-18 629	103 902
	C3	Centrala studiestödsnämnden, ramanslag	313 566	61 194	374 760
	D1	Forskningsrådsnämnden: Forskning och forsknings- information, ramanslag	90 585	-960	89 625
	D3	Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet: Forskning, ramanslag	206 546	-9 000	197 546
	D9	Teknikvetenskapliga forskningsrådet: Forskning, ramanslag	241 402	-5 000	236 402
	D10	Teknikvetenskapliga forskningsrådet: Förvaltning, ramanslag	8 415	-3 505	4 910
	E1	Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m., ramanslag	37 162	-3 300	33 862
	E2	Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m., ramanslag	18 959	-12 800	6 159
17		Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 453 147	-497	7 452 650
	H1	Centrala museer: Myndigheter, ramanslag	603 287	420	603 707
	I3	Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland, obetecknat anslag	25 533	-132	25 401
	I4	Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete, ramanslag	821	-785	36
18		Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	20 503 080	-5 438	20 497 642
	A7	Byggforskning, ramanslag	64 356	-6 850	57 506
	A11	Bonusränta för ungdomsbosparande, ramanslag	6 000	692	6 692
	C1	Länsstyrelser m.m., ramanslag	1 757 893	720	1 758 613
19		Regional utjämning och utveckling	2 742 897	26 266	2 769 163
	A4	Ersättning för nedsättning av socialavgifter, ramanslag	320 000	26 266	346 266
22		Kommunikationer	25 501 314	-720	25 500 594
	A1	Vägverket: Administration, ramanslag	1 125 242	-140 000	985 242
	A2	Väghållning och statsbidrag, ramanslag	12 479 738	55 000	12 534 738
	A4	Banverket: Banhållning, ramanslag	6 689 600	-720	6 688 880
	B4	Bidrag till sjöfarten, ramanslag	405 000	85 000	490 000

Utgifts- område	Anslags- nummer		Belopp enligt statsbudgeten 1999 + TB1 1999	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/ ny anslagsnivå
	B6	Vissa kostnader med anledning av M/S Estonias förlisning, obetecknat anslag	10 600	9 800	20 400
	D2	Köp av interregional persontrafik på järnväg m.m., ramanslag	394 400	-9 800	384 600
23		Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	11 973 865	12 000	11 985 865
	D1	Främjande av rennäringen m.m., ramanslag	37 000	-165	36 835
	H5	Skogsvårdsavgiftsprojekt, reservationsanslag	Nytt	12 165	12 165
24		Näringsliv	2 897 947	11 850	2 909 797
	A2	Småföretagsutveckling, ramanslag	196 062	5 000	201 062
	C1	Konkurrensverket, ramanslag	62 465	6 850	69 315
	E2	Exportfrämjande verksamhet, ramanslag	157 656	1 500	159 156
	G4	Avgifter till vissa internationella organisationer, ramanslag	17 329	-1 500	15 829
Summa anslagsförändringar på tilläggsbudget				8 594 160	

3

Lagförslag

3 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

3.1 Förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att 50 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

50 §² §

Den taxerade förvärvsinkomsten minskas med på beskattningsåret belöpande avgift enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, kommunalt grundavdrag och, såvitt avser skattskyldig som uppburit sjöinkomst som avses i punkt 1 av anvisningarna till 49 §, sjöinkomstavdrag i nu nämnd ordning. Det som därefter återstår utgör beskattningsbar förvärvsinkomst.

Den taxerade förvärvsinkomsten minskas med *75 procent av* på beskattningsåret belöpande avgift enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, kommunalt grundavdrag och, såvitt avser skattskyldig som uppburit sjöinkomst som avses i punkt 1 av anvisningarna till 49 §, sjöinkomstavdrag i nu nämnd ordning. *Avdraget för allmän pensionsavgift skall avrundas uppåt till helt hundra-tal kronor.* Det som därefter återstår utgör beskattningsbar förvärvsinkomst.

Denna lag träder i kraft den 31 december 1999 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering.

² Senaste lydelse 1997:951.

3.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att 9 och 10 §§ lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §³

Den taxerade förvärvsinkomsten minskas med på beskattningsåret belöpande avgift enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, statligt grundavdrag och sjöinkomstavdrag i nu nämnd ordning. Det som därefter återstår utgör beskattningsbar förvärvsinkomst.

Den taxerade förvärvsinkomsten minskas med 75 procent av på beskattningsåret belöpande avgift enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, statligt grundavdrag och sjöinkomstavdrag i nu nämnd ordning. *Avdraget för allmän pensionsavgift skall avrundas uppåt till helt hundra kronor.* Det som därefter återstår utgör beskattningsbar förvärvsinkomst.

10 §⁴

För fysiska personer beräknas statlig inkomstskatt enligt följande.

Skatt på förvärvsinkomst utgör

200 kronor,

20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en skiktgräns på 214 900 kronor vid 1999 års taxering, och

fem procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en skiktgräns på 360 000 kronor vid 2000 års taxering.

Vid följande taxeringar uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för föregående taxeringsår multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni andra året före taxeringsåret och prisläget i juni tredje året före taxeringsåret med tillägg av två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av andra året före taxeringsåret och avrundas nedåt till helt hundra kronor.

Skatt på kapitalinkomst utgör 30 procent av inkomsten av kapital enligt 3 § 14 mom.

För dödsbon beräknas skatten enligt andra-fjärde styckena med följande undantag. Från och med beskattningsåret efter det kalenderår dödsfallet inträffade tas det i andra stycket angivna beloppet 200 kronor ut bara om den beskattningsbara förvärvsinkomsten överstiger ett belopp som motsvarar grundavdrag enligt 48 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370). Från och med det fjärde beskattningsåret efter det kalenderår dödsfallet inträffade utgör skatten på förvärvsinkomst 20 procent av den beskattningsbara förvärvsinkomsten. Om den beskattningsbara förvärvsinkomsten överstiger ett belopp

³ Senaste lydelse 1997:944.

⁴ Senaste lydelse 1998:593.

motsvarande grundavdrag enligt 48 § 2 mom. kommunalskattelagen tas dessutom 200 kronor ut.

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering.

3.3 Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 3 § och 11 kap. 11 § skattebetalningslagen (1997:483) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap. 3 §⁵

De allmänna skattetabellerna skall ange skatteavdraget på olika inkomstbe-
lopp, beräknade för en månad eller kortare tid, och grundas på att

1. inkomsten är oförändrad under inkomståret,
2. arbetstagaren endast kommer att taxeras för den inkomst som anges i ta-
bellen,

3. arbetstagaren inte skall betala någon annan skatt eller avgift än kommunal inkomstskatt, statlig in-
komstskatt på förvärvsinkomster, begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144), avgift enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift och avgift som avses i la-
gen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund, *och att*

4. arbetstagaren vid inkomsttaxe-
ringen inte medges något annat av-
drag än avdrag för avgift enligt lagen
om allmän pensionsavgift och grund-
avdrag.

3. arbetstagaren inte skall betala någon annan skatt eller avgift än kommunal inkomstskatt, statlig in-
komstskatt på förvärvsinkomster, begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144), avgift enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift och avgift som avses i la-
gen (1999:291) om avgift till regis-
terat trossamfund,

4. arbetstagaren vid inkomsttaxe-
ringen inte medges något annat av-
drag än avdrag för 75 procent av av-
gift enligt lagen om allmän
pensionsavgift och grundavdrag, *och
att*

5. *arbetstagaren medges skattere-
duktion för allmän pensionsavgift en-
ligt 11 kap. 11 §.*

Skattetabellerna skall ange skatteavdraget med utgångspunkt från att kom-
munal inkomstskatt, begravningsavgift enligt begravningslagen och avgift som
avses i lagen om avgift till registrerat trossamfund beräknas efter en samman-
lagd skatte- och avgiftssats i hela krontal.

Av tabellerna skall också framgå skatteavdraget för den som inte är skyldig
att betala allmän pensionsavgift.

11 kap. 11 §⁶

Skattereduktion medges en skattskyldig för underskott av kapital enligt 3 §
14 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt. Skattereduktionen skall
uppgå till 30 % av den del av underskottet som inte överstiger 100 000 kronor
och 21 % av resten.

*Skattereduktion medges en skatt-
skyldig för allmän pensionsavgift enligt
lagen (1994:1744) om allmän pen-
sionsavgift som belöper sig på beskatt-
ningsåret. Skattereduktionen skall be-*

⁵ Senaste lydelse 1999:315.

⁶ Senaste lydelse 1997:1145.

räknas till 25 procent av avgiften och avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

Skattskyldig som haft sjöinkomst enligt punkt 1 av anvisningarna till 49 § kommunalskattelagen (1928:370) under ett helt år medges skattereduktion med 9 000 kronor vid anställning på svenskt handelsfartyg som går i närfart och med 14 000 kronor vid anställning på svenskt handelsfartyg som går i fjärrfart. Skattskyldig som haft sjöinkomst under en del av ett år medges skattereduktion med en tredjedel av det belopp som anges i föregående mening för varje dag med sjöinkomst.

Skattereduktion sker i första hand för sjöinkomst och därefter för underskott i kapital. Skattereduktion sker endast i fråga om kommunal inkomstskatt, statlig inkomstskatt och statlig fastighetsskatt.

Skattereduktion sker i första hand för sjöinkomst, därefter för *allmän pensionsavgift* och sist för underskott i kapital. Skattereduktion sker endast i fråga om kommunal inkomstskatt, statlig inkomstskatt och statlig fastighetsskatt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas första gången i fråga om preliminär skatt för inkomståret 2000 och slutlig skatt enligt 2001 års taxering.

3.4 Förslag till lag om skattereduktion på förvärvsinkomster vid 2001 års taxering

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Skattskyldig fysisk person, som varit bosatt här i landet under hela beskattningsåret, har vid 2001 års taxering rätt till skattereduktion enligt 2 § på skattepliktiga förvärvsinkomster som utgör sådan inkomst av anställning eller sådan inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 2 kap. lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

Vid beräkning av inkomst av anställning skall avdrag göras för kostnader som arbetstagaren har haft i arbetet i den utsträckning kostnaderna, minskade med erhållen kostnadsersättning, överstiger ettusen kronor.

Vid beräkning av inkomst som avses i första stycket skall inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete var för sig avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

2 § Skattereduktionen uppgår till 1 320 kronor när förvärvsinkomsten enligt 1 § uppgår till högst 135 000 kronor. Om inkomsten överstiger 135 000 kronor minskas skattereduktionen med 1,2 procent av den överskjutande inkomsten. Skattereduktionen får inte överstiga ett belopp motsvarande vare sig förvärvsinkomsten enligt 1 § multiplicerad med den kommunala skattesatsen eller den debiterade kommunala inkomstskatten.

3 § Skattskyldig fysisk person, som varit bosatt här i landet endast under en del av beskattningsåret, har rätt till skattereduktion med en tolfedel av den skattereduktion som skulle ha tillgodoförts honom om han varit bosatt i landet under hela beskattningsåret, för varje kalendermånad eller del därav under vilken han varit bosatt här i landet. I övrigt gäller 1 och 2 §§ i tillämpliga delar.

Avlider den skattskyldige under beskattningsåret skall bestämmelserna i 53 § 3 mom. första stycket kommunalskattelagen (1928:370) om taxering av dödsbo tillämpas på motsvarande sätt vid beräkning av skattereduktion.

4 § I fråga om skattereduktion enligt denna lag tillämpas vad som gäller i fråga om sådan skattereduktion som avses i 11 kap. 11 § skattebetalningslagen (1997:483) om inte annat är föreskrivet i denna lag.

Skattereduktion enligt denna lag tillgodoräknas den skattskyldige före annan skattereduktion.

5 § Skattetabellerna skall, förutom vad som framgår av 8 kap. skattebetalningslagen (1997:483), grundas på att den skattskyldige har rätt till skattereduktion enligt denna lag.

6 § Vid beräkning av F-skatt enligt 6 kap. skattebetalningslagen (1997:483) skall om möjligt hänsyn tas till skattereduktion enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

3.5 Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)

Härigenom föreskrivs att 4 § kupongskattelagen (1970:624)⁷ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §⁸

Skattskyldighet föreligger för utdelningsberättigad, om denne är fysisk person, som ej är bosatt eller stadigvarande vistas här i riket, dödsbo efter sådan person eller utländsk juridisk person, och utdelningen ej är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här i riket. Skattskyldighet föreligger dock inte för utdelningsberättigad utländsk juridisk person för den del av utdelningen som enligt punkt 10 andra stycket av anvisningarna till 53 § kommunalskattelagen (1928:370) har beskattats hos delägaren.

För handelsbolag, europeisk ekonomisk intressegruppering, kommanditbolag och rederi föreligger skattskyldighet för den del av utdelningen som ej är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här i riket och som belöper på delägare eller medlem som ej är bosatt eller stadigvarande vistas här.

Skattskyldighet föreligger slutligen för utdelningsberättigad, som innehar aktie under sådana förhållanden, att annan därigenom obehörigen beredes förmån vid taxering till inkomstskatt eller vinner befrielse från kupongskatt.

Skattskyldighet föreligger icke för person, som avses i 17 § eller 18 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt.

Skattskyldighet föreligger inte heller för en juridisk person i en främmande stat som är medlem i Europeiska gemenskapen, om den innehar 25 procent eller mer av andelskapitalet i det utdelande bolaget och uppfyller villkoren i artikel 2 i det av Europeiska gemenskapernas råd den 23 juli 1990 antagna direktivet om en gemensam ordning för beskattning avseende moder- och dotterbolag i olika medlemsstater i direktivets lydelse den 1 januari 1995 (90/435/EEG).

Skattskyldighet föreligger inte heller för utländskt bolag som avses i 16 § 2 mom. andra eller tredje stycket lagen om statlig inkomstskatt för utdelning på aktier och andelar, om det utländska bolaget innehar 25 procent eller mer av andelskapitalet i det utdelande bolaget.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas i fråga om utdelning som lämnas efter ikraftträdandet.

⁷ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:996.

⁸ Senaste lydelse 1994:1868.

5.	ur 2711 29 00	Metan som används för			
		a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	1 678 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	2 470 kr per 1 000 m ³
		b) annat ändamål än som avses under a	241 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	1 033 kr per 1 000 m ³
6.	2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
		a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	1 678 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	2 470 kr per 1 000 m ³
		b) annat ändamål än som avses under a	241 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	1 033 kr per 1 000 m ³
7.	2701, 2702 eller 2704	Kolbränslen	316 kr per 1 000 kg	920 kr per 1 000 kg	1 236 kr per 1 000 kg
8.	2713 11 00- 2713 12 00	Petroleumkoks	316 kr per 1 000 kg	920 kr per 1 000 kg	1 236 kr per 1 000 kg

Föreslagen lydelse

Energiskatt och koldioxidskatt skall, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 00 26, 2710 00 27, 2710 00 29 eller 2710 00 32	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 2	3 kr 61 öre per liter	86 öre per liter	4 kr 47 öre per liter
	b) miljöklass 3	3 kr 68 öre per liter	86 öre per liter	4 kr 54 öre per liter
2. 2710 00 26, 2710 00 34 eller 2710 00 36	Annan bensin än som avses under 1	4 kr 27 öre per liter	86 öre per liter	5 kr 13 öre per liter
3. 2710 00 51, 2710 00 55, 2710 00 69 eller 2710 00 74 – 2710 00 78	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märkämen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	743 kr per m ³	1 058 kr per m ³	1 801 kr per m ³
	b) inte har försetts med märkämen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig			
	miljöklass 1	1 864 kr per m ³	1 058 kr per m ³	2 922 kr per m ³
	miljöklass 2	2 090 kr per m ³	1 058 kr per m ³	3 148 kr per m ³
	miljöklass 3	2 388 kr per m ³	1 058 kr per m ³	3 446 kr per m ³

4.	ur 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol som används för			
		a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	1 kr 01 öre per liter	56 öre per liter	1 kr 57 öre per liter
		b) annat ändamål än som avses under a	145 kr per 1 000 m ³	1 112 kr per m ³	1 257 kr per m ³
5.	ur 2711 29 00	Metan som används för			
		a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	1 678 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	2 470 kr per 1 000 m ³
		b) annat ändamål än som avses under a	241 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	1 033 kr per 1 000 m ³
6.	2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
		a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	1 678 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	2 470 kr per 1 000 m ³
		b) annat ändamål än som avses under a	241 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	1 033 kr per 1 000 m ³
7.	2701, 2702 eller 2704	Kolbränslen	316 kr per 1 000 kg	920 kr per 1 000 kg	1 236 kr per 1 000 kg
8.	2713 11 00– 2713 12 00	Petroleumkoks	316 kr per 1 000 kg	920 kr per 1 000 kg	1 236 kr per 1 000 kg

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

I fall som avses i 4 kap. 1 § första stycket 7 och andra stycket samt 12 § första stycket 4 och andra stycket tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användnings-sätt.

För kalenderåret 1999 och efterföljande kalenderår skall de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 10 §.

För kalenderåret 2001 och efterföljande kalenderår skall de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 10 §.

10 §¹⁰

För år 1999 och efterföljande kalenderår skall energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i oktober månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i oktober 1997.

För år 2001 och efterföljande kalenderår skall energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i oktober månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i oktober 1999.

Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skattebelopp som enligt denna lag skall tas ut för påföljande kalenderår. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

¹⁰ Senaste lydelse 1997:449.

11 kap.**3 §¹¹**

Energiskatten utgör

1. 0 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller vid yrkesmässig växt-
husodling,

2. 9,6 öre per kilowattimme för annan elektrisk kraft än som avses under 1 och som förbrukas i kommuner som anges i 4 §,

3. 12,9 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §, och

4. 15,2 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i övriga fall.

För elektrisk kraft som under tiden den 1 november-den 31 mars förbrukas i elektriska pannor som ingår i en elpanneanläggning vars installerade effekt överstiger 2 megawatt, utgör dock energiskatten

1. 11,9 öre per kilowattimme vid förbrukning i kommuner som anges i 4 § för annat ändamål än industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller yrkesmässig växthusodling, och

2. 15,2 öre per kilowattimme vid förbrukning för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §.

För kalenderåret 1999 och efterföljande kalenderår skall de i första och andra styckena angivna skattebeloppen räknas om på det sätt som i fråga om skatt på bränslen anges i 2 kap. 10 §. Belopp som anges i tiondels ören skall dock avrundas till hela tiondels ören.

Energiskatten utgör

1. 0 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller vid yrkesmässig växt-
husodling,

2. 10,6 öre per kilowattimme för annan elektrisk kraft än som avses under 1 och som förbrukas i kommuner som anges i 4 §,

3. 13,9 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §, och

4. 16,2 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i övriga fall.

För elektrisk kraft som under tiden den 1 november-den 31 mars förbrukas i elektriska pannor som ingår i en elpanneanläggning vars installerade effekt överstiger 2 megawatt, utgör dock energiskatten

1. 12,9 öre per kilowattimme vid förbrukning i kommuner som anges i 4 § för annat ändamål än industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller yrkesmässig växthusodling, och

2. 16,2 öre per kilowattimme vid förbrukning för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §.

För kalenderåret 2001 och efterföljande kalenderår skall de i första och andra styckena angivna skattebeloppen räknas om på det sätt som i fråga om skatt på bränslen anges i 2 kap. 10 §. Belopp som anges i tiondels ören skall dock avrundas till hela tiondels ören.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹¹ Senaste lydelse 1998:289.

3.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1983:1104) om särskild skatt på elektrisk kraft från kärnkraftverk

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1983:1104) om särskild skatt på elektrisk kraft från kärnkraftverk skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹²

Skatten tas ut med 2,2 öre per kilowattimme.

Skatten tas ut med 2,7 öre per kilowattimme.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹² Senaste lydelse 1996:1222.

3.8 Förslag till lag om ändring i fordonsskattelagen (1988:327)

Härigenom föreskrivs att 14 a § fordonsskattelagen (1988:327) och punkten C i bilaga 1 till nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 a §¹³

För en personbil, en buss med en skattevikt av högst 3 500 kilogram eller en lastbil med en skattevikt av högst 3 500 kilogram, som uppfyller kraven för miljöklass 1, 1 E eller 1 H enligt 2 a § bilavgaslagen (1986:1386), tas fordonsskatt inte ut under de fem första åren från det fordonet blir skattepliktigt första gången.

För en personbil, en buss med en skattevikt av högst 3 500 kilogram eller en lastbil med en skattevikt av högst 3 500 kilogram, som uppfyller kraven för miljöklass 1 E eller 1 H enligt 2 a § bilavgaslagen (1986:1386), tas fordonsskatt inte ut under de fem första åren från det fordonet blir skattepliktigt första gången.

¹³ Senaste lydelse 1999:692.

*Nuvarande lydelse***Bilaga 1 till fordonsskattelagen (1988:327)¹⁴****Fordonsskatt**

Fordonsslåg	Skattevikt, kilogram		Skatt, kronor	
			grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilo- gram över den lägsta vikten i klassen
C Bussar				
1 Bussar som inte kan drivas med dieselloja	0-	1 600	390	0
	1 601-	3 000	430	40
	3 001-		984	0
2 Bussar som kan drivas med dieselloja	0-	1 600	720	0
	1 601-	3 000	775	55
	3 001-		1 545	
D Lastbilar				

¹⁴ Senaste lydelse 1997:1138.

*Föreslagen lydelse***Bilaga 1 till fordonsskattelagen (1988:327)****Fordonsskatt**

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor		
		grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen	
<hr/>				
C Bussar				
1 Bussar som inte kan drivas med dieselolja	0- 1 601- 3 001-	1 600 3 000	390 430 984	0 40 0
2 Bussar som kan drivas med dieselolja				
<i>2.1 Bussar med en högsta skattevikt av 3 500 kilogram som kan drivas med dieselolja</i>				
	0- 1 601- 3 001-	1 600 3 000 3 500	720 775 1 545	0 55 0
<i>2.2 Bussar med en skattevikt överstigande 3 500 kilogram som kan drivas med dieselolja</i>				
<i>2.2.1 med två hjulaxlar</i>				
		3 501- 6 001- 10 001- 13 001-	6 000 10 000 13 000 16 000	2 510 3 089 4 037 6 303
		16 001-	14 893	21 24 76 289
<i>2.2.2 med tre hjulaxlar</i>				
		3 501- 6 001- 13 001- 18 001- 19 001- 20 001 - 22 001- 23 001- 24 001-	6 000 13 000 18 000 19 000 20 000 22 000 23 000 24 000	2 315 2 819 4 169 12 397 13 492 15 583 21 382 22 675
<i>2.2.3 med fyra eller flera hjulaxlar</i>				
		24 001- 3 501- 6 001- 13 001- 24 001-	25 701 6 000 13 000 24 000	240 20 19 100
			15 185	147

D Lastbilar

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.
 2. I fråga om personbil, buss med en skattevikt av högst 3 500 kilogram eller lastbil med en skattevikt av högst 3 500 kilogram, som uppfyller kraven för miljöklass 1 enligt bilaga 4 till bilavgasförordningen (1991:1481) i dess lydelse före den 15 juli 1999, gäller 14 a § i sin äldre lydelse. Detta gäller dock endast om ett sådant fordon blivit skattepliktigt före den 1 januari 2000.

3.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1538) om periodiseringsfonder

Härigenom föreskrivs att 3 och 4 §§ lagen (1993:1538) om periodiseringsfonder skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹⁵

För juridisk person får avdrag för avsättning till periodiseringsfond uppgå till högst 20 procent av inkomsten för beskattningsåret före avdraget. Vad som sagts nu gäller dock ej dödsbo.

I fråga om fysisk person och dödsbo får avdraget uppgå till högst 25 procent av ett positivt belopp som motsvarar inkomsten eller underskottet av förvärvskällan enligt lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt före avdrag för avsättning till periodiseringsfond med följande justeringar.

För juridisk person får avdrag för avsättning till periodiseringsfond uppgå till högst 25 procent av inkomsten för beskattningsåret före avdraget. Vad som sagts nu gäller dock ej dödsbo.

I fråga om fysisk person och dödsbo får avdraget uppgå till högst 30 procent av ett positivt belopp som motsvarar inkomsten eller underskottet av förvärvskällan enligt lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt före avdrag för avsättning till periodiseringsfond med följande justeringar.

Som tillkommande poster räknas avdrag för egenavgifter enligt punkt 19 av anvisningarna till 23 § kommunalskattelagen (1928:370), avdrag för premie för pensionsförsäkring och inbetalning på pensionssparkonto enligt punkt 21 av anvisningarna till 23 § kommunalskattelagen samt beräknad särskild löneskatt enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader avseende dessa poster och avdrag på grund av ökning av expensionsmedel enligt 2 § lagen (1993:1537) om expensionsmedel.

Som avgående poster räknas sjukpenning och liknande ersättningar, återfört avdrag för egenavgifter enligt punkterna 11 och 13 av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen och intäkt på grund av minskning av expensionsmedel enligt 2 § lagen om expensionsmedel.

4 §¹⁶

Avdrag för avsättning till periodiseringsfond återförs till beskattning senast *femte* beskattningsåret efter det beskattningsår för vilket avdrag medgetts.

Avdrag för avsättning till periodiseringsfond återförs till beskattning senast *sjätte* beskattningsåret efter det beskattningsår för vilket avdrag medgetts.

Denna lag träder i kraft den 31 december 1999. Bestämmelserna i 3 § tillämpas första gången vid 2002 års taxering. Bestämmelserna i 4 § tillämpas första gången vid 2000 års taxering.

¹⁵ Senaste lydelse 1998:594.

¹⁶ Senaste lydelse 1994:785.

3.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 §, 3 kap. 1 § och 4 kap. 3 § lagen (1981:691) om socialavgifter¹⁷ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹⁸

En arbetsgivare skall på det avgiftsunderlag som anges i 3-5 §§ för varje år betala

<p>1. sjukförsäkringsavgift med 7,50 procent,
2. efterlevandepensionsavgift med 1,70 procent,
3. ålderspensionsavgift med 6,40 procent,</p> | <p>1. sjukförsäkringsavgift med 8,50 procent,
3. ålderspensionsavgift med 10,21 procent,</p> |
|---|--|
4. föräldraförsäkringsavgift med 2,20 procent,
5. arbetsskadeavgift med 1,38 procent,
6. arbetsmarknadsavgift med 5,84 procent.

Arbetsgivare som avses i 1 kap. 2 § andra stycket skall dock beträffande ersättning som avses i 2 kap. 11 eller 12 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension betala endast ålderspensionsavgift.

3 kap.

1 §¹⁹

En försäkrad som avses i 1 kap. 2 § skall på det avgiftsunderlag som anges i 3-5 §§ för varje år betala

<p>1. sjukförsäkringsavgift med 8,23 procent,
2. efterlevandepensionsavgift med 1,70 procent,
3. ålderspensionsavgift med 6,40 procent,</p> | <p>1. sjukförsäkringsavgift med 9,23 procent,
3. ålderspensionsavgift med 10,21 procent,</p> |
|---|--|
4. föräldraförsäkringsavgift med 2,20 procent,
5. arbetsskadeavgift med 1,38 procent,
6. arbetsmarknadsavgift med 3,30 procent.

4 kap.

3 §²⁰

Fördelningen av influtna ålderspensionsavgifter skall göras enligt följande. Den andel som beräknas utgöra avgifter för inkomster som överstiger 8,06 förhöjda prisbasbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen

Fördelningen av influtna ålderspensionsavgifter skall göras enligt följande. Den andel som beräknas utgöra avgifter för inkomster som överstiger 8,07 förhöjda prisbasbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen

¹⁷ Lagen omtryckt 1989:633.

¹⁸ Senaste lydelse 1998:679.

¹⁹ Senaste lydelse 1998:679.

²⁰ Senaste lydelse 1998:679.

(1962:381) om allmän försäkring förs till staten. Den andel som beräknas motsvara pensionsrätt för premiepension för samma år förs till Riksgäldskontoret för tillfällig förvaltning. Återstoden förs till Allmänna pensionsfonden med vars tillgångar kostnaderna för försäkringen för inkomstpension och tilläggspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och tilläggspension i form av ålderspension enligt lagen om allmän försäkring skall täckas.

Regeringen skall för varje år fastställa de andelar som anges i första stycket efter förslag från Riksförsäkringsverket. Skillnaden mellan beräknade belopp och de belopp som slutligt framräknas för det aktuella året skall regleras vid en kommande överföring.

Medel som regleras gentemot staten skall beräknas med sådan ränta som anges i 19 kap. 3 § skattebetalningslagen (1997:483) och medel som regleras gentemot Riksgäldskontoret med sådan avkastning som anges i 8 kap. 1 § första stycket lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

2. De nya bestämmelserna i 2 kap. 1 § tillämpas i fråga om avgiftspliktig ersättning som betalas ut från och med den 1 januari 2000.

3. De nya bestämmelserna i 3 kap. 1 § tillämpas på inkomster som uppbärs från och med den 1 januari 2000. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av år 1999 skall, om den försäkrade inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av år 1999 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

3.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift

Härigenom föreskrivs att 2 och 3 §§ lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift²¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²²

Den som uppbär sådan inkomst som avses i 3 § skall på avgiftsunderlaget för varje år betala allmän pensionsavgift med 6,95 procent.

Den som uppbär sådan inkomst som avses i 3 § skall på avgiftsunderlaget för varje år betala allmän pensionsavgift med 7 procent.

3 §²³

Avgiften beräknas dels på sådan inkomst av anställning som avses i 2 kap. lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, dels på sådan inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 2 kap. nämnda lag om den enskilde är skattskyldig för inkomsten enligt kommunalskattelagen (1928:370). Inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete skall därvid var för sig avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Vid beräkning av inkomst av anställning skall avdrag göras för kostnader som arbetstagaren har haft i arbetet i den utsträckning kostnaderna, minskade med erhållen kostnadsersättning, överstiger ettusen kronor.

Vid beräkning av avgiften bortses från inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete till den del summan av inkomsterna överstiger 8,06 gånger det förhöjda prisbasbeloppet som anges i 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Därvid skall i första hand bortses från inkomst av annat förvärvsarbete.

Vid beräkning av avgiften bortses från inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete till den del summan av inkomsterna överstiger 8,07 gånger det förhöjda prisbasbeloppet som anges i 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Därvid skall i första hand bortses från inkomst av annat förvärvsarbete.

Avgiften avrundas till närmast hela hundratal kronor. Avgift som slutar på 50 kronor avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering.

2. De nya bestämmelserna tillämpas på inkomst som uppbärs från och med den 1 januari 2000.

3. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av år 1999 skall, om den skattskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av år 1999 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

²¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1997:936.

²² Senaste lydelse 1998:680.

²³ Senaste lydelse 1998:680.

3.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

	3 § ²⁴	
Allmän löneavgift tas ut med 8,04 procent av underlaget och tillfaller staten.		Allmän löneavgift tas ut med 3,09 procent av underlaget och tillfaller staten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.
 2. De nya bestämmelserna tillämpas på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut från och med den 1 januari 2000.
 3. De nya bestämmelserna tillämpas också på inkomst enligt 2 § som upp-
bärs från och med den 1 januari 2000. Omfattar beskattningsåret tid såväl före
som efter utgången av år 1999 skall, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så
stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången
av år 1999 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som
infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

²⁴ Senaste lydelse 1998:700.

3.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster²⁵ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²⁶

Särskild löneskatt skall för varje år betalas till staten med 18,09 procent på lön eller annan ersättning till arbetstagare som vid årets ingång är 65 år eller äldre och i övrigt med 24,26 procent på

Särskild löneskatt skall för varje år betalas till staten med 16,16 procent på lön eller annan ersättning till arbetstagare som vid årets ingång är 65 år eller äldre och i övrigt med 24,26 procent på

1. ersättning som utfaller enligt kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring som tecknas av arbetsgivare till förmån för arbetstagare,

2. avgångsersättning som annorledes än på grund av kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring utbetalas av staten, kommun eller kommunalförbund som arbetsgivare eller av Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpension eller Sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal eller av annan arbetsgivare, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal och att borgen eller liknande garanti tecknats av kommun, kommunalförbund, Svenska Kommunförbundet eller Landstingsförbundet,

3. avgångsersättning som omfattas av s.k. trygghetsavtal,

4. ersättning som utges enligt gruppsjukförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgör komplement till förtidspension eller till sjukbidrag,

5. ersättning som utges på grund av ansvarighetsförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst,

6. bidrag som en arbetsgivare lämnar till en sådan vinstandelsstiftelse som avses i 3 kap. 2 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring eller en annan juridisk person med motsvarande ändamål med undantag för bidrag som lämnas till en pensions- eller personalstiftelse enligt lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.

Skattskyldig är den som utgett sådan ersättning eller sådant bidrag som avses i första stycket. I fråga om sådan för mottagaren skattepliktig intäkt i form av rabatt, bonus eller annan förmån, som ges ut på grund av kundtrohet eller liknande, skall den som slutligt har stått för de kostnader som ligger till grund för förmånen anses som skattskyldig enligt denna lag, om inte denne är den som är skattskyldig till inkomstskatt för förmånen. I fråga om sådan för mottagaren skattepliktig intäkt av tjänst i form av en förmån eller ersättning som getts ut eller anses utgiven av fysisk person som är bosatt utomlands eller av utländsk juridisk person, skall den hos vilken mottagaren är anställd i Sverige anses som skattskyldig enligt denna lag, om förmånen eller ersättningen kan

²⁵ Senaste lydelse av lagens rubrik 1991:688.

²⁶ Lydelse enligt prop. 1998/99:124.

anses ha sin grund i anställningen i Sverige och det inte finns något anställningsförhållande mellan utgivaren av förmånen eller ersättningen och mottagaren.

Vid bestämmande av skatteunderlaget tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 3-5 §§ lagen (1981:691) om socialavgifter med undantag av 4 § första stycket 13 och 5 § andra stycket första meningen.

Vid bestämmande av skatteunderlaget enligt första stycket 5 skall bortses från ersättning för arbetsskada som inträffat före utgången av juni 1993 om ersättningen avser tid därefter samt från ersättning för arbetsskada som inträffat före utgången av år 1992 om skadan anmäls till allmän försäkringskassa efter utgången av juni 1993. Detta gäller dock endast ersättning som för en och samme arbetstagare beräknas på lönedelar som inte överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen om allmän försäkring.

2§²⁷

En enskild person eller ett dödsbo skall för varje år till staten betala särskild löneskatt med 24,26 procent på inkomst enligt kommunalskattelagen (1928:370) av annan näringsverksamhet här i landet än sådan aktiv näringsverksamhet som avses i 2 kap. 6 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (passiv näringsverksamhet) samt på ersättning som utges enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i punkt 12 av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i nämnda anvisningspunkt till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst. Om en skattskyldig före årets början har fyllt 65 år eller inte har fyllt 65 år men under hela året uppburit hel ålderspension skall särskild löneskatt betalas med 18,09 procent eller, om en skattskyldig avlidit under året, med 24,26 procent på inkomst som avses i 3 kap. 4 § andra stycket lagen (1981:691) om socialavgifter. Bedömningen om näringsverksamhet är aktiv eller passiv görs för en förvärvskälla enligt kommunalskattelagen.

Vid beräkning av skatteunderlaget gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 3 kap. 5 § lagen om socialavgifter.

Skatt betalas inte då skatteunderlaget understiger 1 000 kronor.

En enskild person eller ett dödsbo skall för varje år till staten betala särskild löneskatt med 24,26 procent på inkomst enligt kommunalskattelagen (1928:370) av annan näringsverksamhet här i landet än sådan aktiv näringsverksamhet som avses i 2 kap. 6 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (passiv näringsverksamhet) samt på ersättning som utges enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i punkt 12 av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i nämnda anvisningspunkt till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst. Om en skattskyldig före årets början har fyllt 65 år eller inte har fyllt 65 år men under hela året uppburit hel ålderspension skall särskild löneskatt betalas med 16,16 procent eller, om en skattskyldig avlidit under året, med 24,26 procent på inkomst som avses i 3 kap. 4 § andra stycket lagen (1981:691) om socialavgifter. Bedömningen om näringsverksamhet är aktiv eller passiv görs för en förvärvskälla enligt kommunalskattelagen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

²⁷ Senaste lydelse 1998:685.

2. De nya bestämmelserna i 1 § tillämpas på lön eller annan ersättning som betalas ut från och med den 1 januari 2000.

3. De nya bestämmelserna i 2 § tillämpas på inkomst som uppbärs från och med den 1 januari 2000. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av år 1999 skall, om den skattskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av år 1999 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

4. För lön eller annan ersättning till arbetstagare som är födda 1937 eller tidigare tillämpas 1 § i dess lydelse enligt lag (1998:340) om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

5. För skattskyldiga som är födda 1937 eller tidigare tillämpas 2 § i dess lydelse enligt lag (1997:940) om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

3.14 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift

Härigenom föreskrivs att 2 och 4 §§ lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Avgiften utgör 6,40 procent av ersättning i form av

Avgiften utgör 10,21 procent av ersättning i form av

1. sjukpenning och rehabiliteringspenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring samt sjukpenning enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning som utgetts enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den utsträckning ersättningen trätt i stället för en försäkrads inkomst av anställning enligt 2 kap. 3 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller inkomst av annat förvärvsarbete enligt 2 kap. 6 § första stycket 1-3 nämnda lag,

2. föräldrapenningförmåner enligt lagen om allmän försäkring,

3. ersättning enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård,

4. ersättning som en allmän försäkringskassa utgett enligt 20 § lagen (1991:1047) om sjuklön,

5. livränta enligt 4 kap. lagen om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande livränta som bestäms med tillämpning av den lagen,

6. delpension enligt lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring,

7. vårdbidrag enligt 9 kap. 4 och 4 a §§ lagen om allmän försäkring, i den utsträckning bidraget inte är ersättning för merkostnader,

8. dagpenning från arbetslöshetskassa,

9. statsbidrag till arbetslösa som tillskott till deras försörjning när de startar egen näringsverksamhet,

10. utbildningsbidrag i form av dagpenning under arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering samt ersättning vid generationsväxling,

11. utbildningsbidrag för doktorander,

12. korttidsstudiestöd och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349),

13. vuxenstudiebidrag enligt lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa samt särskilt utbildningsbidrag,

14. timersättning vid vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox) och ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),

15. dagpenning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspliktiga, samt

16. bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärsnämnden i den utsträckning som regeringen så föreskriver.

4 §

Vid beräkning av avgift på ersättning enligt 2 § skall det bortses från en försäkrads inkomster som överstiger 8,06 förhöjda prisbasbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring i följande ordning:

Vid beräkning av avgift på ersättning enligt 2 § skall det bortses från en försäkrads inkomster som överstiger 8,07 förhöjda prisbasbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring i följande ordning:

1. ersättningar enligt 2 § 1 som utgör inkomst av annat förvärvsarbete,
2. annan inkomst av annat förvärvsarbete,
3. ersättningar enligt 2 § som utgör inkomst av anställning,
4. annan inkomst av anställning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

3.15 Förslag till lag om underlag för fastighetsskatt i vissa fall vid 2001 års taxering

Härigenom föreskrivs följande.

Vid beräkning av fastighetsskatt vid 2001 års taxering för värderingsenhet som avses i 3 § första stycket b lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt skall, i stället för det taxeringsvärde som avses i nämnda punkt, som underlag för skatten vara det närmast föregående beskattningsårets taxeringsvärde för värderingsenheten om det är lägre. Gäller olika värden för skilda delar av ett beskattningsår skall jämförelsen göras utifrån det genomsnittliga taxeringsvärdet under beskattningsåret.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

3.16 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt att punkt 5 av övergångsbestämmelserna till lagen (1998:526) om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

5. I stället för det procenttal som föreskrivs i 3 § första stycket b skall procenttalet vid 2001 års taxering utgöra 1,3.

Föreslagen lydelse

5²⁸. I stället för det procenttal som föreskrivs i 3 § första stycket b skall procenttalet vid 2001 års taxering utgöra 1,2. På bostadsdelen för fastighet som utgör hyreshusenhet och som har värdeår 1989 eller 1990 skall endast halv fastighetsskatt utgå vid 2001 års taxering. Om fastighetsskatt skall beräknas enligt olika grunder för skilda delar av fastigheten skall 3 § femte stycket tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

²⁸ Senaste lydelse 1999:636.

3.17 Förslag till lag om beräkning av viss inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 2002 års taxering, m.m.

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Vid 2002 års taxering skall för fysiska personer den del av den statliga inkomstskatten på förvärvsinkomst som enligt 10 § lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt anges till ett fast belopp om 200 kronor i stället utgöra en kommunal inkomstskatt. Vid tillämpning av lagen (1997:324) om begränsning av skatt skall denna skatt dock anses utgöra statlig inkomstskatt.

2 § Av den sammanlagda inkomstskatten enligt 1 § skall 66,5 procent utgöra skatt till kommuner och 33,5 procent skatt till landsting. Därvid skall en kommun som inte ingår i ett landsting behandlas som om den även utgjorde ett landsting.

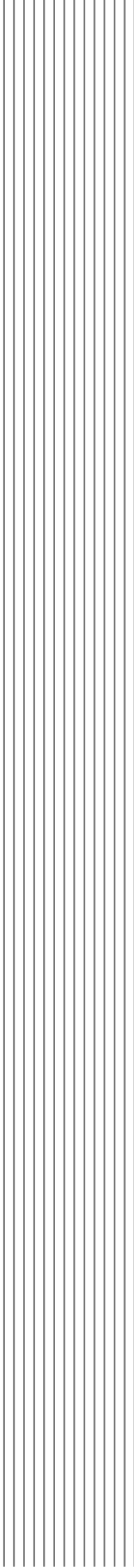
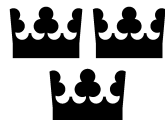
En preliminär utbetalning av den sammanlagda inkomstskatten skall göras av skattemyndigheten i januari 2001 i samband med slutavräkningen av 1999 års kommunalskattemedel. Detta belopp skall fastställas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer. Utbetalning skall ske till kommunerna respektive landstingen med ett enhetligt belopp per invånare den 1 november 2000.

En slutavräkning av inkomstskatten skall ske när den årliga taxeringen år 2002 har avslutats. Därvid skall de bestämmelser tillämpas som gäller slutavräkning av kommunalskattemedel enligt 4 § femte stycket lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

3 § Skattemyndighetens beslut enligt 2 § får överklagas hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 31 december 1999.

Budgetpolitiska mål och statsbudgeten

4 Budgetpolitiska mål och statsbudgeten

I detta kapitel redovisas budgetpolitiska mål, politiska prioriteringar och förslag till reviderade utgiftstak. Vidare redovisas makroekonomiska förutsättningar, statsbudgetens utveckling samt den offentliga sektorns finanser.

4.1 Budgetpolitiska mål

De budgetpolitiska mål som regeringen föreslagit och som riksdagen ställt sig bakom ligger fast. Målen kan sammanfattas på följande sätt:

- De takbegränsade utgifterna skall rymmas inom beslutade utgiftstak för staten.
- Den offentliga sektorns finansiella sparande skall uppgå till 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.

De takbegränsade utgifterna omfattar utgiftsramarna för 26 utgiftsområden (nr 1- 25 samt 27), utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten samt minskning av anslagsbehållningar. Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. ingår inte i de takbegränsade utgifterna eftersom regeringen och riksdagen i mycket begränsad omfattning kan påverka dessa utgifter på kort sikt. Minskning av anslagsbehållningar ingår som en post under utgiftstaket, vilket innebär att den är medräknad i såväl statsbudgetens saldo som den offentliga sektorns finansiella sparande. Budgeteringsmarginalen utgör skillnaden mellan utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna.

Den offentliga sektorns finansiella sparande visar den förändring i den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet som beror på reala

transaktioner. Finansiella transaktioner, som köp och försäljning av aktier och andra finansiella tillgångar, påverkar således inte den offentliga sektorns finansiella sparande. Detsamma gäller värdeförändringar på tillgångar och skulder. Den offentliga sektorns bruttoskuld påverkas däremot av anskaffning och försäljning av finansiella tillgångar samt värdeförändringar.

4.1.1 Utgiftstak

Regeringens förslag: Med anledning av förslagen om höjd statlig ålderspensionsavgift, ändrad finansieringsprincip för avtalsförsäkringar på det statliga området och sänkt statsbidrag till kommunerna till följd av begränsad avdragsrätt för allmän pensionsavgift fastställs utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 765 miljarder kronor år 2000, 790 miljarder kronor år 2001 och 814 miljarder kronor år 2002.

Regeringen presenterade i 1999 års ekonomiska vårproposition ett förslag till utgiftstak för år 2002. Riksdagen har fastställt utgiftstaket för staten och ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 753 miljarder kronor år 1999, 761 miljarder kronor år 2000, 786 miljarder kronor år 2001 och 810 miljarder kronor år 2002.

Regeringen föreslår nu att en teknisk justering av utgiftstaken görs för åren 2000–2002. Ändringen av utgiftstaken föranleds av följande faktorer:

- Förslaget om en höjning av en statliga ålderspensionsavgiften från 6,27 procent till 10,01 procent på pensionsgrundande transfereringar som är belagda med allmän pensionsavgift.
- Förslaget om en ändrad finansieringsprincip för avtalsförsäkringar inom det statliga området.
- Förändringen av det generella statsbidraget till kommunerna till följd av föreslagna inkomstkattesänkningar.

Den föreslagna höjningen av den statliga ålderspensionsavgiften innebär att de takbegränsade utgifterna ökar med 3,8 miljarder kronor år 2000, 3,7 miljarder kronor år 2001 och med 3,6 miljarder kronor år 2002. Däremot påverkas inte den offentliga sektorns konsoliderade utgifter och inkomster eftersom statsbudgetens ökade utgifter motsvaras av en lika stor inkomstökning i ålderspensionssystemet. Ålderspensionssystemets utgifter påverkas inte heller av förändringen. Förändrade utgifter till följd av höjda statliga ålderspensionsavgifter är därmed att betrakta som en teknisk justering.

Förslaget om en ändrad finansieringsprincip för avtalsförsäkringar är en saldoneutral förändring som inte påverkar statens finansiella sparande. Anslagen för förvaltningsändamål ökar med 5,0 miljarder kronor år 2000, 5,1 miljarder kronor år 2001 och med 5,2 miljarder kronor år 2002 till följd av denna förändring. Storleken på utbetalda statliga avtalsförsäkringar påverkas inte av förändringen.

Som en följd av den föreslagna begränsningen av avdragsrätten för allmän pensionsavgift sänks statens bidrag till kommunsektorn med 4,8 miljarder kronor åren 2000–2002. Kommunsektorns totala inkomster blir därmed oförändrad då den föreslagna begränsningen av avdragsrätten ökar kommunsektorns skatteinkomster med motsvarande belopp. Inte heller denna förändring påverkar den offentliga sektorns konsoliderade utgifter.

Sammantaget uppgår de anslagsförändringar som motiverar en teknisk justering av utgiftstaken till 4,1 miljarder kronor år 2000 och till 4,0 miljarder kronor åren 2001 och 2002. En redovisning av de tekniska justeringarnas effekter på utgiftsramarna för olika utgiftsområden ges i avsnitt 7.1.

I enlighet med tidigare etablerad praxis avrundas utgiftstaket till hela miljarder kronor. Rege-

ringen föreslår därför att utgiftstaket höjs med 4 miljarder kronor per år under perioden 2000–2002. Genom den föreslagna förändringen begränsas de takbegränsade utgifterna – exklusive de nu tillkommande internttransaktionerna inom den offentliga sektorn – till en nivå som överensstämmer med de av riksdagen tidigare fastställda utgiftstaken.

Tabell 4.1 Utgiftstak för staten

Miljarder kronor

	2000	2001	2002
Nuvarande utgiftstak	761	786	810
Statliga ålderspensionsavgiften	3,8	3,7	3,6
Statliga avtalsförsäkringar	5,0	5,1	5,2
Förändrat statsbidrag	-4,8	-4,8	-4,8
Summa tekniska justeringar	4,1	4,0	4,0
Förslag till justerat utgiftstak	765	790	814

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Utgiftstaket för den offentliga sektorn består av summan av det fastställda utgiftstaket för staten och den beräknade kommunala utgiftsnivån med avdrag för interna transaktioner mellan staten, kommunsektorn och ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Den tekniska justering av utgiftstaket för staten som sker till följd av förändrade statliga ålderspensionsavgifter och förändrade bidrag till kommunsektorn påverkar därför inte utgiftstaket för den offentliga sektorn. En reviderad beräkning av utgifterna för den offentliga sektorn redovisas i avsnitt 7.3.

4.1.2 Överskott i den offentliga sektorns finanser

Regering och riksdag har beslutat att ett centralt långsiktigt budgetpolitiskt mål är att den offentliga sektorns finansiella sparande skall uppgå till 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. En gradvis anpassning mot detta mål uppnås genom ett målsatt överskott i de offentliga finanserna på 0,5 procent av BNP år 1999 och 2,0 procent av BNP år 2000. Riksdagen har tidigare fastställt målet för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn för åren 2001–2002 till 2,0 procent av BNP.

Målen för åren 1999 och 2000 gäller vid den tillväxt som beräknades i 1997 års ekonomiska vårproposition. Om tillväxten av konjunkturmässiga skäl väsentligt skulle avvika från denna skall motsvarande avvikelser tolereras. Tillväxten

beräknas nu bli betydligt starkare år 1999 och något starkare år 2000 än vad som prognostiserades i 1997 års ekonomiska vårproposition. I 1999 års ekonomiska vårproposition beräknades den ackumulerade tillväxten för åren 1997–2000 istället bli 1,0 procentenheter lägre jämfört med beräkningen i 1997 års ekonomiska vårproposition. Regeringen gjorde då bedömningen att avvikelsen inte var väsentlig och att den därför inte föranledde en nedjustering av det målsatta sparandet på 2,0 procent av BNP för år 2000. Den starkare tillväxt som nu förutses för åren 1999 och 2000 innebär att den ackumulerade tillväxten under perioden 1997–2000 är ca 0,8 procentenheter högre jämfört med beräkningen i 1997 års ekonomiska vårproposition. Inte heller denna avvikelse kan betraktas som väsentlig. Avvikelsen föranleder därför ingen justering av målet om ett överskott på 2,0 procent av BNP år 2000.

Tabell 4.2 BNP-tillväxt

Procent

	1997	1998	1999	2000	Totalt
BP2000	1,8	2,6	3,6	3,0	11,5
VP1999	1,8	2,9	2,2	2,6	9,7
VP1997	2,3	2,5	2,8	2,7	10,7
Diff. BP2000-VP1997	-0,5	0,1	0,8	0,3	0,8
Diff. VP1999-VP1997	-0,5	0,4	-0,6	-0,1	-1,0

Den övergång till det europeiska nationalräkenskapssystemet ENS 95 som nu har genomförts innebär att bruttonationalproduktens nivå höjs med ca 70 miljarder kronor, vilket innebär att överskottsmålet uttryckt i kronor höjs med ca 1,4 miljarder kronor vid ett mål på 2 procent av BNP. Förändringen innebär också en ändrad periodisering av skatter och statsskuldräntor. Under perioden 2000–2002 innebär omläggningen att de statsskuldräntor som ingår i beräkningen av den offentliga sektorns finansiella sparande blir något högre. Denna effekt motverkas dock av att omläggningen leder till högre beräknade skatteinkomster för åren 2000–2002.

4.2 Makroekonomiska förutsättningar

De makroekonomiska förutsättningarna är av stor betydelse vid beräkningen av den offentliga sektorns inkomster och utgifter. Förutsättningarna återfinns i sin helhet i bilaga 2 Svensk eko-

nomi. I tabell 4.3 anges några faktorer av särskild betydelse för de offentliga finanserna.

I fasta priser prognostiseras BNP växa med i genomsnitt 3,6 procent år 1999 och med 3,0 procent år 2000. För åren 2001 och 2002 presenteras istället för en prognos en kalkyl med olika antaganden om hur BNP-tillväxten utvecklas. Den kalkyl som ligger till grund för beräkningarna innebär en långsiktig tillväxttakt kring 2,0 procentenheter per år, vilket medför att den ackumulerade BNP-tillväxten under perioden 1999–2002 uppgår till 11,2 procent. En mer utförlig redovisning ges i avsnitt 1.1.4. Jämfört med 1999 års ekonomiska vårproposition revideras tillväxten upp med 1,4 procentenheter år 1999 och med 0,4 procentenheter år 2000. Den ekonomiska tillväxten påverkar de totala inkomsterna i ekonomin och är därför av central betydelse för skatteinkomsternas storlek.

Tabell 4.3 Makroekonomiska förutsättningar

Värden från 1999 års ekonomiska vårproposition anges inom parentes

	1998	1999	2000	2001	2002
BNP ¹	2,6 (2,9)	3,6 (2,2)	3,0 (2,6)	2,2 (2,5)	2,0 (2,5)
Prisbasbelopp ²	36,4 (36,4)	36,4 (36,4)	36,6 (36,5)	36,9 (36,8)	37,6 (37,3)
KPI ¹	0,4 (0,4)	0,3 (0,2)	1,2 (0,8)	1,9 (1,7)	2,0 (2,0)
Årsgenomsnitt					
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	2,4 (2,6)	3,1 (2,6)	3,0 (2,4)	2,2 (1,8)	2,1 (1,8)
Utbetald lönesumma ³	6,5 (6,6)	5,9 (4,2)	4,6 (3,7)	3,5 (3,8)	3,2 (3,7)
Sysselsättningsgrad ⁴	74,6 (74,6)	76,2 (75,3)	77,1 (75,6)	77,3 (76,1)	77,3 (76,5)
Öppen arbetslöshet ⁵	6,5 (6,5)	5,4 (5,8)	4,5 (5,4)	4,2 (5,1)	4,2 (5,0)
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder ⁵	3,9 (3,9)	3,3 (3,6)	3,5 (3,6)	3,5 (3,5)	3,5 (3,5)
Ränta 5 år	4,7 (4,7)	4,3 (3,7)	4,8 (3,9)	5,0 (4,3)	5,0 (4,6)
Årsgenomsnitt					
Ränta 6 månader	4,3 (4,3)	3,2 (3,2)	3,6 (3,3)	4,1 (3,6)	4,4 (4,0)
Årsgenomsnitt					

¹ Årlig procentuell förändring.² Tusental kronor.³ Årlig procentuell förändring i löpande priser⁴ Andel av befolkningen mellan 20 och 64 år i reguljär sysselsättning⁵ Andel av arbetskraften

Inflationen under perioden 1999–2001 beräknas bli något högre än vad som antogs i vårpropositionen, vilket medför att prisbasbeloppet beräknas bli 100 kronor högre åren 2000 och 2001 och 300 kronor högre år 2002. Inflationen beräknas, i likhet med vad som antogs i 1999 års ekonomiska vårproposition, öka till 2,0 procent år 2002.

Prisbasbeloppet påverkar framför allt statens och AP-fondens utgifter för basbeloppsanknutna transfereringar samt grundavdragen vid beräkningen av fysiska personers inkomstskatt.

I fasta priser beräknas hushållens konsumtionsutgifter öka med 3,1 procent år 1999 och med 3,0 procent år 2000. Ökningstakten dämpas därefter och antas uppgå till 2,1 procent år 2002. Detta innebär en viss uppjustering av hushållens konsumtionsutgifter åren 1999–2002 jämfört med beräkningen i vårpropositionen. I löpande priser beräknas hushållens konsumtionsutgifter nu bli 1,3 procent högre år 2000 och 1,8 procent högre år 2001 jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Hushållens konsumtionsutgifter ligger framför allt till grund för beräkningen av inkomster från mervärdesskatt.

Den öppna arbetslösheten beräknas minska successivt under perioden, från 6,5 procent år 1998 till 4,2 procent år 2002. Den öppna arbetslösheten beräknas nu bli 0,9 procentenheter lägre åren 2000–2001 jämfört med den tidigare bedömningen, vilket innebär lägre utgifter för arbetslöshetsförsäkringen. De konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärderna beräknas åren 1999 och 2000 omfatta en något mindre del av arbetskraften än vad som beräknades i 1999 års ekonomiska vårproposition.

I budgetpropositionen för 1999 presenterade regeringen ett mål för sysselsättningsgraden som innebär att den andel av befolkningen i åldrarna 20–64 år som är reguljärt sysselsatt skall uppgå till minst 80 procent år 2004. Sysselsättningsgraden var 74,6 procent år 1998 och beräknas nu stiga till 77,3 procent år 2002. Sysselsättningsgraden beräknas nu bli väsentligt högre under perioden 2000–2002 än vad som antogs i vårpropositionen. Den högre sysselsättningen innebär bl.a. att utbetald lönesumma revideras upp. För åren 1999–2002 beräknas utbetald lönesumma bli omkring 2 procentenheter högre än vad som redovisades i vårpropositionen, vilket leder till högre skatteinkomster.

Den femåriga marknadsräntan väntas stiga mot slutet av perioden. Jämfört med beräkningen till vårpropositionen är den femåriga räntan högre för de kommande åren.

4.3 Politiska prioriteringar

I 1999 års ekonomiska vårproposition föreslogs en rad åtgärder för ökad tillväxt, sysselsättning och rättvisa samt förbättrad jämställdhet och miljö. I den beräkning av statsbudgetens inkomster som redovisas i kapitel 6 och i den fördelning av utgifterna på utgiftsområden som föreslås i kapitel 7 har dessa åtgärder beaktats. I tabell 4.4 finns en sammanfattning av effekterna på de offentliga finanserna av de förslag till nya satsningar, utgiftsminskningar och utgiftsförskjutningar som regeringen presenterar i denna proposition. Samtliga åtgärder ingår i regeringens förslag till statsbudget för år 2000 samt i beräkningen av utgifterna för åren 2001 och 2002. Åtgärderna på skatteområdet ingår i beräkningarna av inkomsterna. De nya satsningarna är även medräknade i de förslag till utgiftsramar som presenteras i kapitel 7.

Tabell 4.4 Nu föreslagna utgifts- och skatteförändringar

Nettoförsvagning av offentliga finanser och effekter på takbegränsade utgifter.

Miljoner kronor	2000	2001	2002
Utgifter			
U01 Ordförandeskapet 2001, regeringskansliet	190	190	
U06 Kosovo	400		
U09 Assistansersättning		150	200
U014 Europeiska socialfonden*	140	60	80
U016 Storstadsstatsning, skolor	45		
U017 Folkbildning	10		
U019 Europeiska regionala utvecklingsfonden*	360	500	400
U019 Regionalpolitiska insatser	306		
U020 Kalkning, kemikalieinspektionen	23		
U021 Småskalig elproduktion	250		
U023 Förskjutning av arealersättning*	-3 720		
U023 Agenda 2000*	85	775	910
U023 Kompletterande kompensationsstöd*	440		
U023 Viltskador, nyckelbiotoper	27		
U024 Näringslivsutv. östersjöregionen, miljöexport	-50	50	
U025 Fordonsskatt, kommunkompensation	100	100	100
U025 Vårdmiljard		1 000	
U025 Särskilda insatser till kommuner och landsting		700	
Övrigt	-370	-130	-130
Summa ökning av takbegränsade utgifter	-1 764	3 395	1 560
Summa försvagning av offentliga finanser, utgifter	931	2 060	170
Inkomster			
Hushåll	12 040	15 800	15 800
Företag m.m.	2 780	4 150	1 800
Energi	-1 350	-1 150	-1 150
Fastighetsskatter		600	600
Kompetensutveckling	1 350	1 150	1 150
Pensionsuppörelsen	650	700	700
Förstärkt anställningsstöd	90	150	150
200-kronan till kommunerna		1 270	
Övrigt	-10	-10	-20
Summa inkomstminskning, netto	15 550	22 660	19 030
Nettoförsvagning offentliga finanser	16 481	24 720	19 200

*Påverkar ej finansiellt sparande i offentlig sektor.

Regeringen föreslår att regeringskansliets anslag tillförs ytterligare medel åren 2000 och 2001 bl.a. för genomförandet av ordförandeskapet i EU:s ministerråd år 2001. Utgiftsområde 6 Totalförsvaret tillförs 400 miljoner kronor år 2000 för svenskt deltagande med väpnad trupp i Kosovo. De totala utgifterna för insatsen beräknas år 2000 till 900 miljoner kronor.

Regeringen avser också att föreslå att personer som beviljats assistansersättning före 65 års ålder skall få behålla denna även efter fyllda 65 år. Avsikten är att kunna presentera en proposition hösten 2000 så att lagändringen skall kunna träda ikraft vid årsskiftet 2000/2001.

Vidare sker det inom utgiftsområde 16 och 17 satsningar på skolor i storstadsområden samt på folkbildningen.

På utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling föreslås ytterligare medel till följd av att återflödet av medel i EU:s strukturfondsprogram för perioden 2000–2006 beräknas bli större än tidigare beräknat. På utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård föreslås under år 2000 ytterligare medel för kalkning av försurade sjöar och vattendrag. Vidare tillförs Kemikalieinspektionen ytterligare 3 miljoner kronor för arbete med bekämpningsmedel.

På utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar minskar utgifterna med 3,7 miljarder kronor år 2000 till följd av att EG:s regler numera medger att arealersättningen kan skjutas från november till januari. Regeringen avser att senarelägga utbetalningen av arealersättningen till januari. På samma utgiftsområde ökar utgifterna p.g.a. ökade direktstöd till följd av Agenda 2000 och kompletterande kompensationsstöd beroende av valutakursförändringar. Ytterligare medel föreslås avsättas till nyckelbiotopskydd och till ersättning för viltskador.

På utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner föreslås att kommuner och landsting kompenseras för den föreslagna höjningen av fordonsskatter för bussar genom att statsbidragen ökas med 100 miljoner kronor i enlighet med (prop.1997/98:56). Genom den s.k. försvarsuppörelsen kommer sammanlagt 8 miljarder kronor att tillföras vården och omsorgen under perioden 2002–2004. Regeringen gör emellertid bedömningen att det finns behov av ytterligare resurser till vård och omsorg. Mot den bakgrunden avser regeringen att föreslå att ytterligare medel, 1 miljard kronor, skall tillföras vården och omsorgen redan år 2001. Vidare aviserar regeringen att ytterligare 700 miljoner kronor

engångsvis tillförs anslaget *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* år 2001.

De takbegränsade utgifterna minskar med 1,8 miljarder kronor år 2000 som en följd av de föreslagna förändringarna. För åren 2001 och 2002 ökar de takbegränsade utgifterna till följd av nya satsningar med 3,4 respektive 1,6 miljarder kronor. Effekten på det finansiella sparandet för den offentliga sektorn skiljer sig från effekten på de takbegränsade utgifterna eftersom återflödet från EG-budgeten inte påverkar det finansiella sparandet.

Som ett första steg i en kompensation för de effekter på genomsnittsskatter och marginalskatter som beror av den allmänna pensionsavgiften föreslås för år 2000 en skattereduktion med 25 procent av avgiften. Skiktgränserna för uttag av statlig inkomstskatt korrigeras, där uppjusteringen av den nedre skiktgränsen medför att antalet personer som betalar statlig inkomstskatt minskar. I 1999 års ekonomiska vårproposition aviserades en förlängning av den tillfälliga skattereduktion som gäller i år med ett motsvarande belopp. Den tillfälliga skattereduktion som gäller i år föreslås nu förlängas till att gälla även för år 2000. För åren 2001 och 2002 har en minskning av skatteinkomsterna med ett motsvarande belopp lagts in i beräkningarna. Vidare kommer regeringen föreslå att den fasta statliga skatten om 200 kronor skall tillföras kommunerna även för år 2001.

På företagskatteområdet föreslås ett antal åtgärder. Företagens reserveringsmöjligheter utvidgas dels genom att avdragstaken höjs, till 25 procent för aktiebolag och till 30 procent för egenföretagare, dels genom att den tid inom vilken periodiseringsfonder skall återföras förlängs med ett år. Flertalet av de stoppregler som gäller för fåmansföretagare slopas. Kupongskatten på näringsbetingade aktier slopas. Förslag läggs fram om återköp av aktier och beskattning av utländska nyckelpersoner.

Bland annat som en följd av en uppgörelse mellan de partier som står bakom pensionsuppgörelsen föreslås vissa förändringar i socialavgifterna. Regeringen föreslår vidare att fastighetskatten på bostadshyreshus sänks till 1,2 procent för år 2000 och att vissa skattelättnader ges för hyreshus tillhöriga vissa krisårgångar.

En grön skatteväxling sker genom att vissa energiskatter höjs och där de ökade skatteintäkterna används för reducerad skatt i samband med kompetensutveckling i arbetslivet. Jordbrukets

energiskatter reduceras till den nivå som gäller för industrin.

Nettoförsvagningen av de offentliga finanserna till följd av nämnda åtgärder beräknas till 16,5, 24,7 och 19,2 miljarder kronor för åren 2000–2002, varav skattesänkningar, netto, förklarar 15,6, 22,7 och 19,0 miljarder kronor. Beräkningen av skatteförslagets budgeteffekter för de offentliga finanserna i tabell 4.4 har gjorts i enlighet med nationalräkenskapernas redovisningsprinciper. I kapitel 8 redovisas en beräkning av skatteförslagets kassamässiga effekter.

I den ekonomiska vårpropositionen gjordes bedömningen att det fanns en risk för att utgiftstaket för staten skulle överskridas år 1999 om inga åtgärder vidtogs. Regeringen vidtog därför utgiftsbegränsande åtgärder motsvarande totalt ca 8 miljarder kronor för år 1999. I kapitel 5 redovisas regeringens prognos för de takbegränsade utgifterna för år 1999. Enligt regeringens bedömning kommer utgiftstaket för år 1999 att klaras utan att ytterligare åtgärder behöver vidtas. Regeringen kommer att noga följa utgifternas utveckling under 1999 och kommer, om det bedöms som nödvändigt, att vidta de åtgärder som krävs för att förhindra ett överskridande av utgiftstaket.

Även för år 2000 gjordes i den ekonomiska vårpropositionen bedömningen att åtgärder behövde vidtas för att undvika ett överskridande av utgiftstaket. I förhållande till de utgiftsnivåer som följde av en oförändrad politik innebar de föreslagna besparingarna och satsningarna att de takbegränsade utgifterna reducerades med ca 8 miljarder kronor år 2000. Regeringen gör nu bedömningen att de takbegränsade utgifterna för år 2000 blir högre än vad som beräknades i 1999 års ekonomiska vårproposition. Den beräknade högre nivån föranleds bl.a. av att utgifterna för sjukförsäkringen och avgiften till den Europeiska gemenskapen nu förväntas bli högre år 2000 (se även kapitel 7). Det är regeringens bedömning att utgiftstaket för år 2000 riskerar att överskridas om inga åtgärder vidtas. Regeringen förbereder därför ett antal åtgärder i syfte att begränsa utgifterna för år 2000. För att säkerställa att utgiftstaket för år 2000 kan hållas har regeringen för avsikt att införa begränsningsbelopp som säkerställer förbrukningen på några anslag och utgiftsområden. De områden som berörs av utgiftsbegränsningarna är bl.a. totalförsvaret, det internationella biståndet samt utbildnings- och energiområdet. Begränsningsbeloppet som gäller för det internationella utvecklingssamarbetet är

1999 beräknas ha inneburit senareläggningar av planerade projekt m.m. på ca 2,9 miljarder kronor. Regeringen kommer att införa begränsningsbelopp för det internationella biståndet även år 2000. Begränsningsbeloppet kommer att sättas på en sådan nivå att de projekt m.m. som senarelagts till följd av utgiftsbegränsningen 1999 i stället kan genomföras år 2000. I den ekonomiska vårpropositionen nästa år kommer regeringen närmare informera om de vidtagna åtgärdernas innebörd och omfattning.

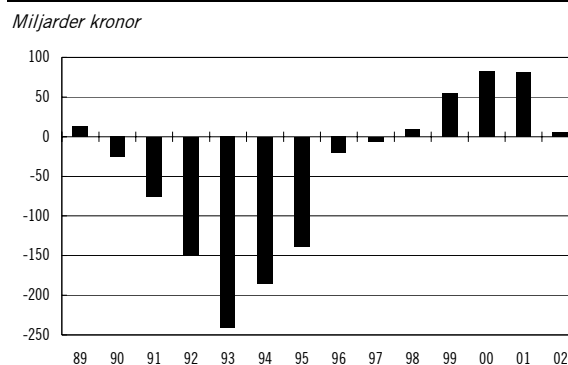
4.4 Statsbudgetens utveckling

Den gynnsamma utvecklingen av de offentliga finanserna sedan mitten av 1990-talet har burits upp av en framgångsrik budgetsanering. Det sneringsprogram som påbörjades 1994 innebär en varaktig årlig förstärkning av de offentliga finanserna med 126 miljarder kronor eller ca 8 procent av BNP. Förstärkningen av de offentliga finanserna har åtföljts av en förstärkning av statsbudgetens saldo.

Statsbudgetens saldo är sedan 1997 detsamma som statens lånebehov. Ett positivt budgetsaldo innebär att staten amorterar på statsskulden. År 1998 var statsbudgetens saldo positivt för första gången sedan 1989 och staten kunde amortera knappt 10 miljarder kronor på statsskulden.

Som framgår av diagram 4.1 beräknas statsbudgeten uppvisa stora överskott under åren 1999–2002. Överskotten möjliggör en snabb amortering av statsskulden. Totalt beräknas staten amortera ca 224 miljarder kronor på statsskulden under denna period. De stora beräknade överskotten i statsbudgeten beror på engångsvisa effekter i samband med införandet av ålderspensionsreformen och på inkomster från försäljning av statligt aktieinnehav.

Diagram 4.1 Statsbudgetens saldo 1989-2002

4.4.1 Statsbudgetens inkomster

I tabell 4.5 redovisas utfallet av statsbudgetens skatteinkomster och övriga inkomster för år 1998 och den förväntade utvecklingen under perioden 1999–2002. Statsbudgetens totala inkomster beräknas bli ca 20 miljarder kronor högre år 2002 jämfört med år 1999, varav 3 miljarder kronor avser högre skatteinkomster och 17 miljarder kronor högre övriga inkomster. Under år 2000 bedöms emellertid övriga inkomster tillfälligt öka till en betydligt högre nivå, framför allt till följd av högre försäljningsinkomster. I relation till BNP beräknas såväl statsbudgetens totala inkomster som statsbudgetens skatteinkomster vara lägre i slutet av perioden än år 1999.

Tabell 4.5 Statsbudgetens inkomster

	1998	1999	2000	2001	2002
<i>Miljarder kronor</i>					
Skatteinkomster	639,7	652,4	617,1	622,7	655,8
Övriga inkomster	66,6	54,4	165,2	70,8	71,1
Totala inkomster	706,3	706,9	782,3	693,5	726,9
<i>Diff. mot 1999 års ekonomiska vårproposition</i>					
Skatteinkomster		3,3	-34,3	-50,1	-46,0
Övriga inkomster		-41,9	55,1	-15,1	5,0
Totala inkomster		-38,6	20,8	-65,2	-41,0
<i>Procent av BNP</i>					
Skatteinkomster ¹	34,2	33,4	30,2	29,3	29,6
Totala inkomster	37,7	36,2	38,3	32,6	32,8

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹Denna kvot skall inte förväxlas med skattekvoten för hela offentliga sektorn.

Statsbudgetens inkomster beräknas öka med drygt 75 miljarder kronor mellan år 1999 och år 2000. Ökningen förklaras främst av att försäljningsinkomster beräknas öka med ca 95 miljarder kronor och av att inkomster från aktieutdelningar tillfälligt beräknas bli högre år 2000. De minskade skatteinkomsterna år 2000 följer framför allt av den föreslagna pensionsomläggningen och de i denna proposition aviserade skattesänkningarna men även av relativt stora slutregleringar av kommunalskatter. Minskningen motverkas dock av ökade inkomster från såväl energiskatt som mervärdesskatt.

Som framgår i tabell 4.5 så beräknas skatteinkomsterna bli avsevärt lägre under perioden 2000–2002 jämfört med vad som redovisades i 1999 års ekonomiska vårproposition. Skillnaden mellan beräkningarna beror till mycket stor del på de i denna proposition föreslagna skattesänkningarna. De lägre skatteinkomsterna förklaras till stor del av följande:

- Inkomster från fysiska personer minskar dels till följd av den föreslagna skattereduktionen, dels av den föreslagna höjningen av skiktgränserna. Vidare kommer det fasta beloppet om 200 kronor även år 2001 att utgöra en kommunal inkomstskatt.
- Förslaget om att höja avsättningen av obeskattade medel till periodiseringsfonder samt att den tid inom vilken periodiseringsfonder skall återföras till beskattning förlängs med ett år medför minskade inkomster från juridiska personer.

I samband med pensionsreformen sker en avgiftsväxling år 2000. Innebörden är bland annat att ålderspensionsavgiften höjs medan den allmänna löneavgiften sänks. Sammanlagt sänks uttaget av arbetsgivaravgifter med 0,14 procentenheter år 2000. Dessa förändringar resulterar i att inkomsterna från socialavgifter minskar. Samtidigt höjs den allmänna pensionsavgiften från 6,95 till 7,0 procent av avgiftsunderlaget.

Under övriga inkomster är det framför allt inkomster av försåld egendom som förändrats sedan 1999 års ekonomiska vårproposition. För år 1999 beräknas nu inkomster av försåld egendom uppgå till ca 1 miljard kronor, vilket är drygt 44 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i vårpropositionen. De i 1999 års ekonomiska vårproposition planerade försäljningarna beräknas nu istället genomföras år 2000, vilket medför

att inkomsterna blir drygt 50 miljarder kronor högre detta år. Även minskningen om 17 miljarder kronor år 2001 förklaras av de ändrade försäljningstidpunkterna. Under perioden 1999–2002 beräknas försäljningar om 126 miljarder kronor genomföras.

En mer utförlig redovisning av statsbudgetens inkomster presenteras i kapitel 6.

4.4.2 Statsbudgetens utgifter

Utgifterna på statsbudgeten är indelade i 27 utgiftsområden. Därutöver ingår posterna Minskning av anslagsbehållningar, Kassamässig korrigering och Riksgäldskontorets nettoutlåning.

Som framgår av tabell 4.6 uppgick utfallet för statsbudgetens totala utgifter till ca 697 miljarder kronor år 1998. År 2002 beräknas statsbudgetens utgifter uppgå till ca 721 miljarder kronor. Utgifterna beräknas således öka med cirka 24 miljarder kronor under perioden 1998–2002. Som andel av BNP minskar emellertid utgifterna med 4,7 procentenheter.

Ålderspensionsreformen innebär att statsbudgetens utgifter ökar med ca 15 miljarder kronor mellan åren 1998 och 1999. De ökade utgifterna beror på att betalningsansvaret mellan staten och AP-fonden har ändrats och på att statliga ålderspensionsavgifter har införts. För att möjliggöra en rättvisande jämförelse av utgiftsutvecklingen från 1998 till 2002 kan 1998 års utgifter korrigeras för en tänkt ålderspensionsreform detta år. Efter en sådan korrigering ökar statsbudgetens utgifter med omkring 10 miljarder kronor mellan 1998 och 2002 eller med i genomsnitt ca 0,3 procent per år. Av den återstående ökningen på totalt 10 miljarder kronor förklaras knappt 6 miljarder kronor av att delpensionen och arbetsskadeförsäkringen fr.o.m. 1999 förts över från socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten till statsbudgeten.

Tabell 4.6 Statsbudgetens utgifter 1998-2002

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Utgifter exkl. statsskuldsräntor ¹	585,7 ²	616,2	623,5	641,5	640,0
Statsskuldsräntor ³	113,4	92,7	81,8	77,1	62,2
Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m. ⁴	-2,5	-57,3	-5,5	-106,1	18,9
Totala utgifter	696,6⁵	651,5	699,8	612,5	721,1
<i>Procent av BNP</i>					
Utgifter exkl. statsskuldsräntor	31,3	31,6	30,5	30,1	28,9
Totala utgifter	37,2	33,4	34,3	28,8	32,5

¹Inklusive minskning av anslagsbehållningar

²Korrigerat för ålderspensionsreformen motsvarar detta 600,4 mdkr (dvs. beloppet skulle ha varit 600,4 mdkr om ålderspensionsreformen genomförts redan 1998).

³Avser utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

⁴Inklusive kassamässig korrigerat, finansiell överföring från AP-fonden till Riksgäldskontoret och beräkningsteknisk överföring till hushållen.

⁵Korrigerat för ålderspensionsreformen motsvarar detta 711,3 mdkr.

Utgifter exklusive statsskuldsräntor

Med statsbudgetens utgifter exklusive statsskuldsräntor avses samtliga utgiftsområden förutom utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. Korrigerat för en tänkt ålderspensionsreform år 1998 ökar dessa utgifter med knappt 40 miljarder kronor mellan åren 1998–2002 eller med i genomsnitt 1,6 procent per år. I relation till BNP minskar emellertid utgifterna exklusive statsskuldsräntor med 3,2 procentenheter, från 32,1 procent år 1998 till 28,9 procent år 2002. Om korrigerat även görs för att delpensionen och arbetsskadeförsäkringen fr.o.m. 1999 har lyfts in på statsbudgeten uppgår ökningen från år 1998 till år 2002 till ca 34 miljarder kronor.

Utgifterna exklusive statsskuldsräntor minskar reallt med i genomsnitt 0,2 procent per år under perioden 1998–2002. Som framgår av tabell 4.7 motsvarar detta en minskning av utgifterna i fasta priser med 4,1 miljarder kronor. I tabellen redovisas de utgiftsområden som uppvisar större ökning eller minskning i fasta priser mellan åren 1998 och 2002.

Tabell 4.7 Förändring i fasta priser för utgifterna exklusive statsskuldsräntor 1998-2002¹

Miljarder kronor

	1998-2002	i % per år
Utgifter exkl. statsskuldsräntor¹	-4,1	-0,2 %
<i>större ökning per utgiftsområde</i>		
Uo 10 Ek. trygghet sjukdom/handikapp	5,6	1,7 %
Uo 12 Ek. trygghet för familjer/barn	5,1	3,0 %
Uo 16 Utbildning och univ.forskning	7,6	6,2 %
<i>större minskning per utgiftsområde</i>		
Uo 13 Ek. trygghet vid arbetslöshet	-12,7	-9,3 %
Uo 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-4,8	-2,6 %
Uo 18 Samhällsplan, bostadsförsörjn. m.m.	-11,4	-16,3 %

¹Fastprisberäkning med implicitprisindex för statlig konsumtion och investeringar och med KPI för övriga delar. För att möjliggöra en jämförelse över tiden har korrigerat gjorts för en tänkt ålderspensionsreform år 1998. Vidare har hänsyn inte tagits till den föreslagna minskningen av statsbidraget till kommunsektorn på 4,8 miljarder kronor med anledning av den nu föreslagna skattesänkningen.

I tabell 4.8 redovisas de beräknade utgifterna i löpande priser per utgiftsområde för åren 1998–2002. I en fotnot till tabellen redovisas en beräkning av utgifterna per utgiftsområde i de fall ålderspensionsreformen hade genomförts år 1998.

De största utgiftsökningarna under perioden 1998–2002 återfinns under följande utgiftsområden:

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Anslagen inom utgiftsområdet ökar med ca 2,8 miljarder kronor under perioden 1998–2002. Till största delen förklaras förändringen av den ökade bruttonationalinkomsten (BNI) under perioden. En del av denna ökning förklaras av högre BNI på grund av övergången till det nya europeiska nationalräkenskapssystemet ENS 95. Vidare ökar anslagen p.g.a. att biståndsramen som andel av BNI är högre år 2002 jämfört med år 1998. Den totala biståndsramen som andel av BNI uppgick år 1998 till 0,70 procent av BNI. I 1999 års ekonomiska vårproposition aviserade regeringen en höjning av ramen för biståndet år 2002 till 0,74 procent av BNI.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Jämfört med utfallet år 1998 beräknas utgifterna inom utgiftsområdet öka med ca 3,1 miljarder kronor t.o.m. år 2002. Utgifterna för assistansersättningen ökar med ca 1,8 miljarder kronor främst p.g.a. ett ökat antal personer och timmar i ersättningssystemet. Vidare ökar utgifterna för bidrag till läkemedelsförmånen med ca

0,8 miljarder kronor under perioden 1998–2002. Utgiftsökningen är bl.a. en effekt av att nya dyrare läkemedel introduceras på marknaden och en stigande konsumtion av läkemedel.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

De totala utgifterna för utgiftsområdet ökar med 16,8 miljarder kronor under perioden 1998–2002 efter det att utgifterna rensats från ålderspensionsreformens effekter (se fotnot 1 till tabell 4.8). I fasta priser motsvarar detta en ökning med i genomsnitt 1,7 procent per år. Knappt 6 miljarder kronor av ökningen mellan 1998 och 2002 förklaras av utgifter för arbetsskadeförsäkringen. Denna försäkring redovisades fram t.o.m. 1998 vid sidan av statsbudgeten, men fr.o.m. 1999 redovisas den på anslag under utgiftsområdet. Större delen av den resterande ökningen, 9,4 miljarder kronor, förklaras av ökade kostnader för sjukpenning. Antalet ersatta dagar med sjukpenning ökar med ca 34 procent under perioden 1998–2002.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Rensat för ålderspensionsreformens effekter beräknas utgifterna öka med 7,6 miljarder kronor under perioden 1998–2002 (se fotnot 1 till tabell 4.8). I fasta priser motsvarar detta en ökning med i genomsnitt 3 procent per år. En viktig förklaring är de högre utgifterna för anslaget *Allmänna barnbidrag*. Ökningen beror på regeringens förslag att höja barnbidraget med 100 kronor per barn och månad fr.o.m. år 2000 och med ytterligare 100 kronor fr.o.m. år 2001. Vidare ökar kostnaderna för föräldraförsäkringen under perioden 1998–2002.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Under perioden 1998–2002 ökar utgifterna med 11,2 miljarder kronor. I fasta priser motsvarar detta en ökning med i genomsnitt 6,2 procent per år. Utgiftsökningen förklaras främst av de i 1999 års ekonomiska vårproposition aviserade satsningarna på kunskap och kompetens. I satsningarna ingår bl.a. nya högskoleplatser, nytt studiestödssystem och ökade resurser för forskning och forskarutbildning. Dessutom har ekonomiskt utrymme avsatts för att med start år 2001 införa en allmän förskola och en rätt till förskoleverksamhet för barn till arbetslösa för-

äldrar samt en maxtaxa i förskoleverksamhet och skolbarnomsorgen. Förslaget om ändrad finansieringsprincip för avtalsförsäkringar förklarar ca 1,7 miljarder kronor av ökningen under perioden 1998–2002.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna

Mellan åren 1998 och 2002 beräknas utgifterna öka med 5 miljarder kronor. Beslutade, föreslagna och aviserade tillskott till kommuner och landsting uppgår år 2002 till 11,7 miljarder kronor i förhållande till 1998 års statsbidragsnivå. Regeringen föreslår att det generella statsbidraget minskas med 4,8 miljarder kronor till följd av den föreslagna minskningen av avdragsrätten för allmän pensionsavgift. Den förändrade avdragsrätten för allmän pensionsavgift ökar kommunernas och landstingens skatteintäkter med motsvarande belopp. Det generella statsbidraget påverkas också av vissa andra ekonomiska regleringar. Även ramen för utjämningsbidraget påverkas av den förändrade avdragsrätten samt av beslutade förändringar i det kommunala utjämningsystemet. Den sammanlagda effekten blir att ramen för utjämningsbidraget minskar med 2,7 miljarder kronor år 2000. Utjämningsbidraget antas sedan ligga kvar på en oförändrad nivå under resten av perioden. På statsbudgetens inkomstsida sker en motsvarande minskning av utjämningsavgiften.

Utgiftsområde 27 Avgiften till EG-budgeten

Avgiften till EU ökar med 2,5 miljarder kronor under perioden 1998–2002. Ökningen beror framför allt på den del av avgiften som är baserad på bruttonationalinkomsten.

De största utgiftsminskningarna återfinns under följande tre utgiftsområden:

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

År 1998 uppgick den öppna arbetslösheten till 6,5 procent av arbetskraften. Utgifterna för arbetslöshetsersättning uppgick detta år till 35,3 miljarder kronor eller ca 95 procent av utgiftsområdets totala utgifter.

Utgifterna inom utgiftsområde 13 beräknas minska med 11,3 miljarder kronor från år 1998 till år 2002. I fasta priser uppgår minskningen till i genomsnitt 9,3 procent per år. De lägre utgifterna härrör huvudsakligen från anslaget *Bidrag*

till arbetslöshetsersättning. Orsaken till de lägre utgifterna är att den öppna arbetslösheten beräknas minska med 2,3 procentenheter till 4,2 procent av arbetskraften år 2002.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utgiftsområdet minskar med 1,8 miljarder kronor mellan åren 1998 och 2002. Minskningen förklaras till stor del av lägre utgifter för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Andelen i arbetsmarknadspolitiska åtgärder beräknas för år 2002 uppgå till 3,5 procent av arbetskraften. Det är en minskning med 0,4 procentenheter eller cirka 17 000 personer jämfört med år 1998.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering,

bostadsförsörjning och byggande

Utgifterna beräknas minska med 10,7 miljarder kronor under perioden 1998–2002. I fasta priser motsvarar detta en minskning med i genomsnitt 16,3 procent per år. Den främsta anledningen är att utgifterna för anslaget *Räntebidrag m.m.* minskar från 10,8 miljarder kronor år 1998 till 1,6 miljarder kronor år 2002. Den kraftiga minskningen beror framför allt på en allt lägre räntenivå och att därmed hela det äldre räntebidragssystemet snabbt avvecklas samt att bostadsbyggandet ligger på en låg volym. Ytterligare en anledning är att det subventionssystem som infördes år 1993 är konstruerat så att för varje ny årgång som påbörjas minskar det statliga bidraget. Vidare minskar utgifterna för anslaget *Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet*. Utgifterna för år 2002 beräknas till 0,6 miljarder kronor, vilket är 2,1 miljarder kronor lägre än utfallet år 1998. Orsaken till de lägre utgifterna är främst det förbättrade ränteläget.

Minskning av anslagsbehållningar

Minskning av anslagsbehållningar beräknas som nettot av förbrukningen av sparade medel från föregående budgetår och sparade medel från innevarande budgetår samt utnyttjande av anslagskredit.

I redovisningen av utfallet för år 1998 och i prognosen för år 1999 ingår minskningen av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit under respektive utgiftsområde. För åren 2000–2002 redovisas motsvarande förändringar under posten *Minskning av anslagsbehållningar*. Minskningen av anslagsbehållningarna beräknas till 6,0 miljarder kronor år 2000, 7,5 miljarder kronor år 2001 och 5,0 miljarder kronor år 2002.

Tabell 4.8 Takbegränsade utgifter 1998-2002

Miljarder kronor

	1998 ¹	1999 Prognos	2000 Beräknat ²	2001 Beräknat ²	2002 Beräknat ²
UO 1 Rikets styrelse	4,3	4,8	4,5	4,8	4,8
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	2,0	1,6	1,6	1,6	1,7
UO 3 Skatteförvaltning och uppörd	5,9	6,0	5,9	6,0	6,1
UO 4 Rättsväsendet	21,4	22,2	22,7	23,0	23,4
UO 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2,6	3,0	3,0	3,0	3,1
UO 6 Totalförsvaret	42,4	44,7	46,6	46,1	45,1
UO 7 Internationellt bistånd	11,5	12,1	13,2	14,4	14,3
UO 8 Invandrare och flyktingar	4,2	4,7	4,9	4,9	4,5
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	23,1	24,8	25,4	25,9	26,2
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	39,7	87,9	92,5	92,5	92,2
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	62,7	34,4	33,6	32,7	32,2
UO 12 Ekonomisk trygghet för familj och barn	35,9	40,9	44,8	47,9	48,2
UO 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	37,3	33,5	30,6	28,5	28,3
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	47,7	48,8	46,1	46,3	46,6
UO 15 Studiestöd	21,9	19,8	21,0	24,5	24,8
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	27,7	30,1	32,6	36,6	39,0
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7,3	7,6	7,6	7,7	7,9
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	22,4	18,3	15,6	12,3	11,7
UO 19 Regional utjämning och utveckling	3,4	4,0	3,3	3,8	3,1
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	1,4	1,8	1,7	1,8	2,0
UO 21 Energi	0,9	1,2	1,4	1,9	1,7
UO 22 Kommunikationer	27,3	25,6	25,5	25,2	25,5
UO 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	11,8	12,2	9,7	14,0	14,1
UO 24 Näringsliv	2,8	3,3	3,0	3,0	2,9
UO 25 Allmänna bidrag till kommunerna	96,8	102,5	97,7	101,9	101,8
UO 26 Statsskuldräntor m.m.	113,4	92,7	81,8	77,1	62,2
UO 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	21,2	20,6	23,1	23,8	23,7
Minskning av anslagsbehållningar	0,0	0,0	6,0	7,5	5,0
Summa utgiftsområden	699,1	708,8	705,3	718,6	702,2
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	585,7	616,2	623,5	641,5	640,0
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	132,3	135,9	140,0	144,8	151,4
Takbegränsade utgifter	718,0	752,0	763,5	786,3	791,4
Budgeteringsmarginal	2,0	1,0	1,5	3,7	22,6
Utgiftstak för staten	720,0	753,0	765,0	790,0	814,0

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹ För att möjliggöra en jämförelse av utgifterna under perioden 1998-2002 redovisas nedan en schablonmässig beräkning av utgifterna för år 1998 i det fall ålderspensionsreformen hade genomförts redan 1998:

UO10 75,8 mdkr, UO11 33,3 mdkr, UO12 40,7 mdkr, UO13 39,5 mdkr, UO14 48,0 mdkr, UO15 22,5 mdkr, Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor 600,4 mdkr,

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten 137,1 mdkr och Takbegränsade utgifter 737,5 mdkr. Om hänsyn också tas till att arbetsskade- och delpensionsfonden fram t.o.m. 1998 redovisades utanför statsbudgeten beräknas UO10 till 81,9 mdkr och UO11 till 33,9 mdkr.

² Enligt förslaget till preliminära utgiftsområdesramar (se tabell 7.1). Beräknad förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit redovisas sammantaget för samtliga utgiftsområden under posten Minskning av anslag sbeållningar.

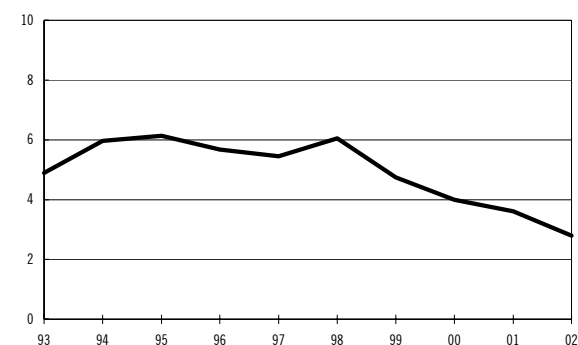
Statsskuldsräntor

Räntor på statsskulden ingår under utgiftsområde 26 *Statsskuldsräntor m.m.* Utgifterna för statsskuldsräntorna påverkas av ett antal olika faktorer. Viktigast är storleken på statsskulden, statsbudgetens saldo samt ränte- och valutakursutvecklingen. Statsskuldsräntorna påverkas även av tekniska faktorer till följd av Riksgäldskontorets upplånings- och skuldförvaltningsteknik.

I diagram 4.2 redovisas statsskuldsräntorna som andel av BNP för åren 1993–2002. År 1998 uppgick statsskuldsräntorna till 113,3 miljarder kronor eller 6,0 procent av BNP. Mellan åren 1998–2002 beräknas statsskuldsräntorna som andel av BNP minska med ca 3,2 procentenheter för att år 2002 uppgå till 62 miljarder kronor eller 2,8 procent av BNP. De kraftigt minskade ränteutgifterna under perioden 1999–2002 förklaras främst av den amortering på statsskulden som sker till följd av överföringar från AP-fonden till staten i samband med ålderspensionsreformen och försäljningar av statligt aktieinnehav. En ytterligare förklaring till de kraftigt minskade räntebetalningarna är att lån med höga kupongräntor successivt förfaller och refinansieras med lån till lägre räntesatser.

Diagram 4.2 Statsskuldsräntor 1993-2002

Procent av BNP

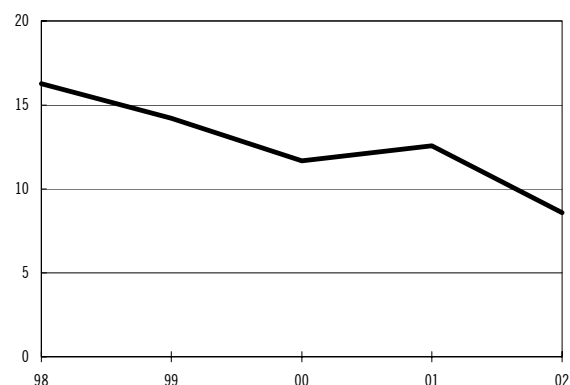

Statsskuldsräntornas andel av statsbudgetens totala utgifter uppgick år 1998 till 16,3 procent. Statsskuldsräntorna var därmed statsbudgetens enskilt största utgiftspost detta år. Som framgår av diagram 4.3 beräknas andelen av de totala utgifterna minska med 7,7 procentenheter under perioden 1998–2002 för att år 2002 uppgå till 8,6 procent av statsbudgetens utgifter.

I relation till statsbudgetens skatteinkomster minskar statsskuldsräntorna från 17,7 procent år 1998 till 9,5 procent år 2002.

Diagram 4.3 Statsskuldsräntor som andel av statsbudgetens utgifter 1998-2002

Procent av statsbudgetens utgifter

I statsbudgeten redovisas statsskuldsräntor utgiftsmässigt. Statsskuldsräntornas olika komponenter visas i tabell 4.9. Utgiftsprognosen för år 1999 uppgår till 93 miljarder kronor, vilket är oförändrat jämfört med den nivå som prognostiserades i 1999 års ekonomiska vårproposition. Jämfört med 1998 beräknas ränteutgifterna minska med ca 20 miljarder kronor, bl.a. beroende på en lägre räntenivå år 1999 och mindre-realiserade valuta- och kursförluster.

Tabell 4.9 Kassamässiga statsskuldsräntor

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Räntor på lån i svenska kronor	73,1	70	58	49	45
Räntor på lån i utländsk valuta	23,6	21	20	20	19
Räntor på in- och utlåning	-3,9	-3	-4	-4	-5
Över-/underkurser vid emission	-5,7	-3	-2	-2	-2
Summa räntor	87,2	85	73	64	58
Valutaförluster/-vinster	9,8	-3	1	5	1
Kursförluster/-vinster	15,6	10	8	9	3
Övrigt	0,6	0	0	0	0
Summa ränteutgifter	113,3	93	82	77	62

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Det budgetpolitiska målet för den offentliga sektorn avser det finansiella sparandet redovisat enligt nationalräkenskaperna. Omläggningen av nationalräkenskapsstatistiken till det europeiska nationalräkenskapssystemet (ENS 95) innebär att det räntemått som nu är relevant för beräkningen av det finansiella sparandet är de kost-

nadmässiga räntor som redovisas i tabell 4.10. Tidigare baserades de räntor som ingick i beräkningen av det finansiella sparandet på delposten summa räntor i tabell 4.9. Omläggningen innebär att de statsskuldräntor som ingår i beräkningen av den offentliga sektorns finansiella sparande blir högre under åren 1999–2002.

Kostnadsmässig redovisning innebär att ränteutgifterna har periodiserats över lånens löptid. Den kostnadsmässiga redovisningen är mindre beroende av upplåningstekniken och förändringar av räntekostnaderna kan lättare förklaras av den underliggande lånebehovs- och ränteutvecklingen. Enligt den periodiserade redovisningen kommer räntekostnaderna att minska från 93 miljarder kronor år 1998 till 64 miljarder kronor år 2002.

Tabell 4.10 Kostnadsmässiga statsskuldräntor

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Summa räntor enligt tabell 4.9 (tidigare NR-räntor)	87	85	73	64	58
Justering kursdifferenser vid emission	3	1	0	1	2
Justering nollkupongräntor	3	1	3	3	5
Summa kostnadsjusteringar	6	3	3	4	6
Summa räntekostnader (nya NR-räntor)	93	88	76	68	64

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

kassamässig korrigerings på statsbudgeten. I tabell 4.11 särredovisas dessutom den lånebehovs-påverkande förändring i form av en finansiell överföring från AP-fonden till staten som förändras av pensionsreformen. Riksgäldskontorets nettoutlåning, kassamässig korrigerings och överföring från AP-fonden ingår på utgiftssidan vid sidan av de utgifter som är grupperade på 27 utgiftsområden.

Statsbudgetens saldo förbättrades från -6,2 miljarder kronor år 1997 till 9,7 miljarder kronor år 1998. Under perioden 1999–2002 beräknas det ackumulerade budgetöverskottet uppgå till ca 224 miljarder kronor vilket innebär en amortering på statsskulden med motsvarande belopp. I beräkningen av amorteringen har hänsyn tagits till en beräkningsteknisk överföring till hushållen år 2002 på 20,6 miljarder kronor.

4.4.3 Statsbudgetens saldo, statens finansiella sparande och statsskuld

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att under budgetåret 2000 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning.

Riksdagen godkänner beräkningen av förändringar av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för budgetåret 2000 samt beräkningen av överföringen av medel från AP-fonden för budgetåret 2000 enligt tabell 4.11.

Statsbudgetens saldo

Statsbudgetens saldo är sedan 1997 identiskt med statens lånebehov. För att statsbudgetens saldo skall överensstämja med statens lånebehov redovisas Riksgäldskontorets nettoutlåning och en

Tabell 4.11 Statsbudgetens saldo och statsskulden

Miljarder kronor

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Inkomster	600,5	648,9	706,3	706,9	782,3	693,5	726,9
Utgifter exkl. statsskuldräntor ¹	559,3	569,2	585,7	616,2	623,5	641,5	640,0
Statsskuldräntor m.m. ²	99,5	98,4	113,4	92,7	81,8	77,1	62,2
Saldo exkl. Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m.	-58,3	-18,6	7,2	-2,0	77,0	-25,1	24,6
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-125,8	-10,4	-2,8	-12,3	39,5	11,7	8,8
varav In-/utlåning från myndigheter (räntekonto) ³	-1,2	7,2	4,1				
Inbetalning av premiepensionsmedel inkl. ränta	-10,5	-12,1	-13,7	-22,6	-19,4	-19,6	-20,2
Utbetalning av premiepensionsmedel					49,5	21,3	19,3
Lönegarantifonden, inkl. ränta	-0,6	-0,7	-0,9				
CSN, studielån	8,9	9,9	10,1	10,6	11,3	11,7	11,1
Insättningsgaranti	-1,0	-2,1	-2,1	-2,2	-2,2	-0,7	-0,8
Övrigt, netto	-121,4 ⁴	-12,7	-0,3	1,9	0,3	-1,0	-0,6
Kassamässig korrigerings	88,5	-2,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Överföring från AP-fonden				-45,0	-45,0	-117,8	-10,5
Statsbudgetens saldo före beräkningsteknisk överföring till hushållen	-21,0	-6,2	9,7	55,3	82,5	81,0	26,3
Beräkningsteknisk överföring till hushållen							20,6
Statsbudgetens saldo efter beräkningsteknisk överföring till hushållen	-21,0	-6,2	9,7	55,3	82,5	81,0	5,7
Skulddispositioner m.m.	4,4	14,7	26,4	-16,8	-7,3	-15,2	-1,0
Statsskuldsförändring	25,4	20,9	16,8	-72,1	-89,8	-96,2	-6,7
Statsskuld vid årets slut efter beräkningsteknisk överföring till hushållen	1 411,2	1 432,1	1 448,9	1 376,8	1 287,0	1 190,7	1 184,0
<i>Procent av BNP</i>	<i>80,5</i>	<i>79,4</i>	<i>77,4</i>	<i>70,6</i>	<i>63,0</i>	<i>55,9</i>	<i>53,4</i>

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹Inklusive minskning av anslagsbehållningar²Avser hela utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.³Normalt görs inga prognoser på In/utlåning från myndigheter (räntekonto) utan här redovisas endast utfallet.⁴Varav Arbetsmarknadsfonden och Kärnbränslefonden förklarar 87 miljarder kronor respektive 19 miljarder kronor.

Riksgäldskontorets nettoutlåning till myndigheter, affärsverk och statliga bolag

De största delposterna under Riksgäldskontorets (RGK) nettoutlåning utgörs av förändringar av myndigheternas räntekontobehållningar, in- och utbetalningar av premiepensionsmedel, Centrala studiestödsnämndens (CSN) upplåning för finansiering av studielån samt insättningsgarantiavgifter.

Sedan 1995 har medel för premiepensionen avsatts hos RGK. För åren 1999–2002 beräknas de årliga inbetalningarna till ca 20 miljarder kronor. Inbetalningarna inklusive ränta kommer att överföras till Premiepensionsmyndigheten (PPM) med två års eftersläpning. Utbetalningen år 2000 till PPM, som avser premiepensionsmedel för åren 1995–1998, innebär att RGK:s nettoutlåning ökar med omkring 50 miljarder kronor mellan år 1999 och år 2000.

Riksgäldskontorets utlåning till CSN beräknas uppgå till omkring 11 miljarder kronor per år under perioden 1999–2002.

Kassamässig korrigerings

Kassamässig korrigerings utgör skillnaden mellan å ena sidan saldot av statsbudgetens anslag och inkomstitlar och å andra sidan nettot av in- och utbetalningar över statsverkets checkräkning (SCR) i Riksbanken. Redovisningen över SCR är kassamässig.

Utfallet av den kassamässiga korrigeringen framräknas residualt. Några prognoser redovisas inte för denna post.

Överföring från AP-fonden till statsbudgeten

Som ett led i den finansiella infasningen av det nya ålderspensionssystemet kommer medel att överföras från AP-fonden till RGK. Syftet med

överföringarna är att reducera den ökning av statens lånebehov som det nya ålderspensionssystemet annars leder till. För åren 1999 och 2000 har riksdagen beslutat att 45 miljarder kronor skall överföras för vart och ett av åren. I avvaktan på ett beslut om överföringens storlek för år 2001 gjordes ett antagande i 1999 års ekonomiska vårproposition om ett överföringsbelopp på 235 miljarder kronor. Den 24 juni 1999 slöts en uppgörelse mellan företrädare för de partier som stod bakom uppgörelsen om en reformering av det allmänna ålderspensionssystemet som bl.a. innebar att överföringsbeloppet år 2001 fastställs till 155 miljarder kronor. Överföringsbeloppet kommer riksdagen att få ta ställning till efter en särproposition hösten 1999. Den sammanlagda överföringen åren 1999 till 2001 uppgår därmed till 245 miljarder kronor. Det slutliga överföringsbeloppet fastställs enligt pensionsöverenskommelsen vid en kontrollstation år 2004.

Då överföringen år 2001 till viss del består av bostadsobligationer som antas behållas till förfallotidpunkten påverkas lånebehovet med ca 118 miljarder kronor istället för 155 miljarder kronor detta år. År 2002 beräknas bostadsobligationer inklusive kupongräntor till ett värde av knappt 11 miljarder kronor förfalla till betalning och därmed minska lånebehovet. Efter år 2002 beräknas bostadsobligationer till ett värde av ca 30 miljarder kronor återstå. Bostadsobligationerna förfaller och minskar lånebehovet med motsvarande belopp efterföljande år.

Statsbudgetens saldo justerat för större engångseffekter

I tabell 4.12 redovisas statsbudgetens saldo justerat för större engångseffekter. Som framgår av tabellen är det justerade budgetsaldot negativt för samtliga år under perioden 1998–2002.

Budgetsaldot justerat för större engångseffekter uppgick år 1998 till -15,2 miljarder kronor. Engångseffekterna summerar till 24,9 miljarder kronor varav inkomster från avvecklingen av Delpensionsfonden (ingår i posten försäljning av statliga bolag m.m.) svarar för 8 miljarder kronor. Det justerade budgetsaldot för år 1999 beräknas till -13,1 miljarder kronor, vilket är ca 68 miljarder kronor lägre än det ojusterade budgetsaldot. Engångseffekterna består främst av överföringen från AP-fonden och inbetalningarna av premiepensionsmedel till Riksgäldskontoret.

Tabell 4.12 Statsbudgetens saldo efter överföring till hushållen samt justering för större engångseffekter

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Statsbudgetens saldo (efter beräknings-teknisk överföring till hushållen)	9,7	55,3	82,5	81,0	5,7
varav beräknings-teknisk överföring till hushållen					-20,6
Större engångseffekter	24,9	68,4	124,9	132,8	25,5
varav försäljning av statligt aktieinnehav	11,2	0,8	110,0 ¹	15,0	15,0
Överföring från AP-fonden ²		45,0	45,0	117,8	10,5
Premiepensionsmedel, nettoinbetalningar	13,7	22,6	-30,1 ³		
Statsbudgetens saldo justerat för större engångseffekter	-15,2	-13,1	-42,4	-51,8	-19,8

¹ Beloppet inkluderar aktieutdelning och inbetalning av reavinstskatt från

Förvaltningsaktiebolaget Stattums försäljning av innehavet i Pharmacia & Upjohn.

² Total överföring år 2001 är 155 mdkr, varav 117,8 mdkr påverkar lånebehovet år 2001 och 10,5 mdkr år 2002. Resterande belopp påverkar lånebehovet först efter år 2002.

³ Varav inbetalning 19,4 mdkr och utbetalning 49,5 mdkr. Utbetalningen avser premiepensionsmedel för åren 1995–1998.

Efter de åtgärder som regeringen föreslår i denna proposition beräknas det finansiella sparandet åren 2000–2001 i stort sett sammanfalla med det målsatta överskottet på 2 procent av BNP. År 2002 beräknas det finansiella sparandet överstiga det målsatta sparandet med drygt 20 miljarder kronor. I tabell 4.12 redovisas det justerade budgetsaldot under förutsättning att detta överskott tillförs hushållssektorn så att saldomålet uppnås exakt. Statsbudgetens saldo uppvisar ett överskott även efter denna överföring till hushållssektorn. Som framgår av tabell 4.12 beror detta på engångsvisa inkomstförstärkningar till följd av försäljningar av statliga bolag och överföringar från AP-fonden.

Engångseffekterna är en viktig förklaring till de stora budgetöverskotten och den snabba amorteringen av statsskulden, men det är inte tack vare dessa effekter som de budgetpolitiska målen beräknas uppnås. Vid beräkningen av den offentliga sektorns finansiella sparande inkluderas varken försäljningsinkomster, överföringar från AP-fonden eller in- och utbetalningar av premiepensionsmedel. Inte heller utgiftstaket påverkas av dessa engångseffekter.

De negativa justerade budgetsaldona innebär att statsskulden på sikt nominellt kommer att vara ungefär oförändrad eller öka vid det målsatta överskottet i de offentliga finanserna på 2 pro-

cent av BNP. En stor del av det målsatta överskottet i de offentliga finanserna kommer istället att komma från ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Detta är en följd av att ålderspensionsreformen på lång sikt innebär en stor omfördelning av det offentliga sparandet från staten till ålderspensionssystemet.

Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande

Statsbudgetens saldo omfattar allt som påverkar statens lånebehov, t.ex. Riksgäldskontorets nettoutlåning och överföringar till eller från AP-fonden. Statens finansiella sparande däremot visar endast den förändring av statens finansiella nettoförmögenhet som sker genom reala transaktioner.

I tabell 4.13 redovisas de viktigaste skillnaderna mellan statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande. En viktig förklaring är överföringen av medel från AP-fonden till statsbudgeten. Engångsöverföringen år 2001 kommer delvis att bestå av bostadsobligationer som skall förvaltas av Riksgäldskontoret tills obligationerna förfaller till betalning. Till den del dessa obligationer förfaller till betalning efter år 2001 påverkas inte statens lånebehov det året. En annan viktig förklaring är den utlåning som Riksgäldskontoret förmedlar till studerande via Centrala Studiestödsnämnden. Ytterligare en skillnad finns i försäljningar av statliga aktieinnehav som förbättrar statsbudgetens saldo men inte det finansiella sparandet, eftersom byte av en finansiell tillgång mot en annan inte har någon effekt på den finansiella förmögenhetsställningen. Slutligen påverkas statsbudgetens saldo, men inte det finansiella sparandet, av kurs- och valutavinst- eller förluster på statskulden.

Tabell 4.13 Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande efter beräkningsteknisk överföring till hushållen

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Statsbudgetens saldo	9,7	55,3	82,5	81,0	5,7
Effekt av överföring från AP-fonden				37,2	-10,5
CSN studielån ¹	7,2	7,4	8,6	9,1	8,5
Försäljning av bolag m.m.	-4,8		-110,0	-15,0	-15,0
Kurs-/valuta förluster på statskulden	26,0	7,3	8,8	13,6	4,4
Delpensionsfonden	-6,3				
Periodiserings-effekter m.m.	-8,8	-6,1	-5,8	3,9	-1,2
Statens finansiella sparande	23,0	63,9	-15,9	129,8	-8,1

¹Nettot inkluderar förutom "CSN studielån" under Riksgäldskontorets nettoutlåning (tabell 4.11) även inbetalningar på inkomsttypen 4000 Återbetalning av lån.

Statsskulden

Statsskulden är den skuld som uppkommer genom statens upplåning för att täcka underskott i den löpande verksamheten eller för att finansiera investeringar och kreditgivning. Statsskuldens utveckling bestäms framför allt av saldot för statsbudgeten. Skulden påverkas emellertid också av valutaförändringar eftersom nära 30 procent av skulden är upplånad i utländsk valuta. Denna del av skulden värderas till aktuella valutakurser.

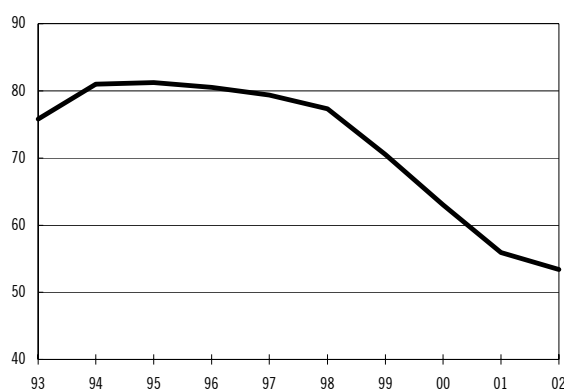
Statsskulden uppgick vid utgången av 1998 till knappt 1 449 miljarder kronor vilket motsvarar ca 77 procent av BNP. Mätt som andel av BNP minskade skulden med 2 procentenheter jämfört med 1997. Som framgår av tabell 4.11 beräknas statsskulden minska med omkring 265 miljarder kronor under åren 1998–2002 för att vid utgången av perioden uppgå till 1 184 miljarder kronor eller 53,4 procent av BNP. Statsskulden beräknas minska med ca 40 miljarder kronor mer än den beräknade ackumulerade amorteringen under perioden 1999–2002. Orsaken är främst antagande om en starkare krona. Valutaskuldens förändring till följd av valutakursförändringar framgår av tabell 4.11 under posten Skulddispositioner m.m.

I diagram 4.4 redovisas statsskuldens andel av BNP (skuldkvoten) under perioden 1993–2002. Stora budgetunderskott i början av 1990-talet innebar att statsskulden ökade till drygt 75 procent av BNP år 1993. Under åren 1994–1997 stabiliserades skuldkvoten kring 80 procent av BNP. Från och med 1998 beräknas skuldkvoten minska med ca 24 procentenheter fram till år

2002. Den kraftiga minskningen av skuldkvoten beror till största delen på de engångseffekter som har redovisats ovan och på BNP-tillväxten.

Diagram 4.4 Statsskuldens utveckling 1993-2002

Procent av BNP

4.5 Kommunsektorns finanser

Kommunsektorns finansiella sparande visade ett underskott på ca 3 miljarder kronor 1998. Från och med år 2000 gäller att alla kommuner och landsting skall uppvisa ekonomisk balans. Vanligtvis krävs ett positivt finansiellt sparande för att balanskravet skall uppfyllas.

Den kraftiga ökningen av sysselsättningen medför en stark ökning av den kommunala sektorns skatteintäkter under åren 1999 och 2000. Detta tillsammans med höjda statsbidrag ger utrymme för ökade reala konsumtionsutgifter med 1,7 procent i år och med 1,3 procent nästa år.

Det finansiella sparandet beräknas till 4,3 miljarder kronor i år och till 14,5 miljarder kronor nästa år. Det höga sparandet år 2000 beror på tillfälligt höga skatteinkomster till följd av slutavräkningen av skatterna avseende 1999. Effekten beräknas till ca 7,5 miljarder kronor. Detta väntas inte leda till att kommuner och landsting ökar sina utgifter, utan i stället antas utgifterna anpassa sig till den varaktiga inkomstnivån. Inkomstutvecklingen under 2001 och 2002 ger, med uppfyllandet av balanskravet, utrymme för en fortsatt ökning av de reala konsumtionsutgifterna.

Tabell 4.14 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Inkomster	422,2	445,5	475,1	487,4	496,7
Skatter	299,5	315,0	344,6	348,5	358,7
Statsbidrag ¹	80,5	88,7	86,5	92,6	89,8
Skatter och statsbidrag procent av BNP	20,3	20,7	21,1	20,7	20,2
Övrigt	42,1	41,8	44,0	46,3	48,2
Utgifter	425,3	441,3	460,6	478,1	492,9
Transfereringar	49,3	46,8	47,4	48,2	49,0
Konsumtionsutg.	351,6	370,5	387,8	402,5	414,8
Volymförändring ²	1,2 ³	1,7	1,3	1,1	0,5
Investeringar	24,4	24,0	25,4	27,5	29,1
Finansiellt sparande	-3,1	4,3	14,5	9,3	3,7
Justerat finansiellt sparande ⁴	2,4	9,3	6,8	8,6	3,7

¹ Statsbidrag redovisas netto efter avdrag för kommunernas och landstingens avgifter till momsåterbäringsystemet.

² Årlig procentuell förändring av konsumtionsutgifter i fasta priser.

³ Rensad för övertagandet av kostnadsansvaret för läkemedelssubventionen från stat till landsting år 1998.

⁴ Justerat sparande erhålls genom att föra slutavräkningen till det år den avser.

Källa: Konjunkturinstitutet, Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

4.6 Ålderspensionssystemet

AP-fondens finansiella sparande uppgick till 24 miljarder kronor 1998 enligt redovisningen i nationalräkenskaperna. Under 1998 överfördes AP-fondens fastighetsinnehav till bolagsform, vilket redovisas som en negativ utgift i tabell 4.15. Detta tillgodoräknas det finansiella sparandet i nationalräkenskaperna, eftersom aktier till skillnad från fastigheter betraktas som en finansiell tillgång. Exklusive effekten av bolagiseringen av fastigheter uppgick AP-fondens finansiella sparande till ca 7 miljarder kronor förra året.

Ålderspensionsreformen innebär att AP-fonden fr.o.m. 1999 fått en delvis ny roll. Fonden finansierar numera inkomstbaserade ålderspensioner inom det reformerade systemets s.k. fördelningsdel. Finansieringen av efterlevande- och förtidspensioner sker över statsbudgeten. Vidare medför reformen att fondens avgiftsinkomster förstärks genom att statliga ålderspensionsavgifter införs på vissa transfereringar m.m., som betalas över statsbudgeten. Avgiftsuttaget höjs nästa år från 6,40 procent till 10,21 procent för ålderspensionsavgiften och från 6,95 till 7 procent för den allmänna pensionsavgiften.

Vid sidan av AP-fonden sker en förmögenhetsuppbyggnad inom premiepensionssystemet. De medel som sedan 1995 avsätts motsvarar intjänad premiepensionsrätt och placeras först i Riksgäldskontoret och därefter hos den fondförvaltare som den enskilde själv väljer. Genom att den statliga myndigheten Premiepensionsmyndigheten (PPM) formellt är ägare av fondandelarna inräknas sparandet i premiepensionssystemet i den offentliga sektorn. Under den tillfälliga förvaltningen i Riksgäldskontoret ingår avsättningarna till premiepensionssystemet i statens sparande och reducerar statsskulden. Under år 2000 överförs retroaktiva premiepensionsmedel på 49,5 miljarder kronor avseende inkomståren 1995–98 från Riksgäldskontoret till PPM. Därefter överförs medel motsvarande premiepensionsrätten till PPM andra året efter inkomståret. Det sparande som sker inom premiepensionssystemet motsvaras således av ett minskat sparande i staten.

Ålderspensionsreformen medför en ökad belastning på statens finanser. Som kompensation överförs under åren 1999 och 2000 ett belopp från AP-fonden till staten på 45 miljarder kronor respektive år. År 2001 sker ytterligare en överföring på 155 miljarder kronor.

Den finansiella infasningen av det reformerade ålderspensionssystemet påverkar dess finansiella sparande under perioden 1999–2001. År 2002 beräknas det finansiella sparandet i pensionssystemet, dvs. AP-fonden och premiepensionssystemet, uppgå till 48,7 miljarder kronor eller drygt 2 procent av BNP.

Tabell 4.15 Ålderspensionssystemet

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Inkomster	132,5	146,7	228,4	203,5	200,1
Avgifter	92,0	109,0	149,1	153,2	157,3
Premiepensionsmedel			49,6	21,2	18,9
Räntor, utdelningar m.m.	40,5	37,7	29,6	29,0	23,7
Utgifter	108,6	180,8	185,0	299,8	151,4
Pensioner	124,9	135,0	139,0	143,6	150,1
Överföring till staten	0,0	45,0	45,0	155,0	0,0
Övriga utgifter	-16,3	0,8	1,0	1,2	1,3
Finansiellt sparande	24,0	-34,1	43,4	-96,3	48,7
<i>Procent av BNP</i>	<i>1,3</i>	<i>-1,8</i>	<i>2,0</i>	<i>-5,0</i>	<i>2,2</i>
AP-fonden		-34,1	-8,3	-120,0	26,2
Premiepensionsmyndigheten			51,7	23,7	22,5

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

4.7 Den offentliga sektorns finanser

År 1998 uppgick den offentliga sektorns finansiella sparande till 43,5 miljarder kronor eller 2,3 procent av BNP, enligt redovisningen i nationalräkenskaperna. Av detta överskott beror emellertid ca 17 miljarder kronor eller 0,9 procent av BNP på att AP-fondens innehav av fastigheter överfördes till bolagsform (se kapitel 4.6).

I år beräknas det finansiella sparandet uppgå till ca 34 miljarder kronor eller 1,7 procent av BNP. Det är en förbättring från 1998 efter det att hänsyn har tagits till den bokföringsmässiga effekten av bolagiseringen av AP-fondens fastigheter förra året.

År 2000 förbättras sparandet ytterligare. Efter beaktande av de skattesänkningar och andra åtgärder, som förslås i denna proposition, beräknas det finansiella sparandet uppgå till 2,1 procent av BNP år 2000. Den offentliga sektorns inkomster och utgifter sjunker under hela prognosperioden som andel av BNP. Den minskade statsskulden leder till att ränteutgifterna sjunker även nominellt. Även inkomsterna av räntor och utdelningar faller eftersom de finansiella tillgångarna minskar, främst genom AP-fondens överföringar till staten (se kapitel 4.6), men även till följd av försäljningar av aktier i statliga bolag. Inkom-

terna från dessa försäljningar räknas inte in i det finansiella sparandet. Däremot reduceras den offentliga skulden och ränteutgifterna när försäljningsinkomsterna används till amorteringar av statsskulden.

Med hänsyn tagen till beslutade och föreslagna reglerförändringar väntas det finansiella sparandet uppgå till 2 procent av BNP år 2001 och sedan förstärkas till 2,9 procent av BNP år 2002. Sparandet år 2002 överstiger målet om ett överskott på 2 procent av BNP med ca 21 miljarder kronor. Detta överskjutande överskott antas i föreliggande kalkyl beräkningstekniskt tillföras hushållssektorn så att budgetmålet för den offentliga sektorn uppnås exakt.

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld definieras enligt de s.k. Maastrichtkriterierna som det nominella värdet av skulder minskat

med den offentliga sektorns innehav av egna skulder. För svenska förhållanden innebär definitionen att statsskulden och den kommunala sektorns skulder på kreditmarknaden minskas med AP-fondens innehav av statliga och kommunala skulder. Den konsoliderade bruttoskulden är lägre än statsskulden och uppgick vid utgången av 1998 till 71,7 procent av BNP. Som andel av BNP har den konsoliderade skulden sjunkit sedan 1995. Under prognosperioden minskar den även nominellt och beräknas understiga 60 procent av BNP år 2000.

Nettoskulden, som är nettot av den offentliga sektorns samtliga finansiella tillgångar och skulder, sjunker i takt med de finansiella överskotten och de värdeförändringar som sker på tillgångar och skulder. I slutet av prognosperioden beräknas nettoskulden understiga 1 procent av BNP.

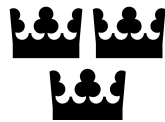
Tabell 4.16 Den offentliga sektornas finanser

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Inkomster	1 136,9	1 155,1	1 189,5	1 212,6	1 252,9
<i>procent av BNP</i>	<i>60,7</i>	<i>59,2</i>	<i>58,3</i>	<i>57,0</i>	<i>56,5</i>
Skatter och avgifter	998,2	1 021,5	1 056,4	1 081,4	1 124,4
<i>procent av BNP</i>	<i>53,3</i>	<i>52,4</i>	<i>51,7</i>	<i>50,8</i>	<i>50,7</i>
Kapitalinkomster	73,5	67,1	64,8	61,0	56,4
Övriga inkomster	64,8	66,5	68,4	70,2	72,1
Utgifter	1 093,0	1 121,0	1 147,6	1 169,8	1 188,0
<i>procent av BNP</i>	<i>58,4</i>	<i>57,5</i>	<i>56,2</i>	<i>55,0</i>	<i>53,6</i>
Transfereringar	456,0	448,1	461,1	467,9	471,7
Konsumtion och investeringar	529,3	569,5	594,6	617,9	637,1
Ränteutgifter	107,8	103,4	91,9	84,0	79,2
Finansiellt sparande före överföring	43,5	34,1	41,9	42,8	64,9
<i>procent av BNP</i>	<i>2,3</i>	<i>1,7</i>	<i>2,1</i>	<i>2,0</i>	<i>2,9</i>
Beräkningsteknisk överföring					20,6
Finansiellt sparande efter överföring	43,5	34,1	41,9	42,8	44,3
<i>procent av BNP</i>	<i>2,3</i>	<i>1,7</i>	<i>2,1</i>	<i>2,0</i>	<i>2,0</i>
Finansiell ställning					
Nettoskuld	288,6	237,6	116,5	60,2	15,4
<i>procent av BNP</i>	<i>15,4</i>	<i>12,2</i>	<i>5,7</i>	<i>2,8</i>	<i>0,7</i>
Konsoliderad bruttoskuld	1 342,2	1 289,4	1 199,5	1 152,6	1 152,8
<i>procent av BNP</i>	<i>71,7</i>	<i>66,1</i>	<i>58,8</i>	<i>54,1</i>	<i>52,0</i>

5

Prognos och tilläggs- budget 1999

5 Prognos och tilläggsbudget 1999

5.1 Inledning

För innevarande budgetår skall regeringen enligt 36 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten redovisa prognoser över utfallet av statens inkomster och utgifter samt statens lånebehov vid minst två tillfällen. Väsentliga skillnader mellan budgeterade belopp och beräknat utfall skall förklaras.

I denna proposition redovisas nu en andra prognos för år 1999. Den första prognosen redovisades i 1999 års ekonomiska vårproposition. I avsnitt 5.2 redovisas utgiftsprognosen för 1999, inklusive utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Inkomstberäkningarna för år 1999 redovisas i kapitel 6.

Uppföljningen av budgetåret 1998 skedde i regeringens skrivelse 1998/99:150. I skrivelsen lämnade regeringen en redogörelse för det ekonomiska utfallet i staten under 1998. Skrivelsen innehåller resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys för staten samt det slutliga utfallet på statsbudgetens inkomstitlar och anslag.

5.2 Utgiftsprognos 1999

Det av riksdagen beslutade utgiftstaket för staten år 1999 på 753 miljarder kronor ligger fast. Regeringen följer noggrant utgiftsutvecklingen. Kontinuerlig utgiftsuppföljning och granskning av prognoser är centralt för att i tid kunna vidta nödvändiga åtgärder om utgiftstaket bedöms vara hotat. Regeringen gjorde i 1999 års ekonomiska vårproposition bedömningen att utgiftstaket för staten 1999 var hotat. För att undvika ett överskridande beslutade regeringen därför om ett antal besparingar och utgiftsbegränsningar.

Totalt vidtog regeringen utgiftsbegränsande åtgärder motsvarande ca 8 miljarder kronor. Regeringen gör nu, i likhet med Ekonomistyrningsverket, bedömningen att utgiftstaket år 1999 kan klaras utan ytterligare åtgärder. Regeringen kommer även i fortsättningen att följa utgifternas utveckling under 1999 och vidta åtgärder om det bedöms nödvändigt för att förhindra ett överskridande av utgiftstaket.

5.2.1 Budgetsaldo och statsskuld 1999

I budgetpropositionen för 1999 beräknades budgetsaldot till 16 miljarder kronor 1999. Aktuell prognos för statsbudgetens saldo är 55,3 miljarder kronor (se tabell 5.1), dvs. en förbättring med 39,3 miljarder kronor.

Inkomsterna ökar med 10,5 miljarder kronor jämfört med den beräkning som gjordes i budgetpropositionen för 1999 och beräknas nu till 706,9 miljarder kronor. Det är samtidigt 38,6 miljarder kronor lägre än den beräkning som presenterades i 1999 års ekonomiska vårproposition. De lägre inkomsterna jämfört med beräkningen i vårpropositionen beror främst på att försäljning av aktier i statliga bolag, som tidigare bedömdes äga rum 1999, kommer att ske först 2000. Den inkomstökning som ändå kvarstår, i förhållande till beräkningen i statsbudgeten, beror främst på ett högre antagande om lönesummans och därmed inkomstskatternas utveckling (se avsnitt 6.4 för en mer detaljerad redovisning av inkomstprognosen för år 1999).

Statsbudgetens utgifter prognostiseras nu till 651,6 miljarder kronor, vilket är 28,8 miljarder kronor lägre än vad som angavs i budgetpropositionen för 1999.

Utgifter exklusive statsskuldräntor förväntas öka med 2,4 miljarder kronor i förhållande till beräkningen i budgetpropositionen för 1999 och beräknas nu till 616,2 miljarder kronor.

Statsskuldräntorna under 1999 beräknas uppgå till 92,7 miljarder kronor. Det är en ökning med 8,1 miljarder kronor jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 1999. Utgiftshöjningen beror framför allt på lägre överkurser vid emission än vad som tidigare förväntades.

Prognosen för Riksgäldskontorets nettoutlåning, inklusive den kassamässiga korrigeringen och överföringen av medel från AP-fonden, är -57,3 miljarder kronor. Jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 1999 visar den aktuella prognosen att budgetsaldot förbättras med 39,3 miljarder kronor. Detta förklaras till största delen av att det i budgetpropositionen för 1999 förutsattes att de av Riksgäldskontoret tillfälligt förvaldade medlen för premiepensionen avseende inkomståren 1995–1997 skulle överföras till Premiépensionsmyndigheten under 1999. Överföringen har nu senarelagts till år 2000, vilket förbättrar budgetsaldot med 37 miljarder kronor år 1999.

Statsskulden beräknas vid utgången av år 1999 uppgå till 1 376,8 miljarder kronor, vilket är 5,5 miljarder kronor lägre än beräkningen i budgetpropositionen för 1999.

Tabell 5.1 Budgetsaldo och statsskuld år 1999

Miljarder kronor

	Aktuell prognos	Differens mot	
		Vårpropositionen	Statsbudgeten
Inkomster	706,9	-38,6	10,5
varav skatteinkomster	652,4	3,3	21,9
varav övriga inkomster	54,5	-41,9	-11,4
Utgifter	651,6	-0,7	-28,8
varav utgifter exkl. statsskuldräntor	616,2	0,2	2,4 ¹
varav statsskuldräntor	92,7	-0,2	8,1
varav Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m. ²	-57,3	-0,7	-39,3
Budgetsaldo	55,3	-37,9	39,3
Statsskuld	1376,8	51,4	-5,5

¹ Inklusive posten minskning av anslagsbehållningar.

² Inklusive kassamässig korrigerings och den finansiella överföringen från AP-fonden till statsbudgeten.

5.2.2 Takbegränsade utgifter 1999

Utgiftstaket för staten omfattar utgiftsområdena 1–25 samt 27. Utgiftsområde 26 Statsskuldrän-

tor m.m. ingår således inte. Till de takbegränsade utgifterna adderas också utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten samt i budgeteringen även posten Minskning av anslagsbehållningar. Skillnaden mellan det fastställda utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna utgörs av budgeteringsmarginalen.

Riksdagen har för år 1999 fastställt utgiftstaket för staten till 753 miljarder kronor. De takbegränsade utgifterna beräknades i budgetpropositionen för 1999 till 749,7 miljarder kronor. Budgeteringsmarginalen uppgick därmed till 3,3 miljarder kronor.

I 1999 års ekonomiska vårproposition reviderades utgifterna under utgiftstaket upp till 751,8 miljarder kronor. Upprevideringen gjordes bl.a. som en följd av att utgifterna för sjukförsäkringen ökade kraftigt. Bedömningen var att utgifterna för sjukförsäkringen skulle komma att öka med 4,4 miljarder kronor i förhållande till anvisade medel i statsbudgeten. Utgiftstaket var hotat och regeringen beslutade därför om såväl besparingar som utgiftsbegränsningar. Efter dessa åtgärder beräknades budgeteringsmarginalen uppgå till 1,2 miljarder kronor.

I den nu aktuella beräkningen bedöms de takbegränsade utgifterna uppgå till 752 miljarder kronor, vilket innebär att budgeteringsmarginalen är 1 miljard kronor. Detta innebär att budgeteringsmarginalen har minskat med 0,2 miljarder kronor jämfört med den beräkningen som redovisades i 1999 års ekonomiska vårpropositionen. För några enskilda utgiftsområden skiljer sig de redovisade utgiftsprognoserna väsentligt mellan denna proposition och vårpropositionen. Utgifterna för sjukförsäkringen har reviderats upp med ytterligare 3 miljarder kronor och utgifterna inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv beräknas öka med 1,2 miljarder kronor. Samtidigt motverkas dessa utgiftsökningar av att avgiften till EU nu beräknas bli ca 2 miljarder lägre och att utgifterna för utgiftsområde 15 Studiestöd och utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande bedöms minska med drygt 1 miljard kronor vardera.

Som andel av BNP beräknas de takbegränsade utgifterna uppgå till 38,5 procent. Jämfört med år 1998, då andelen var 38,3 procent, är de takbegränsade utgifterna därmed något högre. Detta beror i huvudsak på att utgiftstaket har justerats med anledning av de statliga ålderspensionsavgifter som införts från och med år 1999 och som

uppgår till ca 19 miljarder kronor eller ca 1 procent av BNP.

Tabell 5.2 Takbegränsade utgifter år 1999

Miljarder kronor

	Aktuell prognos	Vårpropo- sitionen	Differens mot Stats- budgeten
Utgifter exkl. statsskuld- räntor	616,2	0,2	2,4 ¹
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	135,9	0,0	0,0
Takbegränsade utgifter	752,0	0,2	2,4
Budgeteringsmarginal	1,0	-0,2	-2,4
Utgiftstak för staten	753,0	0,0	0,0

¹ Inklusive posten minskning av anslagsbehållningar.

5.2.3 Utgiftsprognoser per utgiftsområde

I tabell 5.3 redovisas prognoserna över utgifterna per utgiftsområde samt ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. För samtliga utgiftsområden har prognoserna reviderats i förhållande till anvisade medel på statsbudgeten. De största differenserna mellan prognos och statsbudget redovisas utgiftsområdesvis. I vissa fall kommenteras även förändringen mot den prognos som redovisades i 1999 års ekonomiska vårproposition.

Utgiftsområde 1

Rikets styrelse

Den nuvarande utgiftsprognosen innebär att utgifterna förväntas uppgå till 4,8 miljarder kronor, vilket är 0,6 miljarder kronor högre än anvisade medel i statsbudgeten. De högre utgifterna hänför sig i huvudsak till anslagen *Regeringskansliet m.m.* och äldreanslaget *Samarbete och utveckling inom Östersjöregionen* (den s.k. Östersjömiljarden). Den högre beräknade förbrukningen på dessa två anslag finansieras med anslagssparande och reservationer.

Utgiftsområde 4

Rättsväsendet

I statsbudgeten för år 1999 anvisades utgiftsområdet 21,9 miljarder kronor. Den aktuella prognosen visar att utgifterna överstiger anvisade medel med 0,2 miljarder kronor. Största delen av avvikelserna härrör från anslagen *Domstolsväsendet m.m.* och *Kriminalvården*. Utgiftsprognosen för de två anslagen innebär att tilldelade medel överskrids och att anslagskrediterna därmed måste utnyttjas.

Utgiftsområde 6

Totalförsvaret

I statsbudgeten anvisades totalt 44,1 miljarder kronor. Aktuell utgiftsprognos för utgiftsområdet uppgår till 44,7 miljarder kronor och överstiger därmed anvisade medel med 0,5 miljarder kronor. Störst avvikelse mot anvisade medel uppvisar anslaget *Utveckling och investeringar*. Prognosen för detta anslag är 0,7 miljarder kronor högre än anvisade medel. De högre utgifterna för anslaget täcks av anslagssparande och utnyttjande av anslagskredit. Vidare är utgifterna för anslaget *Fredsfrämjande truppinsatser* 0,4 miljarder kronor högre än beloppet i statsbudgeten. Samtidigt beräknas anslaget *Förbandsverksamhet och beredskap m.m.* beräknas bli 0,8 miljarder kronor lägre än vad som anvisats i statsbudgeten.

Utgiftsområde 8

Invandrare och flyktingar

I statsbudgeten anvisades 4,3 miljarder kronor för detta utgiftsområde. Den nuvarande prognosen innebär att anvisade medel överskrids med 0,3 miljarder kronor. Orsaken är krisen i Kosovo under våren 1999. Utgifterna på anslagen *Mottagande av asylsökande* och *Kommunersättningar till flyktingar* har ökat mer än väntat. Utgiftsökningen är en följd av att Sverige har tagit emot ett större antal personer än vad som antogs i statsbudgeten och att ett stort antal asylsökande från Förbundsrepubliken Jugoslavien har fått tidsbegränsat uppehållstillstånd och stannat kvar i Sverige. Anslagskrediterna räcker inte för att finansiera överskridandet. Regeringen föreslår därför i denna proposition att anslaget *Mottagande av asylsökande* under år 1999 tillförs 0,3 miljarder kronor. Finansieringen sker delvis genom minskning av anslaget *Migrationspolitiska insatser*.

Utgiftsområde 9

Hälsovård, sjukvård och social omsorg

I statsbudgeten anvisades totalt 24 miljarder kronor. Utgiftsprognosen innebär att budgeterade medel överskrids med 0,8 miljarder kronor. Den främsta orsaken till avvikelserna är att utgifterna för anslaget *Bidrag för läkemedelsförmånen* beräknas överstiga beloppet i statsbudgeten med omkring 0,7 miljarder kronor. Regeringen föreslår i denna proposition att anslaget tillförs 0,2 miljarder kronor.

*Utgiftsområde 10**Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp*

I statsbudgeten anvisades utgiftsområdet totalt 80,5 miljarder kronor. Nuvarande prognos visar att utgifterna blir betydligt högre. Bedömningen är att utgifterna kommer att bli 87,9 miljarder kronor, vilket är 7,4 miljarder kronor mer än vad som anvisades på statsbudgeten. Avvikelsen härrör från anslaget *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* Prognosen för anslaget uppgår till 27,4 miljarder kronor och i statsbudgeten anvisades 20,0 miljarder kronor. Utgifterna för sjukförsäkringen har ökat kraftigt under år 1999. Antalet ersatta sjukpenningdagar beräknas bli 63,2 miljoner dagar. Det är ca 12,8 miljoner fler än 1998. Trots att anslagskrediten för anslaget utnyttjas fullt ut kommer tillgängliga anslagsmedel inte att räcka. Regeringen föreslår därför i denna proposition att anslaget tillförs 7,4 miljarder kronor på tilläggsbudget.

*Utgiftsområde 12**Ekonomisk trygghet för familjer och barn*

Utgiftsprognosen uppgår till 40,9 miljarder kronor och är därmed 1 miljard kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten. Till största delen förklaras ökningen av högre utgifter för anslagen för *Föräldraförsäkring* och för *Underhållsstöd*, vilka ökar med 0,4 miljarder kronor respektive 0,5 miljarder kronor. De högre utgifterna inom föräldraförsäkringen leder till att anslagssparandet utnyttjas. De ökade utgifterna för underhållsstöd innebär ett överskridande av anslagskrediten. Regeringen föreslår därför i denna proposition att anslaget tillförs 0,5 miljarder kronor.

*Utgiftsområde 13**Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet*

Prognosen för den öppna arbetslösheten år 1999 uppgår till 5,4 procent av arbetskraften, vilket är en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med den bedömning som presenterades i budgetpropositionen för 1999.

Aktuell utgiftsprognos för utgiftsområdet uppgår till 33,5 miljarder kronor, vilket är ca 0,3 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i statsbudgeten.

*Utgiftsområde 14**Arbetsmarknad och arbetsliv*

Utgiftsprognosen för år 1999 uppgår till 48,8 miljarder kronor, vilket är 0,5 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten. Till

största delen förklaras ökningen av anslaget *Europeiska socialfonden m.m.* I statsbudgeten anvisades på anslaget 1,8 miljarder kronor. Den nu aktuella bedömningen tyder på att utgifterna kommer att uppgå till 2,3 miljarder kronor. Ökningen täcks helt av anslagssparande.

*Utgiftsområde 15**Studiestöd*

Aktuell utgiftsprognos för utgiftsområdet uppgår till 19,8 miljarder kronor. Det är 2,6 miljarder kronor lägre än vad som anvisades i statsbudgeten. En av orsakerna är att utgifterna för anslaget *Studiemedel m.m.* minskar med 1,6 miljarder kronor, delvis p.g.a. en redovisningsteknisk förändring som innebär att avräkningsprinciperna för Centrala studiestödsnämnden gjorts mer enhetliga. I stället för att som tidigare tillämpa både utgifts- och kassamässig avräkning för olika slag av utgifter under anslaget tillämpas efter förändringen enbart en kassamässig avräkningsprincip. Förändringen medför att ca 1,1 miljarder kronor avräknas år 2000 i stället för år 1999. I viss mån förklaras minskningen också av en något lägre studerandevolym. En annan orsak till att utgifterna minskar är att utgifterna på anslaget *Vuxenstudiestöd* beräknas bli 1 miljard kronor lägre än vad som anvisades i statsbudgeten.

*Utgiftsområde 16**Utbildning och universitetsforskning*

I statsbudgeten anvisades totalt 29,0 miljarder kronor. Utgifterna förväntas nu bli 1,1 miljard kronor högre. Den främsta orsaken till utgiftsökningen är att en del av en tidigare beslutad besparing uppgående till 1,1 miljard kronor kompenseras genom förbrukning av anslagsbehållningar med 0,6 miljarder kronor. För utgiftsområdet uppgår den högsta tillåtna anslagsbelastningen till 30,1 miljarder kronor. Begränsningsbeloppet har justerats från 30,0 till 30,1 miljarder kronor till följd av förslag på tilläggsbudget.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

För år 1999 beräknas utgifterna till 18,3 miljarder kronor, vilket är 2,2 miljarder kronor lägre än vad som anvisades i statsbudgeten. Anslaget *Stöd till lokala investeringsbidrag för ekologisk hållbarhet* utgör ca 0,5 miljarder kronor av minskningen. Den lägre anslagsförbrukningen beror dels på en besparing på 120 miljoner, dels på utgiftsminskning till följd av att anslaget omfattas av ett

begränsningsbelopp. Vidare är utgiftsprognoserna för anslagen *Räntebidrag m.m.* och *Bostadsbidrag* sammanlagt omkring 0,5 miljarder kronor lägre än beloppen i statsbudgeten. Den största utgiftsminskningen avser anslaget *Statens bostadskreditnämnd: Garantiöverksamhet* där utfallet bedöms bli 1,1 miljarder kronor lägre än de medel som anvisades i statsbudgeten. Orsaken är en låg ärendetillströmning.

Utgiftsområde 19

Regional utjämning och utveckling

Utgiftsprognosen uppgår till 4,0 miljarder kronor, vilket är 1,2 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten. Till största delen beror avvikelserna på att vissa åtaganden gjorda före år 1999 skall täckas av anslagsbehållningar på främst äldreanslaget *Regionalpolitiska åtgärder*. För att underlätta övergången till ett bemyndigandesystem har ett nytt anslag *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* förts upp på statsbudgeten år 1999. Anslaget uppgår under en övergångsperiod till ett lägre belopp på grund av att anslagsbehållningar på äldreanslagen istället skall tas i anspråk.

På anslaget *Europeiska regionala utvecklingsfonden* anvisades i statsbudgeten 0,8 miljarder kronor. Enligt nuvarande bedömning kommer utgifterna att bli 0,3 miljarder kronor högre. Ökningen täcks i sin helhet av anslagssparande.

Utgiftsområde 21

Energi

Aktuell beräkning för utgiftsområdet uppgår till 1,2 miljarder kronor och understiger därmed anvisade medel i statsbudgeten med 0,4 miljarder kronor. Besparingar och utgiftsreduktioner på grund av beslutade begränsningsbelopp förklarar ca 0,2 miljarder kronor av minskningen. Vidare har utgiftsprognosen för anslaget *Introduktion av ny energiteknik* reviderats ned med ca 0,2 miljarder kronor jämfört med anvisade belopp i statsbudgeten. Anledningen till detta är att verksamheten ännu inte till fullo kommit igång.

Utgiftsområde 22

Kommunikationer

I statsbudgeten anvisades totalt 25,5 miljarder kronor. Aktuell beräkning av utgifterna uppgår till 25,6 miljarder kronor, vilket är 0,1 miljarder kronor högre än anvisade medel. Orsaken är främst en höjning av prognosen för anslaget *Erättning till SJ vid utdelning från Swedcarrier*. Ökningen täcks helt av anslagssparande.

Utgiftsområde 24

Näringsliv

I statsbudgeten anvisades totalt 2,9 miljarder kronor till utgiftsområdet. Den aktuella utgiftsprognosen överstiger anvisade medel med 0,4 miljarder kronor. De beräknade högre utgifterna är framför allt hänförliga till de två anslagen *Teknisk forskning och utveckling* och *Program för småföretagarutveckling, förnyelse och tillväxt* (anvisades på statsbudgeten budgetåret 1995/96). De högre utgifterna täcks av anslagssparande.

Utgiftsområde 25

Allmänna bidrag till kommuner

I statsbudgeten anvisades totalt 103,6 miljarder kronor till detta utgiftsområde. I den aktuella prognosen beräknas utgifterna bli omkring 1 miljard kronor lägre. Detta förklaras av att utgifterna för anslaget *Bidrag till särskilda insatser i kommuner och landsting* bedöms bli 0,3 miljarder kronor lägre än vad som anvisades i statsbudgeten. En annan orsak är att det *Statliga utjämningsbidraget till kommuner och landsting* bedöms minska med ca 0,7 miljarder kronor jämfört med vad som anvisades i statsbudgeten.

Utgiftsområde 27

Avgiften till EG-budgeten

Sveriges avgift till EU beräknas bli 1,3 miljarder kronor lägre än vad som anvisades i statsbudgeten för år 1999. Detta beror på att slutregleringen av EU-budgeten för 1998, som tidigare beräknades ske först år 2000, nu istället beräknas ske redan år 1999.

Minskning av anslagsbehållningar

I statsbudgeten var förbrukningen av anslagsbehållningar ej fördelad per utgiftsområde utan redovisades under posten Minskning av anslagsbehållningar. Förbrukningen prognostiserades i statsbudgeten till 5 miljarder kronor. I aktuell prognos ingår emellertid förbrukningen av anslagsbehållningar under respektive anslag och utgiftsområde. Den nuvarande bedömningen är att

anslagsbehållningarna minskar med ca 7,5 miljarder kronor, dvs. med ca 2,5 miljarder kronor mer än vad som beräknades i budgetpropositionen för 1999. De ingående anslagsbehållningarna var vid 1999 års början 37,5 miljarder kronor. De utgående anslagsbehållningarna vid årets slut bedöms uppgå till ca 30 miljarder kronor.

Tabell 5.3 Användning av medel 1999

Miljarder kronor

	Stats- budget	Tilläggs- budget i vårpropo- sitionen	Förslag på tilläggs- budget i BP00	Totalt	Prognos	Differens prognos statsbudget
UO 1 Rikets styrelse	4,2	0,0	0,0	4,2	4,8	0,6
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1,7	0,0	0,0	1,7	1,6	-0,1
UO 3 Skatteförvaltning och uppbörd	5,8			5,8	6,0	0,2
UO 4 Rättsväsendet	21,9	0,0	0,0	21,9	22,2	0,2
UO 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2,9			2,9	3,0	0,1
UO 6 Totalförsvaret	44,1	0,0	0,1	44,2	44,7	0,5
UO 7 Internationellt bistånd	11,9			11,9	12,1	0,2
UO 8 Invandrare och flyktingar	4,3	0,0	0,3	4,6	4,7	0,3
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	24,0	0,1	0,2	24,3	24,8	0,8
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	80,5	0,0	7,5	88,0	87,9	7,4
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34,3		0,1	34,4	34,4	0,0
UO 12 Ekonomisk trygghet för familj och barn	39,9		0,5	40,4	40,9	1,0
UO 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	33,8	0,2		33,9	33,5	-0,3
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	48,3	-0,3	0,0	48,0	48,8	0,5
UO 15 Studiestöd	22,4	-0,1		22,4	19,8	-2,6
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	29,0	0,1	0,0	29,1	30,1	1,1
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7,5	0,0	0,0	7,5	7,6	0,1
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	20,5	0,0	0,0	20,5	18,3	-2,2
UO 19 Regional utjämning och utveckling	2,7		0,0	2,7	4,0	1,2
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	1,5	0,0		1,6	1,8	0,2
UO 21 Energi	1,7			1,7	1,2	-0,4
UO 22 Kommunikationer	25,5	0,0	0,0	25,5	25,6	0,1
UO 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	12,0		0,0	12,0	12,2	0,3
UO 24 Näringsliv	2,9	0,0	0,0	2,9	3,3	0,4
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	103,6	0,0		103,5	102,5	-1,0
UO 26 Statsskuldräntor m.m.	84,6			84,6	92,7	8,1
UO 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	21,9			21,9	20,6	-1,3
Minskning av anslagsbehållningar	5,0				0,0	-5,0
Summa utgiftsområden	698,4	0,0	8,7	702,0	708,8	10,5
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	613,8			617,5	616,2	2,4

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte.

5.3 Förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för 1999

Enligt 9 kap. 5 § regeringsformen kan riksdagen för löpande budgetår på tilläggsbudget göra en ny beräkning av statsinkomster samt ändra och anvisa nya anslag. De förändringar av gällande statsbudget som nu kan överblickas och andra frågor som regeringen anser bör tas upp, redovisas i det följande.

Anslagsförändringarna i detta förslag till tilläggsbudget innebär att anvisade medel sammanlagt ökar med 8 594 miljoner kronor. Inklusivt av regeringen beslutade indragningar av anslagsbehållningar leder åtgärderna till en ökning av tillgängliga medel med 8 463 miljoner kronor.

De föreslagna ökningarna av anslagen uppgår till totalt cirka 9 353 miljoner kronor. I vissa fall finns förslag till finansiering av den föreslagna utgiftsökningen genom minskning av 1999 års anslag. I några fall föreslås indragning av anslagsbehållningar. Minskningarna av 1999 års anslag uppgår totalt till cirka 759 miljoner kronor. Minskningarna till följd av indragningar av anslagsbehållningar uppgår till 131 miljoner kronor.

Regeringens ambition är att ökade utgifter skall finansieras genom motsvarande minskning av utgifterna samma år. Efter de föreslagna åtgärderna uppgår budgeteringsmarginalen till 1,0 miljarder kronor för år 1999.

5.3.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

B1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 489 000 000 kronor.

Riksdagens förvaltningsstyrelsens förslag: Anslaget B1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* ökas med 9 355 000 kronor. Finansiering sker genom indragning av medel från det för budgetåret 1995/96 uppförda reservationsanslaget A2 *Riksdagsutskottens resor utom Sverige* med motsvarande belopp.

Skälen för Riksdagens förvaltningsstyrelsens förslag: Medelsbehovet är större än anvisat anslag. För att möjliggöra angelägna verksamhets-

förändringar bör anslaget höjas i en utsträckning som motsvarar befintlig reservation på ett s.k. äldreanslag som inte får användas efter utgången av innevarande budgetår.

C3 Allmänna val

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 100 000 000 kronor.

För att bidra till finansieringen av höjningen av anslaget B1 *Åklagarorganisationen* under utgiftsområde 4 Rättsväsendet minskas anslaget C3 *Allmänna val* med 10 000 000 kronor.

D3 Sametinget

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 13 661 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget D3 *Sametinget* ökas med 165 000 kronor. Finansieringen sker genom att anslaget D1 *Främjande av rennäringen m.m.* under utgiftsområde 23 minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Sametinget är såväl ett folkvalt organ som en statlig myndighet. Sametinget är nu inne i sin andra mandatperiod. Nya samepolitiska partier, partiblock och samepolitiker har tillkommit. För administrationens del har ny personal tillkommit. Det föreligger därför ett särskilt behov att anordna en kurs i förvaltningslagstiftning, myndighetsfrågor, mötesteknik och demokrati.

E2 Presstöd

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 531 579 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget E2 *Presstöd* ökas med 9 117 000 kronor. Finansieringen sker genom att anslagen E1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* minskas med 1 500 000 kronor samt E3 *Stöd till radio- och kassettidningar* med 6 700 000 kronor. Dessutom minskas anslagen I3 *Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland* och I4 *Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediesamarbete* inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid med 132 000 respektive 785 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget får användas i enlighet med bestämmelserna i presstödsförordningen (1990:524). Enligt Presstödsnämndens prognos för år 1999 täcker inte anslaget beräknade utbetalningar av presstöd eftersom anslagskrediten använts för att täcka utgifterna under föregående år. För att täcka kostnaderna för presstödet för år 1999 föreslår regeringen därför att 9 117 000 kronor anvisas anslaget E2 *Presstöd*. Finansieringen sker genom att anslagen E1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* och E3 *Stöd till radio- och kassettidningar* under utgiftsområde 1 samt anslagen I3 *Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland* och I4 *Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediesamarbete* inom utgiftsområde 17 minskas för innevarande år med totalt motsvarande belopp. Effekten av finansieringsåtgärderna bedöms inte påverka dessa verksamheters nuvarande omfattning och inriktning.

Samarbete och utveckling inom Östersjöregionen

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statsbudgeten för innevarande år.

Regeringens förslag: Reservationsanslaget *Samarbete och utveckling inom Östersjöregionen* förs ånyo upp på statsbudgeten och 1 000 000 kronor anvisas för år 1999 varigenom de reservationer

som finns under reservationsanslaget därigenom kan utnyttjas under den kommande treårsperioden.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen beslutade (prop. 1995/96:222, bet. 1995/96:FiU 15, rskr. 1995/96:307) att på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1995/96 anslå 1 miljard kronor för stöd till samarbete och utveckling inom Östersjöregionen (den s.k. Östersjömiljarden). Dessa medel anslogs som ett reservationsanslag i syfte att stimulera tillväxt och sysselsättning och för att utnyttjas för åtgärder och projekt inom bl.a. områdena livsmedel, energisystem, kunskapsutbyte, infrastruktur och miljö samt för att öka handeln och investeringarna och i övrigt stärka samarbetet mellan stat och näringsliv i Östersjöregionen.

Genom riksdagens beslut om budgetpropositionen för budgetåret 1996/97 överfördes 50 miljoner kronor för ändamål inom jordbrukssektorn varigenom anslaget reducerades till 950 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Intresset för Östersjömiljarden har varit mycket stort och antalet inkomna ansökningar och projektförslag mycket brett. Regeringen har beslutat om bidrag ur Östersjömiljarden motsvarande ca 700 miljoner kronor och utbetalningar har skett med ca 300 miljoner kronor.

Regeringen har fattat beslut om bidrag för projekt inom olika sektorer bl.a. miljö, energi, informationsteknologi (IT), livsmedel, infrastruktur, kultur och utbildning. Inom IT-området kan nämnas satsningar på telemedicin och IT-stöd för räddningsverksamhet. På livsmedelsområdet har satsningar gjorts bl.a. i ett demonstrationsjordbruk och mejeri i Sankt Petersburg. Kulturellt inriktade projekt finns också representerade genom bl.a. renovering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader i Polen och kyrkorenoweringar i Tallinn. Särskilda stipendieprogram, s.k. Visbystipendier, har finansierats ur Östersjömiljarden och hanterats av Svenska Institutet. På miljöområdet kan nämnas ett flertal miljöförbättrande åtgärder inom luft och vatten i Polen och Baltikum samt inom energiområdet en satsning på kollektivtrafiken i Baltikum.

Regeringen avser att i en särskild skrivelse till riksdagen närmare redovisa erfarenheterna av

Östersjömiljarden och den verksamhet som finansierats inom ramen för detta anslag.

Flera projekt har inletts först under 1998 eller 1999 och en fullständig utvärdering låter sig ännu inte göras. Det ligger i sakens natur att projekt med höga kvalitetskrav tar tid att förbereda och genomföra. Regeringen bedömer dock att erfarenheterna av projekten överlag är goda och att aktiviteterna, även om de i vissa fall kommit igång med viss fördröjning, ger positiva effekter både för svenskt vidkommande och i övriga länder i regionen.

Östersjömiljarden har stärkt Sveriges roll i Östersjöarbetet och har utgjort ett värdefullt instrument för stöd till svensk näringslivsaktivitet i regionen. En del av de medel som ursprungligen anslags av riksdagen under detta reservationsanslag har ännu inte förbrukats.

Regeringen föreslår därför att anslaget på nytt förs upp på statsbudgeten för år 1999 med 1 000 000 kronor varigenom de reservationer som finns under anslaget kan utnyttjas under den kommande treårsperioden.

5.3.2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

B4 Riksgäldskontoret: Kostnader för upplåning och låneförvaltning

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 535 000 000 kronor.

För att bidra till finansieringen av höjningen av anslaget A11 *Bonusränta* för ungdomsbosparande, under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, minskas anslaget B4 *Riksgäldskontoret: Kostnader för upplåning och låneförvaltning* med 692 000 kronor.

5.3.3 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

B1 Åklagarorganisationen

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 620 140 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget B1 *Åklagarorganisationen* ökas med 9 428 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget C3 *Allmänna val* under utgiftsområde 1 Rikets styrelse minskas med 10 000 000 kronor. Härvid har beaktats att anslaget B1 *Åklagarorganisationen* skall minska med 192 000 kronor till följd av en korrigerig av tidigare genomförd pris- och löneomräkning och med 380 000 kronor till följd av överföring av verksamhet till Ekobrottsmyndigheten.

Skälen för regeringens förslag: För budgetåret 1999 har åklagarorganisationens anslag ökat engångsvis med 10 000 000 kronor. Resurstillskottet används bl.a. till att ytterligare utveckla samverkan med polisen och till en satsning på kompetensutveckling. Regeringen bedömer nu att åklagarorganisationen måste tillföras ytterligare 10 000 000 kronor engångsvis för att säkerställa genomförandet av den nyligen reformerade grundutbildningen för åklagare samt införandet av en högre utbildning för åklagare med inriktning på bl.a. bekämpningen av den grova organiserade brottsligheten med internationell anknytning.

B2 Ekobrottsmyndigheten

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 199 197 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget B2 *Ekobrottsmyndigheten* ökas med 2 600 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A1 *Polisorganisationen* minskas med 2 220 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Sedan den 1 juli innevarande år ingår även ekobrottsbekämpningen i Hallands län och Gotlands län i Ekobrottsmyndigheten. Anslaget ökas nu med ett belopp som motsvarar de kostnader som Ekobrottsmyndigheten tar över från polis- respektive åklagarorganisationen i de berörda länen.

F4 Brottsoffermyndigheten

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 12 588 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget F4 *Brottsoffermyndigheten* ökas med 1 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget F5 *Ersättning för skador på grund av brott* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Antalet inkomna brottsskadeärenden har ökat drastiskt under första halvåret 1999, sannolikt till följd av vidtagna informationsinsatser. Detta förhållande samt en hög personalomsättning motiverar att myndigheten redan nu tillförs medel för att kunna genomföra personalförstärkningar. Anslaget tillförs därför 1 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget F5 *Ersättning för skador på grund av brott* minskas med motsvarande belopp.

5.3.4 Utgiftsområde 6 Totalförsvaret

A2 Fredsfrämjande truppinsatser

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 392 376 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Fredsfrämjande truppinsatser* ökas med 92 015 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget B1 *Funktionen Civildledning* minskas med 5 000 000 kronor, anslaget B3 *Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst* minskas med 15 000 000 kronor, anslaget B6 *Funktionen Hälso- och sjukvård m.m.* minskas med 10 000 000 kronor och anslaget A1 *Förbandsverksamhet och beredskap m.m.* minskas med 3 559 000 kronor. Vidare kommer regeringen att dra in anslagssparande uppgående till 58 456 000 kronor från anslag inom utgiftsområdena 6 och 24.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har godkänt regeringens förslag att ställa en väpnad

styrka till förfogande som ett svenskt bidrag till en internationell fredsstyrka i Kosovo (prop. 1998/99:112, bet. 1998/99:UFöU2, rskr. 1998/99:252). För att finansiera den bataljon som Sverige bidrar med behöver anslaget A2 *Fredsfrämjande truppinsatser* ökas med 92 015 000 kronor.

Regeringen föreslår att anslaget B1 *Funktionen civil ledning* minskas med 5 000 000 kronor, anslaget B3 *Funktionen befolkningsskydd och räddningstjänst* minskas med 15 000 000 kronor, anslaget B6 *Funktionen Hälso- och sjukvård m.m.* minskas med 10 000 000 kronor och anslaget A1 *Förbandsverksamhet och beredskap m.m.* minskas med 3 559 000 kronor. Vidare avser regeringen dra in anslagssparande uppgående till 58 456 000 kronor från anslag inom utgiftsområdena 6 och 24.

C5 Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 417 103 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget C5 *Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor* ökas med 26 200 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget B3 *Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 1999 att Statens räddningsverks utgifter för förvaltningskostnader och kostnader med anledning av freds räddningstjänst skulle anvisas under förevarande anslag. Till och med budgetåret 1998 beräknades dessa utgifter under anslaget B3 *Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst*. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget (bet. 1998/99:FiU1, rskr. 1998/99:38).

Regeringen föreslog på tilläggsbudget till statsbudgeten år 1999 i samband med den ekonomiska vårpropositionen att anslaget C5 *Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor* skulle ökas med 88 890 000 kronor. Finansiering föreslogs ske genom att anslaget B3 *Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst* skulle minskas med 86 390 000 kronor och anslaget B6

Funktionen Hälso- och sjukvård m.m. med 2 500 000 kronor. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget (bet. 1998/99:FiU27, rskr. 1998/99:249). I regeringens förslag skulle rätteligen ytterligare 26 200 000 kronor ha beräknats under förevarande anslag, i stället för under anslaget B3 *Funktionen Befolkningskydd och räddningstjänst*. Regeringen föreslår därför att anslaget B3 *Funktionen Befolkningskydd och räddningstjänst* minskas med 26 200 000 kronor och att anslaget C5 *Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor* ökas med motsvarande belopp.

5.3.5 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

A1 Biståndsverksamhet

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett reservationsanslag på 10 731 461 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A1 *Biståndsverksamhet* ökas med 40 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A2 *Biståndsförvaltning* minskar med samma belopp.

Skälen för regeringens förslag: I ett regeringsbeslut den 23 juni 1999 beslutades att särskilda insatser på västra Balkan skall finansieras med medel för humanitära ändamål och från medel avsedda för Europeiska utvecklingsfonden. Anslaget föreslås förstärkas med 40 000 000 kronor, vilket finansieras med medel under anslaget A2 *Biståndsförvaltning*.

5.3.6 Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

A2 Mottagande av asylsökande

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 875 350 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Mottagande av asylsökande* ökas med 408 000 000 kronor. Regeringen hinner inte avvakta riksdagens beslut utan

måste medge ett överskridande av anslaget. Regeringen föreslår att överskridandet regleras genom att anslaget höjs med samma belopp. Finansiering sker delvis genom en minskning av anslaget A3 *Migrationspolitiska åtgärder* med 152 900 000 kronor.

Därutöver sker finansiering genom indragning av medel på anslaget A3 *Migrationspolitiska åtgärder* med 28 299 000 kronor, anslaget A4 *Utlänningsnämnden* med 38 000 kronor, anslaget A5 *Offentligt biträde i utlänningsärenden* med 6 660 000 kronor, anslaget B1 *Integrationsverket* med 855 000 kronor, anslaget B3 *Integrationsåtgärder* med 4 816 000 kronor och anslaget B5 *Hemutrustningslån* med 2 331 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget finansierar mottagandet av asylsökande och vissa personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd. Från anslaget bekostas även asylsökandes resor från Sverige och kostnaderna för utlänningslag som tagits i förvar enligt Utlänningslagen (1989:529) samt ersättning till kommunerna för den ersättning som ges till vissa andra utlänningar än asylsökande medan de väntar på beslut om uppehållstillstånd.

Kostnaderna för mottagande av asylsökande under år 1999 kommer enligt aktuella prognoser att överstiga anslagna medel. Orsaken till detta är framförallt långa vistelsetider för asylsökande från Förbundsrepubliken Jugoslavien på grund av händelserna där. Ett stort antal tidigare fattade avvisningsbeslut rörande denna grupp har inte gått att verkställa, dels på grund av att det återtagandeavtal som förhandlades fram med Jugoslavien aldrig ratificerades av Jugoslavien, dels på grund av den politiska utvecklingen i provinsen Kosovo. Sammantalet har detta medfört att fler personer än beräknat vistats i Invandrarverkets mottagandesystem.

Utfallet på anslaget beräknas bli 1 307 000 000 kronor, vilket innebär ett överskridande med 408 000 000 kronor.

Effekterna av finansieringsåtgärderna är att regeringen disponerar medel som var budgeterade för kvotuttagningar på anslaget A3 *Migrationspolitiska åtgärder* för att täcka kostnader som hör samman med mottagandet av de överförda flyktingarna från Kosovo. Ett visst utrymme lämnades dock kvar för angelägna kvotuttagningar från andra områden i samarbete med UNHCR.

B4 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 2 183 958 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget B4 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* ökas med 35 000 000 kronor. Finansiering sker genom motsvarande minskning av anslaget B5 *Hemutrustningslån*.

Skälen för regeringens förslag: Det stora kommunmottagandet av flyktingar åren 1997 och 1998 får utbetalningsmässigt genomslag även år 1999. Regeringen bedömer att anslaget kan komma att överskridas med 80-90 miljoner kronor. Tillgänglig anslagskredit uppgår till 51 miljoner kronor. Vidare finansiering kan ske genom en minskning av anslaget B5 *Hemutrustningslån* med 35 miljoner kronor, där utgifterna för räntesubventioner och låneeftergifter nu minskar kraftigt.

5.3.7 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

A1 Sjukvårdsförmåner m.m.

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 992 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A1 *Sjukvårdsförmåner m.m.* ökas med 226 000 000 kronor. Finansieringen sker genom att anslagen B2 *Vissa statsbidrag inom handikappområdet* och B8 *Kostnader för statlig assistansersättning* minskas med 68 750 000 respektive 157 250 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utgifterna under anslaget avser ändamålen vuxentandvården (tandvårdsstödet) och ersättningar till sjukvårdshuvudmännen m.m. Huvudparten av anslaget avser utgifter för vuxentandvård. Ett reformerat tandvårdsstöd infördes den 1 januari 1999.

Utgiftsutvecklingen för vuxentandvården präglades under år 1998 tidvis av en osäkerhet

om hur det reformerade stödet slutgiltigt skulle utformas. Detta gav upphov till en ökad efterfrågan på tandvård, främst från patienter med mer omfattande tandvårdsbehov som tidigarelade sina behandlingar. Utgifterna för år 1998 blev därför större än beräknat och anslaget överskreds med 338 miljoner kronor.

Utgiftsutvecklingen för tandvårdsstödet under år 1999 är fortfarande osäker inte minst beroende på att många patienter med stöd av övergångsbestämmelser under år 1999 har rätt att slutföra sina under 1998 påbörjade behandlingar enligt de ersättningsregler som då gällde. Regeringen bedömer att utgifterna kommer att överskrida de tillgängliga medlen under anslaget med 326 miljoner kronor under år 1999. För att delvis täcka detta belopp avser regeringen att höja anslagskrediten med 100 miljoner kronor till 200 miljoner kronor. Resterande belopp om 226 miljoner kronor föreslås finansieras inom utgiftsområdet genom att anslagen B2 *Vissa statsbidrag inom handikappområdet* och B8 *Kostnader för statlig assistansersättning* reduceras med 68 750 000 kronor respektive 157 250 000 kronor.

A2 Bidrag för läkemedelsförmånen

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 13 491 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Bidrag för läkemedelsförmånen* ökas med 167 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Vid tiden för budgetpropositionen för 1999 var förhandlingarna mellan regeringen och Landstingsförbundet om det särskilda statsbidraget till landstingen för läkemedelsförmånens kostnader för år 1999 inte avslutade. Mot bakgrund av de pågående förhandlingarna föreslog regeringen ett anslag på 13 491 000 000 kronor, vilket var ett oförändrat belopp jämfört med utgifterna för 1998. Någon uppräknings till 1999 års penningvärde har således hittills inte skett för anslaget. Regeringen träffade den 22 april 1999 en överenskommelse med Landstingsförbundet om ett särskilt statsbidrag till landstingen för läkemedelsförmånens kostnader år 1999 m.m.

För att kompensera utsatta grupper för den höjning av beloppsgränsen för högkostnads-skyddet vid köp av läkemedel som införts fr.o.m. den 1 juni 1999, genomfördes höjningar av pensionstillskottet och det särskilda bostadstillägget till pensionärer. Detta behandlas under utgiftsområde 10 och 11 i det följande. Sammantaget innebär detta att anslaget A2 *Bidrag för läkemedelsförmånen* bör ökas med 167 000 000 kronor.

A9 Smittskyddsinstitutet

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 108 750 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A9 *Smittskyddsinstitutet* tillförs 5 000 000 kronor. Finansieringen sker genom att anslaget A12 *Hälsa- och sjukvårdens ansvarsnämnd* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Smittskyddsinstitutet (SMI) prognostiserar i sin delårsrapport för första halvåret 1999 ett underskott för år 1999 på 12 250 000 kronor. Underskottet beror till viss del på verksamhetsöverskridanden, men i huvudsak av ökade kostnader till följd av flytten till Karolinska institutets område samt varsel- och omställningskostnader beroende på genomförda förändringar av verksamheten i syfte att klara budgetramen år 2000.

Med anledning av verksamhetsöverskridandena har SMI vidtagit åtgärder för att minska kostnaderna i den löpande verksamheten. De åtgärder som vidtagits inkluderar personaluppsägningar, reduktion av enheternas materialbudgetar, nedläggning av bibliotek och utläggning av servicefunktioner på entreprenad. I syfte att uppnå en jämnare fördelning av kostnader och intäkter har samarbetet med andra myndigheter formaliserats. Den samlade besparingseffekten av åtgärderna beräknas till 6 250 000 kronor som realiserats under år 2000. En grundlig verksamhetsöversyn pågår för närvarande inom SMI för att ge underlag till nödvändiga prioriteringar i syfte att anpassa verksamheten till ramen för år 2000. Regeringen kommer noga att följa den ekonomiska utvecklingen inom myndigheten samt effekterna av de åtgärder som SMI ge-

nomför i syfte att anpassa verksamheten till de tilldelade medlen.

Regeringen föreslår att Smittskyddsinstitutet engångsvis tillförs 5 000 000 kronor för år 1999. Finansieringen sker genom att anslag A12 *Hälsa- och sjukvårdens ansvarsnämnd* engångsvis minskas med motsvarande belopp. Resterande beräknade underskott på 7 250 000 kronor finansierar SMI med sitt anslagssparande på 2 325 000 kronor samt genom att utnyttja anslagskrediten.

5.3.8 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

A1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 20 035 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A1 *Sjukpenning och rehabilitering, m.m.* ökas med 7 439 590 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: På grund av den kraftigt ökade sjukfrånvaron har utgifterna för sjukpenning ökat kraftigt för år 1999 i förhållande till budgeterade medel. Även för år 2000 och därefter beräknas en utgiftsökning ske i förhållande till tidigare budgeterade medel.

Anvisade anslagsmedel inklusive beviljad anslagskredit förutsågs bli förbrukade i månads-skiftet augusti/september 1999. Regeringen har därför beslutat att öka anslagskrediten. Samtidigt beslutade regeringen om att medge ett överskridande med högst 7 439 590 000 kronor efter det att utökad anslagskredit har beaktats.

Regeringen föreslår att anslaget A1 *Sjukpenning och rehabilitering, m.m.* ökas med 7 439 590 000 kronor för år 1999 för att reglera det beslutade överskridandet.

A2 Förtidspensioner

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 37 896 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Förtidspensioner* ökas med 35 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslog i prop. 1998/99:106 Vissa ändringar i läkemedelsförmånen att beloppsgränsen för högkostnadsskyddet inom läkemedelsförmånen skulle höjas med 500 kronor från 1 300 kronor till 1 800 kronor. Ändringen skulle gälla fr.o.m. den 1 juni 1999. För att kompensera ekonomiskt svaga grupper för denna höjning föreslogs att pensionstillskottet till ålders- och förtidspensionärer skulle höjas med 1,4 procentenheter. Riksdagen har beslutat i enlighet med propositionen.

Höjningen av pensionstillskottet till förtidspensionärer innebär att utgifterna under anslaget A2 *Förtidspensioner* ökar med 35 000 000 kronor för år 1999.

A1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.

B2 Allmänna försäkringskassor

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för dessa ändamål uppförda ramanslaget A1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* på 20 035 000 000 kronor och ramanslaget B2 *Allmänna försäkringskassor* på 4 726 394 000 kronor.

Regeringens förslag: För att finansiera kostnader och för täckning av underskott som föranleds av att Riksförsäkringsverkets sjukhus avvecklas medges att medel under anslaget B2 *Allmänna försäkringskassor* och anslaget A1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* används.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har gett Riksförsäkringsverket i uppdrag att svara för den avveckling av Riksförsäkringsverkets sjukhus som skall ske i samband med inrättandet av försäkringsmedicinska center samt redovisa kostnaderna för detta. Riksförsäkringsverket har i skrivelse till regeringen redovisat de engångsvisa kostnader avvecklingsarbetet innebär. Verket beräknar att de totala utgifterna för avvecklingen kan komma att uppgå till högst 110 miljoner kronor. Dessutom beräknas inkomsterna vid sjukhusen att minska med 12,5 miljoner kronor under innevarande år. Beräkningarna är dock i

dagsläget behäftade med osäkerhet. Regeringen anser att den del av avvecklingskostnaderna som uppkommer under innevarande budgetår bör finansieras från redan anvisade anslag.

Regeringen föreslår därför att medel från anslaget A1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* som är avsedda för utredningar vid Riksförsäkringsverkets sjukhus och medel från anslaget B2 *Allmänna försäkringskassor* skall kunna användas för avvecklingskostnader och för viss understötsäckning. Högst 60 miljoner kronor av försäkringskassornas anslag bedöms behöva användas för att klara dessa avvecklingskostnader avseende år 1999.

5.3.9 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

A1 Ålderspensioner

A2 Efterlevandepensioner till vuxna

A3 Bostadstillägg till pensionärer

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för dessa ändamål uppförda ramanslagen A1 *Ålderspensioner* på 11 536 000 000 kronor, A2 *Efterlevandepensioner till vuxna* på 12 734 000 000 kronor samt A3 *Bostadstillägg till pensionärer* på 9 841 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A1 *Ålderspensioner* ökas med 37 609 000 kronor, anslaget A2 *Efterlevandepensioner till vuxna* ökas med 2 000 000 kronor och anslaget A3 *Bostadstillägg till pensionärer* ökas med 26 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslog i prop. 1998/99:106 Vissa ändringar i läkemedelsförmånen att beloppsgränsen för högkostnadsskyddet inom läkemedelsförmånen skall höjas med 500 kronor från 1 300 kronor till 1 800 kronor. Ändringen föreslogs gälla fr.o.m. den 1 juni 1999. För att kompensera ekonomiskt svaga grupper för denna höjning föreslogs att pensionstillskottet skall höjas med 1,4 procentenheter. Vidare föreslogs att motsvarande höjning skall göras av det särskilda bostadstillägget till pensionärerna. Riksdagen har beslutat i enlighet med förslagen i propositionen.

Höjningen av pensionstillskottet och justeringen av det särskilda bostadstillägget innebär att utgifterna under anslaget A1 *Ålderspensioner* ökar med 93 miljoner kronor för år 1999. Härav kan 55 391 000 kronor finansieras inom anslaget varför anslaget netto behöver ökas med 37 609 000 kronor. För anslaget A2 *Efterlevandepensioner till vuxna* uppgår utgiftshöjningen till 2 miljoner kronor och för anslaget A3 *Bostadstillägg* till pensionärer till 26 miljoner kronor.

A4 Delpension

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 204 009 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A4 *Delpension* ökas med 55 391 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utbetalning av delpensioner har minskat under de senaste åren och på sikt skall anslaget avvecklas. Några nya delpensioner kommer inte att beviljas efter år 2000. När anslaget fastställdes överskattades dock den nedåtgående trenden i volymutvecklingen.

Prognosen för utgifterna för delpension under år 1999 beräknas till 259 400 000 kronor, vilket är drygt 55 000 000 kronor mer än som anvisats.

5.3.10 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

A3 Underhållsstöd

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 2 473 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A3 *Underhållsstöd* ökas med 461 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Prognosen för utgifterna för underhållsstöd under år 1999 beräknas till 2 955 miljoner kronor vilket innebär ett överskridande med 461 miljoner kronor.

En särskild arbetsgrupp inom regeringskansliet har, enligt vad som angavs i 1998 års vårproposition, analyserat regler och ekonomiskt utfall av underhållsstödet. Arbetsgruppens arbete har lagt till grund för de förslag som har lagts fram i regeringens proposition (1998/99:78) *Beräkning av återbetalningsskyldighet för underhållsstöd till barn med särlevande föräldrar*. De av regeringen framlagda förslagen beräknas leda till en statsfinansiell besparing i storleksordningen 160 miljoner kronor per år. Förslagen kan av administrativa skäl inte träda i kraft den 1 juli 1999, som tidigare avsetts, utan föreslås tillämpas första gången i fråga om återbetalningsskyldighet som avser tid efter den 31 januari 2000. Förslagen påverkar därför belastningen på anslaget först år 2000.

Regeringen föreslår mot bakgrund av vad ovan anförts att anslaget A3 *Underhållsstöd* tillförs 461 miljoner kronor för år 1999.

5.3.11 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

A2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 21 069 086 000 kronor. Något bemyndigande för regeringen att ingå ekonomiska förpliktelser har inte begärts.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under år 1999, såvitt avser ramanslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 14 000 000 000 under åren 2000-2002.

Skälen för regeringens förslag: Beslut om arbetsmarknadspolitiska åtgärder under 1999 kan innebära utfästelser om utgifter för kommande budgetår. Riksrevisionsverket har uppmärksammat förhållandet. Regeringen bör därför få ett bemyndigande som innebär att beslut kan fattas under 1999 som medför utgifter under åren 2000-2002.

A3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 6 745 092 000 kronor. Något bemyndigande för regeringen att ingå ekonomiska förpliktelser har inte begärts.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under år 1999, såvitt avser ramanslaget A3 *Särskilda åtgärder för arbetshandikappade*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 6 700 000 000 under åren 2000-2002.

Skälen för regeringens förslag: Beslut om särskilda åtgärder för arbetshandikappade under 1999 kan innebära utgifter för kommande budgetår. Riksrevisionsverket har uppmärksammat förhållandet. Regeringen bör därför få ett bemyndigande som innebär att beslut kan fattas under 1999 som medför utgifter under åren 2000-2002.

B2 Arbetslivsinstitutet

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 145 733 000 kronor.

För att bidra till finansieringen av höjningen av anslaget A2 *Småföretagsutveckling* under utgiftsområde 24 Näringsliv minskas anslaget B2 *Arbetslivsinstitutet* med 5 000 000 kronor.

5.3.12 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

C3 Centrala studiestödsnämnden

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 313 566 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget C3 *Centrala studiestödsnämnden* ökas med 61 194 000 kronor. Finansieringen sker genom att följande anslag minskas med nämnda belopp: 18 629 000 kronor från anslaget A11 *Bidrag till viss verksamhet*

motsvarande grundskola och gymnasieskola, 960 000 kronor från anslaget D1 *Forskningsrådsnämnden: Forskning och forskningsinformation*, 9 000 000 kronor från anslaget D3 *Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet: Forskning*, 5 000 000 kronor från anslaget D9 *Teknikvetenskapliga forskningsrådet: Forskning*, 3 505 000 kronor från anslaget D10 *Teknikvetenskapliga forskningsrådet: Förvaltning*, 3 300 000 kronor från anslaget E1 *Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.*, 12 800 000 kronor från anslaget E2 *Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.* Vidare finansieras höjningen genom indragning av 8 000 000 kronor från äldreanslag inom utgiftsområde 16 *Utbildning och universitetsforskning 1995/96* F2 *Utvecklingsarbete*.

Skälen för regeringens förslag: Den höjning som engångsvis föreslås avseende anslaget C3 *Centrala studiestödsnämnden* avser att täcka kostnadsökningar som i huvudsak beror på att kostnader för datadrift och utveckling har ökat mer än beräknat. Större besparingar har inte kunna genomföras på grund av att de flesta kostnader är svåra att påverka på kort sikt. Höjningen finansieras inom utgiftsområdets ram. Effekten av finansieringsåtgärderna bedöms inte påverka dessa verksamheters nuvarande omfattning.

5.3.13 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

H1 Centrala museer: Myndigheter

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 603 287 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget H1 *Centrala museer: Myndigheter* ökas med 420 000 kronor. Finansiering sker genom indragning av 420 000 kronor från det under elfte huvudtiteln för budgetåret 1995/96 uppförda reservationsanslaget B13 *Sysselsättningsinsatser på kulturområdet*.

Skälen för regeringens förslag: Statens musiksamlingar har detta budgetåret ett anslag på 31 828 000 kronor. Den 1 juli 1999 överfördes Svenskt visarkiv från Språk- och folkminnesinstitutet till Statens musiksamlingar. För att underlätta genomförandet av denna förändring av huvudmannaskap bör åtgärder vidtas för anknytning till nuvarande IT-system i Statens musiksamlingar, anknytning till ny telefonväxel, information m.m. Finansiering sker genom indragning av medel från anslaget 1995/96 B14 *Sysselsättningsinsatser på kulturområdet*.

I3 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett obetecknat anslag på 25 533 000 kronor.

För att bidra till finansieringen av höjningen av anslaget E2 *Presstöd* under utgiftsområde 1 Rikets styrelse minskas anslaget I3 *Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland* med 132 000 kronor.

I4 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediesamarbete

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 821 000 kronor.

För att bidra till finansieringen av höjningen av anslaget E2 *Presstöd* under utgiftsområde 1 Rikets styrelse minskas anslaget I4 *Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediesamarbete* med 785 000 kronor.

5.3.14 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

A7 Byggforskning

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 64 356 000 kronor.

För att bidra till finansieringen av höjningen av anslaget C1 *Konkurrensverket* under utgifts-

område 24 Näringsliv minskas anslaget A7 *Byggforskning* med 6 850 000 kronor.

A11 Bonusränta för ungdomsbesparande

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 6 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A11 *Bonusränta för ungdomsbesparande* ökas med 692 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget B4 *Riksgäldskontoret: Kostnader för upplåning och låneförvaltning* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Lagen om ungdomsbesparande trädde i kraft i december 1988. Lagen innebär att ungdomar mellan 16 och 25 år kan påbörja ett sparande i vissa banker eller sparkassor som kan fortgå till och med det år spararen fyller 28 år. När kontoinnehavaren har sparat under tre år och det sparade kapitalet uppgår till minst 5 000 kronor, blir kontoinnehavaren berättigad till en årlig bonusränta på 3 procent från det sparandet påbörjades. Bonusräntan bekostas av staten och betalas ut när kontoinnehavaren begär det.

Under 1998 blev utbetalningarna av bonusränta för ungdomsbesparande 691 921 kronor större än vad som beräknats. De ökade utbetalningarna är en följd av att fler ungdomar än förväntat avslutade sina konton och därmed gottgjordes bonusräntan. Följden blev att hela anslagskrediten på anslaget A11 *Bonusränta för ungdomsbesparande* om 440 000 kronor utnyttjades samt att anslaget överskreds med 251 921 kronor. Anslaget bör därför ökas med 692 000 kronor för innevarande år. För att finansiera detta föreslår regeringen att anslaget B4 *Riksgäldskontoret: Kostnader för upplåning och låneförvaltning* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning minskas med 692 000 kronor. Effekten av finansieringsåtgärden är bl.a. att Riksgäldskontorets marknadsföringsinsatser för ungdomsbesparandet dras ned.

C1 Länsstyrelserna m.m.

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 757 893 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget C1 *Länsstyrelserna m.m.* ökas med 720 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A4 *Banverket: Banhållning* inom utgiftsområde 22 Kommunikationer minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Som ett led i utbyggnaden av Västkustbanan till en dubbelspårig järnväg, inledde Banverket 1992 ett tunnelbygge genom Hallandsåsen. Den 6 oktober 1997 stoppades tunnelbygget, sedan det visat sig att tättningsmedlet Rhoca Gil orsakat skador på människor, djur och natur. Samma år beviljade regeringen 1 750 000 kronor till Båstads kommun för att hantera de extra arbetsinsatser som krävts av kommunen för att informera invånarna om giftet och den framtida hanteringen av bygget. Länsstyrelsen i Skåne har begärt ytterligare 720 000 kronor för fortsatta informationsinsatser om bygget. Regeringen bedömer att dessa informationsinsatser är välbehövliga och föreslår att Banverkets anslag A4 *Banverket: Banhållning* inom utgiftsområde 22 Kommunikationer minskas med motsvarande belopp.

5.3.15 Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

A4 Ersättning för nedsättning av socialavgifter

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 320 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A4 *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* ökas med 26 266 000 kronor. Finansiering sker genom att regelförändringar genomförs inom åtgärden nedsättning av socialavgiften.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen bedömer nu att utgifterna på anslaget A4 *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* kommer att upp-

gå till 390 000 000 kronor. Den ökade anslagsbelastningen under år 1999 beror bl.a. på att antalet stödberättigade ökat i jämförelse med vad som tidigare beräknats. Då föreslagna regelförändringar förutsätter lagstiftning kommer de dock inte att hinna träda i kraft före den 1 januari år 2000. Regelförändringarna kommer att medföra minskade utgifter år 2000. En del av medelsbehovet kan tillgodoses med ianspråktagande av anslagskredit men anslaget behöver också höjas.

5.3.16 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

A2 Vaghållning och statsbidrag

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 12 479 738 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Vaghållning och statsbidrag* ökas med 55 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A1 *Vägverket: Administration* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: För att möjliggöra en ökad satsning på fysiska trafiksäkerhetsåtgärder föreslår regeringen att anslaget A2 *Vaghållning och statsbidrag* ökas med 55 000 000 kronor. Finansiering sker genom en minskning av anslaget A1 *Vägverket: Administrationskostnader*. Förslaget innebär att Vägverket kan öka sina insatser med fysiska trafiksäkerhetsåtgärder för att minska antalet döda och skadade i trafiken. Minskningen av anslaget A1 kan ske till följd av rationaliseringar inom Vägverkets administration.

A4 Banverket: Banhållning

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 6 689 600 kronor.

För att bidra till finansieringen av höjningen av anslaget C1 *Länsstyrelserna m.m.* under utgiftsområde 18 minskas anslaget A4 *Banverket: Banhållning* med 720 000 kronor.

B4 Bidrag till sjöfarten

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 405 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget B4 *Bidrag till sjöfarten* ökas med 85 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A1 *Vägverket: Administration* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget är för närvarande 405 000 000 kronor. Anslaget är beräknat på en betydligt lägre nivå för bidraget till sociala avgifter än det som gäller fr.o.m. den 1 januari 1999. Höjningen av bidraget till sjöfarten för sociala avgifter leder till att anslaget behöver ökas.

B6 Vissa kostnader med anledning av M/S Estonias förlisning

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett obetecknat anslag på 10 600 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget B6 *Vissa kostnader med anledning av M/S Estonias förlisning* ökas med 9 800 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget D2 *Köp av interregional persontrafik på järnväg m.m.* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Sommaren 1996 tömdes M/S Estonia på olja av miljöskäl. Tömningsen genomfördes av finska myndigheter efter överenskommelse med Sjöfartsverket. Myndigheterna kom vidare överens om att dela kostnaderna för saneringen. Den slutliga kostnaden för Sveriges del uppgår till 6 617 729 FIM, vilket motsvarar ca 9 800 000 kronor.

5.3.17 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

B11 Från EG-budgeten finansierade regionala stöd till jordbruket

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 325 000 000 kronor. För innevarande år har regeringen ett bemyndigande på högst 150 000 000 kronor för ekonomiska förpliktelser med anledning av beslut om stöd.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under år 1999, såvitt avser ramanslaget B11 *Från EG-budgeten finansierade regionala stöd till jordbruket*, ikläda staten ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 180 000 000 kronor efter år 1999.

Skälen för regeringens förslag: Från ramanslaget B11 *Från EG-budgeten finansierade regionala stöd till jordbruket* sker utbetalningar för bl.a. stöd till mål 6 och mål 5b samt Leader II som löper över perioden 1995-1999 men där utbetalningar får ske t.o.m. år 2001. För innevarande år har regeringen i fråga om beslut om stöd inom anslaget ett bemyndigande på högst 150 000 000 kronor. De ackumulerade åtagandena ryms dock inte inom anvisad bemyndiganderam utan den behöver höjas med 30 000 000 kronor till totalt högst 180 000 000 kronor efter år 1999.

B15 Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 550 000 000 kronor. Något bemyndigande för regeringen att ingå ekonomiska förpliktelser har inte begärts.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 1999, såvitt avser anslaget B15 *Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter*, ikläda staten ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 1 600 000 kronor efter år 1999.

Skälen för regeringens förslag: EG:s medfinansiering av stöd till biodlingen finansieras under ramanslaget B15 *Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter*. Den svenska finansieringen anvisas under anslag E3 *Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder*. Enligt EG:s regelverk löper detta stödprogram under EU:s verksamhetsår, som avser perioden 16 oktober till 15 oktober. För att under innevarande år kunna fatta beslut om stöd för biodlingen under EU:s verksamhetsår fordras bemyndigande att ingå förpliktelser som efter år 1999 uppgår till högst 1 600 000 kronor för anslaget B15.

D1 Främjande av rennäringen

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 37 000 000 kronor.

För att bidra till finansiering av höjningen av anslaget D3 *Sametinget* under utgiftsområde 1 Rikets styrelse minskas anslaget engångsvis med 165 000 kronor.

E3 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 20 490 000 kronor. Något bemyndigande för regeringen att ingå ekonomiska förpliktelser har inte begärts.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under år 1999, såvitt avser anslaget E3 *Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder*, ikläda staten ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 1 600 000 kronor efter år 1999.

Skälen för regeringens förslag: Den svenska finansieringen för stöd till biodlingen anvisas under anslag E3 *Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder*. EG:s medfinansiering anvisas under anslaget B15 *Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter*. Enligt EG:s regelverk löper detta stödprogram under EU:s verksamhetsår, som avser perioden 16 oktober till 15 oktober året därpå. För att under innevarande år kunna fatta beslut om stöd för biodlingen under EU:s verksamhetsår fordras bemyndigande att ingå förpliktelser som efter år 1999 uppgår till högst 1 600 000 kronor för anslaget E3.

Skyddsvärda skogsbiotoper m.m.

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört på statsbudgeten för innevarande år.

Regeringens förslag: Ett nytt reservationsanslag H5 *Skogsvårdsavgiftsprojekt* uppgående till 12 165 000 kronor anvisas för budgetåret 1999. Anslaget bör få disponeras för särskilda projekt som rör biotopskyddet i skog och för andra projekt som är av allmänt intresse för svenskt skogsbruk. Finansiering sker genom indragning av medel från det under tolfte huvudtiteln för budgetåret 1995/96 uppförda reservationsanslaget B6 *Bidrag till skogsfröplantager* med 2 268 000 kronor samt genom indragning av medel från det under utgiftsområde 23 för budgetåret 1998 uppförda reservationsanslaget H2 *Bidrag till skogsvård m.m.* med 9 897 000 kronor. Anslagen motsvaras av inbetalda skogsvårdsavgiftsmedel.

Skälen för regeringens förslag: I samband med 1993 års skogspolitiska beslut slopades samtliga bidrag till skogsbruket utom vissa naturvårdsbidrag. Efter den 1 juli 1993 har det sålunda inte varit möjligt att bevilja nya sådana bidrag. Före denna tidpunkt hade emellertid omfattande utfästelser om bidrag gjorts, vilka skulle betalas ut när de aktuella åtgärderna blivit utförda och godkända av skogsvårdsstyrelsen.

De aktuella åtgärderna har nu i huvudsak slutförts. Vissa av ursprungligen planerade åtgärder kommer inte att utföras. Det återstår därför medel på det under tolfte huvudtiteln för budgetåret 1995/96 uppförda reservationsanslaget B6 *Bidrag till skogsfröplantager* och det under utgiftsområde 23 för budgetåret 1998 uppförda re-

servationsanslaget H2 *Bidrag till skogsvård m.m.* Den sammanlagda reservationen uppgår till ca 12 miljoner kronor. Anslagen motsvarar inbetalda skogsvårdsavgiftsmedel.

Skogsvårdsavgiften avskaffades i anslutning till 1993 års skogspolitiska beslut. Återstående medel som då inte bedömdes vara in-tecknade anvisades för inventering av skyddsvärda skogsbiotoper och sumpskogar. Skogsvårdsavgiften som togs ut som en viss andel av skogsbruksvärdet skulle enligt riksdagens beslut användas för bidrag till skogsbruket eller för åtgärder som var av allmänt intresse för skogsbruket.

Mot denna bakgrund bör återstående medel på de båda äldreanslagen få användas för ändamål som överensstämmer med principerna för skogsvårdsavgifternas användning. Exempel på lämpliga sådana ändamål är särskilda projekt som rör biotoskyddet i skog och andra projekt som är av allmänt intresse för svenskt skogsbruk, t.ex. sådana som rör de för framtidens skogsproduktion allvarliga viltskadorna.

5.3.18 Utgiftsområde 24 Näringsliv

A2 Småföretagsutveckling

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 184 062 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Småföretagsutveckling* ökas med 5 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget B2 *Arbetslivsinstitutet*, under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har gett Patent- och registreringsverket (PRV) i uppdrag att utarbeta ett förslag till samordnat uppgiftskravregister för företagsdata. Syftet är bl.a. att minska företagens uppgiftsbörda till myndigheter och göra det möjligt för myndigheter att återanvända information. Registret kommer att beröra ett stort antal myndigheter. PRV och Statskontoret kommer i januari 2000 att redovisa de totala kostnaderna för projektet. För att PRV skall ha möjlighet att redan nu inledda de första delarna av uppgiftskravregistret måste medel nu reserveras för en första fas av

uppbyggnaden av registret. Regeringen avser att återkomma i den ekonomiska vårpropositionen när de totala kostnaderna för registret är avrapporterade. Finansiering sker genom att anslaget B2 *Arbetslivsinstitutet*, under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, minskas med 5 000 000 kronor.

C1 Konkurrensverket

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 62 465 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget C1 *Konkurrensverket* ökas med 6 850 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A7 *Byggeforskning*, under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Ett viktigt sätt att uppnå sänkta boende- och byggkostnader är att med olika medel stärka konkurrensen inom byggsektorn. Enligt regeringens uppfattning kan konkurrensen i byggsektorn främjas genom både generella och branschspecifika åtgärder. För att möjliggöra mer generella åtgärder vid sidan av mer riktade insatser samt för att täcka de utgifter som uppstår vid Byggekostnadsdelegationens efterarbete bör anslaget C1 *Konkurrensverket* höjas. Finansiering sker genom att anslaget A7 *Byggeforskning*, under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, minskas med 6 850 000 kronor.

E2 Exportfrämjande verksamhet

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 157 656 000 kronor.

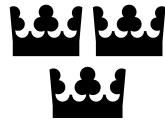
Regeringens förslag: Anslaget E2 *Exportfrämjande verksamhet* ökas med 1 500 000 kronor. Finansieringen sker genom att anslaget G4 *Avgifter till vissa internationella organisationer* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: De små och medelstora företagen i den svenska exportindustrin möter på den internationella marknaden en intensifierad marknadspositionering från andra nationers aktörer. Det finns därför skäl för regeringen, att genom strategiska exportfrämjandeåtgärder medverka till att svenska spjutspetsområdets möjligheter till framgång inte går förlorade

under den snabba utveckling som sker på tillväxtmarknaderna. Regeringen anser att ytterligare medel behövs för nämnda åtgärder. Finansiering sker genom att anslaget *G4 Avgifter till vissa internationella organisationer* minskas med 1 500 000 kronor.

6

Inkomster

6 Inkomster

6.1 Inledning

I detta kapitel redovisas skatternas utveckling under prognosperioden enligt tre olika redovisningsprinciper.

Den periodiserade redovisningen, avsnitt 6.2, visar de skatter som är hänförliga till ett visst inkomstår. Dessa skatter har en direkt koppling till det aktuella årets skatteregler och de makroekonomiska förutsättningarna i form av timlön, samsättning, inflation m.m.

I avsnitt 6.3 redovisas skatterna enligt det nya nationalräkenskapssystemet. Dessa skatter utgör huvuddelen av den offentliga sektorns inkomster och påverkar därmed offentliga sektorns sparande. Skillnaden gentemot den periodiserade redovisningen är att skatterna inte periodiseras fullt ut samt att vissa avgifter i nationalräkenskaperna redovisas som skatter. En ytterligare skillnad är att en del av de skatter som finansierar avgiften till EU-budgeten inte redovisas som nationella skatter.

I avsnitt 6.4 redovisas statsbudgetens inkomster som utgörs av skatter och övriga inkomster. De senare består främst av inkomster av statlig verksamhet, försäljning av statlig egendom samt bidrag från EU. Inkomsterna på statsbudgeten är i huvudsak kassamässiga.

Skatternas utveckling under prognosperioden enligt de olika redovisningsprinciperna framgår av tabell 6.1. De periodiserade skatterna ökar med mellan 26 och 43 miljarder kronor per år under prognosperioden. Den svaga utvecklingen år 2000 förklaras till största delen av de skatteändringar regeringen avser i denna proposition. Den stora ökningen år 2001 förklaras av bland annat ökade intäkter från fastighetsskatt, vilket beror på att omräkningsförfarandet åter-

införs. Prisutvecklingen på fastigheter för perioden 1996–2000 får då fullt genomslag.

Tabell 6.1 Offentliga sektorns skatter, periodiserad redovisning och redovisning enligt nationalräkenskaperna, samt statsbudgetens inkomster

Miljarder kronor och procent

	1998	1999	2000	2001	2002
Offentlig sektor, periodiserade skatter	1 017	1 060	1 086	1 127	1 166
Årlig förändring		43	26	41	39
<i>procent</i>		4,1	2,4	3,6	3,3
Offentlig sektor, enligt nationalräkenskaperna					
skatter	998	1 021	1 056	1 081	1 124
övr. inkomster	139	134	133	131	129
totalt	1 137	1 155	1 189	1 212	1 253
Årlig förändring					
skatter		23	35	25	43
<i>procent</i>		2,1	3,3	2,3	3,8
Statsbudgetens inkomster					
skatter	640	652	617	623	656
övr. inkomster	67	54	165	71	71
totalt	706	707	782	694	727
Årlig förändring					
skatter		12	-35	6	33
<i>procent</i>		1,8	-5,7	1,0	5,0

Anm: Beloppen summerar ej alltid p.g.a avrundning.

Skatterna enligt nationalräkenskaperna (NR) visar en annan utveckling mellan åren jämfört med de periodiserade skatterna. Den årsvisa utvecklingen uppgår till mellan 23 och 43 miljarder kronor. Ökningen år 2000 beror bland annat på stora slutregleringar till kommunerna samt att en del av de aviserade skatteändringarna får genomslag år 2001. Den stora ökningen år 2002 beror främst på att effekten av omräkningsförfarandet påverkar NR-skatterna med ett års eftersläpning.

Statsbudgetens skatteinkomster minskar med 35 miljarder kronor år 2000. Nedgången beror främst på pensionsomläggningen och de föreslagna skatteändringarna. Pensionsomläggningen innebär att ytterligare 29 miljarder kronor förs över till pensionssystemet. Budgetåret 2001 påverkas både av stora slutregleringar av kommunalskatter samt av de föreslagna skatteändringarna. Den stora ökningen av övriga inkomster år 2000 beror på planerade försäljningar av statligt aktieinnehav.

6.2 Offentliga sektorns skatter – periodiserad redovisning

6.2.1 Antaganden om den makroekonomiska utvecklingen m.m.

Prognosen över skatteintäkterna baseras på de makroekonomiska förutsättningar som finns redovisade i Bilaga 2, Svensk ekonomi. I beräkningarna har även hänsyn tagits till de regeländringar inom skatteområdet som regeringen lägger fram i denna proposition (se kapitel 8). I tabell 6.2 redovisas de antaganden som har störst inverkan på skatteintäkterna samt förändringar i förhållande till 1999 års ekonomiska vårproposition.

Inkomståret 1999 har både timlön och antal arbetade timmar reviderats upp. Den utbetalda lönesumman beräknas nu öka med 5,9 procent, vilket är 1,7 procentenheter högre jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Även för år 2000 är upprevideringen relativt stor. Schablonmässigt innebär en ökning av lönesumman med en procentenhet att utbetalda löner ökar med 8–9 miljarder kronor och skatteintäkterna med 5–6 miljarder kronor. Hushållens konsumtionsutgifter har i löpande priser reviderats upp med 0,7 procentenheter, vilket framförallt påverkar intäkterna från mervärdesskatt. Den något högre inflationstakten medför högre prisbasbelopp och höjda skiktgränser. Prisbasbeloppet påverkar utbetalda pensioner men även grundavdraget och det särskilda grundavdraget. De högre pensionerna ökar skatteintäkterna medan höjningen av skiktgränsen och grundavdragen minskar skatteintäkterna. Skiktgränsen har för år 2000 justerats upp med 8 300 kronor jämfört med vårpropositionen. Den största delen av uppjusteringen, 4 400 kronor, förklaras av den i denna propo-

sition föreslagna kompensationen för begränsningen av avdragsrätten för den allmänna pensionsavgiften. Regeringen föreslår dessutom en ytterligare uppjustering med 3 600 kronor för att minska antalet personer som betalar statlig inkomstskatt. Resterande 300 kronor beror på inflationsskyddet och förändringen av konsumentprisindex.

Tabell 6.2 Antaganden och förändringar jämfört med 1999 års ekonomiska vårproposition (VP99)

Timlön, arbetade timmar, utbetalad lönesumma och hushållens konsumtionsutgifter: årlig procentuell förändring. Prisbasbelopp och skiktgräns: kronor.

	1999	2000	2001	2002
Timlön	3,4	3,2	3,0	3,0
Diff. mot VP99	0,4	0,0	0,0	0,0
Arbetade timmar	3,1	1,5	0,5	0,2
Diff. mot VP99	1,9	1,0	-0,3	-0,5
Utbet. lönesumma	5,9	4,6	3,5	3,2
Diff. mot VP99	1,7	0,9	-0,3	-0,5
Hushållens konsumtionsutgifter i löpande priser	4,1	4,0	3,8	3,9
Diff. mot VP99	0,7	0,8	0,6	0,5
Prisbasbelopp	36 400	36 600	37 000	37 600
Diff. mot VP99	0	100	200	300
Skiktgräns	219 300	232 600	239 500	248 300
Diff. mot VP99	0	8 300	9 400	10 400
Övre skiktgräns	360 000	374 000	385 200	393 700
Diff. mot VP99	0	5 800	7 500	8 900

I prognosen har hänsyn tagits till det preliminära taxeringsutfallet avseende inkomståret 1998. I jämförelse med vårpropositionen har en del nedjusteringar gjorts, framförallt vad gäller hushållens löner och ränteinkomster. Dessa nedjusteringar påverkar skattebaserna och får på så sätt genomslag på samtliga prognosår. I tabell 6.4 redovisas skatteintäkter för åren 1997–2002.

6.2.2 Regeländringar

Utvecklingen mellan åren för de olika skatteslagen beror dels på de underliggande skattebasernas förändring, dels på beslutade eller föreslagna regeländringar. Som exempel kan nämnas att den statliga inkomstskatten beräknas minska med 3,3 miljarder kronor mellan 1998 och 1999 (se avsnitt 6.2.3 Statlig inkomstskatt). Om hänsyn tas till de regeländringar som beslutats för 1999 framgår att nedgången till största delen förklaras av skattesänkningar om 5,7 miljarder kronor.

Den underliggande utvecklingen är således i själva verket positiv, 2,3 miljarder kronor.

För att kunna följa den underliggande utvecklingen av de olika skatteslagen redovisas därför i tabell 6.3 effekterna av de viktigaste regeländringarna under prognosperioden. Beloppen visar den årligt tillkommande intäktsförändringen till följd av ändrade skatteregler.

Tabell 6.3 Bruttoeffekter av regeländringar

Miljarder kronor

	1999	2000	2001
Statlig inkomstskatt	-5,7	-0,9	
Höjd skiktgräns 25% statlig skatt	-4,2		
Allm.pensionsavgift tak 7,5 till 8,06 BB	-0,2		
200-kronan	-1,3		
Begränsat avdrag för allm. pensionsavg.		1,4	
Höjd skiktgräns		-2,3	
Kommunal inkomstskatt	-0,3	5,0	
Allm.pensionsavgift tak 7,5 till 8,06 BB	-0,3		
Sänkt medelutdebitering	-1,3		
200-kronan	1,3		
Begränsat avdrag för allm. pensionsavg.		5,0	
Skattereduktion	-3,3	-15,9	
Låg och medelinkomsttagare	-3,3		
Skattereduktion för allm. pensionsavg.		-15,9	
Inkomstskatt bolag	-2,5	2,5	-3,0
Återföring av periodiseringsfonder		2,5	1,8
Återföring av skatteutjämningsreserv upphör			-2,1
Förlängd periodiseringsfond	-2,5		
Höjd periodiseringsfond 20% till 25%			-2,7
Socialavgifter o allm. pensionsavgift	-0,3	-0,6	
Allm. pensionsavgift tak 7,5 till 8,06 BB	1,0		
Allm. pensionsavgift 6,95% till 7,0%		0,4	
Sänkt avgiftsuttag 33,06% till 32,92%		-1,2	
Anställningsstöd	-1,3	0,2	
Fastighetsskatt	-2,0	-0,6	6,3
Markvärdet vattenkraft 2,21% till 0,5%	-1,2		
Hyreshus 1,5% till 1,3%	-0,8		0,8
Hyreshus 1,3 % till 1,2%		-0,4	0,4
Hyreshus värdeår 89/90 1,2% till 0,6%		-0,2	0,2
Återinfört omräkningsförfarande			4,9
Energiskatter	1,7	-0,1	
Höjda energiskatter	1,8		
Sänkta energiskatter jordbruk	-0,1	-0,1	
Övrigt	-1,9	0,2	
Återköp av egna aktier	-0,5		
Kompetensutveckling	-1,4	0,2	

Det är viktigt att understryka att redovisade belopp avser bruttoeffekten, dvs. storleken på den initiala skatteändringen. Nettoeffekten beaktar även indirekta effekter på offentliga utgifter och andra skattebaser via förändringar i löner, priser och vinster.

De redovisade beloppen avser periodiserade helårseffekter. Effekterna på de kassamässiga inkomsterna och NR-inkomsterna är i regel mind-

re införandeåret eftersom uppbörförskjutningar, jämkningar m.m. måste beaktas.

6.2.3 Inkomstskatt hushåll

Statlig inkomstskatt

Miljarder kronor

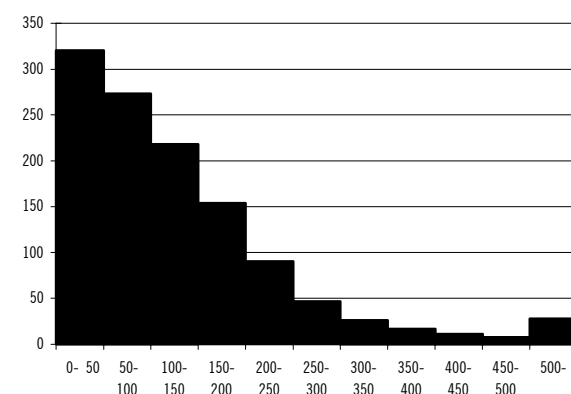
	Utfall	Prognos				
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	29,3	31,9	28,6	29,1	30,2	33,5
Diff. VP99		-1,0	0,0	-0,8	-2,6	-1,4

Mellan åren 1997 och 1998 beräknas den statliga inkomstskatten öka med 2,6 miljarder kronor. År 1999 minskar intäkterna med 3,3 miljarder kronor till följd av att brytpunkten för uttag av 25 procent inkomstskatt ändrats från 245 000 till 389 500 kronor samt att det fasta beloppet om 200 kronor utgör en kommunal inkomstskatt. År 2000 beräknas intäkterna öka med 0,5 miljarder kronor. Den låga ökningen förklaras av den föreslagna höjningen av skiktgränsen. De följande åren ökar inkomstskatten med 1,1 respektive 3,3 miljarder kronor. Den större ökningen år 2002 beror på att det fasta beloppet om 200 kronor åter blir en statlig inkomstskatt.

Det statliga skatteunderlaget är relativt litet jämfört med det totala skatteunderlaget. I diagram 6.1 visas de totala skattepliktiga inkomsterna fördelat efter inkomstintervall

Diagram 6.1 Skattepliktiga inkomster år 2000

Skattepliktiga inkomster i miljarder kronor. Inkomstintervall i tusental kronor

I intervallet upp till och med 100 000 kronor i årsinkomst återfinns 50 procent av det totala inkomsterna. I detta belopp ingår även de första 100 000 kronorna för de personer som har årsinkomster över 100 000 kronor. Upp till och med

den första brytpunkten (254 700 kronor) finns inkomsterna finns över den andra brytpunkten 89 procent av inkomsterna medan 4 procent av (398 500 kronor).

Tabell 6.4 Offentliga sektorns skatteintäkter 1997–2002*Miljarder kronor*

Inkomstår	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Inkomstskatter	395,9	408,5	425,1	425,9	439,2	455,7
<i>Personer</i>	<i>334,5</i>	<i>347,9</i>	<i>359,4</i>	<i>357,8</i>	<i>369,5</i>	<i>382,9</i>
Kommunal skatt	292,7	305,8	321,1	337,4	348,8	359,5
Statlig skatt	29,3	31,9	28,6	29,1	30,2	33,5
Skatt på kapital	11,3	9,5	11,8	8,9	8,4	8,0
Skattereduktioner m.m.	1,2	0,7	-2,1	-17,6	-17,9	-18,2
<i>Bolag</i>	<i>57,6</i>	<i>56,5</i>	<i>61,6</i>	<i>64,0</i>	<i>65,4</i>	<i>68,6</i>
Skatt på vinster	46,5	45,9	51,4	53,1	52,5	54,6
Avkastningsskatt	12,3	11,5	10,3	10,7	12,7	13,7
Skattereduktioner m.m.	-1,2	-0,9	-0,1	0,2	0,2	0,2
<i>Övriga inkomstskatter</i>	<i>3,8</i>	<i>4,1</i>	<i>4,2</i>	<i>4,1</i>	<i>4,2</i>	<i>4,3</i>
Socialavgifter och allmän pensionsavg.	302,4	330,3	350,2	364,4	376,8	388,9
Arbetsgivaravgifter	240,7	257,1	272,5	284,6	294,1	303,5
Egenavgifter	6,3	6,7	6,9	7,2	7,5	7,8
Allmän pensionsavgift	46,5	56,9	60,6	63,0	64,8	66,6
Särskild löneskatt	12,8	15,4	16,0	16,7	17,2	17,8
Nedsättningar	-3,8	-5,7	-5,8	-7,1	-6,8	-6,9
Skatt på egendom	37,0	36,6	35,4	35,3	42,7	43,9
Fastighetsskatt	27,1	24,9	23,3	23,1	29,7	30,6
Förmögenhetsskatt	5,5	5,7	6,0	6,0	6,8	6,9
Arvs- och gåvoskatt	1,8	2,0	1,8	1,9	1,9	2,0
Stämpelskatt	2,6	4,0	4,3	4,3	4,4	4,4
Skatt på varor och tjänster	230,3	241,2	249,6	260,7	268,6	277,0
Mervärdesskatt	152,7	160,3	168,8	176,6	184,0	191,8
Tobaksskatt	7,5	7,4	7,0	7,0	7,0	6,9
Skatt på etylalkohol	4,7	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6
Skatt på vin m.m.	3,1	3,2	3,4	3,5	3,6	3,7
Skatt på öl	2,0	2,2	2,4	2,3	2,3	2,4
Skatt på energi	47,1	50,3	50,4	51,9	52,1	52,7
Skatt på annonser och reklam	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2
Skatt på vägtrafik	6,2	6,1	6,2	6,4	6,5	6,5
Tullmedel	3,5	3,4	3,1	3,2	3,3	3,5
Övrigt	2,3	2,5	2,6	4,1	4,1	3,9
Offentliga sektorns skatteintäkter	965,6	1 016,6	1 060,3	1 086,3	1 127,3	1 165,5
varav						
Kommunalskatt	292,7	305,8	321,1	337,4	348,8	359,5
Avgifter till pensionssystemet m.m.	106,2	112,1	111,1	147,5	152,3	156,9
Statens skatteintäkter	566,8	598,7	628,1	601,4	626,2	649,2

Jämfört med beräkningen till 1999 års ekonomiska vårproposition har intäkterna år 1998 reviderats ned med drygt 1 miljard kronor. Revideringen har gjorts med anledning av det preliminära taxeringsutfallet. Den för höga prognosen kan troligen förklaras av att inkomstfördelningen under och över skiktgränsen har förändrats. Förändringarna åren 2000 och 2002 förklaras främst av den föreslagna höjningen av skiktgränsen. Förändringen år 2001 beror på den föreslagna höjningen av skiktgränsen men även på förslaget om att det fasta beloppet om 200 kronor även år 2001 föreslås vara en kommunal inkomstskatt.

Skatt på kapitalinkomster

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	11,3	9,5	11,8	8,9	8,4	8,0
Diff. VP99		-3,1	1,3	-2,5	-2,4	-3,4

Den statliga skatten på kapitalinkomster utgörs av nettot av skatt på intäktsräntor, realisationsvinster m.m. och skattereduktion för utgiftsräntor. Skatteintäkterna 1998 beräknas bli 1,8 miljarder kronor lägre jämfört med 1997 och förklaras av lägre ränteinkomster och realisationsvinster. År 1999 antas realisationsvinsterna öka, vilket förklaras av att aktie- och fastighetsmarknaderna hittills under året har uppvisat en mycket stark utveckling. Lägre utgiftsräntor medför minskade skattereduktioner, vilket sammantaget innebär att skatteintäkterna beräknas öka med 2,3 miljarder kronor. År 2000 beräknas skatteintäkterna minska med 2,9 miljarder kronor, bl. a. till följd av att realisationsvinsterna justerats till en mer långsiktig nivå. Även de följande åren minskar skatteintäkterna, men då till följd av högre utgiftsräntor.

Jämfört med beräkningen till 1999 års ekonomiska vårproposition har intäkterna reviderats ned med 3,1 miljarder kronor år 1998. Enligt det preliminära taxeringsutfallet blir utfallet för både inkomsträntor och realisationsvinster lägre. En förklaring till de lägre ränteinkomsterna kan vara att reglerna om reducerad skatt på utdelning från onoterade bolag kan ha använts i större omfattning än beräknat. Dessutom kan antagandet om ränteinkomsternas utveckling ha varit för högt. År 1999 antas realisationsvinsterna bli högre medan den lägre nivån på inkomsträntorna även

antas påverka de kommande åren. I den nu aktuella beräkningen antas hushållens ränteutgifter bli större under hela prognosperioden, vilket minskar skatteintäkterna. Sammantaget beräknas skatt på kapitalinkomster bli 1,3 miljarder högre år 1999 medan intäkterna för resterande år förväntas bli 2–3 miljarder kronor lägre.

Kommunal inkomstskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	292,7	305,8	321,1	337,4	348,8	359,5
Diff. VP99		-1,1	3,7	9,7	10,3	8,1

Den kommunala inkomstskatten beräknas öka med 13 miljarder kronor år 1998. Detta kan främst hänföras till en högre lönesumma. Ökningen 1999 uppgår till 15 miljarder kronor varvid beaktats dels att det fasta beloppet om 200 kronor tillförts kommuner och landsting, dels att den genomsnittliga kommunalskattesatsen sänkts med 0,17 procentenheter. De högre skatteintäkterna förklaras i huvudsak av en kraftigt ökad sysselsättning samt av retroaktiva löneutbetalningar. År 2000 är ökningen drygt 16 miljarder kronor, varav 5 miljarder kronor förklaras av förslaget om begränsad avdragsrätt för den allmänna pensionsavgiften. Åren 2001 och framöver beräknas skatteintäkterna öka något långsammare.

I förhållande till 1999 års ekonomiska vårproposition har kommunalskatteintäkterna 1998 justerats ned med drygt 1 miljard kronor med hänsyn till det preliminära taxeringsutfallet. Åren 1999–2002 är intäkterna högre dels beroende på en högre sysselsättning, dels på grund av den begränsade avdragsrätten för pensionsavgiften. Förändringen år 2001 förklaras även av att det fasta beloppet om 200 kronor föreslås vara en kommunal inkomstskatt.

Övriga skatter och skattereduktioner

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	1,2	0,7	-2,1	-17,6	-17,9	-18,2
Diff. VP99		0,0	0,0	-15,9	-19,3	-19,6

Övriga skatter och skattereduktioner utgörs av nettot av ett antal beloppsmässigt mindre skatter och skattereduktioner. På intäktsidan redovisas skattetillegg, förseningsavgift, expansionsmedelsskatt, avkastningsskatt och fram till och med år 1998 sjömansskatt. Skattereduktioner utgörs av reduktion för reparation, om- och tillbyggnad (ROT), skattereduktion för låg- och medelinkomsttagare, reducerad fastighetsskatt samt den i denna proposition föreslagna skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften. Möjligheten att erhålla ROT-avdrag upphörde den 31 mars 1999. Skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften uppgår till 25 procent av den debiterade avgiften.

De lägre skatteintäkterna 1998 förklaras av att sjömansskatten inte längre redovisas separat utan numera ingår som en del av statlig och kommunal inkomstskatt. Nettot av övriga skatter och skattereduktioner visar ett underskott åren 1999 och framöver. Underskottet år 1999 förklaras av skattereduktionen för låg- och medelinkomsttagare, vilken uppgår till 3,3 miljarder kronor. År 2000 uppgår denna reduktion till 3,2 miljarder kronor, men då tillkommer dessutom den föreslagna skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften som beräknas uppgå till 15,9 miljarder kronor.

Förändringen jämfört med beräkningen till 1999 års ekonomiska vårproposition beror på den föreslagna skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften samt att skattereduktionen för låg- och medelinkomsttagare har förlängts.

6.2.4 Inkomstskatt bolag

Inkomstskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	46,5	45,9	51,4	53,1	52,5	54,6
Diff. VP99		-2,0	-4,8	-2,7	-2,8	-4,7

Enligt det preliminära taxeringsutfallet är inkomstskatten 1998 något lägre än 1997. År 1999 beräknas intäkterna öka med 5,5 miljarder kronor. Av ökningen kan 2,8 miljarder kronor förklaras av den realisationsvinst som beräknas uppkomma vid försäljningen av statens aktieinnehav i Pharmacia & Upjohn. Resterande del av

ökningen beror på att företagens vinster antas öka.

År 2000 beräknas intäkterna öka med 1,7 miljarder kronor. Utvecklingen år 2000 och framöver påverkas i stor utsträckning av avsättningar till och återföringar från periodiseringsfonder. Systemet med periodiseringsfonder infördes 1994 och ger företagen möjlighet att minska det skattepliktiga resultatet genom att avsätta 25 procent av vinsten till en periodiseringsfond. Senast fem år efter avsättningen måste beloppet återföras till beskattning. År 1997 begränsades avsättningen till 20 procent. Enligt det förslag som läggs fram i denna proposition höjs avsättningen återigen till 25 procent från och med inkomståret 2001. Dessutom föreslås att avsättningen skall återföras till beskattning efter sex år istället för efter fem år. Den avsättning som gjordes 1994 behöver således inte återföras 1999 utan först 2000 osv.

I tabell 6.5 redovisas den samlade effekten på inkomstskatten av avsättningar till och återföringar från periodiseringsfonder under prognosperioden. Den nuvarande beräkningen skiljer sig från den som gjordes till 1999 års ekonomiska vårproposition, främst beroende på de föreslagna regelförändringarna men även på att ny statistik visar att företagen under åren 1995-1997 frivilligt återfört avsättningar i en större utsträckning än förväntat, vilket medfört en nedrevidering av återföringarnas storlek år 2000.

Tabell 6.5 Effekter på inkomstskatten av periodiseringsfonder

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning		2,5	1,5	1,3
varav återföringar		2,5	4,3	4,0
varav höjning till 25%			-2,7	-2,7
VP99	4,0	4,3	4,0	4,1
Diff mot VP99	-4,0	-1,8	-2,5	-2,8

Återföringar från periodiseringsfonder ökar inkomstskatten 2000 med 2,5 miljarder kronor. Högre vinster i företagen ökar skatten med ytterligare 2,2 miljarder kronor. Den sammanlagda ökningen av intäkterna motverkas emellertid av de stora extraordinära intäkterna under 1999 till följd av realisationsvinsten vid försäljningen av statens aktieinnehav i Pharmacia & Upjohn. Dessutom beräknas inkomstskatten minska med drygt 0,2 miljarder kronor på grund av att före-

tagen fr.o.m. år 2000 får rätt att återköpa egna aktier.

År 2001 beräknas inkomstskatten minska med 0,6 miljarder kronor. Förklaringen till minskningen – trots att de underliggande vinsterna antas öka – är dels att återföringar från företagens skatteutjämningsreserver upphör fr.o.m. detta år, vilket beräknas minska intäkterna med 1,9 miljarder kronor, dels att företagens möjlighet till avsättning till periodiseringsfond höjs till 25 procent av vinsten. År 2002 ökar inkomstskatten med 2,1 miljarder kronor beroende på ett antagande om högre vinster för företagen.

I jämförelse med 1999 års ekonomiska vårproposition har inkomstskatten minskat samtliga prognosår. År 1998 uppgår minskningen till 2,0 miljarder kronor. Perioden 1999 och framöver har inkomstskatten reviderats ned med mellan 2,7 och 4,8 miljarder kronor. Minskningen 1998 är en anpassning till det preliminära taxeringsutfallet. De lägre intäkterna 1998 har även medfört att framförvarande år reviderats ned med 0,8 miljarder kronor. Inkomstskatten 1999-2002 minskar också på grund av förändrade regler och de reviderade beräkningarna avseende periodiseringsfonderna. Intäkterna dessa år påverkas dessutom av ändrade vinstantaganden.

Avkastningsskatt

Miljarder kronor

	Utfall		Prognos			
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	12,3	11,5	10,3	10,7	12,7	13,7
Diff. VP99		-0,5	-0,5	1,3	2,4	2,4

Avkastningsskatten bestäms av kapitalunderlagets storlek vid årets ingång och den genomsnittliga statslåneräntan föregående år. Under åren 1997–1999 minskar avkastningsskatten beroende på att den genomsnittliga statslåneräntan under åren 1996–1998 har fallit kontinuerligt. Från och med år 2000 beräknas avkastningsskatten istället öka, dels beroende på att statslåneräntan antas stiga, dels till följd av att utvecklingen av kapitalunderlaget antas vara positiv.

Jämfört med beräkningen till 1999 års ekonomiska vårproposition har avkastningsskatten 1998 minskat med 0,5 miljarder kronor, vilket förklaras av en anpassning till det preliminära taxeringsutfallet. Till följd av detta har även avkastningsskatten 1999 reviderats ned med 0,5

miljarder kronor. Avkastningsskatten 2000–2002 är 1,3–2,4 miljarder kronor högre än i vårpropositionen. Upprevideringen beror på ett högre antagande om den genomsnittliga statslåneräntan åren 1999–2001.

6.2.5 Socialavgifter och allmän pensionsavgift

Arbetsgivaravgifter, egenavgifter och särskild löneskatt

Miljarder kronor

	Utfall		Prognos			
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	255,9	273,4	289,7	301,4	312,0	322,3
Diff. VP99		1,2	5,7	7,9	7,3	6,2

Socialavgifter tas ut som arbetsgivaravgifter, egenavgifter och särskild löneskatt. Av tabell 6.6 nedan framgår avgiftssatserna år 1999 och år 2000. I samband med uppgörelsen om pensionsreformen sker en avgiftsväxling år 2000. Sjukförsäkringsavgiften och ålderspensionsavgiften höjs till 8,5 respektive 10,21 procent medan den allmänna löneavgiften sänks till 3,09 procent. Totalt sänks därmed arbetsgivaravgiften med 0,14 procentenheter år 2000. En motsvarande förändring sker beträffande egenavgifterna. Totalt beräknas avgiftssänkningarna minska intäkterna med 1,2 miljarder kronor år 2000.

Tabell 6.6 Arbetsgivaravgifter 1999 och 2000.

Procent

	1999	2000	Förändring
Sjukförsäkringsavgift	7,50	8,50	1,00
Arbetsmarknadsavgift	5,84	5,84	0,00
Arbetsskadeavgift	1,38	1,38	0,00
Efterlevandepensionsavgift	1,70	1,70	0,00
Föräldraförsäkringsavgift	2,20	2,20	0,00
Ålderspensionsavgift	6,40	10,21	3,81
Allmän löneavgift	8,04	3,09	-4,95
Totalt	33,06	32,92	-0,14

År 1999 beräknas intäkterna från arbetsgivaravgifterna uppgå till 272,5 miljarder kronor. Därefter beräknas avgifterna öka med cirka 10–12 miljarder kronor per år. Ökningen följer i stort utvecklingen av utbetalda löner. Egenavgifterna beräknas år 1999 uppgå till 6,9 miljarder kronor

och ökar därefter med ungefär 0,3 miljarder kronor per år. Prognosen för särskild löneskatt år 1999 uppgår till 16 miljarder kronor. Intäkterna antas därefter öka med cirka 0,5 miljarder kronor per år. I vissa fall medges nedsättning av avgiftsuttaget, som till exempel regional nedsättning och företagsstöd. År 1999 beräknas nedsättningarna till cirka 5,8 miljarder kronor och ökar följande år till 7 miljarder kronor.

Jämfört med beräkningen till 1999 års ekonomiska vårproposition ökar intäkterna från socialavgifterna med 5,7 miljarder kronor år 1999 och med 6-8 miljarder kronor år 2000 och åren därefter. Ökningen förklaras av att både timlönen och sysselsättningen har reviderats upp.

Allmän pensionsavgift

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	46,5	56,9	60,6	63,0	64,8	66,6
Diff. VP99		0,0	1,1	1,8	1,7	1,6

Den allmänna pensionsavgiften utgår på lön och skattepliktiga transfereringar och betalas av fysiska personer upp till 66 års ålder. Avgiftssatsen är 6,95 procent år 1999. I samband med avgiftsväxlingen i pensionsuppbyggnaden höjs avgiften till 7,0 procent.

År 1999 beräknas intäkterna öka med 3,7 miljarder kronor. Av ökningen förklaras cirka 1 miljard kronor av att taket för avgiftsuttaget höjts från 7,5 till 8,06 gånger det förhöjda prisbasbeloppet (8,07 fr.o.m år 2000). Höjningen av avgiftssatsen år 2000 ökar intäkterna med ca 0,4 miljarder kronor. I övrigt följer den årliga förändringen utvecklingen av lönesumman.

Jämfört med beräkningen till 1999 års ekonomiska vårproposition har intäkterna för samtliga prognosår ökat med mellan 1 och 2 miljarder kronor.

6.2.6 Egendomsskatter

Fastighetsskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	27,1	24,9	23,3	23,1	29,7	30,6
Diff. VP99		0,0	0,0	-0,6	0,8	0,4

Fastighetsskatt tas ut på småhus, flerfamiljshus, lokaler samt industrifastigheter. År 1999 beräknas skatteintäkterna minska med ca 1,6 miljarder kronor på grund av tidigare beslutade skattesänkningar. I denna proposition föreslås att skatten på flerfamiljshus sänks till 1,2 procent år 2000 och att flerfamiljshus med värdeår 1989 och 1990 medges ytterligare ett år med halv fastighetsskatt. Sammantaget beräknas dessa åtgärder leda till ett intäktsbortfall om 0,6 miljarder kronor. År 2001, då omräkningsförfarandet återinförs, beräknas skatteintäkterna öka med 6,6 miljarder kronor, varav omräkningsförfarandet svarar för 4,9 miljarder kronor.

I förhållande till beräkningen i 1999 års ekonomiska vårproposition minskar skatteintäkterna med 0,6 miljarder kronor år 2000 beroende på ovan nämnda skatteförändringar. År 2001 och 2002 beräknas intäkterna öka med 0,8 respektive 0,4 miljarder kronor främst beroende på en högre prisutveckling på bostadshus än vad som tidigare antagits.

Prognosen på fastighetsskatten baseras på antaganden om prisutvecklingen för de olika fastighetskategorierna och tillväxten i de olika fastighetsbestånden. Tabell 6.7 redovisar antaganden om prisutveckling på småhus i nuvarande beräkning jämfört med de antaganden som har använts i tidigare beräkningar.

Tabell 6.7 Prisutveckling på småhus

Årlig procentuell förändring¹

	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	1996-2000
Aktuell beräkning	6,8	6,9	9,2	1,5	26,5
Vårproposition 99	6,8	6,9	3,9	1,5	20,4
Budgetproposition 99	6,8	8,2	1,5	1,5	19,1

¹Prisutvecklingen avser perioden juli - juni.

Prisutvecklingen åren 1996-2000 har successivt justerats upp vid de olika beräkningstillfällena. I nuvarande beräkning förväntas priserna öka med

drygt 26 procent, vilket är en ökning med cirka 6 procentenheter jämfört med beräkningen till vårpropositionen. Uppjusteringen förklaras av en fortsatt stark prisutveckling på småhus under första halvåret 1999. Enligt gällande regler påverkas emellertid inte skatteintäkterna förrän år 2001 då omräkningsförfarandet återinförs.

Tabell 6.8 redovisar skatteintäkterna för de olika fastighetskategorierna.

Tabell 6.8 Fastighetsskatt fördelat på fastighetstyp

Miljarder kronor

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Småhus	14,7	13,2	13,2	13,2	16,7	17,1
Flerfamiljshus	5,6	5,8	5,2	4,8	7,8	8,1
Lokaler	2,8	2,9	3,1	3,3	3,4	3,5
Industri	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Vattenkraft	2,5	1,6	0,4	0,4	0,4	0,4

Not: Skatteintäkterna år 1997 är beräknade utifrån taxeringsutfallet. År 1998 t.o.m. år 2002 är prognoser.

Småhus och bostadsdelen i flerfamiljshus svarar för 75–80 procent av skatteintäkterna. I samband med skattesänkningen från 1,7 till 1,5 procent på småhus år 1998 minskade intäkterna med cirka 1,5 miljarder kronor. Däremot syns inte motsvarande sänkning på flerfamiljshus i skatteintäkterna. Istället ökar intäkterna 1998 jämfört med 1997 beroende på att en större andel av beståndet debiterades hel och halv skatt. Åren 1999 och 2000 sänks skatten på flerfamiljshus, först till 1,3 och därefter till 1,2 procent, vilket bidrar till att intäkterna beräknas minska med 0,6 respektive 0,4 miljarder kronor. År 2001 återinförs omräkningsförfarandet vilket beräknas öka skatteintäkterna med 3,5 miljarder kronor på småhus och 1,4 miljarder kronor på flerfamiljshus. Skatteintäkterna på vattenkraft och lokaler varierar kraftigt under perioden 1996-1999 bl.a. beroende på ändrade skatteregler.

Förmögenhetsskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	5,5	5,7	6,0	6,0	6,8	6,9
Diff. VP99		0	0	0	0	0

Förmögenhetsskatten beräknas 1999 uppgå till 6 miljarder kronor. För åren 1998-2000 har prisutvecklingen på fastigheter ingen inverkan på förmögenhetsskatten. I och med att omräkningsförfarandet av taxeringsvärden för fastigheter återinförs ökar intäkterna år 2001.

Prognosen är oförändrad jämfört med beräkningen till 1999 års ekonomiska vårproposition.

6.2.7 Skatt på varor och tjänster

Mervärdesskatt

Miljarder kronor

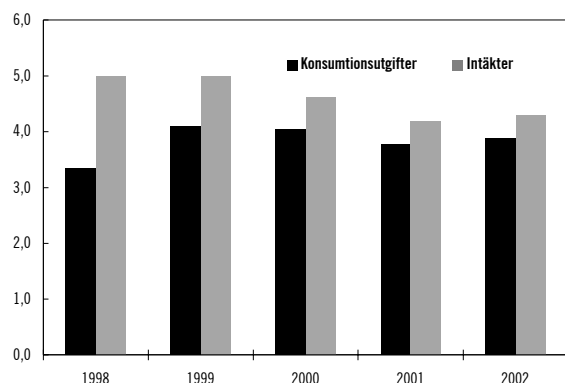
	Utfall	Prognos				
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	152,7	160,3	168,8	176,6	184,0	191,8
Diff. VP99		0,1	2,1	3,2	4,1	4,8

Den årsvisa förändringen av mervärdesskatten uppgår till 7-8 miljarder kronor under hela prognosperioden. Mervärdesskatten utgörs till 70 procent av mervärdesskatt på hushållens konsumtion. Till resterande del härrör mervärdesskatten från investeringar och förbrukning i både företag och kommunsektorn. Eftersom mervärdesskattepliktiga företag har avdragsrätt för ingående mervärdesskatt påverkas inte intäkterna av investeringar och förbrukning i dessa företag. Däremot påverkar investeringar och förbrukning i företag med undantag från skatteplikt intäkterna. Detsamma gäller för kommunsektorn, som visserligen har rätt till återbetalning av ingående mervärdesskatt, men dessa återbetalningar redovisas inte på inkomsttiteln.

Varor och tjänster beskattas enligt olika skattesatser, vilket innebär att även fördelningen mellan hög- och lågbeskattade varor och tjänster har betydelse för hur intäkterna utvecklas. Detta förhållande är särskilt tydligt åren 1998 och 1999, vilket framgår i diagram 6.2.

Diagram 6.2. Mervärdesskatt och hushållens konsumtionsutgifter i löpande priser, årlig förändring

Procent

Åren 1998 och 1999 är förändringen av mervärdesskatten betydligt större än förändringen av hushållens konsumtionsutgifter. En del av skillnaden 1998 förklaras dock av en kraftig ökning av den mervärdesskatt som betalas av kommunsektorn.

I jämförelse med 1999 års ekonomiska vårproposition har intäkterna reviderats upp med 2,1 respektive 3,2 miljarder kronor avseende åren 1999 och 2000. De högre intäkterna förklaras främst av att hushållens konsumtionsutgifter nu beräknas bli högre, men också av ett ändrat konsumtionsmönster med en större andel högbeskattade varor och tjänster. Främst är det varugrupperna bilar och sällanköpsvaror som ökar mer än genomsnittet. En högre förbrukning i kommunsektorn är ytterligare en förklaring till de högre intäkterna. De följande åren beräknas intäkterna bli 4,1 respektive 4,8 miljarder kronor högre jämfört med beräkningen i vårpropositionen.

Tobaksskatt

Miljarder kronor

	1997	Utfall 1998	Prognos			
			1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	7,5	7,5	7,0	7,0	7,0	6,9
Diff. VP99			0,3	0,4	0,4	0,4

Intäkterna från tobaksskatten beräknas uppgå till 7 miljarder kronor 1999. För de följande prognosåren beräknas intäkterna minska svagt till följd av en långsiktigt nedåtgående trend i tobaksrökningen.

I jämförelse med beräkningen till 1999 års ekonomiska vårpropositionen har intäkterna räknats upp med 0,3 till 0,4 miljarder kronor per år. De högre intäkterna förklaras av att den skattesänkning på cigaretter som genomfördes den 1 augusti 1998 har medfört en snabbare återhämtning av konsumtionen av beskattade cigaretter dels inom landet, dels via en ökad gränshandel.

Alkoholskatt

Miljarder kronor

	1997	Utfall 1998	Prognos			
			1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	9,8	10,0	10,4	10,4	10,5	10,7
Diff. VP99			0,5	0,5	0,5	0,6

Under inkomsttiteln *Alkoholskatt* redovisas skatt på etylalkohol, skatt på vin och andra jästa drycker, skatt på mellanklassprodukter samt skatt på öl. Under mellanklassprodukter återfinns i huvudsak starkviner, men även drycker där alkoholhalten inte enbart uppkommit genom jäsning, t.ex. sherry.

För 1999 beräknas skatten på alkohol uppgå till 10,4 miljarder kronor. Intäkterna från skatt på etylalkohol och öl förväntas under perioden i stort sett vara oförändrad medan skatt på vin väntas öka något. De sammanlagda intäkterna från alkoholskatter beräknas öka med 0,3 miljarder kronor mellan 1999 och 2002.

Jämfört med beräkningen till 1999 års ekonomiska vårproposition har intäkterna räknats upp med 0,5 miljarder kronor per år, vilket till största delen förklaras av en ökad vinkonsumtion.

Skatt på energi

Miljarder kronor

	1997	Utfall 1998	Prognos			
			1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	47,1	50,3	50,4	51,9	52,1	52,7
Diff. VP99			-0,2	0,7	0,4	0,4

Under inkomsttiteln *Energiskatt* redovisas inte enbart energiskatt, utan även koldioxidskatt och svavelskatt. Under perioden 1999–2002 beräknas de sammanlagda skatterna på energi öka med

2,3 miljarder kronor. Fördelningen av intäkterna på olika skatte- och energislag framgår av tabell 6.9. Till övriga bränslen i tabell 6.9 hänförs bl.a. oljeprodukter och kolbränslen.

Tabell 6.9 Intäkter från energiskatter

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Energiskatt	37,2	37,2	38,8	39,0	39,5
varav					
elektrisk kraft	10,4	10,7	11,2	11,3	11,4
bensin	19,7	19,1	19,6	19,8	20,1
övrigt	7,2	7,4	8,0	8,0	8,0
Koldioxidskatt	12,9	13,1	12,9	13,0	13,0
varav					
bensin	4,7	4,6	4,6	4,7	4,7
övrigt	8,3	8,5	8,3	8,3	8,3
Svavelskatt	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Not: På grund av avrundning summerar inte alltid delsummorna till totalsumma rna.

Energiskatten utgör knappt 75 procent av de totala skatterna på energi medan resten huvudsakligen består av koldioxidskatt. Av intäkterna från skatterna på energi utgör skatt på bensin knappt 50 procent, skatt på elektrisk kraft drygt 20 procent och skatt på övriga energislag cirka 30 procent.

År 1999 beräknas intäkterna vara i princip oförändrade jämfört med 1998. År 2000 ökar däremot intäkterna med 1,5 miljarder kronor, vilket främst beror på de skattehöjningar på energi som regeringen föreslår i denna proposition. Energiskatten på elektrisk kraft föreslås höjas med 1 öre/kWh och med 25 öre per liter för dieselolja. Dessutom föreslås att jordbruket får samma reduktion av energi- och koldioxidskatterna som industrin för närvarande har. Åren 2001 och 2002 ökar intäkterna med mellan 0,2 och 0,6 miljarder kronor per år.

Jämfört med beräkningen till 1999 års ekonomiska vårproposition är skatteintäkterna högre för perioden 2000–2002, vilket förklaras av de föreslagna skatteändringarna.

Övriga skatter

Prognosen för särskild skatt på elektrisk kraft har utarbetats med hänsyn tagen dels till Regeringsrättens beslut att driften av reaktorn Barsebäck 1 upphör vid utgången av november 1999, dels till det förslag om skattehöjning som regeringen föreslår i denna proposition. Jämfört med

beräkningen till 1999 års ekonomiska vårproposition är skatteintäkterna något lägre 1999 medan den föreslagna skattehöjningen ökar intäkterna åren 2000–2002 med 0,3 miljarder kronor.

6.3 Offentliga sektorns inkomster enligt nationalräkenskapssystemet

Skatteinkomsterna svarar för nästan 90 procent av den offentliga sektorns totala inkomster. De skatter som ingår i den offentliga sektorns inkomster enligt nationalräkenskapssystemet skiljer sig från de periodiserade skatterna av flera orsaker. I hushållens och företagens skatter ingår dels de preliminärt debiterade skatterna avseende inkomståret, dels det över- eller underuttag av skatt som avser året före inkomståret. De delar av avgiften till EU-budgeten som avser tullar samt den momsbaseade delen av avgiften ingår inte i inkomsterna, eftersom dessa definitions- mässigt inte är nationella skatter utan skatter som tillhör Europeiska Gemenskapen. En ytterligare skillnad är att även en del andra inkomster i NR redovisas som skatter. Bland dessa kan nämnas insättningsgarantin, avgifter till kärnbränslefonden och inlevererat överskott från AB Svenska Spel. I tabell 6.10 redovisas den offentliga sektorns skatteinkomster fördelat på sektorer. Pensionsomläggningen år 2000 minskar statens inkomster men ökar inkomsterna i pensionssystemet.

Tabell 6.10 Offentliga sektorns skatter redovisade enligt nationalräkenskaperna, sektorsvis

Miljarder kronor och procent

	1998	1999	2000	2001	2002
Staten	607	613	582	599	628
Pensionssystemet	92	94	129	133	137
Kommunerna	299	315	345	349	359
S:a skatter	998	1 021	1 056	1 081	1 124
Övriga inkomster	139	134	133	131	129
S:a inkomster	1 137	1 155	1 189	1 212	1 253

Utvecklingen av skatterna mellan åren för hela den offentliga sektorn uppgår till mellan 23 och 43 miljarder kronor. Den stora ökningen år 2000 förklaras av stora slutregleringar av kommunal- skatter och hushålllesskatter avseende inkomståret 1999. Den genomsnittliga ökningen mellan åren uppgår till 30 miljarder kronor.

Utvecklingen av skatterna fördelat på olika skatteslag framgår av tabell 6.11. Mellan 1999 och 2002 ökar de totala skatterna med drygt 100 miljarder kronor. Hushållens inkomst- och kapitalskatter ökar med drygt 30 miljarder kronor och socialförsäkringar med drygt 70 miljarder kronor. De ökade skatteinkomsterna kan således till största delen förklaras av tillväxten i lönesumman.

Tabell 6.11 Offentliga sektorns skatter redovisade enligt nationalräkenskaperna, skatteslag

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Inkomst- och kapitalskatter, hushåll	364	370	381	386	402
Inkomst- och kapitalskatter, företag	68	64	64	60	67
Socialförsäkring o pensionssystem	272	262	314	325	335
Produktskatter	126	127	134	140	147
Produktskatter exkl. moms mm	82	82	85	86	87
Övriga produktionskatter	86	115	78	85	87
Totalt	998	1 021	1 056	1 081	1 124

6.4 Statsbudgetens inkomster – kassamässig redovisning

Regeringens förslag: Beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2000 enligt bilaga 1 godkänns.

6.4.1 Övergången från periodiserad till kassamässig redovisning

I avsnitt 6.2 redovisas skatterna periodiserat. Det innebär att de är beräknade utifrån gällande skatteregler och de inkomster den skattskyldige har ett visst inkomstår. Statsbudgetens inkomster redovisas emellertid kassamässigt, vilket innebär att det är de skatter och avgifter som under budgetåret betalas in till staten som redovisas. Dessutom avser redovisningen av de periodiserade skatterna hela den offentliga sektorn medan statsbudgeten enbart omfattar statens skattein-

komster. Skillnaden mellan intäkter, dvs. periodiserade skatter, och inkomster, dvs. kassamässiga skatter, förklaras i huvudsak av förskjutningar i uppbörderna och av att vissa skatter betalas in som preliminära skatter med slutreglering året efter.

Två inkomstitlar, fysiska och juridiska personers inkomstskatt, redovisar skatteinkomster som avser både flera år och flera skatter. På titlarna redovisas emellertid inte de inbetalda skatterna utan debiterade preliminärskatter och skillnaden mellan slutlig och preliminär skatt avseende det föregående inkomståret. Om betalningen avviker från de deklarerade beloppen redovisas denna skillnad på inkomstiteln *Betalningsdifferenser*. Denna titel kan således redovisa antingen ett positivt eller ett negativt belopp. Redovisningsordningen innebär att vissa titlar redovisar ett mellanting av intäkt och inkomst medan andra endast redovisar inkomster. Statsbudgetens totala inkomster blir däremot alltid kassamässigt redovisade eftersom även betalningsdifferenser ingår.

6.4.2 Skatter m.m.

Miljarder kronor

	Utfall 1998	Prognos			
		1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	639,7	652,4	617,1	622,7	655,8
Diff. VP99		3,3	-34,3	-50,1	-46,0
exkl. pensionsomläggning	639,7	652,4	646,0	655,3	689,5
Diff. VP99		3,3	-5,4	-17,5	-12,2

Under prognosperioden 1999-2002 beräknas statsbudgetens skatteinkomster öka med 3 miljarder kronor. År 2000 minskar inkomsterna med 35 miljarder kronor vilket till största delen förklaras av pensionsomläggningen. Nedgången beror även på föreslagna skatteändringar år 2000 och relativt stora slutregleringar av kommunalskatter. Även år 2001 påverkas av kommunala slutregleringar och ändrade skatteregler. År 2002 ökar skatteinkomsterna med 33 miljarder kronor, vilket utöver den underliggande inkomstutvecklingen förklaras av att det återinförda omräkningsförfarandet för fastigheter samt att det fasta beloppet om 200 kronor åter blir en statlig inkomstskatt.

För många inkomstitlar överensstämmer den periodiserade skatten i stort sett med den kassamässiga. Det som i vissa fall skiljer är att uppbörden sker med en månads eftersläpning. Denna redovisning gäller för flertalet inkomstitlar under *Skatt på varor och tjänster*, *Övriga inkomstkatter* och *Övrig skatt på egendom*. Den kassamässiga fastighets- och förmögenhetsskatten är den periodiserade skatten två år tillbaka i tiden. Dessa skatter ingår i den samordnade uppbörden och omförs från inkomstkatttitlarna andra året efter inkomståret. För de skatter som redovisas över skattekontot är redovisningen speciell, varför de kommenteras nedan. En ytterligare skillnad mellan de periodiserade skatterna och de kassamässiga är att tillkommande, restituerade, indrivna och restförda skatter ingår i den kassamässiga redovisningen men inte i den periodiserade. Tillkommande skatter och restitutioner beror på omprövningsbeslut av tidigare års taxeringar.

Tabell 6.12 Statens skatteintäkter och statsbudgetens skatteinkomster 1997–2002

Miljarder kronor

	Utfall	Utfall/Prognos	Prognos			
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Statens skatteintäkter	566,8	598,7	628,1	601,4	626,2	649,2
Betalningsförskjutningar m.m.	-12,2	19,7	3,8	-2,7	-21,9	-11,8
Kommunal utjämningsavgift	20,7	21,3	20,5	18,4	18,4	18,4
Skatter m.m. på statsbudgeten	575,3	639,7	652,4	617,1	622,7	655,8

Tabell 6.13 Statsbudgetens inkomster 1998–2002

Miljarder kronor

Budgetår		Utfall	Prognos			
		1998	1999	2000	2001	2002
1000	Skatter m.m.	639,7	652,4	617,1	622,7	655,8
1100	Skatt på inkomst	114,2	131,3	94,9	85,8	105,4
varav	1111 Fysiska personers inkomstskatt	39,8	56,9	21,3	14,1	25,5
	1121 Juridiska personers inkomstskatt	68,3	68,8	68,6	66,9	75,2
	Övriga inkomstskatter	6,1	5,6	5,0	4,8	4,7
1200	Socialavgifter och allmän pensionsavgift	210,9	233,7	219,5	224,9	231,6
varav	Inkomster	322,2	343,6	364,2	375,8	387,9
	Utgifter	111,3	109,8	144,7	150,9	156,2
1300	Skatt på egendom	35,1	38,7	36,8	35,5	35,5
varav	1310 Skatt på fast egendom	24,0	27,1	24,9	23,3	23,1
	1320 Förmögenhetsskatt	5,1	5,5	5,7	6,0	6,0
	1341 Stämpelskatt	4,0	4,3	4,3	4,4	4,4
	Övriga egendomsskatter	2,0	1,8	1,9	1,9	2,0
1400	Skatt på varor och tjänster	243,1	248,3	258,9	267,1	275,6
varav	1411 Mervärdesskatt	162,6	167,3	175,1	182,5	190,2
	1424 Tobaksskatt	7,5	7,0	7,0	7,0	6,9
	1425 Alkoholskatt	10,0	10,4	10,4	10,5	10,7
	1428 Energiskatt	49,8	50,6	51,9	52,0	52,6
	1452 Annons- och reklamskatt	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2
	1460 Skatt på vägtrafik	6,1	6,2	6,4	6,5	6,5
	1471 Tullmedel	3,4	3,1	3,2	3,3	3,5
	Övriga skatter på varor och tjänster	2,6	2,6	3,8	4,1	4,1
1500	Utjämningsavgift	21,3	20,5	18,4	18,4	18,4
1600	Betalningsdifferenser	15,1	-20,1	-11,5	-9,0	-10,8
2000	Inkomster av statens verksamhet	37,5	34,4	48,9	34,6	34,4
varav	2411 Inkomster av statens aktier	8,9	8,6	18,8	5,5	5,2
3000	Inkomster av försåld egendom	11,2	0,8	95,0	15,0	15,0
varav	3312 Övriga inkomster av försåld egendom	11,2	0,8	95,0	15,0	15,0
4000	Återbetalning av lån	2,9	3,2	2,7	2,6	2,6
5000	Kalkylmässiga inkomster	5,2	5,3	9,0	9,0	9,0
6000	Bidrag m.m. från EU	9,6	10,7	9,6	9,7	10,1
7000	Extraordinära medel från EU	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Statsbudgetens totala inkomster		706,3	706,9	782,3	693,5	726,9

1111 – Fysiska personers inkomstskatt

Miljarder kronor

	Prognos /Utfall	Prognos			
	1998	1999	2000	2001	2002
Periodiserad redovisning	46,5	43,1	25,5	26,0	28,9
Kassamässig redovisning	39,8	56,9	21,3	14,1	25,5

I den periodiserade redovisningen utgörs fysiska personers inkomstskatt av statlig inkomstskatt, skatt på kapitalinkomster samt en del beloppsmässigt mindre skatter och skattereduktioner. Den kassamässiga redovisningen skiljer sig från den periodiserade genom att även kommunal inkomstskatt, allmän pensionsavgift, egenavgifter, fastighets-, förmögenhets- och mervärdesskatt betalas in på titeln. Med undantag för kommunal inkomstskatt omförs dessa till andra inkomstitlar på statsbudgeten. Omföringen av den allmänna pensionsavgiften och ålderspensionsavgiften görs preliminärt under inkomståret med en slutreglering två år efter inkomståret. Mervärdesskatten omförs året efter inkomståret medan övriga skatter och egenavgifter omförs andra året efter inkomståret. Kommunalskatteutbetalningar sker dels med ett preliminärt belopp, vilket fastställs i december året innan inkomståret, dels med en slutavräkning som görs två år efter inkomståret. I tabell 6.14 görs en jämförelse mellan de periodiserade och de kassamässiga skatterna.

Tabell 6.14 Skillnad mellan kassamässig och periodiserad skatt - Fysiska personers inkomstskatt

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Skillnad mellan kassamässig och periodiserad skatt	-6,6	13,9	-4,4	-12,4	-3,4
varav omföringar	-4,1	-2,6	-5,0	0,2	0,7
varav kommunalskatt	6,0	11,6	-2,2	-7,4	0,1
varav betalningsförskjutningar	-5,8	7,9	5,3	-2,7	-0,8
varav övrigt	-2,7	-3,1	-2,5	-2,5	-3,4

Omföringarna påverkar titeln negativt åren 1998–2000 medan de påverkar titeln positivt 2001 och 2002. Det positiva bidraget beror på fastighetsskatten och förmögenhetsskatten som båda ökar år 2001 p.g.a. det återinförda omräkningsförfarandet.

Kommunalskatterna bidrar positivt till titeln 1998 och 1999. Förskotten till kommunerna är fastställda och eftersom lönesumman har reviderats upp tillgodoförs titeln de ökade kommunalskatterna. Effekten blir dock negativ åren 2000 och 2001 då slutregleringen av kommunalskatterna betalas ut.

Även avvikelser mellan debiterade och faktiskt inbetalda skatter, s.k. underuttag, ger upphov till en skillnad mellan den kassamässiga och periodiserade redovisningen. Den stora betalningsförskjutningen 1999 förklaras av införandet av skattekontosystemet, som medför att kvarskatten avseende inkomståret 1997 och underuttaget avseende inkomståret 1998 redovisas på titeln 1999. I skattekontosystemet debiteras hela underuttaget på titeln året efter inkomståret. I det gamla uppbördssystemet redovisas en del av kvarskatten på titeln två år efter inkomståret. Posten övrigt består av restitutioner och tillkommande skatt och för åren 1998 och 1999 även av restförda skatter. Från och med år 2000 redovisas de restförda skatterna på titeln *Betalningsdifferenser*.

1121 – Juridiska personers inkomstskatt

Miljarder kronor

	Prognos /Utfall	Prognos			
	1998	1999	2000	2001	2002
Periodiserad redovisning	56,3	61,3	63,7	65,2	68,3
Kassamässig redovisning	68,3	68,8	68,6	66,9	75,2

Juridiska personers inkomstskatt är högre kassamässigt än periodiserat samtliga prognosår. Skillnaden kan främst förklaras av omföringar och betalningsförskjutningar. Fastighetsskatt, särskild löneskatt, förmögenhetsskatt och mervärdesskatt betalas in på titeln *Juridiska personers inkomstskatt* men omförs till respektive titel efter två år, förutom mervärdesskatten som omförs efter ett år. För samtliga år, utom 2000, överstiger summan av dessa skatter det som omförs från titeln.

Tabell 6.15 Skillnad mellan kassamässig och periodiserad skatt - Juridiska personers inkomstskatt

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Skillnad mellan kassamässig och periodiserad skatt	12,0	7,5	4,9	1,7	6,9
varav omföringar	5,8	0,3	-0,6	3,7	4,3
varav betalningsförskjutningar	6,7	4,8	4,1	-3,6	1,0
varav övrigt	-0,5	2,4	1,4	1,6	1,6

Den stora betalningsförskjutningen 1998 beror främst på stora egna inbetalningar avseende inkomståret 1997. Från och med budgetåret 1999 redovisas egna inbetalningar på titeln *Betalningsdifferenser*. De betalningsförskjutningar som redovisas för övriga år beror på skillnaden mellan den slutliga och den preliminära skatten. Posten övrigt utgörs av tillkommande skatt och restitutioner. Åren 1998 och 1999 ingår även restförda skatter i posten övrigt. Från och med år 2000 redovisas restförda skatter på titeln *Betalningsdifferenser*.

1200 – Socialavgifter och allmän pensionsavgift

Miljarder kronor

	Prognos /Utfall	Prognos			
	1998	1999	2000	2001	2002
Periodiserad redovisning	218,2	239,1	216,9	224,5	232,0
Kassamässig redovisning	210,9	233,7	219,5	224,9	231,6

Periodiserade intäkter på titeln består av arbetsgivaravgifter, särskild löneskatt, allmän pensionsavgift och egenavgifter med avdrag för omföringar till ålderspensionssystemet och avgiftsnedsättningar. Vid en jämförelse mellan åren framgår att de periodiserade nettointäkterna minskar med 22 miljarder kronor mellan 1999 och 2000. Nedgången förklaras i huvudsak av avgiftsväxlingen i samband med pensionsuppgörelsen. Höjningen av ålderspensionsavgiften innebär att utbetalningarna till pensionssystemet ökar, vilket minskar nettointäkterna. Den kassamässiga minskningen motsvarande period är mindre, 14 miljarder kronor, bl.a. beroende på att uppbörden sker med en månads eftersläpning.

Av tabell 6.16 framgår skillnaden mellan kassamässiga och periodiserade avgifter och olika faktorerens betydelse för differensen.

Tabell 6.16 Skillnad mellan kassamässig och periodiserad skatt - Socialavgifter och allmän pensionsavgift

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Skillnad mellan kassamässig och periodiserad skatt	-7,3	-5,4	2,6	0,4	-0,4
varav omföringar	-4,3	-4,3	-1,6	-1,8	-2,8
varav betalningsförskjutningar	-4,0	-2,4	1,3	0,8	1,8
varav utbetalningar	1,0	1,3	2,8	1,4	0,6

Egenavgifterna och särskild löneskatt omförs från titlarna fysiska och juridiska personers inkomstskatt två år efter inkomståret. Omföringarna påverkar titeln negativt samtliga prognosår. Betalningsförskjutningar, som att arbetsgivaravgifterna betalas med en månads fördröjning, påverkar titeln negativt åren 1998–1999, därefter råder det omvända förhållandet. Utbetalningarna till pensionssystemet påverkar titeln positivt samtliga år, vilket beror på att utbetalningarna sker med viss eftersläpning.

1411 – Mervärdesskatt

Miljarder kronor

	Prognos /Utfall	Prognos			
	1998	1999	2000	2001	2002
Periodiserad redovisning	160,3	168,8	176,6	184,0	191,8
Kassamässig redovisning	162,6	167,3	175,1	182,5	190,2

Skillnaden mellan den periodiserade och den kassamässiga mervärdesskatten förklaras i huvudsak av omföringar och betalningsförskjutningar. Mervärdesskatt, som deklarerar i fysiska och juridiska personers inkomstdeklarationer, omförs till inkomsttiteln året efter inkomståret. Betalningsförskjutningar utgörs av den tidsförskjutning som uppstår p.g.a. att mervärdesskatten deklarerar och betalas drygt en månad efter verksamhetsmånaden. För företag med en årsomsättning över 40 miljoner kronor är förfalldagen den 26:e i månaden efter verksamhetsmånaden medan förfalldagen för övriga företag är den 12:e andra månaden efter verksamhetsmåna-

den. Den andel av mervärdesskatten som betalas av större företag är cirka 55 procent. I tabell 6.17 redovisas skillnaden fördelad på olika faktorerens betydelse.

Tabell 6.17 Skillnad mellan kassamässig och periodiserad skatt - Mervärdesskatt

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001	2002
Skillnad mellan kassamässig och periodiserad skatt	2,3	-1,5	-1,4	-1,5	-1,5
varav omföringar	3,9	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2
varav betalningsförskjutningar	-1,7	-1,1	-1,2	-1,2	-1,3

Bortsett från 1998 är den periodiserade mervärdesskatten högre för samtliga år. År 1998 ändrades tidpunkten för omföringar av mervärdesskatt från inkomsttitlarna fysiska och juridiska personers inkomstskatt. Omföringarna gjordes tidigare i juni månad andra året efter inkomståret, medan de nu omförs i december första året efter inkomståret. Under 1998 omfördes således mervärdesskatt avseende både inkomståret 1996 och 1997, vilket förklarar den positiva effekten av omföringarna.

1600 – Betalningsdifferenser

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	1998	1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	15,1	-20,1	-11,5	-9,0	-10,8
Diff. VP99		2,3	-4,5	-1,1	-2,4

På titeln *Betalningsdifferenser* bokförs de skulder respektive fordringar som de skattskyldiga har gentemot staten. Om de debiterade skatterna är större än inbetalningarna uppkommer en negativ betalningsdifferens medan en positiv differens uppkommer vid det motsatta förhållandet. Detta innebär att titeln uppvisar stora variationer mellan både enskilda månader och år. Utfallet för 1998 var 15,1 miljarder kronor och förklaras av stora egna inbetalningar av preliminär skatt, inbetalda men ej bokförda skatter samt av bokförd men ej utbetald negativ mervärdesskatt. Budgetåret 1999 påverkas titeln dels av utbetalningar av överskjutande skatter, dels av att kvarstående skatter, som debiteras fysiska och juridiska personers inkomsttitlar, enbart till viss del kommer

att betalas under 1999. Av beloppet om 20 miljarder kronor avser drygt 11 miljarder kronor fysiska personer och drygt 5 miljarder kronor juridiska personer. De följande åren minskar det negativa beloppet till mellan 9 och 11 miljarder kronor och utgörs av restförda skatter samt betalningsförskjutningar.

I jämförelse med beräkningen till den 1999 års ekonomiska vårproposition har den negativa betalningsdifferensen 1999 minskat med 2 miljarder kronor, vilket bl.a. beror på en upprevidering av fysiska personers realisationsvinster. Betalningen av den högre skatten sker som kompletteringsbetalningar och görs dels i december, dels under våren året efter inkomståret. Förändringen de kommande åren är också en följd av skatter som inte preliminärbeskattas.

6.4.3 Övriga inkomster

Övriga inkomster beräknas öka med ca 18 miljarder kronor mellan åren 1999 och 2002, vilket motsvarar en genomsnittlig ökningstakt på ca 10 procent per år. Det är framförallt förändrade försäljningsinkomster och ökade inkomster från statliga pensionsavgifter som förklarar inkomstökningen mellan åren. År 2000 ökar övriga inkomster med drygt 110 miljarder kronor jämfört med år 1999. Den kraftiga ökningen följer av stora försäljningar av statligt aktieinnehav.

2000 – Inkomster av statens verksamhet

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	1998	1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	37,5	34,4	48,9	34,6	34,4
Diff. VP99		1,1	0,5	0,1	0,0

Inkomsttitlar med de största inkomsterna är *Riksbankens inlevererade överskott*, *Inlevererat överskott från AB Svenska Spel*, *Inkomster av statens aktier* och *Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor*.

Mellan budgetåren 1999 och 2002 beräknas inkomsterna vara oförändrade. Den stora ökningen om ca 15 miljarder kronor mellan år 1999 och år 2000 förklaras dels av den beräknade inleveransen på 11 miljarder kronor efter försäljningen av aktieinnehavet i Pharmacia & Upjohn

AB, dels av att Riksbankens inlevererade överskott beräknas öka med ca 4 miljarder kronor.

Jämfört med beräkningen till 1999 års ekonomiska vårproposition ökar inkomsterna med ca 1,1 miljarder kronor år 1999. Ökningen beror bl.a. på uppreviderade aktieutdelningar och att inkomster från Exportkreditnämnden inte tidigare har beaktats. Dessa två inkomstförstärkningar motverkas dock av minskade inkomster från AB Svenska spel, p.g.a. ändrade regler för tidpunkter för inleveranser. I samband med att Statens fastighetsförvaltning AB sålde delar av sitt fastighetsinnehav förändrades företagens soliditet. Då inlevererade medel baseras på företagets soliditet minskar inkomsterna 1999 med cirka 0,2 miljarder kronor i jämförelse med 1999 års ekonomiska vårproposition. Inkomstökningarna åren 2001 och 2002 förklaras av inleveranser från Exportkreditnämnden och av högre offentligt rättsliga avgifter. De högre inkomsterna motverkas dock av lägre inlevererade överskott från AB Svenska spel.

3000 – Inkomster av försäld egendom

Miljarder kronor

	Utfall 1998	Prognos 1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	11,2	0,8	95,0	15,0	15,0
Diff. VP99		-44,2	50,0	-20,0	0,0

Försäljningar av statligt aktieinnehav beräknas under perioden 1999-2002 uppgå till totalt 125 miljarder kronor.

I förhållande till 1999 års ekonomiska vårproposition beräknas inkomsterna bli cirka 44 miljarder kronor lägre år 1999, 50 miljarder kronor högre år 2000 och 20 miljarder kronor lägre år 2001. De stora differenserna beror på att tidsplanen för försäljningarna har reviderats och att det är svårt att uppskatta exakta försäljningsbelopp och när i tiden försäljningarna kommer att ske.

4000 – Återbetalning av lån

Miljarder kronor

	Utfall 1998	Prognos 1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	2,9	3,2	2,7	2,6	2,6
Diff. VP99		0,0	0,0	0,0	0,0

Under perioden 1999-2002 beräknas inkomsterna minska med närmare 0,6 miljarder kronor. Minskningen följer av att inkomsterna endast baseras på återbetalningar av studielån tecknade före år 1989. Det innebär således att kapitalstocken minskar över tiden och därmed återbetalningar av lån.

I jämförelse med beräkningen till 1999 års ekonomiska vårproposition är prognosen oförändrad.

5000 – Kalkylmässiga inkomster

Miljarder kronor

	Utfall 1998	Prognos 1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	5,2	5,3	9,0	9,0	9,0
Diff. VP99		0,0	3,8	3,8	3,7

Inkomster från statliga pensionsavgifter beräknas öka med 3,7 miljarder mellan åren 1999 och 2000. Ökningen följer av att statliga myndigheter fr.o.m. år 2000 skall betala premier som motsvarar avtalsförsäkringarnas försäkringsmässiga kostnad. Samtidigt kommer myndigheternas förvaltningsanslag att anpassas till de nya premienivåerna. De ökade inkomsterna är varaktiga, vilket innebär att förändringarna mellan de kommande åren beräknas bli oförändrade.

I jämförelse med beräkningarna till 1999 års ekonomiska vårproposition ökar inkomsterna med ca 3,7 miljarder kronor per år under perioden 1999-2002. Ökningen i förhållande till den tidigare beräkningen beror på den beslutade avgiftshöjningen.

6000 – Bidrag m.m. från EU

Miljarder kronor

	Utfall 1998	Prognos			
		1999	2000	2001	2002
Aktuell beräkning	9,6	10,7	9,6	9,7	10,1
Diff. VP99		1,2	0,8	1,1	1,1

Under perioden 1999-2002 minskar inkomsterna med ca 0,6 miljarder kronor, vilket till stor del förklaras av lägre bidrag från EG:s regionalfond. Minskningen begränsas dock av att inkomster från djurbidrag och kompletterande åtgärder ökar i förhållande till beräknade inkomster år 1999.

I jämförelse med 1999 års ekonomiska vårproposition är inkomsterna högre för samtliga år. Ökningen 1999 och 2000 förklaras till stora delar av högre inkomster från EG:s jordbruksfonds garantisektion och utvecklingssektion. Ökningen 2001 och 2002 förklaras till största delen av ökade bidrag från EG:s jordbruksfonds garanti-sektion.

6.4.4 Ändrad redovisning av titlar

Följande inkomstitlar används inte längre och tas därför bort:

- 1260 Allmänna egenavgifter
- 1261 Allmän sjukförsäkringsavgift
- 2370 Räntor på beredskapslagring
- 2371 Räntor på beredskapslagring och förrådsanläggningar
- 2385 Ränteinkomster på lån för studentkårslokaler
- 2545 Närradioavgifter
- 2626 Inkomster från Banverket
- 5140 Övriga avskrivningar
- 5144 Avskrivningar på förrådsanläggningar för civilt totalförsvaret
- 7000 Extraordinära medel från EU
- 7111 Återbetalning avseende avgiften till gemenskapsbudgeten

Inkomstiteln 2524 *Bidrag för arbetsplatsintroduktion* namnändras till 2524 *Finansieringsbidrag för arbetspraktik*.

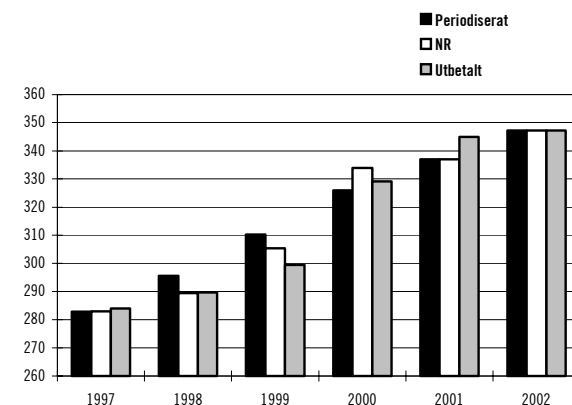
6.5 Kommunskatter

Kommunernas skatteinkomster är framförallt beroende på utvecklingen av lönesumman, dvs. sysselsättning och timlön, men även utvecklingen av skattepliktiga transfereringar är viktig. Av skatteunderlaget år 2000 utgörs 72 procent av löner, 18 procent av pensioner, 8 procent utgörs av transfereringar exklusive pensioner medan inkomst av näringsverksamhet utgör 2 procent. Nivån på skatterna är även beroende av den kommunala utdebiteringen. Medelutdebiteringen år 1999 är 20,55 procent för kommunerna, 9,74 procent för landstingen och 1,19 procent för kyrkliga församlingar, dvs. totalt 31,48 procent.

Kommunalskatterna kan redovisas enligt tre olika redovisningsprinciper - periodiserat avseende inkomståret, kassamässigt avseende budgetåret och enligt den metod som används i nationalräkenskaperna. Den kassamässiga skatten utgörs dels av ett förskott avseende inkomståret, dels av en slutavräkning som avser inkomståret två år tidigare. Slutregleringar påverkar de kassamässiga skatterna till och med år 2001, då slutregleringen avseende inkomståret 1999 betalas ut. Även NR-skatterna påverkas av slutregleringarna, men endast med ett års eftersläpning, vilket innebär att NR-skatterna överensstämmer med den periodiserade skatten från och med år 2001. I diagram 6.3 redovisas kommunernas och landstingens skatter enligt alla tre redovisningsprinciperna för åren 1998-2002.

Diagram 6.3 Kommunernas och landstingens skatter. Periodiserad redovisning, redovisning enligt nationalräkenskaperna (NR) samt kassamässig redovisning

Miljarder kronor

Mellan år 1999 och 2002 beräknas de periodiserade skatterna öka med 37 miljarder kronor, vilket är betydligt mindre än ökningen av de utbetalda skatterna och NR-skatterna, vilka ökar med

48 respektive 42 miljarder kronor. Att ökningen är betydligt större i de senare fallen beror på slutregleringar av kommunalskatt avseende tidigare inkomstår. Den periodiserade skatten påverkas år 2000 av den föreslagna begränsningen av avdraget för den allmänna pensionsavgiften. Denna ändring ökar kommunskatterna med 4,8 miljarder kronor. De ökade intäkterna medför dock ingen inkomstförstärkning för kommuner och landsting, eftersom en motsvarande neddragning görs av de generella statsbidragen.

6.6 Skattekvoten

Skattekvoten visar förhållandet mellan det totala skatteuttaget och BNP. Det finns flera olika definitioner av skattekvoten och i regel är de internationellt bestämda. Den vanligaste skattekvoten är den som baseras på de skatter som redovisas enligt nationalräkenskaperna. Omläggningen av det svenska nationalräkenskapssystemet från SNA68 till SNA93/ENS95 (skillnaderna mellan de olika systemen finns beskrivna i ett appendix till bilaga 2) har medfört att skattekvoten blivit något lägre. Den lägre skattekvoten beror i huvudsak på att BNP har reviderats upp med cirka 70 miljarder kronor. Enligt det gamla systemet var skatterna kassamässiga, vilket innebar att de hänfördes till det år då inbetalningen skedde. Enligt ENS95 är skatterna mer periodiserade. Den skattekvot som beräknas utifrån nationalräkenskapernas definition är dock inte strikt periodiserad, eftersom skillnaden mellan slutlig skatt och preliminär skatt räknas till påföljande år. Skattekvoten är således beroende av när i tiden den skattskyldige väljer att betala sin skatt, vilket inte är fallet med den skattekvot som beräknas utifrån en fullständig periodisering av skatterna. En skatteändring för ett visst år påverkar den periodiserade skattekvoten för samma år medan detta inte behöver vara fallet vid beräkningen av NR:s skattekvot.

Internationella jämförelser av skattekvoter är svåra att göra, eftersom olika länders skattelagstiftningar behandlar inkomster och avdrag på skilda sätt. Ett land som t.ex. ger sitt stöd till barnfamiljer via en transferering får en högre skattekvot jämfört med det land som istället ger sitt stöd som en skattereduktion. Transfereringar till hushåll behandlas skattemässigt mycket olika bland OECD-länderna. I vissa länder är huvuddelen av transfereringarna skattepliktiga medan

det motsatta förhållandet gäller i andra länder. Ett alternativ vid internationella jämförelser är därför att exkludera skatter på offentliga transfereringar vid beräkning av skattekvoten. Som framgår av tabell 6.18 tillhör Sverige den grupp av länder inom OECD som har en hög andel skattepliktiga transfereringar. Om skatten på offentliga transfereringar exkluderas kommer den uppmätta skattekvoten för Sveriges del att minska med i storleksordningen 5–6 procentenheter.

Tabell 6.18 Skattepliktiga transfereringars inverkan på skattekvoten

Procent av BNP

0-0,5	0,5-3	5,0-6,0
Australien	Belgien	Danmark
Irland	Italien	Holland
UK	Norge	Sverige
USA	Tyskland	

Källa: OECD.

I tabell 6.19 redovisas skattekvoten för perioden 1998–2002 dels enligt NR:s definition, dels beräknad utifrån de periodiserade skatterna. Vid beräkningen av skattekvoten ingår även skatter som tillhör Europeiska Gemenskapen.

Tabell 6.19 Skattekvot enligt nationalräkenskaperna (NR) och periodiserad skattekvot

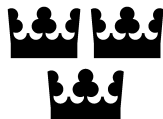
Procent

	1998	1999	2000	2001	2002
Skattekvot enl. NR	53,9	53,0	52,3	51,4	51,3
varav					
staten	32,4	31,4	28,5	28,2	28,4
pensionssystemet	5,0	4,8	6,3	6,3	6,2
kommunsektorn	16,0	16,1	16,9	16,4	16,2
EU	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Periodiserad skattekvot	52,9	53,0	51,9	51,6	51,3

Skattekvoten enligt NR är som högst år 1998 medan den periodiserade skattekvoten är högst 1999. Skattekvoten enligt NR är även fördelad på olika sektorer. Fram till och med år 1999 är statens andel drygt 30 procent medan andelen därefter, till följd av pensionsomläggningen, sjunker till drygt 28 procent. EU-skatternas andel av skattekvoten uppgår till 0,6 procent. Den höga nivån på den periodiserade skattekvoten år 1999 förklaras bland annat av hushållens höga kapitalinkomster detta år. De av regeringen föreslagna skattesänkningarna får genomslag på skattekvoten år 2000, då skattekvoten går ned med 1,1 procentenheter.

7

Utgifter åren 2000-2002

7 Utgifter åren 2000-2002

7.1 Utgifternas fördelning på utgiftsområden

Regeringen presenterade i 1999 års ekonomiska vårproposition (prop. 1998/99:150) en preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2000–2002. Riksdagen godkände förslaget (bet. 1998/99:FiU20, rskr. 1998/99:256).

I detta kapitel presenterar regeringen en reviderad fördelning av utgifterna på utgiftsområden för år 2000 och en reviderad preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001 och 2002. Förslaget till utgiftsramar för åren 2000–2002 samt skillnader i förhållande till de preliminära ramarna i 1999 års ekonomiska vårproposition redovisas i tabell 7.1. Beräkningarna av fördelningen på utgiftsområden för åren 2001 och 2002 är baserade på nu kända förutsättningar vad avser den ekonomiska utvecklingen och gällande regelsystem och skall betraktas som preliminära. I bilaga 1 presenteras regeringens budgetförslag för budgetåret 2000 fördelat på utgiftsområden och anslag.

Det är flera faktorer som leder till reviderade utgiftsramar jämfört med beräkningen i 1999 års ekonomiska vårproposition. Utgiftsramarna har ändrats till följd av föreslagna satsningar och utgiftsbegränsningar, reviderade makroekonomiska förutsättningar, reviderad preliminär pris- och löneomräkning för åren 2001-2002 och förändrade volymer inom t.ex. sjukförsäkringen. I tabell 7.2 har förändringen av de takbegränsade utgifterna för åren 2000–2002 jämfört med beräkningen i 1999 års ekonomiska vårproposition delats upp på dessa faktorer.

Regeringens förslag: Utgifterna för år 2000 fördelas på utgiftsområden enligt tabell 7.1.

Förändringar av anslagsbehållningar under år 2000 beräknas enligt tabell 7.1.

Den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 2001 och 2002 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Tabell 7.1 Utgiftstak och takbegränsade utgifter 2000–2002

Tusental kronor 2000, miljoner kronor 2001 - 2002 samt differenser mot den ekonomiska vårpropositionen

		2000	2001	2002	Differens mot vårpropositionen		
					2000	2001	2002
UO 1	Rikets styrelse	4 460 583	4 750	4 778	246	267	149
UO 2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 578 345	1 623	1 678	89	96	98
UO 3	Skatteförvaltning och uppbörd	5 921 618	6 021	6 112	152	185	193
UO 4	Rättsväsendet	22 667 103	23 019	23 382	524	642	675
UO 5	Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 983 393	3 027	3 066	155	169	176
UO 6	Totalförsvaret	46 648 614	46 061	45 129	1 791	1 533	1 591
UO 7	Internationellt bistånd	13 236 909	14 358	14 326	779	1 060	1 162
UO 8	Invandrare och flyktingar	4 900 562	4 917	4 471	684	485	586
UO 9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	25 362 652	25 900	26 209	11	-371	-90
UO 10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	92 470 469	92 454	92 247	5 593	5 519	4 241
UO 11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33 618 800	32 691	32 198	173	59	155
UO 12	Ekonomisk trygghet för familj och barn	44 755 500	47 915	48 243	1 288	1 707	1 528
UO 13	Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	30 573 000	28 466	28 273	-1 344	-1 810	-1296
UO 14	Arbetsmarknad och arbetsliv	46 130 042	46 251	46 642	657	642	711
UO 15	Studiestöd	20 981 447	24 533	24 833	-1 155	372	324
UO 16	Utbildning och universitetsforskning	32 572 588	36 628	38 956	1 748	1 852	1 915
UO 17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 570 486	7 672	7 858	46	47	52
UO 18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	15 592 068	12 282	11 718	-677	-768	436
UO 19	Regional utjämning och utveckling	3 310 433	3 837	3 094	635	501	401
UO 20	Allmän miljö- och naturvård	1 721 371	1 830	2 020	51	32	34
UO 21	Energi	1 445 526	1 921	1 738	250	6	9
UO 22	Kommunikationer	25 532 440	25 168	25 534	272	493	533
UO 23	Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	9 726 327	13 969	14 121	-2 999	766	898
UO 24	Näringsliv	2 983 313	3 019	2 934	-28	73	31
UO 25	Allmänna bidrag till kommunerna	97 666 700	101 872	101 792	-4 550	-2 825	-4 525
UO 26	Statsskuld räntor m.m.	81 810 000	77 110	62 210	4 405	4 021	9 293
UO 27	Avgiften till Europeiska gemenskapen	23 083 000	23 821	23 677	3 648	2 367	1 408
	Minskning av anslagsbehållningar	6 000 000	7 500	5 000	-2 500	2 500	2 000
	Summa	705 303 289	718 615	702 238	9 946	19 621	22 690
	Summa exkl. statsskuld räntor	623 493 289	641 505	640 028	5 541	15 600	13 397
	Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	140 033 800	144 805	151 390	570	770	1 694
	Takbegränsade utgifter	763 527 089	786 310	791 418	6 111	16 370	15 092
	Budgeteringsmarginal	1 472 911	3 690	22 582	-2 111	-12 370	-11 092
	Utgiftstak	765 000 000	790 000	814 000	4 000	4000	4 000

Tabell 7.2 Förändring av takbegränsade utgifter mellan 1999 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för år 2000.

Miljarder kronor

	2000	2001	2002
Takbegränsade utgifter i vårpropositionen 1999	757,4	769,9	776,3
Utgiftsreformer och utgiftsbegränsningar	-1,8	3,4	1,6
Makroekonomiska förändringar exkl. PLO	-2,0	-2,4	-0,8
Pris- och löneomräkning (PLO)		0,6	0,7
Volymeffekter , prognosfel m.m.	8,3	8,3	7,6
Minskning av anslagsbehållningar (förändring)	-2,5	2,5	2,0
Summa takbegränsade utgifter enligt nuvarande definition	759,4	782,3	787,4
Höjning av den statliga ålderspensionsavgiften	3,8	3,7	3,6
Ändrad finansieringsprincip för avtalsförsäkringar	5,0	5,1	5,2
Ändrat kommunbidrag p.g.a. skattesänkning	-4,8	-4,8	-4,8
<i>Summa tekniska justeringar</i>	<i>4,1</i>	<i>4,0</i>	<i>4,0</i>
Takbegränsade utgifter i BP00 enligt ny definition	763,5	786,3	791,4

Satsningar, utgiftsbegränsningar och utgiftsförskjutningar

Av redovisningen i avsnitt 4.3 framgår att de satsningar, utgiftsbegränsningar och senareläggningar av utgifter som nu föreslås eller aviseras för åren 2000–2002 sammantaget beräknas minska utgiftsramarna med ca 1,8 miljarder kronor år 2000 och öka utgiftsramarna med 3,4 respektive 1,6 miljarder kronor åren 2001 och 2002 i förhållande till beräkningen i den ekonomiska vårpropositionen. För år 2000 är det främst den senareläggning av utbetalningen av arealersättning från år 2000 till år 2001 som förklarar förändringen. För åren 2001 och 2002 beror förändringen av utgiftsramarna till största delen på en oväntad stor ökning av återflödet för olika ändamål från EG:s budget och på ökade bidrag till kommuner och landsting.

Makroekonomiska förändringar

Utgifternas fördelning på utgiftsområden påverkas av en ändrad bedömning av den allmänna ekonomiska utvecklingen. De anslag som är beroende av makroekonomiska antaganden har för åren 2000–2002 justerats med hänsyn till nya antaganden om den ekonomiska utvecklingen jämfört med beräkningen i 1999 års ekonomiska vårproposition. Denna justering berör huvudsakligen ett fyrtiotal olika anslag för transfere-
ringsändamål.

Den öppna arbetslösheten beräknas nu bli 0,9 procentenheter lägre åren 2000 och 2001 jämfört med beräkningen i den ekonomiska vårproposi-

tionen. År 2002 beräknas arbetslösheten bli 0,8 procentenheter lägre. Vid en oförändrad medelersättning per arbetslös innebär dessa förändringar att utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen minskar med ca 4 miljarder kronor per år. Andra makroekonomiska förändringar jämfört med antagandena i den ekonomiska vårpropositionen medför emellertid att de takbegränsade utgifterna blir högre. Den genomsnittliga timlönen beräknas bli högre under samtliga år vilket innebär ökade utgifter för inkomstrelaterade transfereringar. Upprevideringen av tillväxten och den därmed högre bruttonationalinkomsten innebär att utgiftsramarna för Internationellt bistånd och Avgiften till den Europeiska gemenskapen blir större. En högre nivå på prisbasbeloppet beräknas öka statens och ålderspensionssystemets utgifter för basbeloppsanknutna transfereringar med ca 0,6 miljarder kronor åren 2000 och 2001 och med ca 1,8 miljarder kronor år 2002 jämfört med beräkningen i vårpropositionen. Sammantaget beräknas förändrade makroekonomiska förutsättningar minska de takbegränsade utgifterna med 2,0 miljarder kronor år 2000, 2,4 miljarder kronor år 2001 och med 0,8 miljarder kronor år 2002 jämfört med beräkningen i den ekonomiska vårpropositionen.

Pris- och löneomräkning av anslagen till myndigheternas förvaltningskostnader

I den inledande fasen av budgetprocessen hantearas anslag för förvaltningsändamål i fasta priser.

Dessa anslag reflateras till löpande priser genom att pris- och löneindexar knyts till anslagen.

I 1999 års ekonomiska vårproposition gjordes en slutlig pris- och löneomräkning av anslagen för förvaltningsändamål för år 2000 och en preliminär omräkning av anslagen för åren 2001–2002. Den preliminära pris- och löneomräkningen för åren 2001–2002 baserar sig på bl.a. löneutvecklingen mellan 1998 och år 2000 inom den konkurrensutsatta sektorn. Till följd av förändrade antaganden om den förväntade pris- och löneutvecklingen revideras i denna proposition den preliminära pris- och löneomräkningen för åren 2001–2002. Totalt ökar utgiftsramarna med ca 0,6 miljarder kronor år 2001 och med ca 0,7 miljarder kronor år 2002 till följd av den reviderade preliminära pris- och löneomräkningen. Förändringen berör främst utgiftsområdena 4 Rättsväsendet, 6 Totalförsvaret och 16 Utbildning och universitetsforskning vars utgiftsramar ökar med 0,1–0,2 miljarder kronor vardera till följd av den reviderade beräkningen.

Omräkningen av lönekostnadsandelen i myndigheternas anslag för år 2000 baseras på ett index för arbetskostnadsutvecklingen inom tillverkningsindustrin under 1998, i enlighet med av riksdagen godkända riktlinjer.

Från och med år 1995 infördes en allmän löneavgift och en höjning genomfördes bl.a. av den särskilda löneskatten på vissa förvärvsinkomster för att finansiera medlemsavgiften till EU. Som en besparingsåtgärd, och i enlighet med vad som anmälts till riksdagen, har inte myndigheterna kompenseras för de årliga kostnader som följer av detta (prop. 1994/95:150, bil. 1, prop. 1996/97:1, vol. 1). För budgetförslaget för år 2000 innebär detta att det arbetskostnadsindex som används för att räkna upp lönekostnadsandelen i myndigheternas anslag blir 1,52 procentenheter lägre än vad det annars skulle ha blivit.

Under 1999 har den allmänna löneavgiften höjts till följd av avgiftsväxlingar mellan olika arbetsgivaravgifter. Om myndigheterna inte kompenseras för dessa avgiftsväxlingar kommer det arbetskostnadsindex som används för budgetförslaget för år 2001 att bli ca 2,9 procentenheter lägre än vad det annars skulle ha blivit. Eftersom effekterna av 1999 års avgiftsväxlingar blir så omfattande – nästan dubbelt så stora som föregående år – avser regeringen att kompensera myndigheterna för detta. Regeringen avser därför att inkludera förändringen av den allmänna löneavgiften år 1999 i det arbetskostnadsindex

som kommer att utgöra utgångspunkt för löneomräkningen i budgetförslaget för år 2001.

Volymeffekter, prognosfel m.m.

Övriga förändringar av utgiftsramarna i förhållande till beräkningen i 1999 års ekonomiska vårproposition förklaras huvudsakligen av förändrade volymer, tidigare prognosfel, tillkommande ny information och övergången till det nya europeiska nationalräkenskapssystemet ENS 95. Dessa faktorer medför att utgiftsramarna sammantaget ökar med ca 8 miljarder kronor åren 2000 - 2002 jämfört med beräkningen i den ekonomiska vårpropositionen. Förändringarna orsakas främst av följande faktorer:

- Övergången till ENS 95 innebär att bruttonationalinkomsten, BNI, ökar med omkring 80 miljarder kronor under de kommande åren. Denna förändring innebär att biståndsramen höjs med 0,6–0,7 miljarder kronor per år under den kommande treårsperioden.
- Jämfört med beräkningen i den ekonomiska vårpropositionen beräknas kostnaden för flyktigmottagandet under de kommande åren bli högre på grund av ett större antal flyktingar. Utgiftsramen för utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar höjs av detta skäl med omkring 0,5 miljarder kronor.
- Sjukfrånvaron har ökat under 1998 och 1999. Vid beräkningen av anslaget Sjukpenning och rehabilitering antas nu antalet sjukdagar med sjukpenning per person i arbetskraften bli ca 20 procent högre år 2000 jämfört med vad som antogs i den ekonomiska vårpropositionen. Den beräknade ökningen av antalet sjukdagar har föranlett en uppjustering av ramen för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp med ca 4 miljarder kronor år 2000 jämfört med beräkningen i vårpropositionen.
- Till följd av nya och förbättrade beräkningsmetoder har utgiftsramarna för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn och utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet sammantaget höjts med omkring 2,5 miljarder kronor per år under den kommande treårsperioden. Utgiftsramen för utgiftsområde 15 Studiestöd har sänkts med 1 miljard

kronor år 2000 jämfört med beräkningen i den ekonomiska vårpropositionen till följd av att kostnaden för vuxenstudiestödet nu förväntas bli lägre.

- Utgifterna för Bostadskreditnämndens garantiverksamhet förväntas åren 2000 och 2001 bli lägre jämfört med beräkningen i vårpropositionen till följd av en lägre ärendetillströmning. Denna förändring har medfört att ramen för utgiftsområde 18 har sänkts med ca 0,7 miljarder kronor dessa år.
- Avgiften till EG-budgeten ökar år 2000 med ca 1,2 miljarder kronor jämfört med beräkningen i vårpropositionen till följd av EU-regler för hantering av kommunal moms i bruttonationalinkomsten. Förändringen beror dels på en retroaktiv betalning för åren 1995-99 på ca 1 miljard kronor, dels på att den årliga avgiften ökar med ca 0,2 miljarder kronor till följd av förändringen. Avgiften för år 2000 ökar också med ca 1,9 miljarder kronor till följd av återbetalningen av överskottet i EG-budgeten från år 1998 nu beräknas ske år 1999 i stället för år 2000. För åren 2001 och 2002 beräknas avgiften bli högre jämfört med beräkningen i den ekonomiska vårpropositionen till följd av bl.a. EU-kommissionens budgetförslag. Till detta kommer den höjning av avgiften som beror på den höjning av bruttonationalinkomsten som uppkommer till följd av högre tillväxt jämfört med beräkningen i vårpropositionen och som ingår i effekten av makroekonomiska förändringar i tabell 7.2.

Minskning av anslagsbehållningar

Statliga myndigheter har tämligen stor frihet att fördela sina utgifter över tiden. Ramanslag som inte utnyttjas fullt ut kan sparas till efterföljande år. På motsvarande sätt kan en myndighet använda tidigare sparade anslagsmedel som komplement till årets anslag för att finansiera en större utgift. Myndigheter har också möjligheter att inom vissa gränser låna av efterföljande års anslag om medelstildelningen ett visst år är otillräcklig. Förskjutningar av detta slag redovisas som en för alla ramanslag och reservationsanslag gemensam nettopost kallad minskning (eller ökning) av anslagsbehållningar. För kommande budgetår erhålls en prognos på de takbegränsade utgifterna genom att en beräknad storlek på minskningen av anslagsbehållningarna adderas till utgiftsra-

marna och ålderspensionssystemets utgifter. Myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar är en osäker faktor i utgiftsberäkningen. Minskningen av anslagsbehållningarna bedömdes i 1999 års ekonomiska vårproposition bli ca 8,5 miljarder kronor år 2000, 5 miljarder kronor år 2001 och 3 miljarder kronor år 2002.

Den aktuella utgiftsprognosen för år 1999 innebär att de utgående anslagsbehållningarna vid årsskiftet 1999/2000 beräknas uppgå till ca 30 miljarder kronor (se kap. 5). Minskningen av anslagsbehållningarna under perioden 2000 - 2002 beräknas nu uppgå till sammanlagt 18,5 miljarder kronor, varav 6 miljarder kronor år 2000, 7,5 miljarder kronor år 2001 och 5 miljarder kronor år 2002.

Anledningen till att posten Minskning av anslagsbehållningar nu revideras ned för år 2000 jämfört med beräkningen i den ekonomiska vårpropositionen är bl.a. att regeringen har för avsikt att fatta beslut om begränsningsbelopp för att säkerställa att förbrukningen på vissa anslag och utgiftsområden inte överstiger vissa bestämda nivåer under år 2000 (se avsnitt 4.3). Den förändring som införts i anslagsförordningen (1996:1189) och som innebär att anslagssparande överstigande 3 procent får användas först efter regeringens prövning, kommer också att förbättra regeringens möjligheter att kontrollera utgiftsutvecklingen under år 2000.

De medel som inte utnyttjas år 2000 till följd av begränsningsbeloppen kommer inte automatiskt att dras in utan kan efter regeringens prövning föras över till efterföljande år i form av ett anslagssparande eller reservationsmedelsbehållning. Av denna anledning har beräkningen av posten Minskning av anslagsbehållningar reviderats upp för år 2001 och 2002 jämfört med beräkningen i vårpropositionen.

Tekniska justeringar

I avsnitt 4.1.1 föreslår regeringen att en teknisk justering görs av utgiftstaken åren 2000–2002. Ändringen av utgiftstaken föranleds bl.a. av de statliga ålderspensionsavgifter som införts i det reformerade ålderspensionssystemet. De statliga ålderspensionsavgifter som infördes år 1999 och som förs till ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten innebär att statsbudgetens utgifter ökar. I budgetpropositionen för 1999 beräknades de takbegränsade utgifterna öka med 18,7 miljarder kronor år 2000 och med 19,1 miljarder kronor år 2001 till följd av ålderspensionsreformen. Eftersom de statliga ålderspensionsavgifterna utgör en intern transaktion inom den offentliga sektorn som inte påverkar sektorns konsoliderade utgifter föreslog regeringen i budgetpropositionen för 1999 att utgiftstaken för åren 1999–2001 skulle höjas med 19 miljarder kronor. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag.

Den 24 juni i år nådde den s.k. Genomförandegruppen, bestående av företrädare för de partier som stod bakom uppgörelsen om en reformering av det allmänna ålderspensionssystemet, en uppgörelse i ålderspensionsreformens utestående frågor. Uppgörelsen innebär bland annat att de statliga ålderspensionsavgifterna höjs från dagens 6,40 procent av avgiftsunderlaget till 10,21 procent av avgiftsunderlaget. Eftersom man vid beräkning av statlig ålderspensionavgift även i fortsättningen skall bortse från den del av den försäkrades inkomst som överstiger 8,07 förhöjda prisbasbelopp skall det schablonmässiga avgiftsuttaget på hela inkomstersättningen höjas från 6,27 procent till 10,01 procent för samtliga berörda anslag.

Regeringen föreslår därför i denna proposition att den statliga ålderspensionsavgift som tas ut på pensionsgrundande inkomstersättningar som är belagda med allmän pensionsavgift höjs från 6,27 procent av inkomstersättningarna till 10,01 procent av inkomstersättningarna. Förändringen innebär att de statliga ålderspensionsavgifterna ökar med 3,8 miljarder kronor år 2000 och med 3,7 respektive 3,6 miljarder kronor åren 2001 och 2002, vilket motiverar en höjning av utgiftstaken för staten med motsvarande belopp åren 2000–2002. Den förändrade beräkningen påverkar utgifterna inom främst utgiftsområde 10, 12, 13, 14 och 15 (se tabell 7.3).

I budgetpropositionen för 1999 informerade regeringen om att justeringar hade genomförts av anslagen för förvaltningskostnader för åren

1998 och 1999. Justeringarna var föranledda av förändrad finansiering av avtalsförsäkringarna på det statliga området. Regeringen anmälde att justeringarna skulle behöva revideras inför år 2000 eftersom regeringen såg vissa problem med den tillämpade modellen för premieberäkningar (se vidare volym 7, avsnitt 6.1). En sådan revidering har nu gjorts, vilket resulterat i en justering av anslagen (belopp per anslag anges under respektive anslagsavsnitt). Justeringen har ingen effekt på statsbudgetens saldo eftersom inkomsterna på inkomsttitel 5211 *Statliga pensionsavgifter* ökar i motsvarande grad. Storleken på utgående statliga tjänstepensioner m.m. påverkas heller inte av förändringen. I budgetpropositionen för 1999 gjordes bedömningen att dessa justeringar var av den storleksordningen att de fastställda utgiftstaken behövde höjas. Höjningen av utgiftstaket med anledning av denna justering av anslagen är att betrakta som en teknisk justering. Totalt uppgår justeringen av anslagen till 5,0 miljarder kronor år 2000, 5,1 miljarder kronor år 2001 och 5,2 miljarder kronor år 2002.

Regeringen föreslår i denna proposition att avdragsrätten för allmän pensionsavgift begränsas till 75 procent fr.o.m. år 2000. Begränsningen av avdragsrätten innebär att kommunsektorns skatteinkomster ökar med 4,8 miljarder kronor år 2000. För att kommunsektorns totala inkomster inte skall påverkas av förändringen föreslår regeringen att statens bidrag till kommunerna sänks med motsvarande belopp. Eftersom den offentliga sektorns konsoliderade utgifter inte påverkas av förändringen samtidigt som de takbegränsade utgifterna minskar bör denna sänkning av kommunbidraget ingå i beräkningen av den tekniska justeringen av utgiftstaket.

Totalt uppgår de förändringar av anslagen som motiverar en teknisk justering av utgiftstaket till 4,1 miljarder kronor år 2000 och till 4,0 miljarder kronor åren 2001–2002. I enlighet med tidigare etablerad praxis att avrunda utgiftstaket till hela miljarder kronor (prop. 1995/96:150 och prop. 1996/97:150) föreslår regeringen att utgiftstaket revideras upp med 4 miljarder kronor för vart och ett av åren 2000–2002 till 765, 790 respektive 814 miljarder kronor.

Tabell 7.3 Teknisk korrigering av utgiftstaket år 2000

Miljoner kronor

	Statliga avtalsför- säkringar	Reviderade ålders- pensions- avgifter	Totalt
Uo1 Rikets styrelse	64	0	64
Uo2 Samhällsekonomi	75	0	75
Uo3 Skatteförvaltning	152	0	152
Uo4 Rättsväsendet	515	0	515
Uo5 Utrikesförvaltning	84	0	84
Uo6 Totalförsvaret	1 386	-2	1 384
Uo7 Internationellt bistånd	18	0	18
Uo8 Invandrare och flyktingar	10	0	10
Uo9 Hälso- och sjukvård	61	0	62
Uo10 Sjukdom	19	1 533	1 551
Uo11 Ålderdom	0	4	4
Uo12 Familjer och barn	0	663	663
Uo13 Arbetslöshet	0	869	869
Uo14 Arbetsmarknad	180	457	637
Uo15 Studiestöd	0	294	294
Uo16 Utbildning och forskning	1 590	18	1 644
Uo17 Kultur m.m.	64	3	67
Uo18 Samhällsplanering	75	0	75
Uo19 Regional utjämning	1	0	1
Uo20 Miljövärd	29	0	29
Uo22 Kommunikationer	424	0	424
Uo23 Jord- och skogsbruk	106	0	106
Uo24 Näringsliv	26	0	26
Uo25 Kommuner	0	0	0
Uo26 Statsskuldsräntor	0	0	0
Uo27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	0	0	0
Nya myndigheter	100	0	100
Totalt	5 015	3 840	8 855
Avgår: minskat statsbidrag till kommunsektorn¹			4 800
Totalt teknisk justering			4 055

¹Avser neutraliseringen av de ökade skatteinkomsterna för kommuner och landsting till följd av skattereformen (reducerad avdragsrätt för allmän pensionsavgift).

7.2 Budgeteringsmarginalen och utnyttjande av saldoutrymme

Förslaget till utgiftsramar, beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten och beräkningen av posten Minskning av anslagsbehållningar innebär att de takbegränsade utgifterna beräknas uppgå till 763,5 miljarder kronor år 2000, 786,3 miljarder

kronor år 2001 och 791,4 miljarder kronor år 2002. Rensat för de utgifter som föranleder en teknisk justering av utgiftstaket beräknas de takbegränsade utgifterna bli ca 2 miljarder kronor högre år 2000 jämfört med beräkningen i 1999 års ekonomiska vårproposition. För åren 2001 och 2002 beräknas de takbegränsade utgifterna nu bli ca 12 respektive 11 miljarder kronor högre efter en sådan rensning. Som andel av BNP beräknas de takbegränsade utgifterna minska från 38,5 procent år 1999 till 35,7 procent år 2002. Rensat för de utgifter som föranleder en teknisk justering av utgiftstaket minskar de takbegränsade utgifterna till 35,5 procent av BNP år 2002. Efter denna rensning minskar de takbegränsade utgifterna reallt med i genomsnitt 0,3 procent per år under perioden 1999–2002.

Budgeteringsmarginalen utgör skillnaden mellan utgiftstaket för staten och de takbegränsade utgifterna. Budgeteringsmarginalen beräknas uppgå till 1,5 miljarder kronor år 2000 och till 3,7 miljarder kronor år 2001. Budgeteringsmarginalen för år 2001 har därmed minskat med 12,4 miljarder kronor i förhållande till vad som redovisades i 1999 års ekonomiska vårproposition. Enligt 42 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall regeringen vidta sådana åtgärder som den har befogenhet till eller föreslå riksdagen nödvändiga åtgärder om det finns risk för att ett beslutat tak för statens utgifter kommer att överskridas. Regeringen kommer att följa utgiftsutvecklingen under åren 2000 och 2001 mycket noga och kommer att besluta eller föreslå åtgärder om dessa marginaler inte visar sig vara tillräckliga.

Budgeteringsmarginalen för år 2002 beräknas uppgå till 22,6 miljarder kronor, vilket är en minskning med 11,1 miljarder kronor jämfört med beräkningen i 1999 års ekonomiska vårproposition. För år 2002 är budgeteringsmarginalen betryggande stor för att möta makroekonomisk osäkerhet och den osäkerhet som följer av systemet med möjlighet till anslagssparande och utnyttjande av anslagsskredit. Regeringen framhåller i den ekonomiska vårpropositionen att den särskilda utredare som skall bedöma den nya budgetprocessens mål och intentioner även skall föreslå riktlinjer för budgeteringsmarginalens minsta nivå för det pågående budgetåret och de kommande tre åren för att nämnda osäkerheter skall kunna hanteras.

Det finansiella sparandet i den offentliga sektorn beräknas åren 2000 och 2001 ungefär motsvara det målsatta överskottet i de offentliga fi-

nanserna på 2 procent av BNP. Beräkningen av överskottet i de offentliga finanserna för år 2001 är betingad av en kalkylmässig tillväxt på 2,2 procent av BNP detta år. Det finansiella sparandet i den offentliga sektorn beräknas öka från 2,0 procent av BNP år 2001 till 2,9 procent av BNP år 2002. Den del av överskottet i de offentliga finanserna som överstiger målsatta överskott - det s.k. saldoutrymmet - beräknas uppgå till 20,6 miljarder kronor år 2002. Saldoutrymmet för 2002 antas i denna proposition beräkningstekniskt tillföras hushållssektorn.

7.3 Beräkning av utgifterna för den offentliga sektorn

Regeringens förslag: De offentliga utgifterna beräknas till 1 066 miljarder kronor år 2000, 1 101 miljarder kronor år 2001 och 1 142 miljarder kronor år 2002.

Utgiftstaket för den offentliga sektorn beräknas som summan av det statliga utgiftstaket och de beräknade kommunala utgifterna med avdrag för interna transaktioner mellan staten, kommunsektorn och ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. De interna transaktionerna består huvudsakligen av olika former av statsbidrag till kommunsektorn och av de statliga ålderspensionsavgifter som förs från staten till ålderspensionssystemet fr.o.m. år 1999. Utgiftstaket för den offentliga sektorn påverkas därför inte av den föreslagna tekniska justering av utgiftstaket för staten som sker till följd av höjningen av den statliga ålderspensionsavgiften och regleringen av statens bidrag till kommunsektorn till följd av förändrade skatteregler. Att riksdagen skall godkänna ett tak för hela den offentliga sektorn kan motiveras med att det är de offentliga utgifterna som på sikt är avgörande för skatteuttagets nivå.

Riksdagen fastställde under våren 1999 beräkningen av den offentliga sektorns utgifter till 1 078 miljarder kronor för år 2000, 1 114 miljarder kronor för år 2001 och 1 152 miljarder kronor för år 2002. Utgiftstaket för den offentliga sektorn revideras nu i förhållande till de beräkningar som gjordes i 1999 års ekonomiska vårproposition till följd av en reviderad beräkning av kommunal konsumtion, reviderade beräkningar

av interna transaktioner inom den offentliga sektorn och till följd av den tekniska justeringen av utgiftstaket för staten. Minskningen av de beräknade kommunala utgifterna jämfört med beräkningen i vårpropositionen beror på att förändringar i och med omläggningen av nationalräkenskaperna till det nya europeiska nationalräkenskapssystemet ENS 95 har orsakat en väsentlig minskning av den beräknade nivån på kommunsektorns utgifter. Utgiftstaket för den offentliga sektorn åren 2000–2002 beräknas till 1 066, 1 101 respektive 1 142 miljarder kronor. Som andel av BNP minskar utgiftstaket för den offentliga sektorn från 52,2 procent år 2000 till 51,5 procent år 2002.

Tabell 7.4 Utgiftstak för den offentliga sektorn

Miljarder kronor

	2000	2001	2002
Staten inkl. ålderspensionssystemet	765	790	814
Kommunerna	479	497	511
Interna transaktioner	178	185	183
Summa	1 066	1 101	1 142
Procent av BNP	52,2	51,7	51,5

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte.

7.4 Beskrivning av utgiftsområden

I följande avsnitt redovisas regeringens sammanfattande bedömning av utgiftsområdena. I tabellform redovisas utfallet för 1998, anvisade medel för år 1999 (inklusive beslut på tilläggsbudget i samband med 1999 års ekonomiska vårproposition), beräknat utfall för år 1999, förslag till ram för år 2000 samt preliminära utgiftsramar för åren 2001 och 2002 i löpande priser.

Utgiftsprognoserna för budgetåret 1999 avviker i vissa fall från anvisade medel på statsbudgeten. Detta beror bl.a. på att anslagssparanden och reservationer förbrukas samt på förändrade antaganden om den ekonomiska utvecklingen.

För varje utgiftsområde redovisas de viktigaste målen liksom prioriterade verksamheter och eventuella omprioriteringar av medel.

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
4 328	4 182	4 791	4 461	4 750	4 778

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna statschefen, riksdagen och dess myndigheter, regeringen m.m., centrala myndigheter samt mediefrågor. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudget till 4,2 miljarder kronor, varav 2,3 miljarder kronor avser regeringen m.m., 1,1 miljard kronor avser riksdagen och dess myndigheter samt 0,7 miljarder kronor avser mediefrågor.

Några övergripande mål för utgiftsområdet har inte beslutats på grund av att verksamheterna är så olikartade. Målet för Regeringskansliet är att det skall vara ett effektivt och kompetent instrument för regeringen att styra riket och förverkliga sin politik. Sverige innehar ordförandeskapet i EU:s ministerråd under det första halvåret år 2001. Utgångspunkten för såväl planerings- som genomförandefasen av ordförandeskapet är att arbetet ges hög prioritet inom Regeringskansliet. Viktiga mål inom verksamhetsområdet mediefrågor är att staten skall stödja mångfald och reella yttrandemöjligheter, garantera massmediernas oberoende samt säkerställa tillgängligheten till massmedierna.

I syfte att stärka regeringens ledning och styrning av statsförvaltningen, öka kvaliteten i Regeringskansliets beredning av regeringsärenden samt för att förbereda och genomföra det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd år 2001 m.m. föreslås utgiftsområdet tillföras ytterligare 190 miljoner kronor för år 2000 och 190 miljoner kronor för år 2001, utöver det som tidigare tillförts utgiftsområdet för detta ändamål. Övriga öknings av ramen för utgiftsområdet åren 1999–2001 hänförs huvudsakligen till en teknisk justering av finansieringen av avtalsförsäkringar på det statliga området.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 4 461 miljoner kronor.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
1 981	1 707	1 608	1 578	1 623	1 678

Utgiftsområdet omfattar ett antal centrala myndigheter, bl.a. Riksrevisionsverket, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet, Riksgäldskontoret, Kammarkollegiet, Statens kvalitets- och kompetensråd, Statens fastighetsverk, Fortifikationsverket, Finansinspektionen, Insättningsgarantinämnden och Premiepensionsmyndigheten. Vidare ingår vissa kostnader för statens upplåning och låneförvaltning, vissa särskilda finansierings- och garantiåtaganden samt Riksdagens revisorer. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudget till 1,7 miljarder kronor, varav 889 miljoner kronor till effektivisering och utveckling av statlig förvaltning, 751 miljoner kronor till det finansiella systemet, 49 miljoner kronor till särskilda finansierings- och garantiåtaganden samt 19 miljoner kronor till Riksdagens revisorer.

Viktiga mål för utgiftsområdet är att statsförvaltningen skall bedrivas effektivt och i det allmännas intresse. Statsfinanserna och statens egendom skall förvaltas och hanteras på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. Officiell statistik och annan statlig statistik skall bidra till att öka kunskapen om tillstånd, utveckling och samband i samhället i stort. Myndigheterna skall erbjudas stöd av hög kvalitet. Det finansiella systemet skall vara effektivt och tillgodose såväl samhällets krav på stabilitet som konsumenternas intresse av ett gott skydd. Statens skuld skall förvaltas så att kostnaden för skulden långsiktigt minimeras samtidigt som riskerna i förvaltningen beaktas. Administration och förvaltning av premiepensionerna skall bedrivas kostnadseffektivt och till nytta för premiepensionsspararna. Regeringen bedriver omfattande utredningsarbete bl.a. med inriktning på den ekonomiska styrningen i staten.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med 1999 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av ny pris- och löneomräkning samt teknisk justering av förvaltningskostnadsanslagen för korrigerande av kompensation för premier för avtalsförsäkringar. Ökningen av ra-

men för utgiftsområdet mellan år 2001 och 2002 förklaras av att anslaget A7 *Folk- och bostadsräkning* beräknas tillföras ökade resurser år 2002, i enlighet med den ekonomiska vårpropositionen för år 1999.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 1 578 miljoner kronor.

Utgiftsområde 3 Skatteförvaltningen och Tullverket

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
				2001	2002
1998	1999	1999	2000	2001	2002
5 864	5 811	5 979	5 922	6 021	6 112

Utgiftsområdet omfattar Riksskatteverket (RSV) och skattemyndigheterna (skatteförvaltningen) samt Tullverket. För år 1999 uppgår de anvisade medlen enligt statsbudgeten till ca 5,8 miljarder kronor varav ca 4,7 miljarder kronor till skatteförvaltningen. Ett gemensamt mål för myndigheterna inom utgiftsområdet är att inom ramen för gällande regelverk säkerställa avsedda skatte-, tull- och avgiftsintäkter. Tullverket har vidare till uppgift bl.a. att kontrollera trafiken till och från utlandet så att bestämmelser om in- och utförsel av varor efterlevs. Skatteförvaltningen ansvarar för folkbokföring och fastighetstaxering.

En prioriterad uppgift för skatteförvaltningen är att fortsätta effektiviseringen av verksamheten med hjälp av förbättrat IT-stöd. Det gäller bl.a. arbetet med att slutföra utvecklingen av skattekontosystemet. Även i övrigt skall insatser som underlättar för de skattskyldiga och som syftar till att förebygga fusk och oavsiktliga fel ges hög prioritet.

Styrning, uppföljning och utvärdering av kontrollverksamheten skall förbättras med utgångspunkt från den kontrollpolicy som RSV har slagit fast. Skatteförvaltningen skall systematiskt verka för att förbättra förutsättningarna för samarbete med andra länder i kontrollarbetet.

Uppbyggnaden av skattebrottsenheterna skall fortsätta.

Vad gäller Tullverket skall narkotikakontrollen ges fortsatt högsta prioritet. Vidare skall kontrollinsatserna mot illegal införsel av sprit och tobak ges hög prioritet. Regeringen lägger stor vikt vid utvecklings- och effektiviseringsarbetet inom tullverksamheten vilket bl.a. omfattar

utveckling av nya arbetsmetoder, IT-utveckling, förenklingsarbete samt information. Detta kräver investeringar i såväl ny teknik som kompetensutveckling. De olika delarna stöder varandra i utvecklandet av en modern, effektiv och ändamålsenlig tullverksamhet.

I enlighet med vad som redovisades i 1999 års ekonomiska vårproposition görs en besparing på Tullverket med 10 miljoner kronor år 2000.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 5 922 miljoner kronor.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
				2001	2002
1998	1999	1999	2000	2001	2002
21 413	21 929	22 168	22 667	23 019	23 382

Utgiftsområdet omfattar polisen, åklagarväsendet, domstolsväsendet, rättshjälpen, kriminalvården, exekutionsväsendet, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Rättsmedicinalverket och Gentekniknämnden. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudgeten till 21,9 miljarder kronor, varav polisväsendet svarar för ca 11,8 miljarder kronor, domstolsväsendet för ca 3,1 miljarder kronor och kriminalvården för ca 3,6 miljarder kronor.

Det överordnade målet för rättsväsendet är att garantera den enskildes rättstrygghet och rätts-säkerhet. Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Förändringsarbetet inom rättsväsendet skall intensifieras. Viktiga utgångspunkter är därvid medborgarperspektiv och samverkan mellan myndigheterna. Centrala beståndsdelar i utvecklingsarbetet skall vara frågor om styrning, kompetensutveckling och personalförsörjning. Kriminalpolitiken skall utvecklas. Arbetet skall bygga på kunskap om brottsligheten och präglas av helhetssyn och humanism. Följande områden skall prioriteras. Moderniseringen av rättsväsendet skall fortsätta i syfte att öka rättstryggheten och rätts-säkerheten och för att rationaliteten och effektiviteten i rättsväsendets arbete skall öka. Detta ger bättre förutsättningar för att förebygga och bekämpa brottsligheten och för att öka tryggheten. Satsningen på det brottsförebyggande arbetet och verksamheten i närpolisområden fortsätter med oförminskad styrka för att, uti-

från ett solidariskt förhållningssätt, ge bättre förutsättningar att bekämpa den brottslighet som drabbar människor i deras vardag och påverkar deras välfärd och livskvalitet. Stödet till brottsoffer skall stärkas. Rättsväsendets förmåga att bemöta brottsoffer utvecklas. Skyddet för målsägande och vittnen skall stärkas. För att minska återfallen i brott förstärks kriminalvårdens insatser för att under verkställighetstiden utveckla de intagnas personliga ansvar och för att förbättra förberedelserna för frigivning från kriminalvårdsanstalt.

Kampen mot ekonomisk brottslighet och miljöbrottslighet fortsätter och ges bättre förutsättningar. Bekämpningen av bedrägerier och annat fusk med EU-medel förstärks genom att EU-bedrägeridelegationens uppgifter överförs till Ekobrottsmyndigheten och att ett organ bör inrättas i anslutning till myndigheten för frågor rörande skyddet av gemenskapernas finansiella intressen.

Insatserna för kampen mot den gränsöverskridande brottsligheten förstärks. Förberedelserna inför Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd första halvåret 2001 ger möjligheter att driva på det internationella samarbetet.

Liksom under föregående år inriktas en stor del av rättsväsendets resurser inom det kriminalpolitiska området på att förebygga och bekämpa den allvarligaste brottsligheten – våldsbrott, särskilt våld mot kvinnor, brott mot barn, brott med rasistiska, främlingsfientliga eller homofobiska inslag, ekonomisk brottslighet och narkotikabrott.

I enlighet med vad som redovisades i 1999 års ekonomiska vårproposition tillförs utgiftsområdet 150 miljoner kronor under tre år från och med år 2000.

Regeringen avser att i 2000 års ekonomiska vårproposition återkomma till riksdagen när det gäller vilka ytterligare resursförstärkningar som behövs för att myndigheterna skall kunna fullfölja statsmakternas intentioner i fråga om utvecklingen av rättsväsendet.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 22 667 miljoner kronor.

Utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
2 638	2 871	3 011	2 983	3 027	3 066

Utgiftsområdet omfattar förvaltningskostnader för Utrikesdepartementet och de 106 utlandsmyndigheterna, bidrag till vissa internationella organisationer, information om Sverige i utlandet, nedrustnings- och säkerhetspolitiska frågor samt övriga utrikespolitiska frågor som bland annat omfattar strategisk exportkontroll och europainformation. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudget till 2,9 miljarder kronor, varav ca 1,7 miljarder kronor till utrikesförvaltningen, 1 miljard kronor till bidrag till internationella organisationer och 0,2 miljarder kronor till övrig verksamhet.

Målet för utgiftsområdet är att säkerställa Sveriges intressen i förbindelse med andra länder. Utvidgningen av det regionala samarbetet kring Östersjön, EU-samarbetet och FN kommer att vara prioriterade verksamheter även under år 2000.

Ramen för utgiftsområdet har justerats för premier för statens avtalsförsäkringar samt med hänsyn till kompensation för vissa valutakursförändringar. Ramen för utgiftsområdet har därför ökat med 155 miljoner kronor jämfört med bedömningen i regeringens ekonomiska vårproposition.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 2 983 miljoner kronor.

Utgiftsområde 6 Totalförsvaret

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
42 399	44 108	44 654	46 649	46 061	45 129

Utgiftsområdet omfattar militärförsvaret, civilförsvaret, Kustbevakningen, nämnder samt totalförsvarsgemensamma verksamheter (tidigare benämnd stödverksamhet till det militära och civila försvaret). Vidare ingår även internationell freds-

främjande verksamhet med svensk trupp utomlands, verksamhet som bedrivs av Kustbevakningen, Statens räddningsverk avseende freds-räddningstjänst, vissa nämnder och Sprängämnesinspektionen. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudgeten till 44,1 miljarder kronor, varav 39,8 miljarder kronor till det militära försvaret, 2,4 miljarder kronor till det civila försvaret och 1,9 miljarder kronor till övrig verksamhet.

Nu gällande försvarsbeslutsperiod omfattar åren 1997 - 2001. En säkerhetspolitisk kontrollstation genomfördes våren 1999 (prop. 1998/99:74, bet. 1998/99:FöU5, rskr. 1998/99:224, bet. 1998/99:UFöU1, rskr. 1998/99:222). Riksdagen biföll regeringens förslag som innebär en ändrad inriktning av totalförsvaret. Den ekonomiska ramen för varje år under nästa försvarsbeslutsperiod åren 2002 - 2004 skall vara fyra miljarder kronor mindre än ramen för 2001. Utöver detta anslås ett omställningsbidrag med 3 miljarder kronor år 2002 och med 1 miljard kronor år 2003. Vidare utgår den särskilda uppräkningsramen av anslaget för anskaffning av materiel, den s.k. teknikfaktorn, fr.o.m. år 2000.

Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska kontrollstationen har ett förändringsarbete påbörjats för anpassa verksamheten till de minskade ekonomiska ramarna. Regeringen avser att återkomma under hösten 1999 till riksdagen med en proposition som skall omfatta förslag till omstrukturering av totalförsvaret.

Riksdagen har den 14 juni 1999 godkänt regeringens förslag att ställa en väpnad styrka till förfogande som ett svenskt bidrag till en internationell fredsstyrka i Kosovo. Som en del av den totala finansieringen kommer utgiftsområdet att tillföras 400 miljoner kronor för år 2000. Från och med år 2000 förs ett nytt anslag upp under utgiftsområde 6, anslaget C6 *Sprängämnesinspektionen*. Ramen för utgiftsområdet har också justerats för premier för statens avtalsförsäkringar. Ramen för utgiftsområdet har därför ökat med 1 792 miljoner kronor jämfört med bedömningen i regeringens ekonomiska vårproposition.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 46 649 miljoner kronor.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Miljoner kronor

Utfall 1998	Anslag 1999	Prognos 1999	Förslag 2000	Beräknat	
				2001	2002
11 479	11 900	12 095	13 237	14 358	14 326

Utgiftsområdet omfattar utvecklingssamarbete med utvecklingsländer och samarbete med länder i Central- och Östeuropa. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudgeten till 11,9 miljarder kronor, varav 11,1 miljarder kronor till utvecklingssamarbete med utvecklingsländer och 0,8 miljarder kronor till samarbete med länder i Central- och Östeuropa.

Målet för Sveriges internationella utvecklingssamarbete är att höja de fattiga folkens levnadsnivå. Riksdagen har lagt fast sex biståndspolitiska mål: resurstillväxt, ekonomisk och politisk självständighet, ekonomisk och social utjämning, demokratisk samhällsutveckling, en framsynt hushållning med naturresurser och omsorg om miljön samt jämställdhet mellan kvinnor och män.

En bred parlamentarisk översyn och fortsatt modernisering av utvecklingssamarbetet planeras.

Målen för samarbetet med Central- och Östeuropa är att främja en säkerhetsgemenskap, fördjupa demokratis kultur, stödja en socialt hållbar ekonomisk omvandling samt att stödja en miljömässigt hållbar utveckling. Härtill har regeringen beslutat att allt samarbete skall genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv.

I enlighet med vad som angavs i 1999 års ekonomiska vårproposition är biståndsramen år 2000 0,72 procent av BNI. År 2001 ökas den till att motsvara 0,73 procent av BNI och år 2002 till 0,74 procent av BNI.

På grund av det förändrade beräkningssättet för nationalräkenskaperna, den uppreviderade tillväxtprognosen samt en teknisk justering ökar biståndsanslaget med 914 miljoner kronor jämfört med 1999 års ekonomiska vårproposition. Avräkningarna från biståndsramen förändras med 135 miljoner kronor i förhållande till 1999 års ekonomiska vårproposition. Detta innebär att biståndsanslaget ökat med 779 miljoner kronor sedan 1999 års ekonomiska vårproposition.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 13 237 miljoner kronor.

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
				2001	2002
1998	1999	1999	2000		
4 186	4 324	4 651	4 901	4 917	4 471

Utgiftsområdet omfattar migrations- och integrationspolitik. Från och med år 2000 omfattar området också insatser för nationella minoriteter. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudgeten till 4,3 miljarder kronor, varav 1,8 miljarder kronor till migrationspolitiken och 2,5 miljarder kronor till integrationspolitiken.

Målen för migrationspolitiken är att verka för att migration till och från vårt land kan ske i ordnade former, att värna asylrätten och att upprätthålla den reglerade invandringen. Vidare skall verksamheten präglas av rättssäkerhet, humanitet och respekt för individens mänskliga rättigheter.

Integrationspolitikens mål är lika rättigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund, en samhällsgemenskap med samhällets mångfald som grund samt en samhällsutveckling som kännetecknas av ömsesidig respekt och tolerans och som alla oavsett bakgrund skall vara delaktiga i och medansvariga för. Ytterligare mål är att bryta den sociala och etniska segregationen i storstadsregionerna och verka för jämlika levnadsvillkor för storstädernas invånare. Enligt regeringens bedömning i den minoritetspolitiska propositionen (prop. 1998/99:143) skall minoritetspolitiken inriktas på att ge skydd och stöd för nationella minoriteter.

Inom området prioriteras en ökning av beslutskapaciteten i asylärenden och arbetet med att bryta segregationen.

I överensstämmelse med vad som redovisades i budgetpropositionen för 1999 är asylsökande från Förbundsrepubliken Jugoslavien och Irak fortfarande de största grupperna. Krisen i provinsen Kosovo förvärrades under våren 1999. De krigshandlingar som då bröt ut ledde till en av de största flyktkatastroferna under senare tid. Regeringen utfärdade den 15 april 1999 förordningen (1999:209) om tidsbegränsade uppehållstillstånd i vissa utlänningsärenden. Den trädde i kraft den 29 april 1999. Med tillämpning av förordningen tog Sverige emot 3 865 personer från Kosovoprovinsens närområde, inom den humanitära evakueringen som genomfördes i UNHCR:s regi. I förhållande till tidigare anta-

ganden i budgetpropositionen för 1999 har ett större antal asylsökande från Förbundsrepubliken Jugoslavien stannat kvar i Sverige då de beviljats tidsbegränsade uppehållstillstånd med stöd av nämnda förordning. Antalet registrerade i Statens invandrarverks mottagandesystem kommer därför att bli högre än vad som tidigare beräknats för 1999. Orsaken är framförallt de långa vistelsetiderna i mottagandesystemet för asylsökande från Förbundsrepubliken Jugoslavien.

De största utgiftsposterna inom utgiftsområdet avser mottagande av asylsökande och statlig ersättning till kommunerna för att ta emot flyktingar och vissa anhöriga. Dessa beräknas under åren 2000-2002 öka mer än vad som antogs i beräkningarna i budgetpropositionen för 1999. Det innebär även att anslagen för offentligt biträde och utresor för utvisade och avvisade ökar.

För att få en effektivare handläggning av den ökade mängden ärenden föreslås Statens invandrarverk och Utlänningsnämnden få utökade ramar för år 2000 med sammanlagt 30 miljoner kronor. Anslaget A3 *Migrationspolitiska åtgärder* föreslås ökas med 15 miljoner kronor för återvändandeinsatser.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 4 901 miljoner kronor.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
				2001	2002
1998	1999	1999	2000		
23 124	24 088	24 819	25 363	25 900	26 209

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna hälso- och sjukvård, social omsorg samt stöd till sektorsforskning. Landstingen och kommunerna står för den största delen av de offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård och social omsorg. Statens utgifter utgör en mindre del av de samlade offentliga utgifterna för hälso- och sjukvården och social omsorg. De största utgiftsposterna inom utgiftsområdet utgörs av bidrag för läkemedelsförmånen, kostnader för statlig assistansersättning samt tandvårdsstödet. Vidare ingår utgifter för flertalet myndigheter under Socialdepartementet, bidrag till organisationer samt olika slag av stimulans- och utvecklingsbidrag inom det sociala området. För år 1999 uppgår

anvisade medel enligt statsbudgeten till 24,1 miljarder kronor, varav 17 miljarder kronor avser hälso- och sjukvård, 6,6 miljarder kronor avser social omsorg, 0,4 miljarder kronor avser Socialstyrelsen och 0,1 miljarder kronor avser stöd till forskning.

Målen för utgiftsområdet är att trygga en god hälsa och goda levnadsvillkor, att se till att hälso- och sjukvården och den sociala omsorgen bedrivs med god kvalitet och effektiv resursanvändning och tillgodoser den enskilde individens behov av vård, omsorg, stöd och service.

Regeringen föreslår för år 2000 att 10,3 miljoner kronor flyttas från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg till utgiftsområde 4 Rättsväsendet. Av dessa medel skall 7,8 miljoner kronor användas för att förstärka Rättsmedicinalverkets verksamhet. Vidare skall i enlighet med förslagen i alkoholpropositionen (prop. 1998/99:134) 2,5 miljoner kronor av dessa medel användas för att utöka polisens insatser mot olovlig sprit. Medlen finansieras via neddragningar på anslagen för *Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd*, *Alkohol- och narkotikapolitiska* åtgärder samt *Folkhälsoinstitutet*. Vidare minskas Alkoholinspektionens anslag till 7 miljoner kronor i enlighet med förslagen i alkoholpropositionen.

Genom den s.k. försvarsuppgörelsen kommer sammanlagt 8 miljarder kronor att tillföras vården och omsorgen under perioden 2002- 2004. Regeringen gör emellertid bedömningen att det finns behov av ytterligare resurser till vård och omsorg. Mot den bakgrunden avser regeringen att föreslå att ytterligare medel - en miljard kronor - skall tillföras vården och omsorgen redan för år 2001.

Regeringen avser att i en särskild proposition återkomma med förslag som innebär att personer som beviljats assistansersättning före 65 års ålder skall få behålla denna ersättning även efter fyllda 65 år. Avsikten är att kunna presentera en proposition hösten 2000 så att lagändringen skall kunna träda ikraft vid årskiftet 2000/2001. Innan en proposition kan läggas måste dock förslaget utredas i en arbetsgrupp eller utredning. Vidare måste förhandlingar ha genomförts och överenskommelse ha träffats med Svenska kommunförbundet. Detta kan komma att påverka tidsschemat. Preliminärt har för ändamålet uppförts 150 miljoner kronor 2001 och 200 miljoner kronor år 2002.

I förhållande till 1999 års ekonomiska vårproposition ökar utgiftsområdet med 12 miljoner kronor.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 25 363 miljoner kronor.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Miljoner kronor

Utfall 1998	Anslag 1999	Prognos 1999	Förslag 2000	Beräknat	
				2001	2002
39 685	80 502	87 873	92 470	92 454	92 247

Utgiftsområdet omfattar två verksamhetsområden, ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp samt kostnader för socialförsäkringsadministrationen, dvs. Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna. Socialförsäkringsförmåner som lämnas vid ohälsa utges i form av dagersättningar såsom sjukpenning, rehabiliteringsersättning, närståendepenning samt vissa yrkesskadeersättningar. Därutöver ingår i utgiftsområdet folkpension och pensionstillskott i form av förtidspension samt handikappersättning. Sedan 1999 ingår även utgifterna för ATP i form av förtidspension, arbetsskadeersättningar, kostnader för sysselsättning av vissa förtidspensionärer samt ersättning för kroppsskador. Det senare omfattar det statliga personskadeskyddet i de fall skadan inträffat under militär verksamhet.

För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudgeten till 80,5 miljarder kronor varav 5,4 miljarder kronor avser socialförsäkringens administration. Skillnaden mellan 1998 års utfall och anslaget för 1999 förklaras av ett flertal förändringar. Med anledning av ålderspensionsreformen ökades ramen för utgiftsområdet för år 1999 och för åren därefter. Därtill redovisades utgifterna för Allmän tilläggs-pension (ATP) i form av förtidspension samt utgifterna för arbetsskade-försäkringen vid sidan av statsbudgeten år 1998. Anslaget A6 *Ersättning vid kroppsskador* redovisades under utgiftsområde 6 Totalförsvaret år 1998.

Målet för utgiftsområdet är att ge ekonomisk trygghet för sjuka och funktionshindrade.

Den kraftiga avvikelsen mellan anslagna medel 1999 och den nuvarande prognosen förklaras främst av utfallet för anslaget A1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* Under 1999 har utgifterna för

sjukpenning ökat mycket kraftigt p.g.a. en ökad sjukfrånvaro och utgiftsprognosen har successivt reviderats. Det finns ett flertal faktorer som kan antas påverka sjukfrånvaron och därmed kostnaderna. Under 1998 genomfördes flera reformer vilka innebar att ersättningsnivån höjdes från 75 procent till 80 procent, sjuklöneperioden förkortades från 28 till 14 dagar och de begränsande reglerna för kompletterande avtalsersättningar togs bort. Kostnaderna för sjukförsäkringen ökar i takt med att arbetskraften ökar och varierar även med konjunktur och arbetslöshet. Antalet nybeviljade förtidspensioner har också minskat något.

En utredning är under tillsättande som skall fördjupa analysen av varför sjukfrånvaron och utgifterna för sjukpenningen har förändrats över tiden. Utredaren skall därutöver bl.a. klarlägga sambanden mellan sjukförsäkringen och förtidspensionssystemet samt belysa effekterna för framtida förtidspensionering av stigande sjukfrånvaro. Utredaren skall senast i maj år 2000 lämna förslag till konkreta åtgärder för att minska sjukfrånvaron och för att reducera utgifterna inom sjukförsäkringen.

För närvarande bereds inom Regeringskansliet ett förslag om nya beräkningsregler, Beräkningsunderlag för dag ersättning - sjukpenning, föräldrapenning m.m. (Ds 1999:19). I detta sammanhang kommer inkomna remissyttranden att beaktas.

I förhållande till 1999 års ekonomiska vårproposition har utgiftsramarna för år 2000 höjts med 5,6 miljarder kronor. Av dessa förklaras cirka 1,5 miljarder kronor av den tekniska justeringen med anledning av ändrade ålderspensionsavgifter. Resterande del förklaras huvudsakligen av de under året kraftigt ökade utgifterna för sjukpenning.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 92 470 miljoner kronor.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
62 684	34 315	34 350	33 619	32 691	32 198

Utgiftsområdet omfattar folkpension för de ålderspensionärer som saknar ATP och pen-

sionstillskott i form av ålderspension. Vidare ingår ATP och folkpension i form av efterlevandepension till vuxna, bostadstillägg till pensionärer samt delpension. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudgeten till 34,3 miljarder kronor. Därav svarar ålderspensionerna för ca 11,5 miljarder kronor, efterlevandepensionen för ca 12,7 miljarder kronor samt bostadstillägget till pensionärer för ca 9,8 miljarder kronor.

Målet för utgiftsområdet är att ge ekonomisk trygghet till äldre och efterlevande. Regeringen anser att det är av stor vikt att ge de äldre en ekonomisk trygghet som tillgodoser ett grundläggande konsumtionsbehov och tillgång till bostad med tillfredsställande standard.

I samband med omställningen till det nya pensionssystemet har en rad utredningar som berör utgiftsområdet tillsatts och genomförts, bl.a. efterlevandepensionsutredningen, utredningen av systemet för inkomstprövning av bostadstillägg till pensionärer samt utredningen av den övergångsvisa garantipensionen. Dessa utredningar kommer under år 2000 och kommande år att ligga till grund för ett flertal förändringar som anpassar anslagen på utgiftsområdet till övriga delar av det reformerade ålderspensionssystemet. I samband med att beslutet togs att införa det nya ålderspensionssystemet beslutades även att delpensionen skall avvecklas. I och med att ålderspension enligt de nya reglerna kommer att utbetalas från och med år 2001 skall inga nya delpensioner beviljas.

För att kompensera ekonomiskt utsatta grupper för den höjning av högkostnadsskyddet i läkemedelsförmånen som genomfördes under 1999 (prop. 1998/99:106) beslutades samtidigt om en höjning av pensionstillskottet med 509 kronor om året för en pensionär med fullt pensionstillskott.

Jämfört med 1999 års anslagsnivå beräknas utgifterna för år 2000 och framöver att minska något, främst på grund av att andelen pensionärer med ATP ökar och att färre pensionärer därmed är berättigade till pensionstillskott. Av samma anledning minskar också utgifterna för bostadstillägg till pensionärer.

I förhållande till vad som angavs för år 2000 i 1999 års ekonomiska vårproposition har dock utgiftsområdet ökat med 173 miljoner kronor, vilket beror dels på ovan nämnda höjning av pensionstillskottet, dels på ett högre basbeloppsantagande.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 33 619 miljoner kronor.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
35 910	39 896	40 893	44 756	47 915	48 243

Utgiftsområdet omfattar ekonomiskt stöd till barnfamiljer, studiehjälp för gymnasie studerande som återfinns under utgiftsområde 15 och bostadsbidrag som återfinns under utgiftsområde 18. Stöden utgörs av allmänna barnbidrag inklusive flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag, föräldraförsäkring inklusive havandeskapspenning, underhållsstöd, bidrag till kostnader för internationella adoptioner, barnpension i form av folkpension och allmän tilläggspension, vårdbidrag för funktionshindrade barn och pensionsrätt för barnår. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudget till 39,9 miljarder kronor, varav 16,7 miljarder kronor till allmänna barnbidrag, 14,8 miljarder kronor till föräldraförsäkringen, 2,5 miljarder kronor till underhållsstöd 20 miljoner kronor till kostnader för internationella adoptioner, 1 miljard kronor till barnpension, 1,8 miljarder kronor till vårdbidrag för funktionshindrade barn och 3,1 miljarder kronor till pensionsrätt för barnår.

Målen inom utgiftsområdet är att utjämna levnadsvillkoren mellan familjer med och utan barn, att stödja föräldrarnas möjligheter att kombinera förvärvsarbete med föräldraskap samt att lämna särskilt ekonomiskt stöd till familjer i utsatta situationer.

Regeringen avser att tillsätta en särskild utredare för att utreda utgiftsutvecklingen inom underhållsstödet. Utredningen bör ske utifrån ett samlat familjepolitiskt perspektiv. Syftet med utredningen är att pröva om det är möjligt att förändra bidragsgivningen i en riktning som innebär att margineffekter minskar och att fattigdomsfällorna blir färre samtidigt som den fördelningspolitiska träffsäkerheten bibehålls.

Regeringen avser att föreslå ändrade regler för utfyllnadsbidrag vid växelvis boende. Förslaget beräknas ge minskade utgifter för underhållsstödet med 50 miljoner kronor per år. Förslaget beräknas kunna tillämpas för underhållsstöd som

avser tid efter den 30 september år 2000. Besparingen på anslaget år 2000 blir därmed 12,5 miljoner kronor.

För närvarande bereds inom Regeringskansliet ett förslag om nya beräkningsregler, Beräkningsunderlag för dagersättning - sjukpenning, föräldrapenning m.m. (Ds 1999:19). I detta sammanhang kommer inkomna remissyttranden att beaktas.

Regeringen föreslår förändringar i föräldraförsäkringen som innebär att förmånsnivån avseende föräldrapenning vid flerbarnsfödelse för varje barn utöver det andra barnet för de tillkommande 180 föräldrapenningdagarna utgår med belopp som motsvarar föräldrarnas sjukpenning. Förslaget beräknas medföra ökade utgifter med en halv miljon kronor år 2000.

Regeringen föreslår att barnbidraget höjs med 100 kronor per barn och månad fr.o.m. januari år 2000. Regeringen avser att år 2001 höja barnbidraget med ytterligare 100 kronor. Flerbarnstillägget höjs i motsvarande mån. Förslaget beräknas medföra ökade utgifter med 2 175 miljoner kronor år 2000.

I förhållande till vad som angavs i den ekonomiska vårpropositionen är det en ökning med 1 288 miljoner kronor. Orsaken är bl.a. en reviderad prognos för kostnaderna för föräldraförsäkringen.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 44 756 miljoner kronor.

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
37 331	33 939	33 463	30 573	28 466	28 273

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna bidrag till arbetslöshetsersättning samt bidrag till lönegarantiersättning. Från anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning täcks utgifterna även för åtgärderna tillfällig avgångsersättning och generationsväxling. Fram till den 30 september 1999 belastar utgifter för den s.k. aktivare användningen av arbetslöshetsersättningen anslaget. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudget till 33,9 miljarder kronor, varav 32,8 miljarder kronor till arbetslöshetsersättning och ca 1,1 miljard kronor till lönegarantiersättning.

Målet för utgiftsområdet är att underlätta och stimulera omställning och därigenom öka flexibiliteten på arbetsmarknaden.

Prioriterade frågor under år 2000 är fortfarande aktivitet och omställning under arbetslöshet. En arbetsgrupp med uppgift att se över vissa frågor inom arbetslöshetsförsäkringen har tillsatts inom Näringsdepartementet. Uppdraget skall redovisas senast den 28 september 1999. Arbetsgruppen har i uppdrag att lämna förslag som säkerställer att arbetslösa behandlas lika i likartade situationer. Arbetsgruppen ser över reglerna om skyldigheten att ta ett anvisat lämpligt arbete och lämnar förslag till preciseringar av vad detta innebär mot bakgrund av försäkringens grundläggande krav på att stå till arbetsmarknadens förfogande. Arbetsgruppen analyserar vidare hur arbetsförmedlingens kontrollfunktion fungerar och föreslår förbättringar som kan behövas. I uppdraget ingår också att se över tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen avser att under år 2000 lämna förslag till riksdagen om ändringar.

Utgiftsnivån påverkas primärt av den öppna arbetslösheten vad gäller utgifterna för arbetslöshetsersättningen och av antalet konkurser vad gäller utgifterna för lönegarantiersättningen. Den minskande arbetslösheten har medfört att utgifterna under utgiftsområdet sjunkit under det senaste året. Prognoserna för den öppna arbetslösheten har successivt reviderats ned. Däremot beräknas utgifterna inte minska proportionellt med arbetslösheten. En orsak är att den statliga ålderspensionsavgiften, som belastar anslag A1 *Bidrag till arbetslöshetsersättning* har höjts med 0,7 miljarder kronor. En annan orsak kan vara att de som i störst utsträckning lämnar arbetslöshet är arbetslösa med låg eller ingen ersättning. Därtill är beräkningsmetoderna nya och förbättrade. De beräknade utgifterna för utgiftsområdet har reviderats ned i förhållande till beräkningen i 1999 års ekonomiska vårproposition med 81 miljoner kronor. De beräknade utgifterna för utgiftsområdet har reviderats ned med 1 344 miljoner kronor för år 2000, med 1 810 miljoner kronor för år 2001 och med 1 296 miljoner kronor för år 2002.

Från anslaget Bidrag till lönegarantiersättning betalas utgifter för lönegarantiersättning.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 30 573 miljoner kronor.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
47 668	47 971	48 796	46 130	46 251	46 642

Utgiftsområdet omfattar arbetsmarknadspolitiska åtgärder, Arbetsmarknadsverket, Arbetsmarknadsstyrelsen och ytterligare ett antal myndigheters förvaltning samt forskning och utveckling på arbetsmarknads- och arbetslivsområdet. Området omfattar även merkostnadsersättning till Samhall AB:s verksamhet, vissa utgifter för jämställdhetspolitiska frågor samt statliga arbetsgivarfrågor. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudget till 48,0 miljarder kronor, varav ca 34,4 miljarder kronor till arbetsmarknad, 5,4 miljarder kronor till arbetslivsfrågor, 0,03 miljarder kronor till jämställdhetsfrågor och 8,1 miljarder kronor till statliga arbetsgivarfrågor.

Målen för arbetsmarknadspolitiken är att öka flexibiliteten på arbetsmarknaden, bryta de obalanser som finns på olika delarbetsmarknader liksom könsuppdelningen på arbetsmarknaden, hjälpa personer med särskilda behov och förebygga permanent utslagning från arbetslivet. Målet för arbetslivspolitiken är en god och utvecklande arbetsmiljö, jämställdhet mellan kvinnor och män samt ett arbetsliv som präglas av integrering och mångfald.

Inom utgiftsområdet prioriteras under år 2000 även fortsättningsvis dels åtgärder för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt och på så sätt bidra till en ökad sysselsättning, dels åtgärder för att förbättra effektiviteten och träffsäkerheten i stödformer som riktas till arbetshandikappade kvinnor och män. Som ett led i arbetet med att förenkla det arbetsmarknadspolitiska regelverket presenterar regeringen en ny struktur. Regeringen avser att återkomma med ett utförligt förslag till riksdagen under våren år 2000.

I syfte att motverka flaskhalsar på arbetsmarknaden och förstärka arbetsförmedlingarnas arbete med företagskontakter disponerar Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) 850 miljoner kronor för tillfälliga personalförstärkningarna vid arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut under 1999. I takt med den förbättrade situationen på arbetsmarknaden bör dessa medel reduce-

ras. För år 2000 föreslår regeringen att AMS disponerar 700 miljoner kr.

I förhållande till vad som angavs 1999 års ekonomiska vårproposition har ramen för utgiftsområdet för år 2000 reviderats upp med 657 miljoner kronor, vilket i huvudsak förklaras av ändrade beräkningar av statliga ålderspensioner samt en ökning av anslaget A 4 *Europeiska socialfonden m.m.*

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 46 130 miljoner kronor.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
21 919	22 355	19 820	20 981	24 533	24 833

Utgiftsområdet omfattar utgifter för studiehjälp till gymnasie studerande i form av studiebidrag, inackorderingstillägg m.m. och studiemedel samt olika former av vuxenstudiestöd. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudgeten till 22,4 miljarder kronor, varav studiemedel 10 miljarder kronor, särskilt utbildningsbidrag 7 miljarder kronor och särskilt vuxenstudiestöd (svux och svuxa) 2 miljarder kronor.

Studiestödet är en viktig del av utbildningspolitiken och skall bidra till att de övergripande målen för området uppnås. Studiestödet skall verka rekryterande och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildningar samt ha en utjämnande verkan mellan individer och grupper inom befolkningen och därmed bidra till ökad social rättvisa.

Prioriterat under budgetperioden 2000 - 2002 är en höjning av studiehjälpen med 100 kronor per månad från år 2000 och ytterligare 100 kronor från år 2001.

I förhållande till den tidigare beräknade ramen för år 2000 föreslås en minskning med 1 155 miljoner kronor, beroende på en förändrad avräkningsprincip för skatter på studiestöd. Utgiftsramen påverkas också av att utgifterna för statliga ålderspensionsavgifterna ökar med 294 miljoner kronor, samt en förväntat något lägre efterfrågan på vuxenstudiestöd

Regeringen kommer senare under hösten att lämna förslag om ett reformerat sammanhållet

studiestödssystem som avses träda i kraft under år 2001.

Budgetförslaget för år 2000 utgår vidare från den pågående utbildningssatsningen inom vuxenutbildningen och den utbyggnad av högskolan som regeringen presenterade i den ekonomiska vårpropositionen (se utgiftsområde 16). Detta innebär att volymen successivt ökar vad gäller studiemedel.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 20 981 miljoner kronor.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
27 737	29 130	30 086	32 573	36 628	38 956

Utgiftsområdet omfattar skola och barnomsorg, vuxenutbildning, kvalificerad yrkesutbildning, högskoleutbildning och forskning samt centrala myndigheter inom Utbildningsdepartementets ansvarsområde. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudgeten till 29,1 miljarder kronor, varav 6,8 miljarder kronor avser barnomsorg, skola och vuxenutbildning, 19,5 miljarder kronor avser utbildning och forskning vid universitet och högskolor samt 2,2 miljarder kronor avser forskning.

I beräkningen av ramen för utgiftsområdet har ekonomiskt utrymme avsatts för att fr.o.m. 2001 stegvis genomföra en allmän förskola och en maxtaxa inom förskoleverksamhet och skolbarnomsorg.

Antalet platser i kunskapslyftet ligger i stort kvar på samma nivå som år 1999 fram till och med första halvåret 2002. Detta innebär att den tidigare planerade utbyggnaden inte kommer till stånd. Under andra halvåret 2002 fortsätter kunskapslyftet på en lägre nivå. Regeringen avser att under år 2000 återkomma till riksdagen, efter det att underlag inhämtats från den parlamentariska kunskapslyftskommittén, beträffande perioden efter år 2002.

Genom att den tidigare planerade utbyggnaden av kunskapslyftet inte genomförs kan besparingen om 1,1 miljarder kronor inom Utbildningsdepartementets område tas ut fr.o.m. år 2000, delvis inom utgiftsområde 15 Studiestöd,

delvis inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Regeringen aviserade i 1999 års ekonomiska vårproposition att utbyggnaden av grundutbildningen vid universitet och högskolor skulle fortsätta efter år 2000. Medel beräknades för 10 000 nya högskoleplatser fr.o.m. den 1 juli 2001 samt ytterligare 10 000 platser fr.o.m. den 1 juli 2002. Regeringen lämnar i denna proposition förslag till fördelning av nya platser inom den ekonomiska ram som angavs i den ekonomiska vårpropositionen. Den huvudsakliga delen av platserna läggs på de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena. Vidare föreslås viss del av platserna läggas på medicinsk- och vårdutbildning samt humanistisk och samhällsvetenskaplig utbildning. Särskilt uppmärksammas behovet av utbildning inom IT-området och gränsöverskridande utbildningar mellan de nämnda områdena.

Satsningen på forskning och forskarutbildning fortsätter för att bidra till en hög kunskaps- och kompetensnivå i samhället. I 1999 års ekonomiska vårproposition aviserades stärkta resurser till anslagen för grundforskning och forskarutbildning om totalt 779 miljoner kronor för perioden 2000-2002. Regeringen lämnar i denna proposition förslag till fördelning av en mindre del av dessa medel, främst till de nya universiteten i Karlstad, Växjö och Örebro. Hur resterande del av tillskotten skall disponeras kommer att redovisas i den forskningspolitiska propositionen som regeringen avser lämna till riksdagen under år 2000.

Ramen för utgiftsområdet för år 2000 har ökat främst med anledning av den tekniska justeringen avseende ändrad finansieringsprincip för de statliga avtalsförsäkringarna (1 590 miljoner kronor) samt med anledningen av satsningen på skolor i storstadsområden (45 miljoner kronor).

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 32 573 miljoner kronor.

Utgiftsområde 17

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
7 342	7 453	7 576	7 570	7 672	7 858

Utgiftsområdet omfattar kultur och medier, stöd till folkbildning, ungdomsfrågor samt folkrörelse

och idrottsfrågor. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudgeten till 7,5 miljarder kronor, varav 4,3 miljarder kronor hänför sig till kulturområdet.

De viktigaste målen på området är att värna yttrandefrihet, delaktighet i kulturlivet, främja kulturell mångfald och förnyelse, bevara och bruka kulturarvet, främja bildningssträvanden, främja ungdomars levnadsvillkor och delaktighet samt uppmuntra medborgarnas engagemang i olika typer av folkrörelser och föreningar.

Inom utgiftsområdet prioriteras under år 2000 bl.a. fortsatta insatser för att litteraturen och läsandet skall stärkas, att konstnärernas villkor skall förbättras samt insatser för kulturarvets demokratiska funktioner och industrisamhällets kulturarv. Värdefull svensk filmproduktion skall upprätthållas och utvecklas och en bred spridning och visning av svensk film skall främjas. Arbetet inom arkitektur, formgivning och design är fortsatt prioriterat. Kulturen som utvecklingsfaktor och mediefrågorna lyfts fram. Mål och inriktning för dels en nationell ungdomspolitik, dels en nationell idrottspolitik har lagts fram och kommer prioriteras i det fortsatta arbetet.

Folkbildningen tillförs 10 miljoner kronor engångsvis år 2000.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 7 570 miljoner kronor.

Utgiftsområde 18

Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
22 371	20 503	18 296	15 592	12 282	11 718

Utgiftsområdet omfattar plan-, bygg- och bostadsväsendet, geotekniska frågor, länsstyrelserna, lantmäteriverksamhet samt stöd till ekologisk omställning och utveckling. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudgeten till 20,5 miljarder kronor.

Målet för utgiftsområdet är att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom ekologiskt hållbara ramar samt under jämlika och värdiga levnadsförhållanden. Vidare skall ekologisk hållbarhet vara grunden

för planering och byggande. Stöd till kommunerna för investeringsprogram skall bidra till omställningen till ett hållbart samhälle.

Prioriterat inom området är arbetet med att stödja utvecklingen mot ekologisk hållbarhet. Vidare skall fortsatta insatser göras för ett miljö- och hälsoriktigt byggande och boende. Arbetet med olika insatser för att sänka boendekostnaderna och för att undanröja hindren för ett ökat bostadsbyggande skall fortsätta. Lantmäteriverket skall fortsätta arbetet med att säkerställa ekonomisk balans och en rationell fastighetsbildning.

Utgifterna för räntebidrag fortsätter att minska de närmaste åren om den nuvarande räntenvån består. På längre sikt kommer utgifterna dock att öka i takt med att nya bidragsärenden tillkommer.

Förlusterna inom kreditgarantisystemet för bostäder bedöms ha kulminerat och väntas i framtiden bli lägre än vad som beräknats i 1999 års ekonomiska vårproposition under förutsättningen att det prognostiserade ränteläget består. Bedömningen grundas på en ny prognosmodell som under året arbetats fram av Bostadskreditnämnden.

Införandet av det av riksdagen beslutade bidraget till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet senareläggs med ett år till år 2001. Senareläggningen skall ses i kombination med föreslagen utsträckning av lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet med ett år.

Det statliga räntestödet för reparation och underhåll (RBF-stöd) betalas inte ut år 2000.

Ytterligare kommuner har under våren 1999 fått statsbidrag inom ramen för regeringens satsningar på lokala investeringsprogram. De insatser som ges stöd bedöms medföra påtagliga effekter på miljön och dessutom leda till nya arbetstillfällen, framför allt i bygg- och anläggningssektorn. Enligt uppskattningar från kommunerna skapas brutto totalt ca 11 500 årsarbeten åren 1998–2001 genom de beslut som hittills fattats.

Tidsperioden för de lokala investeringsprogrammen har utsträckts genom att medlen för perioden 1999–2001 förskjutits med sammanlagt 1,2 miljarder kronor till år 2002. Därmed beräknas ca 40 kommuner per år få stöd för lokala investeringsprogram.

Byggnaderna och förvaltningen av byggnader skall utvecklas för ökad resurseffektivitet och kretsloppslösningar. Byggforskningen har därför

fått en förstärkning med 50 miljoner kronor per år under treårsperioden genom en motsvarande neddragning på anslaget lokala investeringsprogram. Från byggforskningen tas 13 miljoner från och med år 2000 eftersom ansvaret för verksamheten vid Institutionen för byggd miljö förs över till Högskolan i Gävle.

Regeringen föreslår att fler ges möjlighet att få stöd till åtgärder mot fukt och mögel. Detta sker genom att lånesjälvriskan tas bort.

Minskningen av ramen för år 2000 med knappt 0,7 miljarder kronor jämfört med den ekonomiska vårpropositionen, förklaras främst av en minskning av anslaget för Bostadskreditnämndens garantiverksamhet.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 15 592 miljoner kronor.

Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
3 437	2 743	3 976	3 310	3 837	3 094

Utgiftsområdet omfattar bl.a. olika former av regionalpolitiska företagsstöd och medel som länsstyrelserna och självstyrelseorganen samt Närings- och teknikutvecklingsverket förfogar över för regional projektverksamhet samt en del av medfinansieringen av EG:s strukturfondsprogram. Vidare ingår även medel för utbetalningar från EG:s regionalfond samt medel för Glesbygdsverket och Statens institut för regionalforskning. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudgeten till 2 743 miljoner kronor, varav 950 miljoner kronor på anslaget för Allmänna regionalpolitiska åtgärder och 782 miljoner kronor för utbetalning från EG:s regionalfond, perioden 1995–1999.

Målet för regionalpolitiken är att den skall skapa förutsättningar för uthållig ekonomisk tillväxt, rättvisa och valfrihet så att likvärdiga levnadsvillkor skapas för medborgarna i hela riket. Målet för utgiftsområdet är att verksamheten främst skall underlätta för näringslivet i regionalpolitiskt prioriterade områden att utvecklas så att det bidrar till att uppfylla målet för regionalpolitiken. Utgiftsområdet benämns ofta den "lilla" regionalpolitiken.

Den "stora" regionalpolitiken omfattar åtgärder med regionalpolitisk betydelse inom andra politikområden. Denna politik är sammantaget av avgörande betydelse för den regionala utvecklingen.

Inom utgiftsområdet prioriteras under år 2000 även fortsättningsvis arbetet med att öka samordningen av och effektiviteten i åtgärderna för utjämning och tillväxt i de regionalpolitiskt utsatta regionerna samt att förstärka de regionalpolitiska åtgärderna inom den "stora" regionalpolitiken. Dessutom kommer avslutningen av nuvarande strukturfondsperiod att prioriteras för att Sverige bl.a. skall tillgodogöra sig återflödet från EG:s strukturfonder fullt ut. Vidare kommer vikt att läggas vid framtagandet och starten av de nya strukturfondsprogrammen samt att införa en organisation som fungerar effektivt vid programperiodens början, som omfattar perioden 2000-2006. Genomförandet av tillväxtavtalen inom den regionala näringspolitiken innebär att tillgängliga tillväxtfrämjande resurser bl.a. inom regionalpolitiken och i EG:s strukturfondsprogram, samordnas för att därigenom ge en större effekt på tillväxt och sysselsättning. Vidare skall den parlamentariska kommitté som tillsatts av regeringen lämna förslag senast den 31 augusti år 2000 om den framtida inriktningen och utformningen av den svenska regionalpolitiken.

I 1999 års ekonomiska vårproposition bedömde regeringen att medelsramen för år 2000 skulle uppgå till 2 675 miljoner kronor. Regeringen bedömer nu att medelsramen skall uppgå till 3 310 miljoner kronor, huvudsakligen beroende på att ett nytt anslag som redovisar utbetalningarna från Europeiska regionala utvecklingsfonden avseende programperioden 2000-2006 föreslås upprättas.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 3 310 miljoner kronor.

Utgiftsområde 20

Allmän miljö- och naturvård

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
1 372	1 577	1 759	1 721	1 830	2 020

Utgiftsområdet omfattar frågor rörande biologisk mångfald och naturvård, sanering och åter-

ställning av förorenade områden, vatten- och luftvård, avfallsfrågor, bilavgasfrågor, miljöskydd, miljö- och kretslopps forskning, kemikaliekontroll, strålskydd och säkerhetsfrågor kopplade till kärnkraften samt internationellt miljösamarbete. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudget till 1,6 miljarder kronor, varav 1,4 miljarder kronor till miljövård och 0,2 miljarder till strålskydd och kärnsäkerhet.

Målen för utgiftsområdet är att skydda människors hälsa, bevara den biologiska mångfalden, främja en långsiktigt god hushållning med naturresurser samt att skydda natur- och kulturlandskap.

Till grund för det fortsatta miljöarbetet ligger miljöbalken som trädde i kraft den 1 januari 1999. En viktig utgångspunkt är också den nya strukturen för miljöarbetet med de 15 nationella miljö kvalitetsmålen, som riksdagen antog våren 1999 (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99:MJU6, rskr. 1998/99:183). För att uppnå miljö kvalitetsmålen avser regeringen återkomma till riksdagen med förslag till nya delmål och åtgärdsstrategier samt samhällsekonomiska konsekvensanalyser under hösten år 2000.

Inom utgiftsområdet prioriterar regeringen under år 2000 bevarandet av biologisk mångfald genom kraftigt ökat skydd av värdefulla naturområden, främst skogsområden, miljöforskning, sanering och återställande av förorenade områden samt arbetet med miljöfrågor inom EU.

I enlighet med vad som angavs i 1999 års ekonomiska vårproposition föreslår regeringen att skyddet av värdefulla naturområden ytterligare förstärks. Detta omfattar bevarandet av den biologiska mångfalden genom att medel för ytterligare markinköp anslås, samt upprätthållande av en tillräcklig nivå på verksamheten med kalkning av försurade sjöar och vattendrag. I förhållande till den ekonomiska vårpropositionens förslag föreslås att resurserna för kalkning förstärks med ytterligare 20 miljoner kronor, i avvaktan på remissbehandling av Naturvårdsverkets nationella plan för kalkning av sjöar och vattendrag. Vidare föreslås anslagen för sanering och återställning av förorenade mark- och vattenområden öka.

Regeringen föreslår också i enlighet med vad som angavs i den ekonomiska vårpropositionen att en förstärkning för utgiftsområdet görs avseende miljöforskning och då framför allt för miljöeffektforskning och miljötoxikologisk forskning. Denna forskning bidrar bl.a. med underlag för miljö kvalitetsnormer som kan införas med

stöd av miljöbalken. Vidare föreslås engångsvis för år 2000 ett nytt anslag för Investeringsbidrag för främjande av omställning i ekologisk hållbar riktning.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 1 721 miljoner kronor.

Utgiftsområde 21 Energi

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
867	1 681	1 246	1 446	1 921	1 738

Utgiftsområdet omfattar insatser för omställning och utveckling av energisystemet samt insatser för att främja utvecklingen av effektiva energimarknader. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudget till 1,7 miljarder kronor, varav 0,1 miljarder kronor till omställning och utveckling av energisystemet.

De viktigaste målen inom utgiftsområdet är att på kort och lång sikt trygga tillgången till el och annan energi på konkurrenskraftiga villkor för att främja en god ekonomisk och social utveckling i Sverige, att skapa villkor för en effektiv energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt att underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle.

Inom utgiftsområdet prioriteras under år 2000 den fortsatta satsningen på det energipolitiska programmet som har beslutats av riksdagen (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12, rskr. 1996/97:272). Satsningen uppgår till totalt 9 miljarder kronor och löper fram t.o.m. år 2004. Merparten av åtgärderna avser insatser för att genom forskning, utveckling och demonstration kraftigt sänka kostnaderna för ny och effektivare teknik. Målet är att under de närmaste tio till femton åren öka el- och värmeproduktionen från förnybara energikällor och utveckla kommersiellt lönsam teknik och energieffektivisering. En första utvärdering av det energipolitiska programmet har skett och de huvudsakliga slutsatserna redovisas i bilagan för utgiftsområde 21.

Enligt riktlinjerna för energipolitiken skulle en reaktor i Barsebäcksverket ställas av före den 1 juli 1998. Regeringsrätten beslöt den 14 maj 1998 att inhibera regeringens beslut om avställning av

den första reaktorn i avvaktan på ett rättsligt avgörande. Den 16 juni 1999 meddelade regeringsrätten att regeringens beslut skall stå fast. Rätten att driva kärnkraftsreaktorn Barsebäck 1 skall emellertid inte upphöra förrän vid utgången av november 1999. Den andra reaktorn i Barsebäck skall ställas av före den 1 juli 2001. Ett villkor för stängningen av den andra reaktorn i Barsebäck är dock att bortfallet av elproduktion kan kompenseras genom tillförsel av ny elproduktion och minskad användning av el. Det energipolitiska programmet innehåller därför åtgärder för att under en femårsperiod stimulera användningen av förnybara energislag samt en effektivare energianvändning.

Leveranskoncessionssystemet för el upphör den 1 november 1999. Som en följd av detta avsätts 250 miljoner kronor för år 2000 för att under en övergångsperiod täcka kostnaderna för stöd till leverantörerna av småskalig elproduktion. Regeringen avser att presentera en långsiktig lösning för de småskaliga leverantörerna under år 2000.

I förhållande till det beräknade beloppet för år 2000 i 1999 års ekonomiska vårproposition ökar därmed ramen med 250 miljoner kronor.

Det har gjorts en omfördelning i tiden av anslagsbelopp. Sammanlagt 420 miljoner kronor har förts bort som indragning under åren 1999 och 2000, medan utgiftsområdets anslagsvolym för vart och ett av åren 2001 och 2002 utökas med 210 miljoner kronor.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 1 446 miljoner kronor.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
27 348	25 501	25 580	25 532	25 168	25 534

Utgiftsområdet omfattar väghållning och banhållning, vägtrafik och järnvägstrafik, sjöfart, luftfart, postbefordran, telekommunikationer och övergripande informationsteknikfrågor. I utgiftsområdet ingår även sektorsforskning och miljöfrågor. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudget till 25,5 miljarder kronor, varav 22,9 miljarder kronor till väg och järnväg.

Målet för transportpolitiken skall vara att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Målet består av delmålen: ett tillgängligt transportsystem, en hög transportkvalitet, en säker trafik, en god miljö och en positiv regional utveckling.

Ett annat mål är att enskilda och myndigheter i hela landets olika delar skall ha tillgång till effektiva telekommunikationer samt att det skall finnas en posttjänst av god kvalitet i hela landet så att alla kan ta emot brev och paket.

Regeringen konstaterar att trafiksäkerhetsmålet till år 2000 om högst 400 dödade personer i trafiken inte torde uppnås. Inom utgiftsområdet prioriteras under år 2000 det fortsatta arbetet med att förbättra trafiksäkerheten. Som en följd av svårigheterna att uppnå trafiksäkerhetsmålet kommer ca 400 miljoner kronor per år under åren 1999-2003 omfördelas från Vägverkets administration och sektorsuppgifter till fysiska trafiksäkerhetsåtgärder. Regeringen har under våren 1999 presenterat ett program med 11 punkter för ökad trafiksäkerhet. Prioriterat är även åtgärder för att upprätthålla standarden på vägnätet och att inhämta delar av eftersläpat underhåll. Även åtgärder som bidrar till ett ekologiskt hållbart transportsystem och ett trafiksystem anpassat till de funktionshindrades behov prioriteras.

Infrastrukturens betydelse för tillväxt understryks tydligt i de utkast till tillväxtavtal som lämnats till regeringen under våren. Det är därför regeringens uppfattning att det är väsentligt att kunna genomföra de fastställda 10-åriga infrastrukturplanerna, dock med viss tidsförskjutning.

Regeringen anser att staten har en roll vad gäller informationsteknik när det gäller tillgänglighet, regelverk, förutsättningen för god konkurrens samt utbildning och kompetens. Regeringen avser att fortlöpande ta initiativ inom området och även att återkomma i den IT-proposition som planeras till början av år 2000.

Den 1 juli 1999 började Rikstrafiken sin verksamhet. Den nya myndigheten skall bl.a. verka för utveckling och samordning av den interregionala kollektiva persontrafiken. Rikstrafiken skall också svara för statens upphandling av interregional kollektivtrafik som är transportpolitiskt motiverad som inte upprätthålls i trafik huvudmännens regi och där det saknas förutsättningar för kommersiell drift.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 25 532 miljoner kronor.

Utgiftsområde 23

Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
11 836	11 974	12 229	9 726	13 969	14 121

Utgiftsområdet omfattar jordbruk och trädgårdsnäring, fiske, rennäring, djurskydd och djurhälsovård, livsmedelskontroll, viss utbildning och forskning samt skogsnäring. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudget till 12 miljarder kronor, varav ca 60 procent av beloppet finansieras av EG-budgeten. Merparten av EG-stödet avser obligatoriska åtgärder såsom arealersättning, djurbidrag, intervention och exportbidrag vilka helt finansieras av EG-budgeten. Därtill kommer delfinansierade stöd och ersättningar som förutsätter nationell medfinansiering. Till dessa hör miljöersättningar, stöd till mindre gynnade områden och strukturstöd.

Utgiftsområdet domineras av EG:s gemensamma jordbrukspolitik vars mål formuleras i EG-fördraget.

De viktigaste målen för utgiftsområdet är en reformerad gemensam jordbrukspolitik och fiskeripolitik, en hållbar livsmedelproduktion för ökad miljöanpassning, sysselsättning, regional balans och uthållig tillväxt, en produktion av säkra livsmedel av hög kvalitet och en förstärkning av konsumentperspektivet, ett gott djurskydd och ett gott hälsotillstånd bland djur i människans tjänst samt ett värnande av jordbrukets natur- och kulturmiljövärden och en minimering av jordbrukets negativa miljöpåverkan.

Inom utgiftsområdet prioriteras under år 2000 konkurrenskraftig miljö- och djurskyddsanpassad livsmedelsproduktion till nytta för konsumenterna, reformering av den gemensamma jordbrukspolitikerna med fortsatt marknadsanpassning och implementering av det nya landsbygdsprogrammet, förberedelse inför reformeringen av den gemensamma fiskeripolitikerna och implementering av det nya strukturprogrammet på fiskets område samt säkra livsmedel och andra åtgärder för att stärka konsumentperspektivet inom livsmedelsområdet. Vidare prioriteras en förbättrad djurtillsyn och gott hälsotillstånd bland djur i människans tjänst samt forskning och utveckling, bl.a. inom området växtgenetiska resurser.

Utgiftsområdesramen för år 2000 minskar jämfört med den beräkning som gjordes i 1999 års ekonomiska vårproposition. Minskningen föranleds framför allt av att utbetalningen av arealersättningarna fr.o.m. år 2000 förskjuts från november till januari året efter.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 9 726 miljoner kronor.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
				2001	2002
1998	1999	1999	2000	2001	2002
2 777	2 898	3 313	2 983	3 019	2 934

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna näringspolitik, teknologisk infrastruktur, konkurrensfrågor, teknisk forskning, och utveckling, utrikeshandel, export och investeringsfrämjande, konsumentfrågor och övriga åtaganden. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudgeten till 2,9 miljarder kronor, varav 0,8 miljarder kronor till näringspolitik, 0,2 miljarder kronor till teknologisk infrastruktur, 0,1 miljarder kronor till konkurrensfrågor, 0,7 miljarder kronor till teknisk forskning och utveckling, 0,6 miljarder kronor till rymdverksamhet, 0,4 miljarder kronor till utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande samt 0,1 miljarder kronor till konsumentfrågor.

Några av de viktigaste målen inom utgiftsområdet är att förbättra förutsättningarna för företagande och entreprenörskap och att stärka drivkrafterna för ökad tillväxt och sysselsättning, att bidra till ökad kunskap och kompetens i näringslivet för att stimulera tillväxt och förnyelse, att verka för väl fungerande marknader och effektiv konkurrens och att konsumenterna skall ha en stark ställning på marknaden samt sådana konsumtions- och produktionsmönster som bidrar till en långsiktig hållbar utveckling.

Ökad tillväxt förutsätter både att Sverige får fler företag och att de företag som redan finns kan växa. Framförallt små och medelstora företag är centrala för en ökad tillväxt och sysselsättning. Ett tillväxtfrämjande skattesystem är också avgörande för att gynna företagande och expansion.

Regelförenklingsarbetet har under året intensifierats genom bl.a. inrättandet av SimpLex-

gruppen i regeringskansliet. Företagens uppgiftsörda till myndigheter skall minskas och myndigheters information och service skall förbättras. En översyn av de statliga insatserna för fler och växande företag har inletts, varav en effektivare kapitalförsörjning för små- och medelstora företag är en viktig del. Ett uppdrag har getts till Konkurrensverket och Statskontoret för att analysera hur konkurrensförhållandena utvecklats under 1990-talet både i den privata och den offentliga sektorn att ta fram förslag som stärker konkurrensen och konsumenternas ställning. Inom utgiftsområdet prioriteras under år 2000 insatser avseende små- och medelstora företag. Behovet av att undanröja hinder och genomföra förenklningar för dessa företag är centralt.

Inom utgiftsområdet avsätts resurser för att säkerställa och utveckla tillgången på teknik- och kunskapsöverföring från bl. a. högskolorna till små- och medelstora företag. Vidare fortsätter det tidigare aviserade programmet för småföretagsutveckling (prop. 1995/96:222) genom att 180 miljoner kronor uppförs på ett särskilt anslag år 2000.

Regeringen har också avsatt medel för att främja särskilt de små och medelstora företagens handel. Vidare avser regeringen att göra särskilda exportsatsningar på IT, teknikutveckling och miljöområdet och att förstärka svenska företags position i Östersjöregionen och att förbättra förutsättningarna för svenska företags deltagande i utvecklingen av regionens näringsliv. Regeringen har också avsatt exportfrämjande medel för att främja miljöexport.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 2 983 miljoner kronor.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
				2001	2002
1998	1999	1999	2000	2001	2002
96 784	103 525	102 533	97 667	101 872	101 792

Utgiftsområdet omfattar merparten av statens bidrag till kommuner och landsting. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudgeten till 103,5 miljarder kronor, varav 78,7 miljarder kronor till generellt statsbidrag, 21,3 miljarder kronor till statligt utjämningsbidrag, 2,6 miljarder

kronor till ett tillfälligt bidrag till kommuners och landstings skatteinkomster år 1997 och ca 1 miljard kronor till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting.

Målet för utgiftsområdet är att så långt som möjligt skapa goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommunerna och landstingen att uppnå de nationella målen inom olika verksamheter. De höjda statsbidragen syftar till att underlätta för kommuner och landsting att klara det lagstadgade kravet om ekonomisk balans år 2000 och samtidigt ge utrymme för fortsatta satsningar inom de prioriterade områdena skola, vård och omsorg.

Riksdagen har beslutat om tillskott till kommuner och landsting under åren 1997 till 1999 om sammanlagt 16 miljarder kronor. Regeringen föreslår för år 2000 att statsbidraget skall öka med ytterligare 4 miljarder kronor. Samtidigt minskas det generella statsbidraget med 4,8 miljarder kronor till följd av regeringens förslag till skattereform. Denna innebär bl.a. en reducering av avdragsrätten för allmän pensionsavgift vilket ökar kommunernas och landstingens skatteintäkter med motsvarande belopp. Utgiftsområdesramen år 2000 påverkas också av regleringar till följd av regeringens förslag om förändrad fordonsskatt för bussar och förändringar i utjämningsbidraget till följd av skattereformen.

Riksdagen har beslutat att den statliga skatt på 200 kronor som utgår för skattskyldiga med förvärvsinkomster skall utgöra kommunal inkomstskatt 1999 och 2000.

För år 2001 har regeringen aviserat en höjning av bidragen till kommuner och landsting med 2,3 miljarder kronor. Beloppet är exklusive de 1,7 miljarder kronor som överförts till utgiftsområde 16. Regeringen föreslår nu att ytterligare medel tillförs den kommunala sektorn år 2001 genom att den statliga skatt på 200 kronor även detta år skall utgöra kommunal inkomstskatt samt aviserar att ytterligare 0,7 miljarder kronor engångsvis tillförs anslaget för särskilda insatser.

Genom den s.k. försvarsuppställningen kommer sammanlagt 8 miljarder kronor att tillföras vården och omsorgen under perioden 2002-2004. Regeringen gör emellertid bedömningen att det finns behov av ytterligare resurser till vård och omsorg. Mot den bakgrunden avser regeringen att föreslå att ytterligare medel - 1 miljard kronor - skall tillföras vården och omsorgen redan år 2001.

Beslutade och aviserade tillskott innebär i förhållande till 1996 års nivå således en sammanlagd

höjning av statsbidragen till kommuner och landsting med 25 miljarder kronor år 2002, oaktat den reglering som sker till följd av skattereformen. I detta belopp ingår medel som tillförts utgiftsområde 16 för att från och med år 2001 stegvis genomföra en allmän förskola och maxtaxa i barnomsorgen.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 97 667 miljoner kronor.

Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Miljoner kronor

Utfall 1998	Anslag 1999	Prognos 1999	Förslag 2000	Beräknat	
				2001	2002
113 405	84 560	92 670	81 810	77 110	62 210

Utgiftsområdet omfattar utgifter för räntorna på statsskulden, oförutsedda utgifter samt Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning. Utgiftsområdet statsskuldräntor m.m. ingår inte under utgiftstaket eftersom regeringen och riksdagen i mycket begränsad omfattning kan påverka dessa utgifter på kort sikt. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudgeten till 84,6 miljarder kronor, varav 84,5 miljarder kronor till statsskuldräntor, 0,1 miljarder kronor till Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning och 10 miljoner kronor till oförutsedda utgifter.

Målet för statsskuldförvaltningen är att skulden skall förvaltas så att kostnaden långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Förvaltningen skall ske inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer.

Ränteutgifternas storlek är beroende av ett flertal olika faktorer. Grundläggande är statsskuldens storlek, aktuella upplåningsbehov samt ränte- och valutakursutvecklingen. Dessa faktorer är avgörande för ränteutgifterna sett över en längre tidsperiod.

Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2000 uppgå till 81 810 miljoner kronor.

Utgiftsområde 27

Avgiften till Europeiska gemenskapen

Miljoner kronor

Utfall	Anslag	Prognos	Förslag	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
21 210	21 908	20 593	23 083	23 821	23 677

Utgiftsområdet avser Sveriges avgift till EU-budgeten. För år 1999 uppgår anvisade medel enligt statsbudget till 21,9 miljarder kronor. Utgifterna för 2000 beräknas enligt kommissionens budgetförslag. Avgiften kan under året förändras till följd av avvikelser mellan prognos och faktisk uppbörd av tullar och importavgifter, utfallet av EU-budgeten tidigare år, EU:s tilläggsbudgetar, valutakursutvecklingen samt andra korrigeringar av avgiften.

Sveriges mål är att verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, att bidra till att närhetsprincipen tillämpas på budgetområdet samt att verka för förbättrad uppföljning och kontroll.

Den årliga EU-budgeten fastställs inom ramen för budgetplanen för 2000-2006, det s.k. finansiella perspektivet.

Avgiften har reviderats i förhållande till de beräkningar som presenterades i 1999 års ekonomiska vårproposition. I vårpropositionen var det inte möjligt att basera beräkningarna på EU-budgetdokument för 2000, vilka nu finns tillgängliga. Denna justering ger upphov till en ny beräkning av avgiften. Dessutom beaktas EU:s tilläggsbudget 1 för 1999 vilken för närvarande behandlas av EU:s budgetmyndigheter. Härutöver har sedvanlig justering gjorts till följd av nya antaganden om den ekonomiska utvecklingen.

Ramen för utgiftsområdet föreslås för år 2000 uppgå till 23 083 miljoner kronor.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Miljoner kronor

Utfall	Beräknat	Prognos	Beräknat	Beräknat	
1998	1999	1999	2000	2001	2002
132 340	135 849	135 860	140 034	144 805	151 390

Utgifterna omfattar fr.o.m. år 1999 ålderspension i form av allmän tilläggspension (ATP) och ålderspension i form av folkpension till pensio-

närer som även uppbär ATP. För år 1999 prognostiseras utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 135,9 miljarder kronor.

Utgifterna för ATP styrs i huvudsak av antalet pensionärer, deras medelbelopp för ATP samt prisbasbeloppets storlek. Såväl det totala antalet pensionärer som basbeloppets storlek väntas den närmaste treårsperioden öka i relativt liten utsträckning. Den för närvarande mest betydelsefulla utgiftsdrivande faktorn är i stället ATP-systemets mognad, dvs. äldre pensionärer med låg eller ingen ATP ersätts successivt av nyttillkommande pensionärer med avsevärt högre ATP. De senare har i genomsnitt erhållit fler ATP-år och även erhållit högre medelpoäng genom reallöneökningar under ett flertal år. Mot bakgrund av den utvecklingen beräknas utgifterna öka för år 2000 och framöver.

I förhållande till 1999 års ekonomiska vårproposition ökar utgifterna med ca 0,6 miljarder kronor år 2000. Detta är främst en följd av ett högre basbeloppsantagande.

Ramen för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten beräknas för år 2000 uppgå till 140 miljarder kronor.

7.5 Avgiftsbelagd verksamhet

Enligt 18 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall en verksamhet där statens kostnader helt täcks med verksamhetens intäkter inte budgeteras och inte heller redovisas på anslag eller inkomstitlar. Detta innebär att avgiftsbelagd verksamhet där myndigheterna får disponera avgiftsintäkterna inte tas upp på statsbudgeten. Avseende avgiftsbelagd verksamhet innehåller statsbudgeten endast offentligrättslig verksamhet där inkomsterna betalas in på inkomstittel.

Större delen av avgiftsintäkterna i staten får myndigheterna disponera själva. År 1998 fick myndigheterna (exklusive affärsverken) disponera 87 procent av utgifterna, motsvarande knappt 45 miljarder kronor. Av de offentligrättsliga utgifterna disponerades dock endast 19 procent av utgifterna, motsvarande 1,6 miljarder kronor. Avgifter som tas ut med stöd av 4 § avgiftsförordningen (1992:191), dvs. avgifter för tidskrifter, kursmaterial, uthyrning av lokaler etc., disponeras alltid av myndigheten.

I tabell 7.5 redovisas hur de totala avgiftsintäkter som myndigheterna får disponera har ut-

vecklats under 1997 och 1998, prognosen för 1999 samt budget för 2000. I beloppen inkluderas inte de avgifter som myndigheterna får ta ut enligt 4 § avgiftsförordningen.

Tabell 7.5 Totala avgiftsintäkter som myndigheterna får disponera 1997–2000

Miljarder kronor (löpande priser)

Utfall 1997	Utfall 1998	Prognos 1999	Beräknat 2000
40,3	42,6	33,4	35,6

Prognosen för 1999 och budgeten för 2000 baseras på de uppgifter som redovisas i berörda anslagsavsnitt. Jämfört med 1998 beräknas en minskning av avgiftsintäkterna 1999 och 2000, vilken huvudsakligen är hänförelse till försvarsområdet. Siffrorna i tabell 7.5 inkluderar de interndebiteringar som görs inom staten. Elimineras dessa uppgick avgiftsintäkterna som myndigheterna får disponera till 11,7 miljarder kronor 1998. Motsvarande siffror för 1999 prognosticeras till 9 miljarder kronor och för 2000 till 10 miljarder kronor.

I tabell 7.6 görs en redovisning per utgiftsområde för åren 1999 och 2000.

Tabell 7.6 Avgiftsintäkter som myndigheterna får disponera per utgiftsområde åren 1999 och 2000

Miljoner kronor

		Prognos 1999	Beräkn. 2000
U02	Samhällsekonomi och finansförvaltning	4 030	3 926
U03	Skatteförvaltning och uppbörd	801	801
U04	Rättsväsendet	635	634
U05	Utrikesförvaltning och internationell samverkan	71	71
U06	Totalförsvaret	21 081 ¹	22 027 ¹
U07	Internationellt bistånd	4	4
U08	Invandrare och flyktingar	6	4
U09	Hälsövård, sjukvård och social omsorg	225	257
U0 10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	394	525
U0 14	Arbetsmarknad och arbetsliv	433	450
U0 16	Utbildning och universitetsforskning	350	352
U0 17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	606	619
U0 18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	892	957
U0 20	Allmän miljö- och naturvård	218	218
U0 22	Kommunikationer	1 867	2 957
U0 23	Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	1 174	1 178
U0 24	Näringsliv	626	613
Summa		33 413	35 594

¹ Merparten avser avgiftsintäkterna vid Försvarets materielverk och utgörs till en mycket stor del av interndebiteringar inom staten.

I anslagsavsnitten redovisas förutom avgiftsintäkter även budgeterade kostnader för den avgiftsbelagda verksamheten. En uppdelning görs i offentligrättslig verksamhet och uppdragsverksamhet. Även avgifter som betalas in på inkomsttitel redovisas.

7.6 Finansiering av investeringar och rörelsekapital

Regeringens förslag: Regeringen får för budgetåret 2000 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 18,7 miljarder kronor.

Regeringen får vidare för budgetåret 2000 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 14,2 miljarder kronor.

För sjunde AP-fondstyrelsens verksamhet får regeringen för budgetåret 2000 dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 22 miljoner kronor, dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 49,3 miljoner kronor.

Skälen för regeringens förslag: Enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall riksdagen årligen fastställa en total låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningar som används i statens verksamhet (20 §). Vidare skall riksdagen årligen fastställa en total kreditram i Riksgäldskontoret för att täcka behovet av rörelsekapital (21 §).

Låneramar för år 2000

I tabell 7.7 redovisas för varje utgiftsområde det beräknade sammanlagda behovet av låneramar för budgetåret 2000. Behovet avser den totala skuld som regeringen via myndigheterna högst får ha i Riksgäldskontoret under år 2000.

Tabell 7.7 Låneram för budgetåret 2000

Miljoner kronor

		Låneram 2000
U01	Rikets styrelse	538
U02	Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 452
U03	Skatteförvaltning och uppbörd	922
U04	Rättsväsendet	2 578
U05	Utrikesförvaltning och internationell samverkan	186
U06	Totalförsvaret	2 607
U07	Internationellt bistånd	62
U08	Invandrare och flyktingar	49
U09	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	152
U010	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	2 012
U014	Arbetsmarknad och arbetsliv	759
U016	Utbildning och universitetsforskning	5 566
U017	Kultur, medier, trossamfund och fritid	360
U018	Samhällsplanering, bostadsförsörjning	341
U019	Regional utjämning och utveckling	2
U020	Allmän miljö- och naturvård	45
U021	Energi	20
U022	Kommunikationer	177
U023	Jord- och skogsbruk, fiske	615
U024	Näringsliv	161
För oförutsedda behov		96
Summa		18 700

Som framgår av tabellen beräknar regeringen att det behövs en sammantagen låneram på 18,7 miljarder kronor för budgetåret 2000. För att kunna möta oförutsedda behov kommer preliminärt 96 miljoner kronor inte att fördelas till myndigheterna.

Myndigheternas totala skuld avseende lån i anläggningstillgångar uppgick till 9,7 miljarder kronor vid halvårsskiftet 1999, vilket är 1,8 miljarder kronor mer än vid samma tidpunkt ett år tidigare.

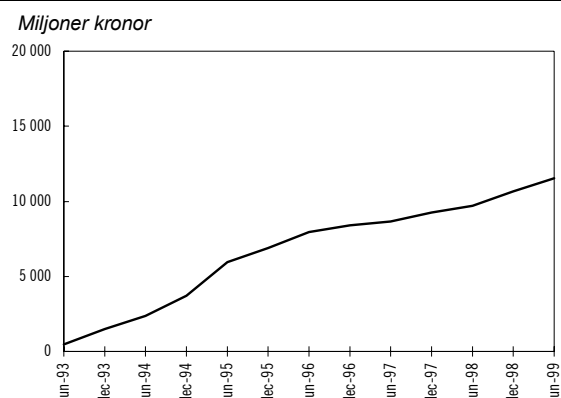
Diagram 7.1 Myndigheternas lån perioden juni 1993–juni 1999

Diagram 7.1 visar att lånevolymen ökar kraftigt mellan 1993, då systemet infördes, och 1996. Ökningen har därefter fortsatt, även om ökningstakten har avtagit något. De senaste två årens ökning beror till stor del på den nyligen inrättade Premiepensionsmyndigheten (utgiftsområde 2), investeringar till följd av det reformerade ålderspensionssystemet (utgiftsområde 10), samt den fortsatta utbyggnaden av högskolans grundutbildning och forskning (utgiftsområde 16).

Som framgår av tabell 7.8 har marginalen mellan låneramen och de av myndigheterna upptagna lånen per den 30 juni minskat under perioden 1997-1999.

Tabell 7.8 Lån och låneramar 1997–1999

Miljoner kronor

	Lån per den 30 juni	Låneram	Marginal mellan lån per den 30 juni och låneram ¹
1997	8 498	14 700	6 202 (42%)
1998	9 716	15 337	5 621 (37%)
1999	11 525	16 700	5 175 (31%)

¹ Procenttalen anger marginalen som andel av låneramen.

Uttryckt som andel av låneramen har marginalen minskat med 11 procentenheter under perioden. Anledningen till detta är att regeringens prövning av myndigheternas låneramar successivt har blivit mer grundlig, då omotiverat stora låneramar kan resultera i investeringar som visar sig betungande att betala tillbaka.

Räntekontokredit för 1999

Myndigheterna placerar överskottslikviditet och finansierar tillfälliga likviditetsunderskott i Riksgäldskontoret. Myndigheterna har för dessa ändamål ett räntekonto med kredit. Ramen för räntekontokredit varierar men ligger normalt i

intervallet 5-10 procent av respektive myndighets omslutning. Beräknat behov av kreditramar för budgetåret 2000 redovisas per utgiftsområde i tabell 7.9.

Tabell 7.9 Kreditram för budgetåret 2000

Miljoner kronor

	Kreditram 2000
U01 Rikets styrelse	385
U02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	336
U03 Skatteförvaltning och uppbörd	664
U04 Rättsväsendet	1 971
U05 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	177
U06 Totalförsvaret	4 701
U07 Internationellt bistånd	21
U08 Invandrare och flyktingar	31
U09 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	141
U010 Ekon. trygghet vid sjukdom och handikapp	551
U014 Arbetsmarknad och arbetsliv	560
U016 Utbildning och universitetsforskning	1 495
U017 Kultur, medier, trossamfund och fritid	165
U018 Samhällsplanering, bostadsförsörjning	405
U019 Regional utjämning och utveckling	3
U020 Allmän miljö- och naturvård	37
U021 Energi	6
U022 Kommunikationer	2 039
U023 Jord- och skogsbruk, fiske	305
U024 Näringsliv	170
Ej fördelat	37
Summa	14 200

Som framgår av tabellen beräknar regeringen att det behövs en räntekontokreditram på 14,2 miljarder kronor för budgetåret 2000. För att kunna möta oförutsedda behov kommer preliminärt 37 miljarder kronor inte att fördelas till myndigheterna.

Eftersom det stora flertalet myndigheter har inlåning på räntekontot var den sammanlagda ställningen vid halvårsskiftet 1999 positiv (ca 20 miljarder kronor). De 23 myndigheter som vid halvårsskiftet hade ett negativt saldo på räntekontot hade då tillsammans en skuld om 5,2 miljarder kronor. Försvarets materielverk (FMV) stod för nästan hela skulden (4,7 miljarder kronor).

Sjunde AP-fondstyrelsen

Inom ramen för det reformerade systemet för inkomstgrundad ålderspension har en sjunde fondstyrelse inom Allmänna pensionsfonden inrättats. Styrelsen skall förvalta en särskild fond, Premiesparfonden. Fonden skall förvalta premiepensionsmedel för de försäkrade som inte gör ett aktivt val av fondförvaltare. Kostnaderna för förvaltningen av Premiesparfonden skall tas ur de förvaltade medlen. Sjunde AP-fondstyrelsen kommer att få medel till verksamheten tidigast under senare delen av år 2000, när den första överföringen av medel beräknas ske till förvaltare inom premiepensionssystemet. För att täcka utgifterna fram till denna tidpunkt bör sjunde fondstyrelsen, i likhet med vad som gällt under 1998 och 1999, ges möjlighet att erhålla lån och kredit i Riksgäldskontoret (jfr. bet. 1997/98: SfU13 och bet. 1998/99:FiU01).

Övrig utlåning från Riksgäldskontoret

Enligt 23 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten kan riksdagen för en viss myndighet eller för viss anskaffning besluta att finansieringen skall ske på annat sätt än genom ovan beskrivna låneramar eller kreditramar. I tabell 7.10 presenteras en översikt av övriga låneramar i Riksgäldskontoret.

Tabell 7.10 Övriga låneramar i Riksgäldskontoret*Miljoner kronor*

	Ställning 1999 (30/6) ²	Låneram 2000
Banverket	7 735	8 410
Fortifikationsverket	2 510	3 900
Luftfartsverket ¹	887,5	6 000
Sjöfartsverket ¹	0	110
Statens fastighetsverk	4 850	7 000
Statens järnvägar ¹	800	10 700
Svenska kraftnät ¹	1 500	1 500
Vägverket	2 466,5	3 659
Omstrukturering av vissa statliga bolag	0	150
Centrala studiestödsnämnden	75 154,6	91 100
Försvarets materielverk	12 481,6	30 000
Överstyrelsen för civil beredskap	330	472
Statens räddningsverk	0	1 240
Exportkreditnämnden	0	obegränsad
R GK garantiverksamhet	0	obegränsad
BKN garantiverksamhet	0	obegränsad
Socialstyrelsen	0	445
Riksskatteverket ³	1 705,5	obegränsad
Jordbruksverket	319,2	5 500

¹Låneramarna för LFV, Sjöfartsverket, SJ och Svenska kraftnät avser ramar både i och utanför Riksgäldskontoret.

²Ställningen per den 30 juni 1999 kan i vissa fall ge en missvisande bild då variationen under året kan vara stor.

³Kommunernas mervärdesskattekonton.

Förslagen till beslut om nya eller utökade låneramar och övriga bemyndiganden återfinns inom respektive utgiftsområde.

7.7 Garantier

Under 1997 infördes en ny garantimodell för statliga garantier. Garantisystemet innebär att risken beräknas i varje garantiengagemang eller grupp av engagemang och utifrån beräkningen fastställs sedan en avgift för garantin. Avgiften skall spegla garantins finansiella risker och administrativa kostnader. Till den del garantitagaren inte betalar en avgift som helt täcker garantins risker och kostnader är det en statlig subvention. En sådan subvention skall belasta ett anslag. De avgifter, och i förekommande fall anslagsmedel, som garantiverksamheten genererar reserveras på ett konto - en garantireserv - i Riksgäldskontoret. Reserven finansierar infrianden, administration och andra kostnader som är förknippade med garantierna. Eventuella återvinningar vid infrianden tillförs garantireserven. Till reserven är en obegränsad kredit kopplad.

Som tidigare aviserats skall regeringen införa liknande principer för de garantier som utfärdades innan den nya garantimodellen trädde i kraft (prop. 1996/97:1, prop. 1997/98:1 och prop. 1998/99:1). Merparten av de äldre garantierna administreras av Riksgäldskontoret. I detta skede fokuseras därför arbetet på de garantier som administreras av Riksgäldskontoret.

Riksgäldskontoret har i uppdrag att beräkna subventionsvärden för de äldre garantierna. Subventionsvärdet för ett enskilt garantiåtagande kan sägas utgöra ett nuvärde av den möjliga framtida budgetbelastning som åtagandet kan komma att medföra. När dessa subventionsvärden har beräknats och garantins kostnad fastställts skall motsvarande värden föras upp på anslag inom respektive utgiftsområde, om inte respektive garantis avgifter kan höjas i motsvarande grad. Riksgäldskontorets arbete med att invärdera de äldre garantierna bör vara slutfört senast den 31 december 2001. Om ett infriande av en äldre garanti blir aktuellt innan dess subventionsvärde har fastställts och anslagsmedel har anvisats, skall infriandet finansieras genom anslagsmedel från det utgiftsområde till vilket den verksamhet som garantin omfattar kan hänföras. I ett sådant fall avser regeringen att återkomma till riksdagen med förslag till finansiering.

Införandet av dessa principer kan komma att medföra att en separat garantireserv behöver bildas, huvudsakligen för vissa äldre garantier som sammanhänger med Sveriges medlemskap i internationella organisationer. Till en sådan reserv

skall då befintliga garantianslag och avgifter för äldre garantier föras. Anslagsmedel skall tillföras garantireserven senast då ett permanent underskott har uppstått. Regeringen avser att ge Riksgäldskontoret i uppdrag att föreslå bedömningsgrunder för vad som skall anses vara ett permanent underskott.

I regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 1998 (skr. 1998/99:150, kap. 7) finns en redovisning av garantiverksamhetens omfattning under 1998.

7.8 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Enligt 12 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten får regeringen, för det ändamål och med högst det belopp som riksdagen bestämmer, beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter även under senare budgetår än det statsbudgeten avser.

Regeringen begär bemyndiganden i anslagsavsnitten för de anslag som berörs. Där redovisas tabeller med information om bland annat nya och infriade förpliktelser under åren 1998-2000. I tabell 7.11 görs en sammanfattning per utgiftsområde av begärda bemyndiganden för år 2000.

I kolumnen Ingående förpliktelser 2000 redovisas de åtaganden staten beräknas ha i form av beställningar av varor och tjänster, beslut om bidrag m.m. vid ingången av år 2000. I nästa kolumn anges de Nya förpliktelser av denna typ som staten förväntas ikläda sig under år 2000. Kolumnen Infriade förpliktelser 2000 visar de gjorda förpliktelser som förväntas innebära utgifter under år 2000. Kolumnen Utestående förpliktelser 2000 utgör summan av ingående och nya förpliktelser minus infriade förpliktelser. I den sista kolumnen, Begärda bemyndiganden 2000, redovisas omfattningen av de bemyndiganden som regeringen begär i denna budgetproposition. Dessa bemyndiganden avser normalt maximalt utstående förpliktelser i slutet av år 2000. Bemyndigandena innebär att riksdagen medger att regeringen får ikläda staten förpliktelser som innebär utgifter efter år 2000. Förpliktelserna innebär i många fall utgifter både år 2001 och åren därefter.

Av tabellen framgår att regeringen begär bemyndiganden om totalt 161 miljarder kronor. Utgiftsområde 14 uppvisar den största föränd-

ringen jämfört med redovisningen av bemyndiganden i budgetpropositionen för år 1999. Förklaringen är det nya bemyndigandesystem som föreslås införas under 1999 avseende arbetsmarknadspolitiska åtgärder och särskilda åtgärder för arbetshandikappade. En avvikelse finns även i år mellan beräknade utestående förpliktelser och begärda bemyndiganden på utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Denna avvikelse beror på de schabloner som används i det bilaterala

utvecklingssamarbetet. Bland annat finns ett bemyndigande att ingå åtaganden som motsvarar högst fem gånger landramen för programländer. Förklaringen till att begärda bemyndiganden inom utgiftsområde 17, 18 respektive 23 understiger beräknade utestående förpliktelser vid utgången av år 2000 är att vissa ekonomiska förpliktelser har täckning i anslagssparanden, dvs. i redan anvisade medel.

Tabell 7.11 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende år 2000

Miljoner kronor

Utgifts- område		Ingående för- pliktelser 2000	Nya förpliktelser 2000	Infriade förplik- telser 2000	Utestående förpliktelser 2000	Begärda bemyn- diganden 2000
U0 1	Rikets styrelse	0	485	0	485	485
U0 2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	0	50	0	50	50
U06	Totalförsvaret	84 380	15 125	-22 048	77 458	77 763
U07	Internationellt bistånd	14 359	11 154	-10 837	14 676	38 157
U09	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	359	307	-215	451	548
U010	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	9	3	-3	9	9
U014	Arbetsmarknad och arbetsliv	21 300	23 465	- 21 045	23 720	23 770
U015	Studiestöd	1	27	-25	3	3
U016	Utbildning och universitetsforskning	1 918	1 298	-1 201	2 014	2 049
U017	Kultur, medier och trossamfund	107	332	-343	96	71
U018	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	2 357	2 796	-1 115	4 038	2 762
U019	Regional utjämning och utveckling	1 332	4 700	-1 250	4 782	4 888
U020	Allmän miljö- och naturvård	120	76	-60	136	136
U021	Energi	1 587	3 051	-1 095	3 543	3 543
U022	Kommunikationer	407	400	-324	484	550
U023	Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	5 639	7 654	-3 707	9 586	9 282
U024	Näringsliv	2 142	981	-1 353	1 770	1 900
Summa		136 017	71 904	-64 621	143 301	165 966

7.9 Bemyndigande för ramanslag

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under budgetåret 2000 besluta att ett ramanslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om

1. ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas, samt
2. överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Enligt 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten får regeringen med riksdagens bemyndigande besluta att ett ramanslag får överskridas, om detta är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget skall kunna uppfyllas.

För de flesta ramanslag kan oundvikliga utgiftsökningar i förhållande till anvisade medel rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten på 10 procent som föreskrivs i 6 § första stycket budgetlagen. I allmänhet sätter regeringen krediten för anslag för förvaltningsändamål till 3 procent och för de flesta övriga ramanslag till 5 procent. I fråga om ramanslag för förvaltningsändamål är det nästan aldrig aktuellt att överskrida anslaget mer än vad som ryms inom den tillåtna högsta anslagskrediten. Något särskilt bemyndigande som ger regeringen befogenhet att besluta om överskridande av ramanslag som anvisats för förvaltningsändamål behöver därför inte inhämtas. Vid behov kommer ytterligare medel att begäras på tilläggsbudget. I avvaktan på riksdagsbeslut om ytterligare medel kan likviditetsbehovet undantagsvis behöva klaras genom att regeringen tillfälligt utökar myndighetens kredit på räntekonto inom ramen för den av riksdagen beslutade samlade kreditramen.

När det däremot gäller ramanslag som anvisats för regelstyrd verksamhet, icke påverkbara EU-relaterade utgifter, infriande av garantier samt

oförutsedda utgifter kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Regeringen avser i sådana fall att i första hand återkomma till riksdagen med förslag om anslag på tilläggsbudget. Förändringarna kan dock inträffa snabbt och betalningarna kan behöva göras utan dröjsmål. Om anslag på tilläggsbudget inte hinner anvisas bör regeringen bemyndigas att besluta om överskridande när de förutsättningar som anges i 6 § andra stycket budgetlagen är uppfyllda, dvs. om det är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget skall kunna uppfyllas. Överskridandet får inte vara större än att det ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten. Bemyndigandet begärs för ett budgetår i sänder. Regeringens avsikt är att även fortsättningsvis på tilläggsbudget föreslå förändringar av berörda anslag som ersätter det medgivna överskridandet.

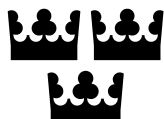
I årsredovisningen för staten 1998 (skr. 1998/99:150, sid 64) lämnades en redovisning för vilka anslag som regeringen medgivit överskridande under år 1998. Innevarande år har regeringen medgivit ett överskridande med högst 7,4 miljarder kronor på anslaget Sjukpenning och rehabilitering under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp. Vidare har regeringen medgivit ett överskridande på 407,9 miljoner kronor på det under utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar anvisade anslaget Mottagande av asylsökande. På tilläggsbudget (avsnitt 5.3) föreslås förändringar av dessa anslag.

En fullständig redovisning av hur bemyndigandet har utnyttjats under innevarande år kommer att lämnas i årsredovisningen för staten 1999.

I anslutning till utgiftsområde 21 Energi samt utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. återkommer regeringen med förslag om bemyndiganden rörande överskridanden av vissa anslag.

8

Skattefrågor

8 Skattefrågor

8.1 Inledning

Regeringen redovisar här ett antal förslag på skatte- och socialavgiftsområdet med effekter för budgetåret 2000 och de därpå följande åren.

För beskattningen av förvärvsinkomster föreslås ett första steg i en reform med bl.a. kompensation för uttaget av allmän pensionsavgift.

På företagsskatteområdet föreslås bl.a. utvidgade reserveringsmöjligheter för företagen.

För socialavgifterna lämnas förslag om förändrad struktur bl.a. med anledning av överenskommelser på pensionsområdet. Vidare redovisas vissa förslag om fastighetsskatten för år 2000.

En grön skatteväxling sker genom att vissa energiskatter höjs. Jordbrukets energibeskattnings föreslås reduceras till industrins nivå. Vidare lämnas förslag på fordonsskatteområdet. De ökade skatteintäkterna används för reducerad skatt i samband med kompetensutveckling.

I ett avslutande avsnitt redovisas de finansiella effekterna av de skatteförslag som lämnas i denna proposition och dessutom av de förslag i andra propositioner som lämnas i anslutning till budgetpropositionen.

Ärendet och dess beredning

Lagförslag har upprättats i enlighet med förteckningen i kapitel 3 Lagförslag. Samtliga lagförslag har under hand beretts med Riksskatteverket.

Under våren 1999 har inom Finansdepartementet utarbetats en promemoria Vissa skattefrågor med anledning av att aktiebolag skall kunna förvärva egna aktier, m.m. I den promemorian behandlades även frågan om kupongskatt vid näringsbetingat innehav. Promemorian har remissbehandlats. Promemorian och en sammanställ-

ning av remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr Fi 1999/2419).

Inom Finansdepartementet har även utarbetats en promemoria med förslag om hur en höjning av basvärdena avseende hyreshus (bostadsdelen) vid 2000 års fastighetstaxering inte skall slå igenom på fastighetsskatteuttaget vid 2001 års taxering. Promemorian har remissbehandlats. Promemorian och en sammanställning av remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr Fi 1999/2400).

Vad gäller höjningen av fordonsskatten för tunga bussar har det bakomliggande förslaget från Trafikbeskattningsutredningen, Bilen, miljö och säkerheten (SOU 1999:62) remissbehandlats och under hand även beretts med Vägverket. Remissinstansernas yttranden finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr Fi 1999/2011).

Lagrådet

Förslaget till lag om skattereduktion på förvärvsinkomster vid 2001 års taxering motsvarar i princip den lag som reglerar samma åtgärd vid 2000 års taxering. Den lagen granskades av Lagrådet hösten 1998 (SFS 1998:1476). Även förslaget till lag om beräkning av viss inkomstkatt på förvärvsinkomster vid 2002 års taxering är i princip likalydande med den under hösten 1998 lagrådsgranskade lagen i samma ämne (SFS 1998:1477). Det finns därför inte skäl att höra Lagrådet över de nu framlagda förslagen. Förslaget till lag om underlag för fastighetsskatt i vissa fall vid 2001 års taxering är dock av sådan karaktär att Lagrådets yttrande normalt borde inhämtas. En lagrådsgranskning i denna del skulle emellertid innebära att ett förslag inte skulle kunna lämnas i sådan tid att det är möjligt att

åstadkomma en avslutad riksdagsbehandling under hösten. Det är av synnerlig vikt att den åsyftade lindringen av fastighetsskatten kan börja tillämpas snarast möjligt. Med hänsyn till att Lagrådets hörande skulle fördröja lagstiftningsfrågans behandling har något yttrande inte inhämtats. Övriga förslag är av så enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande saknar betydelse.

8.2 Beskattning av förvärsinkomster

8.2.1 Allmän inriktning av en reform

Regeringens bedömning: Med början inkomståret 2000 inleds en reform av förvärsinkomstbeskattningen som innebär att löntagare och övriga personer med pensionsgrundande inkomst kompenseras för effekterna av den allmänna pensionsavgiften på genomsnittsskatter och marginalskatter. Fullt utbyggd innebär reformen en skattereduktion för den allmänna pensionsavgift som skall betalas för beskattningsåret. Skattereduktionen kombineras med en slopad avdragsrätt för den allmänna pensionsavgiften vid beräkningen av underlaget för kommunal och statlig inkomstskatt.

Samtidigt påbörjas en förändring som minskar antalet skattskyldiga som betalar statlig inkomstskatt på förvärsinkomster med inriktning på att andelen skall sjunka till 15 procent av de skattskyldiga med förvärsinkomster.

I vilken takt en reform av detta slag kan genomföras blir beroende av den löpande bedömning som görs av de offentliga finanserna och det konjunkturpolitiska läget och också på en avvägning i förhållande till de behov som finns att säkerställa en tillfredsställande kvalitet i de offentliga åtagandena, särskilt för vården, skolan och omsorgen.

1990 års skattereform innebar en genomgripande förändring av beskattningen av förvärsinkomster. Skattesatserna sänktes och skattebasen breddades. Det gav ett reducerat skatteuttag som till betydande del finansierades genom bl.a. höjda indirekta skatter. För alla inkomsttagare sänktes såväl det genomsnittliga skatteuttaget som marginalskatterna. Den statliga inkomstskatten på förvärsinkomster – som i reformen sattes till 20 procent – sänktes kraftigt vilket innebar att den

absoluta majoriteten av personer med förvärsinkomster enbart kom att betala kommunal inkomstskatt.

I den skatteskala som infördes genom skattereformen var avsikten att såväl grundavdrag som olika skiktgränser skulle justeras upp i takt med förändringar i det allmänna prisläget. För grundavdraget liksom för de olika gränser som styr grundavdraget skedde detta genom en koppling till basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. För den skiktgräns som utgör den nedre gränsen för uttag av statlig inkomstskatt gjordes kopplingen direkt till utvecklingen av konsumentprisindex. För att förhindra att antalet personer med statlig inkomstskatt skulle öka infördes en extra uppräknings med 2 procentenheter. I praktiken innebar denna regel att först vid en ökning av reallönen före skatt med mer än 2 procent skulle antalet personer som betalade statlig skatt öka.

Sedan skattereformen har inkomstskattereglererna förändrats i olika avseenden. Grundavdraget har reducerats såväl genom att dess andel av basbeloppet sänkts från 32 procent till 24 procent som genom att indexeringen av själva basbeloppet under vissa år ej fullt ut beaktat inflationen. För uttaget av statlig inkomstskatt har på ett liknande sätt korrigeringar skett genom att uppräknings av skiktgränsen också reducerats genom en partiell och temporär avindexering. Därutöver har uttaget av statlig inkomstskatt förändrats genom att ett extra skalsteg införts i skatteskalen som en fördelningspolitisk korrigering av skattereformen (se vidare 1998 års ekonomiska vårproposition).

De förändringar som har gjorts i skatteskalen sedan skattereformen innebär att för år 2000 kommer grundavdraget, såvitt gäller dess normala nivå, att ligga på 8 700 kronor. Detta kan jämföras med de 11 900 kronor som skulle ha gällt om avdragets grundnivå i procent av basbeloppet behållits och uppräknings skett enligt de ursprungliga intentionerna. För en person med genomsnittlig kommunalskatt innebär detta ett förhöjt skatteuttag med ca 1 000 kronor om denne enbart betalar kommunalskatt och med ca 1 600 kronor om även 20 procent i statlig skatt tas ut.

Den nedre skiktgränsen för uttaget av statlig skatt beräknas för år 2000 ligga på 224 600 kronor vilket kan jämföras med de 247 000 kronor som skulle ha gällt vid full uppräknings enligt ursprungliga intentioner. Enligt skattelagstiftningen avser skiktgränsen den beskattningsbara in-

komsten. För att erhålla brytpunkten, dvs. motsvarande taxerad inkomst (ung. = lön) måste hänsyn tas till inverkan av grundavdraget och, vilket är av större betydelse, till den avdragsgilla allmänna pensionsavgiften som för år 2000 föreslås uppgå (se avsnitt 8.4) till 7 procent av den pensionsgrundande inkomsten före avdrag för avgiften. Vid oförändrade regler för år 2000 innebär det att brytpunkten detta år ligger vid ca 250 800²⁹ kronor. Med grundavdrag enligt skattereformen (11 900 kronor) och vid en skiktgräns på 247 000 kronor skulle brytpunkten i stället ha legat på 258 900 kronor.

I detta sammanhang kan noteras betydelsen av de sedan skattereformen införda allmänna egenavgifterna (numera den allmänna pensionsavgiften). Genom att dessa är avdragsgilla vid beräkningen av bl.a. statlig inkomstskatt har de successivt införda avgifterna bidragit till att hålla uppe brytpunkten för statlig skatt. I frånvaro av egenavgifter och vid ett grundavdrag på 8 700 kronor och en skiktgräns på 224 600 kronor skulle brytpunkten i stället ha legat på 233 300 kronor, dvs. 17 500 kronor lägre än vad som gäller nästa år i frånvaro av åtgärder.

Allmänna egenavgifter introducerades som en del av den krisuppgörelse som gjordes hösten 1992, då en allmän sjukförsäkringsavgift om 0,95 procent infördes fr.o.m. år 1993. År 1994 kompletterades denna med en allmän arbetslöshetsförsäkringsavgift på 1,0 procent. 1995 höjdes, omvandlades och lades den senare avgiften samman med den tidigare sjukförsäkringsavgiften till en total sjukförsäkringsavgift på 2,95 procent. Samma år infördes en allmän pensionsavgift på 1,0 procent vilket gav ett totalt egenavgiftsuttag detta år på 3,95 procent. Som en del av det ekonomiska saneringsprogrammet beslutade riksdagen att sjukförsäkringsavgiften skulle höjas med 3 procentenheter under åren 1996-1998 vilket skulle ge en sjukförsäkringsavgift år 1998 på 5,95 procent. Inför detta år omvandlades emellertid sjukförsäkringsavgiften till allmän pensionsavgift vilket gav en total egenavgift till pensionssystemet detta år på 6,95 procent. I avsnitt 8.4 föreslås efter en uppgörelse mellan de partier som står bakom pensionsuppgörelsen att denna avgift höjs till 7 procent inför nästa år.

Även om den allmänna pensionsavgiften till betydande del ger sociala förmåner genom pensioner i framtiden uppfattas den ändå av många som en skatt och bidrar till att höja den "synliga"

marginalskatten och genomsnittsskatten. Effekterna mildras dock av att avgiften är avdragsgill vid beräkningen av underlagen för kommunal och statlig inkomstskatt. Nettobelastningen av pensionsavgiften vid några olika inkomstnivåer framgår av *tabell 8.1*.

Tabell 8.1 Den allmänna pensionsavgiften, brutto och netto med hänsyn till avdragsgillhet mot inkomstskatt vid olika inkomstnivåer år 2000.

Kronor per år och i procent av inkomst.

Inkomst	Avgift brutto Kr/år	Avgift netto Kr/år	Avgift netto procent av inkomst
30 000	2 100	1 439	4,8
60 000	4 200	2 878	4,8
90 000	6 300	4 317	4,8
120 000	8 400	5 766	4,8
150 000	10 500	7 195	4,8
180 000	12 600	8 634	4,8
210 000	14 700	10 072	4,8
240 000	16 800	11 511	4,8
270 000	18 900	9 170	3,4
300 000	21 000	10 189	3,4
330 000	21 000	10 189	3,1
360 000	21 000	10 189	2,8
390 000	21 000	10 189	2,6
420 000	21 000	9 139	2,2

Av tabellen framgår att nettobelastningen i kronor ökar med inkomsten upp till brytpunkten för uttag av statlig skatt. När inkomsten närmar sig brytpunkten sjunker nettobelastningen i kronor som en följd av att avgiften i tilltagande grad blir avdragsgill mot den statliga skatten. Därefter stiger återigen nettobelastningen i kronor upp till taket för uttag av pensionsavgift (301 000 kronor). Därefter ligger nettobelastningen i kronor konstant upp till brytpunkten för uttag av förhöjd statlig skatt (398 500 kronor) för att där sjunka något p.g.a. den högre avdragseffekten.

Ser man till effekterna av pensionsavgiften på det genomsnittliga skatteuttaget kan noteras att denna har en viss regressiv effekt då belastningen sjunker vid brytpunkterna och vid taket för avgiften. Men det framgår också att den allmänna pensionsavgiften bidrar till att höja marginalskatten upp till taket för uttag av avgiften och att den marginalskattehöjande effekten är störst – 4,8 procentenheter – för de som enbart betalar kommunal inkomstskatt. För de med statlig

²⁹ Brytpunkten erhålls som $(224\,600 + 8\,700)/(1-0,07)$.

skatt höjer avgiften marginals-katten med 3,4 procentenheter (för de med statlig skatt på 20 procent) respektive 3,1 procentenheter (för de med statlig skatt på 25 procent).

Regeringen anser det angeläget – såväl av fördelningspolitiska skäl som för att stödja arbetslinjen genom att gynna arbetsutbud, arbetsmarknadsdeltagande och utbildning – att på sikt eliminera de effekter den allmänna pensionsavgiften har på såväl genomsnittsskatter som marginals-katter. För regeringen framstår pensionsavgiften som den mest besvärade avvikelsen i förhållande till de skatteregler som infördes genom skattereformen och följaktligen den som det är mest angeläget att korrigera. Regeringen återkommer senare till andra angelägna förändringar.

Åtgärder som syftar till att korrigera för den allmänna pensionsavgiften kommer av naturliga skäl att begränsas till de som betalar den. Detta omfattar personer med löneinkomster, inkomst av aktiv näringsverksamhet och olika slag av inkomstberoende transfereringar som sjukpenning, föräldrapenning och arbetslöshetsersättning. Däremot omfattas inte pensionärerna om de inte har pensionsgrundande inkomster.

Frågan är då på vilket sätt en kompensation för pensionsavgiften skall ske. I den allmänna debatten har ofta tanken på ett förvärsavdrag förts fram.

Ett förvärsavdrag skulle i princip innebära att man knöt ett särskilt avdrag till samma bas som gäller för uttag av pensionsavgiften, nämligen den pensionsgrundande inkomsten (före uttag av pensionsavgift, den s.k. brutto-PGI). Vid konstruktionen av ett avgiftskompenserande förvärsavdrag ställs man inför ett antal frågor. Som framgår av tabell 8.1 beror pensionsavgiftens nettobelastning på inkomstnivån dels, genom att en stigande inkomst (under avgiftstaket) leder till en högre nettobelastning, dels genom att nettobelastningen beror av huruvida personen betalar statlig inkomstskatt eller ej. Särskilt det senare förhållandet innebär att ett perfekt kompenserande avdrag skulle få ett förhållandevis komplicerat utseende.

Det skulle i princip vara nödvändigt att enbart medge avdrag vid beräkningen av underlaget för kommunal inkomstskatt. Ett avdrag mot såväl kommunal som statlig inkomstskatt skulle – utan korrigeringar i övrigt – ge en större skattelättnad för personer med statlig skatt, dvs. personer för vilka nettobelastningen av pensionsavgiften är lägre.

Men även om avdraget enbart skulle göras mot kommunalskatt blir det komplicerat vilket beror på att det skattemässiga värdet av pensionsavgiftsavgdraget varierar kring de olika brytpunkterna i skatteskalen. Ett perfekt kompenserande avdrag skulle behöva delas in i inte mindre än sex olika intervall där olika procentsatser skulle behöva tillämpas för inkomsten i varje enskilt intervall. Det första skiktet skulle sträcka sig upp till den inkomstnivå där avdraget för avgiften börjar påverka den statliga skatten. För år 2000 ligger denna gräns vid 233 300 kronor – summan av nedre skiktgräns på 224 600 kronor och grundavdraget på 8 700 kronor. Därefter skulle avdraget behöva trappas av för inkomster upp till den nedre brytpunkten, 250 800 kronor. Efter detta skulle avdraget i ett tredje skikt återigen öka upp till avgiftstaket, 301 000 kronor, varefter avdraget i ett fjärde skikt skall vara konstant i kronor. I ett femte skikt, för inkomster mellan 377 400 kronor – summan av den övre skiktgränsen på 368 700 kronor och grundavdraget på 8 700 kronor – och den övre brytpunkten, 398 500 kronor, skall avdraget trappas ned (jfr. situationen under nedre brytpunkten). Därefter skall i det sjätte skiktet, för inkomster över 398 500 kronor, avdraget återigen vara konstant.

Att införa ett avdrag av det slaget är av naturliga skäl inte lämpligt. I princip är det möjligt att åstadkomma vissa förenklingar och minska antalet skikt genom att exempelvis justera skiktgränserna för att undvika avtrappade bidrag kring brytpunkterna. Men även efter sådana justeringar kvarstår betydande problem. Ett har att göra med att det inte råder full överensstämmelse mellan den pensionsgrundande inkomsten och den taxerade inkomsten. Ett betydligt större problem har att göra med att avdragets värde kommer att variera beroende på vilken kommun individen bor i. Ett enhetligt avdrag – uttryckt som olika procenttal av den pensionsgrundande inkomsten i olika skikt – kommer att få ett större skattemässigt värde för personer i högskattekommuner än för personer i lågskattekommuner. En sådan effekt blir felaktig med tanke på att pensionsavgiftens nettobelastning är lägre – vid en och samma inkomst – för personer i högskattekommuner. Problemet kan mildras genom att man i stället för ett inkomstberoende förvärsavdrag använder en inkomstberoende skattereduktion. Men även vid en sådan konstruktion kvarstår behovet av att arbeta med olika intervall för skattereduktionen.

Av ovanstående skäl framstår inte ett förvärsavdrag som en framkomlig väg om man önskar att kompensera för den allmänna pensionsavgiften på ett träffsäkert sätt. Till detta kommer att ett förvärsavdrag skulle vara ett helt nytt inslag i inkomstskattesystemet som skulle lagras över det existerande regelverket som redan är förhållandevis komplicerat, bl.a. genom förekomsten av ett variabelt grundavdrag i vissa inkomstintervall.

En betydligt enklare metod är att utgå från att det är pensionsavgiftens nettobelastning för varje enskild individ som skall kompenseras. Antag att avgiften uppgår till 100 och att kommunalskatten ligger på 30 procent. Detta innebär att nettobelastningen uppgår till 70. Denna nettobelastning kan elimineras genom två samtidiga åtgärder. Den första innebär att avdragsrätten för avgiften vid beräkning av underlaget för inkomstskatt tas bort vilket isolerat betraktat innebär en skatteskärpning på 30. Men denna åtgärd kombineras med en skattereduktion motsvarande hela avgiften på 100. Därmed har nettobelastningen på 70 eliminerats.

Detta slag av compensation fungerar tillfredsställande även för personer som betalar statlig skatt – i vilket fall nettobelastningen på 50 (eller 45) elimineras genom den slopade avdragsrätten (-50 eller -45 för den enskilde) och skattereduktionen på 100. Metoden fungerar även tillfredsställande för personer som bor i kommuner med olika kommunalskatt. Vid en kommunalskatt på 34 procent är nettobelastningen 66 som elimineras genom slopad avdragsrätt (-34) och skattereduktion på 100 medan vid en kommunalskatt på 27 procent nettobelastningen är 73 som elimineras genom slopad avdragsrätt (-27) och skattereduktion på 100.

Metoden innebär att den allmänna pensionsavgiftens effekter på såväl det genomsnittliga skatte- och avgiftsuttaget som på individens marginalskatt elimineras. Detta sker utan att uttaget av allmän pensionsavgift påverkas i något avseende. Avgiften tas liksom tidigare ut på ett oförändrat underlag upp till ett visst avgiftstak och avgiftsintäkterna tillförs pensionssystemet i ograverad omfattning. Det som händer är att den enskilde krediteras ett belopp motsvarande beskattningsårets pensionsavgift i form av en skattereduktion som minskar hans eller hennes övriga skatter.

Den finansiella belastningen av skattereduktionen faller i sin helhet på statsbudgeten. För statens del uppkommer dock en motverkande

effekt genom att intäkterna av den statliga skatten på förvärsinkomster ökar (se dock nedan). Den slopade avdragsrätten innebär också att de kommunala skatteintäkterna ökar. Regeringens utgångspunkt är att detta skall regleras.

Eftersom metoden inte påverkar uttaget av allmän pensionsavgift och intjänad pensionsrätt är den väl förenlig med pensionsuppbyggnaden.

Mot den slopade avdragsrätten kan möjligen invändas att denna bryter en grundläggande symmetriprincip i skattesystemet genom att de avgifter som är avdragsgilla grundar pensioner som vid utbetalning är skattepliktiga. Så är fallet i fråga om privat pensionsförsäringssparande där avdragsrätt föreligger inom vissa ramar medan utfallande pensionsbelopp beskattas. En annan symmetri finns mellan den avdragsgilla pensionsavgiften och motsvarande arbetsgivaravgift, ålderspensionsavgiften, som också är – låt vara indirekt genom effekter på lönerna – avdragsgill mot inkomstskatten. Denna invändning skulle vara relevant om den slopade avdragsrätten utgjorde en isolerad åtgärd. Nu kombineras den emellertid med en skattereduktion som tillsammans med den slopade avdragsrätten resulterar i samma situation som skulle ha gällt i frånvaro av avgiftsuttag överhuvudtaget.

En annan invändning som kan komma att riktas mot metoden är att den innebär en slags öronmärkning av en viss del av det samlade skatte- och avgiftsuttaget och att, som en konsekvens därav, det vore mer naturligt att föra samman uttaget av allmän pensionsavgift och det allmänna skatteuttaget. Vid en sådan lösning skulle det emellertid vara nödvändigt att bibehålla ett dubbelt inkomstskattesystem med hänsyn till det framtida pensionssystemet – och kravet att en viss del av avgiften till detta skall baseras på inkomster av visst slag upp till ett visst tak. Det ena systemet skulle motsvara dagens gällande inkomstskattesystem och det andra innebära att en viss del av skatten tas ut på vissa inkomster upp till viss nivå. En sådan ordning skulle knappast vara enklare och inte heller på något bättre sätt uppfylla de krav på transparens som bör gälla för ett skatte- och avgiftssystem.

Metoden innebär att underlaget för den statliga inkomstskatten ökar genom den slopade avdragsrätten och därmed att antalet personer som betalar statlig inkomstskatt ökar. Utan åtgärder i övrigt skulle detta – vid ett hypotetiskt fullt genomförande år 2000 – innebära att den nedre brytpunkten skulle sjunka från 250 800 kronor till 233 300 kronor. Enligt regeringens bedöm-

ning är denna effekt inte acceptabel. För att eliminera denna effekt krävs att den nedre skiktgränsen höjs med ett belopp motsvarande avgiftsuttaget vid en inkomst på 250 800 kronor som uppgår till 17 500 kronor. För att hålla antalet personer med statlig skatt konstant krävs alltså en höjning av den nedre skiktgränsen från 224 600 kronor till 242 100 kronor. Tillsammans med grundavdraget ger detta en oförändrad nedre brytpunkt på 250 800 kronor.

Den slojade avdragsrätten får i princip samma effekt för den övre brytpunkten. För att inte antalet personer som betalar den högre statliga skatten skall öka år 2000 krävs – återigen vid ett hypotetiskt fullt genomförande detta år – att den övre skiktgränsen höjs med ett belopp motsvarande den maximala pensionsavgiften, dvs. med 21 100 kronor eller från 368 700 kronor till 389 800 kronor. Tillsammans med grundavdraget på 8 700 kronor skulle detta ge en oförändrad övre brytpunkt på 398 500 kronor.

De just skisserade skiktgränsjusteringarna kan ses som en med kompensationen för pensionsavgiften sammanhängande del. Såvitt gäller den nedre skiktgränsen finns anledning till ytterligare överväganden. I anslutning till arbetet med 1990 års skattereform uttalades önskemål om att andelen skattskyldiga med förvärvsinkomster som skulle betala statlig inkomstskatt skulle ligga på en viss nivå. I anslutning till de analyser som gjordes av Kommittén för utvärdering av skattereformen (KUSK, SOU 1995:104) beräknades denna andel till 15 procent. En detaljerad redovisning av utvecklingen av denna andel, liksom för andra grupper av skattskyldiga, har lämnats i regeringens utvärdering av skattereformen (prop. 1997/98:1, bilaga 1, underbilagan).

För närvarande kan för år 2000 andelen skattskyldiga till statlig inkomstskatt beräknas till ca 19 procent eller till ca 1,3 miljoner skattskyldiga. I förhållande till en andel på 15 procent är det överskjutande antalet statsskattebetalare ca 300 000 personer.³⁰ Regeringen anser det angeläget att minska andelen skattskyldiga som betalar statlig inkomstskatt. Framför allt handlar det om att ge goda skattemässiga villkor för vidareutbildning och karriärutveckling. En höjning av den nedre skiktgränsen bidrar i kombination med den föreslagna kompensationen för den

allmänna pensionsavgiften till en förhållandevis likformig reduktion av det genomsnittliga skatteuttaget för stora delar av löntagarna. Detta är betydelsefullt för utbildningsval då den s.k. utbildningspremien är kopplad till inkomsten efter (genomsnitts-)skatt efter genomgången utbildning i förhållande till inkomsten efter skatt före utbildning.

Uttryckt i de ekonomiska förhållandena för år 2000 skulle en minskning av andelen skattskyldiga med statlig inkomst till 15 procent motivera en höjning av skiktgränsen från den nivå som följer av den slojade avdragsrätten för egenavgifter, 242 100 kronor, till 260 200 kronor. Tillsammans med grundavdraget skulle detta ge en nedre brytpunkt på 268 900 kronor, dvs. personer med upp till 22 400 kronor i månadslön skulle enbart betala kommunal inkomstskatt.

De två åtgärder som här kortfattat beskrivits – en kompensation för pensionsavgiften enligt den föreslagna metoden och en höjning av den nedre brytpunkten – är för regeringen de mest angelägna korrigeringsåtgärderna av den framtida inkomstskatten. Den tredje avvikelserna i förhållande till skattereforens skatteskala – den lägre nivån för det allmänna grundavdraget – har också bidragit till ett ökat skatteuttag. En uppjustering av grundavdragets nivå skall inte uteslutas men framstår i förhållande till de två övriga åtgärderna som mindre angelägen.

En inkomstskattereform av det slag som skisserats ovan skulle innebära betydande skattesänkningar. Beräkningar för förhållandena år 2000 visar på en total offentlig-finansiell kostnad på ca 46 miljarder kronor. Regeringen lämnar i nästa avsnitt förslag om ett första steg i den skisserade inkomstskattereformen.

³⁰ Det bör noteras att varje bedömning av andelar och antalet personer med statsskatt för framtida år – även om det handlar om nästa år – är förknippad med viss osäkerhet beroende på osäkerhet om inkomstfördelningens utveckling.

8.2.2 Inkomstskatten för år 2000

Regeringens förslag: För år 2000 ges en skattereduktion motsvarande 25 procent av den allmänna pensionsavgiften för beskattningsåret. Vid beräkningen av underlaget för kommunal och statlig inkomstskatt medges avdrag med 75 procent av den allmänna pensionsavgiften. Vid uttaget av statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster skall den nedre skiktgränsen sättas till 232 600 kronor och den övre skiktgränsen till 374 000 kronor. Den tillfälliga skattereduktion som gällt för 1999 förlängs till att gälla även för år 2000. Avsikten är att en förlängning skall ske även för åren därefter. En alternativ metod för att åstadkomma ett likvärdigt resultat kan dock komma att övervägas.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 8.2.1 har regeringen redovisat de allmänna riktlinjerna för en reformering av inkomstskatten för de närmaste åren. Ett huvudinslag vid denna reformering utgörs av en kompensation för den allmänna pensionsavgiften i form av en skattereduktion kombinerad med en slopad avdragsrätt för avgiften vid beräkningen av underlaget för kommunal och statlig inkomstskatt. Ett annat centralt inslag är en uppjustering av den nedre skiktgränsen vid beräkningen av statlig inkomstskatt så att på sikt enbart 15 procent av de skattskyldiga med förvärvsinkomster skall betala statlig inkomstskatt.

Som framgår av avsnitt 8.2.1 medför en reform med ovanstående utformning en betydande offentlig-finansiell kostnad. Kostnaden uppgår till ca 46 miljarder kronor (i de ekonomiska förhållandena för år 2000). Genomförandet bör därför ske under ett antal år efter en löpande bedömning av det ekonomiska läget och efter sammanvägning av olika angelägna resursanspråk.

För år 2000 bedömer regeringen att det är möjligt att som ett första steg genomföra en fjärdedel av reformen vilket innebär en skattesänkning med ca 11,8 miljarder kronor. De olika inslagen innebär följande.

Såvitt gäller kompensationen för allmän pensionsavgift utformas den – i enlighet med vad som beskrivits i avsnitt 8.2.1 – som en kombination av två åtgärder. För det första får skattskyldiga som betalar allmän pensionsavgift en skattereduktion motsvarande 25 procent av avgiften.

Samtidigt begränsas avdragsrätten för allmän pensionsavgift till 75 procent av avgiften. Innebörden av dessa regler kan illustreras med ett exempel:

Antag att pensionsavgiften uppgår till 100. Vid en kommunalskatt på 30 procent uppgår nettobelastningen för individen till 70. De föreslagna reglerna innebär att skattereduktion medges med 25. Samtidigt uppkommer ett ökat uttag av kommunalskatt genom att avdrag inte medges för 25 av avgiften. Det senare leder till en skattehöjning på 7,5. Individens inkomst efter allmän pensionsavgift, skatter och skattereduktion kommer därmed att öka med 17,5 (25-7,5) vilket utgör en fjärdedel av den totala nettobelastningen på 70. En person som utöver kommunalskatt på 30 procent även betalar statlig inkomstskatt på 20 procent – och för vilken den totala nettobelastningen uppgår till 50 – får en ökning av inkomsten efter allmän pensionsavgift, skatter och skattereduktion på 12,5 (25-12,5), dvs. även i detta fall sker en kompensation med en fjärdedel av nettobelastningen.

Den begränsade avdragsrätten för allmän pensionsavgift innebär att brytpunkten för uttag av statlig inkomstskatt sjunker. Därmed kommer antalet personer som betalar statlig inkomstskatt att öka. Vid gällande regler för år 2000 ligger brytpunkten vid 250 800 kronor. Vid denna inkomst uppgår den allmänna pensionsavgiften till 17 500 kronor. Genom att avdrag vägras för en fjärdedel av denna avgift, dvs. för 4 375 kronor, krävs en uppjustering av den nedre skiktgränsen med samma belopp, dvs. med 4 375 kronor från 224 600 kronor till (efter viss avrundning) 229 000 kronor. Denna uppjustering av skiktgränsen beräknas minska inkomsterna från den statliga inkomstskatten med ca 1,3 miljarder kronor.

Ovanstående uppjustering av skiktgränsen kan ses som en med kompensationen för allmän pensionsavgift sammanhängande del. För att minska andelen personer som betalar statlig inkomstskatt utifrån målsättningen att den på sikt skall sjunka till 15 procent krävs en ytterligare uppjustering av den nedre skiktgränsen. Om justeringen baseras på en fjärdedel av den beräknade totalkostnaden för den fulla uppjusteringen av skiktgränsen erhålls som resultat att den nya nedre skiktgränsen skall ligga på 232 600 kronor vilket ger en brytpunkt på 254 600 kronor. Denna ytterligare uppjustering beräknas medföra att antalet personer med statlig inkomstskatt kommer att sjunka med ca 75 000 i förhållande till

vad som följer av gällande regler. Kostnaden för denna uppjustering beräknas uppgå till ca 0,9 miljarder kronor.

Den begränsade avdragsrätten för allmän pensionsavgift medför också att antalet personer som – på marginalen – betalar statlig inkomstskatt med 25 procent kommer att öka. För att hålla antalet personer som betalar denna skatt konstant krävs alltså en liknande uppjustering som den som föreslås för den nedre skiktgränsen. Vid den aktuella inkomstnivån utgår allmän pensionsavgift med 21 100 kronor (se avsnitt 8.4). Följaktligen krävs en uppjustering av övre skiktgränsen med 5 275 kronor vilket efter viss avrundning ger en ny övre skiktgräns på 374 000 kronor. Kostnaden för denna åtgärd beräknas till 0,08 miljarder kronor.

För år 1999 gäller en särskild skattereduktion som utgår till personer med pensionsgrundande inkomst. Reduktionsbeloppet uppgår till 1 320 kronor för inkomster upp till 135 000 kronor och trappas därefter av med 1,2 procent för överskjutande inkomst, vilket innebär att reduktionen upphör vid en inkomst på 245 000 kronor.

Denna reduktion infördes i avvaktan på en större inkomstskattereform. För att ge ett tillfredsställande fördelningspolitiskt utfall av de samlade regeländringar som föreslås för år 2000 behålls reduktionen med oförändrad utformning även för inkomståret 2000. Avsikten är att en förlängning skall ske även för åren därefter. Ett belopp motsvarande skattereduktionen för år 2000 har därför avsatts i inkomstberäkningarna för åren 2001 och 2002. En alternativ metod för att åstadkomma ett likvärdigt resultat kan dock komma att övervägas.

Effekterna för löntagare i olika inkomstkikt av de olika regeländringarna framgår av *tabell 8.2*. Redovisningen görs både med och utan beaktande av förlängningen av den tillfälliga skattereduktionen.

Uppgifterna i tabellerna baseras på beräkningar för faktiska individgrupper efter framskrivning av inkomster hämtade från taxeringsutfallet för inkomståret 1997 till år 2000. Löntagarna (=individer utan folkpensionskod) har grupperats i 20 000-kronors intervall upp till en taxerad inkomst på 440 000 kronor. För individer utöver denna gräns blir effekterna i kronor ungefär desamma som de för individer i det högsta redovisade skiktet – de föreslagna åtgärderna innebär ju att skattesänkningen i kronor blir densamma över vissa inkomstgränser.

Avdrag för allmän pensionsavgift tillgodoförs skattskyldiga genom att den taxerade förvärvsinkomsten minskas med på beskattningsåret belöpande avgift enligt 50 § kommunalskattelagen (1928:370). Förslaget innebär alltså att detta avdrag begränsas till 75 procent av avgiften. Avdraget föreslås avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

Skattereduktion för allmän pensionsavgift kan regleras antingen i en särskild lag eller i skattebetalningslagen (1997:483). Skattereduktion för sjöinkomst och underskott av kapital medges enligt den lagen. Den föreslagna reformen med kompensation för allmän pensionsavgift genom en skattereduktion bör ses som ett permanent inslag i beskattningssystemet. Reglerna om skattereduktion för den allmänna pensionsavgiften bör därför tas in i skattebetalningslagen och inte i en särskild lag. Skattereduktionen beräknas till 25 procent av den allmänna pensionsavgift som belöper sig på beskattningsåret. För att avdraget för allmän pensionsavgift vid beskattning tillsammans med skattereduktionen skall motsvara den avgift som skall betalas föreslås att skattereduktionen avrundas nedåt till helt hundratal kronor. Skattereduktionen för allmän pensionsavgift får göras mot kommunal och statlig inkomstskatt samt statlig fastighetsskatt.

Förslaget om höjda skiktgränser medför ändringar i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt.

Tabell 8.2 Skatteförändringar för löntagare i olika inkomstintervall år 2000 enligt föreslagna regler med eller utan beaktande av förlängd tillfällig skattereduktion.*Kronor per månad och i procent av taxerad inkomst.*

Inkomst 1000-tal kronor	Taxerad inkomst (genomsnitt)	Antal personer i skiktet	Utan skattereduktion		Med skattereduktion	
			Skillnad i skatt i kronor per månad	Skillnad i skatt i procent av inkomst	Skillnad i skatt i kronor per månad	Skillnad i skatt i procent av inkomst
20 - 40	29 145	204 000	30	1,22	137	5,64
40 - 60	49 586	140 000	50	1,20	158	3,82
60 - 80	69 863	130 000	70	1,20	177	3,04
80 - 100	90 338	139 000	90	1,20	197	2,62
100 - 120	110 324	168 000	110	1,20	218	2,37
120 - 140	130 551	233 000	130	1,19	236	2,17
140 - 160	150 245	334 000	147	1,17	247	1,97
160 - 180	170 153	358 000	167	1,18	249	1,76
180 - 200	190 248	440 000	187	1,18	251	1,59
200 - 220	209 856	454 000	208	1,19	254	1,45
220 - 240	229 636	397 000	227	1,19	256	1,34
240 - 260	249 525	326 000	267	1,29	278	1,34
260 - 280	269 545	249 000	326	1,45	327	1,46
280 - 300	289 475	172 000	338	1,40	340	1,41
300 - 320	309 219	122 000	345	1,34	346	1,34
320 - 340	329 555	87 000	346	1,26	347	1,26
340 - 360	349 541	70 000	346	1,19	347	1,19
360 - 380	369 412	54 000	346	1,12	347	1,13
380 - 400	389 612	44 000	345	1,06	347	1,07
400 - 420	409 552	36 000	346	1,01	347	1,02
420 - 440	429 451	29 000	347	0,97	349	0,97

Källa: SCB och Finansdepartementet, 1997 års storurval framskrivet till år 2000.

8.2.3 Det fasta beloppet vid beskattningen av förvärvsinkomster

Regeringens förslag: Den statliga skatt om 200 kronor som utgår på förvärvsinkomster för fysiska personer och som vid 2000 och 2001 års taxeringar utgör en kommunal inkomstskatt skall även vid 2002 års taxering utgöra en kommunal inkomstskatt.

Skälen för regeringens förslag: Statlig inkomstskatt för fysiska personer utgår dels med en fast skatt om 200 kronor, dels med 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns samt med 25 procent av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger en övre skiktgräns. Vid 2000 års taxering skall den fasta skatten om 200 kronor utgöra en kommunal skatt enligt lagen (1998:1477) om beräkning av viss inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 2000 års taxering, m.m. Av den sammanlagda inkomstskatten skall 66,5 procent utgöra skatt till kommuner och 33,5 procent skatt till landsting. Överföringen av skatten motiverades med att kommunerna och landstingen under senare tid hade fått kostnader som ledde till att utrymme för vård, skola, och omsorg minskat.

I den ekonomiska vårpropositionen 1999 konstaterade regeringen att den kommunala sektorn fortfarande var i behov av en ekonomisk förstärkning. Regeringen föreslog därför att det fasta beloppet om 200 kronor även vid 2001 års taxering skulle utgöra en kommunal inkomstskatt. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (SFS 1999:648). Även för år 2001 kan konstateras att kommunerna har ett visst behov av medelförstärkning. Regeringen föreslår därför att den fasta skatten om 200 kronor också vid 2002 års taxering skall utgöra en kommunal inkomstskatt.

8.3 Företagsskattefrågor

8.3.1 Beskattning av bolagsinkomster

Skattesatsen för aktiebolag och andra juridiska personer är 28 procent. Med hänsyn till de reserveringsmöjligheter som skattesystemet tillåter, främst avsättning till periodiseringsfond och överavskrivningar på inventarier m.m., är den effektiva skatten lägre. Internationellt sett har Sverige efter 1990 års skattereform en konkurrenskraftig bolagsskatt. Sverige har tillsammans med Finland och Norge, vilka också har 28 procent i bolagsskatt, den lägsta nominella skattesatsen inom OECD-området. I fråga om effektiv skatt ligger Sverige också relativt väl till men in- tar inte någon tätposition.

Likväl hävdas det ofta i den allmänna debatten att villkoren för företagande i Sverige är oförmånliga. Det som då stått i förgrunden är att Sverige tillämpar ett så kallat klassiskt system för beskattning av bolagsvinster där vinsten först beskattas en gång med bolagsskatt i företagsledet och sedan en andra gång som kapitalinkomst på ägarnivå när vinsten delas ut eller ägaren avyttrar aktierna. Denna s.k. dubbelbeskattning har under det senaste året ofta angetts som en orsak till utflyttningen av svenska företag och har dessutom i övrigt ansetts medföra negativa effekter för näringslivet.

Vid en diskussion kring effekterna av nuvarande system för beskattning av bolagsinkomster – och av en förändring av detta – finns i den allmänna debatten en oklarhet kring vilken samhällsekonomisk fråga diskussionen rör. Det är nödvändigt att skilja mellan möjliga effekter på realinvesteringar i Sverige, på det svenska sparandet, särskilt hushållssparandet, och på företagens lokalisering av sina huvudkontor.

Anledningen till att det är nödvändigt att hålla isär olika frågeställningar är att det för en liten öppen ekonomi som den svenska med i tilltagande grad internationaliserade kapitalmarknader finns en skillnad mellan verkningarna av, å ena sidan beskattningen av fysiska personers kapitalinkomster, å andra sidan beskattningen av juridiska personers inkomster. Beskattningen av fysiska personers kapitalinkomster – liksom för övrigt förmögenhetsskatten – påverkar i första hand sparandet i ekonomin medan bolagsbeskattningen påverkar realinvesteringarna.

Frågan om s.k. enkelbeskattning och dess inverkan på företagsinvesteringarna utreddes ingående av 1992 års företagsskatteutredning. I sitt

betänkande En lättnad i dubbelbeskattningen av mindre företags inkomster (SOU 1996:119) avvisade utredningen ett generellt slopande av dubbelbeskattningen som ett medel att förbättra villkoren för företagande. Anledningen är att avkastningskravet på investeringar är internationellt bestämt. En lindrad ägarbeskattning leder visserligen till att aktiekurserna initialt stiger men kursstegringen blir inte bestående. Internationella placerare som inte beskattas i Sverige och därför inte får del av skattelättnaden – liksom i Sverige skattebefriade institutioner – kommer p.g.a. de höjda aktiekurserna att finna det oförmånligt att placera i svenska aktier och kommer att sälja svenska aktier. Detta kommer i sin tur att leda till att aktiekurserna tenderar att återgå till sin ursprungliga nivå. Slopade dubbelbeskattning är därför inte effektivt som medel att sänka företagets kostnader för kapitalanskaffning. Dessa skäl är fortfarande bärkraftiga.

Den personliga kapitalinkomstbeskattningen, bl.a. av utdelningsinkomster och reavinster på aktier, är alltså i ekonomisk mening i första hand en skatt på sparande vilket innebär att förändringar endast i begränsad omfattning skulle påverka realinvesteringar och sysselsättning.

För små och medelstora företag som för sin kapitalförsörjning, särskilt med externt riskkapital, i vissa avseenden kan anses vara mer eller mindre avskärmade från de internationella kapitalmarknaderna, är situationen delvis annorlunda. För dessa företag och dess ägare, särskilt för företagaren/entreprenören, är den personliga kapitalinkomstbeskattningen till viss del också en skatt på företagets investeringar. I skattelagstiftningen har detta förhållande beaktats genom de särskilda lättnader som sedan 1997 gäller vid beskattningen av utdelningar och reavinster på noterade aktier.

De små och medelstora företagen har alltså en delvis annorlunda situation än vad som gäller för större företag. Till den del dessa företag har ägare som är verksamma i företaget omfattas de av de s.k. 3:12-reglerna som innehåller vissa bestämmelser om hur utdelningar och reavinster skall beskattas. Regeringen har idag utfärdat direktiv till en särskild utredare med uppgift att bl.a. se över dessa regler med inriktning att förbättra de skattemässiga villkoren för expansion och investeringar.

I huvudsak är alltså skatten på utdelningsinkomster och aktiereavinster en skatt på hushållens sparande. Ett lägre skatteuttag på detta slag av kapitalinkomster än på övriga kapitalinkoms-

ter, särskilt ränteinkomster, skulle innebära en olikformig beskattning av sparande. De samhällsekonomiska motiven för att introducera en sådan olikformighet är svaga. En sannolik effekt av en utvidgad lättnad i ägarbeskattningen till att avse alla aktier skulle bli en förändrad sammansättning av hushållens förmögenhetsportföljer med en högre andel aktier eftersom avkastningen efter skatt på aktieplaceringar skulle stiga. Till en betydande offentlig-finansiell kostnad skulle alltså hushållens sparmönster förändras med betydande inkomstförstärkningar för aktieägarna men med begränsade effekter på företagsinvesteringar och sysselsättning.

Såvitt gäller kapitalbeskattningens effekter på företagets lokalisering av sina huvudkontor, en under det senaste året omdiskuterad fråga, kan följande sägas. Gällande svenska regler, dvs. det klassiska systemet för beskattning av bolagsvinster, är neutralt visavi lokaliseringen av huvudkontor då det likabehandlar ägare i Sverige och ägare i utlandet. Det är även neutralt mellan investeringar i Sverige och investeringar i utlandet. Diskussionen om skatternas betydelse för huvudkontorens lokalisering har sin egentliga bakgrund i spänningen mellan detta neutrala system och de skattemodeller som tillämpas i vissa andra länder. De senare modellerna bygger på lättnader i ägarledet vid beskattningen av inhemska ägare, vanligtvis genom s.k. avräkningssystem. Dessa innebär att man regelmässigt diskriminerar såväl utländska ägare som investeringar i utlandet. Det har ifrågasatts om dessa system är förenliga med EG-rätten. Ett antal länder i vår omvärld har också, bl.a. mot denna bakgrund, minskat eller avser att minska eller avveckla sina avräkningssystem. Två aktuella exempel på detta är Storbritannien och Tyskland. I det läget framstår det som oklokt att införa ett sådant system i Sverige.

Avräkningssystemen har i hög grad sin bakgrund i en annan ekonomisk och skattesystematisk miljö än den som gäller i dag. Tidigare var de nationella ekonomierna slutna mot omvärlden – vilket bl.a. innebar att skatter på utdelningsinkomster då i högre grad än vad som gäller i dag påverkade företagsinvesteringarna. I skattesystematiskt avseende infördes också flertalet avräkningsmodeller i en miljö där utdelningsinkomster beskattades tillsammans med förvärvsinkomster enligt en progressiv skatteskala. Sedan dess har en tendens mot att beskatta kapitalinkomster separat gjort sig gällande.

Motiven för avräkningssystem på ägarnivå inkl. system med motsvarande egenskaper har alltså försvagats i takt med den ekonomiska och skattesystematiska utvecklingen. Detta gör – i kombination med de effekter som kan förväntas uppkomma vid övergången till ett sådant system – att denna metod att reducera skatteuttaget på bolagsinkomster inte framstår som någon lämplig väg.

Företagsskatteutredningen ansåg att det mest effektiva medlet att förbättra villkoren för företagande är sänkt skattesats. En bolagsskattesats-sänkning sänker avkastningskravet på investeringar med eget kapital.

Internationellt finns en tydlig trend för sänkta bolagsskattesatser. Danmark och Storbritannien har nyligen sänkt bolagsskatten. Tyskland har aviserat att bolagsskatten skall sänkas till 25 procent. Detta balanseras med andra åtgärder. Tyskland begränsar bl.a. sin lättnad på utdelad vinst. Storbritannien har radikalt minskat lättnaden i ägarbeskattningen.

Denna internationella trend kan förklaras med effektivitetsskäl. I en mer internationell värld är det alltmer viktigt att ett lands skattesystem ter sig begripligt och transparent för utländska betraktare för att landet i fråga skall vara attraktivt och dra till sig investeringar. Vidare krävs givetvis att vinster inte låses in i företaget utan kan tas hem. Länder med låg nominell skattesats eller låg effektiv skatt är mer attraktiva än länder som har ett högt nominellt eller reellt skatteuttag.

Sänkt bolagsskatt sänker som framgått företagens kapitalkostnader, vilket gör investeringar i Sverige billigare. Detta är givetvis inte bara av värde i ett internationellt perspektiv utan även för företag som enbart arbetar på svenska marknader samt för svenska investerare. En sänkt skattesats skulle också vara mycket betydelsefull för mindre företag. Som framgår av ett appendix till detta kapitel betalar små företag som kollektivt en något större andel av sin vinst i skatt än kollektivet stora företag. Skillnaderna i skattebelastning torde bl.a. kunna förklaras av att stora företag oftare har skilda verksamheter med olika konjunkturcykler och därigenom bättre kvittningsmöjligheter. Nuvarande högre relativa skattebelastning på små företag innebär att dessa skulle få ett relativt större utbyte av sänkt skattesats än stora företag.

Företagarnas riksorganisation har i en skrivelse till regeringen (dnr Fi1999/2758) begärt lättnader för småföretag i form av sänkt skattesats och vidgade reserveringsmöjligheter. Regeringen

föreslår i denna proposition utökade reserveringsmöjligheter för företagen. Enligt regeringens mening är dock selektiva åtgärder inte lämpliga på företagsskatteområdet. Bortsett från svårigheter att finna korrekta storlekskriterier medför selektiva åtgärder tröskeeffekter, konkurrensnedvridningar samt risk för uppdelning av företag.

Med de bedömningar som nu kan göras av de offentlig-finansiella överskotten under de kommande åren prioriterar regeringen åtgärder vid beskattningen av fysiska personers förvärvsinkomster enligt de riktlinjer som redovisas i avsnitt 8.2.1.

8.3.2 Utvidgade reserveringsmöjligheter

Regeringens förslag: Möjligheterna att sätta av till periodiseringsfond förstärks fr.o.m. 2002 års taxering (inkomståret 2001). För aktiebolag och andra juridiska personer höjs avdragstaket från 20 till 25 procent av inkomsten. För enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag höjs avdragstaket från 25 till 30 procent av inkomsten. Tiden inom vilken återföring av periodiseringsfond skall ske förlängs från fem till sex år för alla företagsformer fr.o.m. 2000 års taxering.

Skälen för regeringens förslag: Vid beräkning av inkomst av näringsverksamhet finns sedan 1995 års taxering en generell reserveringsmöjlighet, nämligen avdrag för avsättning till periodiseringsfond enligt lagen (1993:1538) om periodiseringsfonder. Avsättningsmöjligheten gäller både för juridiska och fysiska personer. Avdrag medges för juridiska personer med högst 20 procent av beskattningsårets inkomst före avdrag. För enskilda näringsidkare medges avdrag med högst 25 procent av ett motsvarande underlag. Avdraget skall återföras till beskattning senast femte beskattningsåret efter avsättningsåret. Vid 2000 års taxering skall de avsättningar som gjorts beskattningsåret 1994 (1995 års taxering) återföras.

Systemet med periodiseringsfonder har i huvudsak två funktioner. För det första sänker det skatteuttaget på sådana investeringar som finansieras med internt genererade inkomster. För det andra möjliggör det för företagen att under år med goda inkomster göra avsättningar som kan

användas för att täcka förluster under senare år. När reglerna infördes ansågs ett avdragsutrymme om 25 procent av årsinkomsten med en återföringskyldighet på fem år innebära ett lämpligt avvägt reserveringsutrymme. Som ett led i finansieringen av ägarlättningen för aktier i onoterade bolag och mot bakgrund av då rådande statsfinansiella situation sänktes taket till 20 procent år 1997. I 1998 års ekonomiska vårproposition föreslogs en utvidgning till nu gällande 25 procent för enskilda näringsidkare. Förslaget motiverades i första hand med att en ökad avsättningsmöjlighet för enskilda näringsidkare sannolikt medför att skatten på internfinansierade investeringar sänks. Därmed förbättras också lönsamheten efter skatt på dessa investeringar. Förslaget genomfördes med verkan fr.o.m. 1999 års taxering.

Rent allmänt får reserveringsmöjligheterna för de svenska företagen anses vara goda. Det finns också tecken som tyder på att reserveringsmöjligheterna inte används fullt ut. Vidare visar tillgänglig statistik att mindre företag tycks utnyttja systemet i något mindre utsträckning än storföretag. Reserveringsmöjligheten torde vara av särskilt värde för den kategorin företag som har svårigheter eller begränsade möjligheter att få externt riskkapital. I frånvaro av externt riskkapital är den gruppen av företag hänvisade till att finansiera sina investeringar med vinstmedel som har genererats i den egna verksamheten. Detta gäller i särskilt hög grad för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag samt generellt för nystartade företag. Enligt regeringens mening är det därför angeläget att återgå till det tidigare avsättningsutrymme på 25 procent för aktiebolag och andra juridiska personer. Även för fysiska personer bör avdragstaket höjas.

För att göra periodiseringsfondssystemet mer attraktivt för företagen bör tidsperioden för att återföra avdraget till beskattning förlängas. Detta är av särskilt värde för mindre företag som ofta är mer konjunkturkänsliga än storföretag vilket förklaras av att småföretag till skillnad från storföretag mer sällan har skilda verksamheter med olika konjunkturcykler. Regeringen föreslår därför att tidsperioden utsträcks till sex år. Det motsvarar bättre vad som är en normal konjunkturcykel och bör vara till fördel för mindre företag.

Förslagen föranleder ändringar i 3 och 4 §§ lagen om periodiseringsfonder.

8.3.3 Befrielse från kupongskatt vid näringsbetingat innehav

Regeringens förslag: Kupongskatten slopas på utdelning till utländska bolag som innehar minst 25 procent av andelskapitalet i ett svenskt bolag.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har uttalat sig har tillstyrkt förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Sedan många år tillbaka har det varit en svensk policy att vid förhandlingar om skatteavtal föreslå ett ömsesidigt avstående av källskatt på utdelning (kupongskatt) på näringsbetingade innehav av en viss storlek. Redan innan Sveriges inträde i EU hade detta uppnåtts gentemot några europeiska länder. Genom medlemskapet i EU uppnås detta gentemot övriga medlemsstater genom att den svenska lagstiftningen anpassats till rådets direktiv (90/435/EEG) den 23 juli 1990 om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater.

Dessutom har kupongskatten på näringsbetingat innehav av viss storlek avskaffats i skatteavtal med några viktigare länder utanför EU. Som exempel kan nämnas Norge (SFS 1989:933 och SFS 1996:1512), Schweiz (SFS 1992:856) och Japan i ett protokoll undertecknat den 19 februari 1999. Vid omförhandlingarna av skatteavtalet med USA föreslogs från svensk sida att kupongskatten i denna del ömsesidigt skulle avskaffas. Det är emellertid en fast amerikansk policy att kupongskatt skall tas ut med fem procent på sådana innehav. USA har inte gentemot något land, och således inte heller gentemot Sverige, accepterat att helt slopa kupongskatten på dessa innehav.

Under senare år har källskatten på bl.a. utdelning kommit att bli allt lägre dels genom intern lagstiftning i många länder och dels genom skatteavtal. Det är önskvärt att en sänkning av skatten sker ömsesidigt genom skatteavtal. Flera länder har emellertid valt att ensidigt avskaffa kupongskatten. Det senaste exemplet är Danmark som fr. o. m. den 1 januari 1999 generellt avskaffat kupongskatten på näringsbetingade innehav. Ett annat exempel är Luxemburg som i skatteavtalet med USA ensidigt valt att avstå från att ta ut kupongskatt.

Det är angeläget att utländska företags investeringar i Sverige inte skattemässigt missgynnas när vinstmedel delas ut från Sverige. Därför föreslås att kupongskatten på utdelning till utländskt bolag som innehar minst 25 procent av andelskapitalet i ett svenskt bolag avskaffas fr. o. m. den 1 januari 2000.

En förutsättning för skattefrihet är således att mottagaren av utdelningen är ett utländskt bolag enligt den definition som anges i 16 § andra eller tredje stycket lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, SIL. Som utländskt bolag anses ett bolag som är hemmahörande och skattskyldigt till inkomstskatt i något av de länder med vilket Sverige har ett skatteavtal och som finns med i uppräknningen i 16 § tredje stycket SIL. Detta gäller under förutsättning att bolaget omfattas av avtalets regler om begränsning av beskattningsrätten. En utländsk juridisk person som är hemmahörande i ett land med vilket Sverige inte har något skatteavtal, i ett land med vilket Sverige har ett skatteavtal men som inte finns med i uppräknningen eller i ett land som finns med i uppräknningen men som inte omfattas av avtalets regler om begränsning av beskattningsrätten anses också som ett utländskt bolag om den juridiska personen i den stat där den är hemmahörande är föremål för en beskattning som är likartad den som svenska företag är underkastad.

En förutsättning för befrielse från kupongskatt är att det mottagande bolaget innehar minst 25 procent av det utdelande bolagets aktiekapital vilket överensstämmer med vad som gäller enligt rådets direktiv (90/435/EEG) som nämnts ovan.

8.3.4 Slopade stoppregler

Regeringens bedömning: Flertalet av stoppreglerna kan slopas. En ny regel om beskattning av förbjudna lån som intäkt av näringsverksamhet bör införas. Definitionerna av fåmansföretag, fåmansägt handelsbolag och företagsledare bör förtydligas. Uppgiftsskyldigheten bör bibehållas i sin nuvarande form.

Utredningens förslag: Stoppreglerna tar sikte på transaktioner mellan fåmansägda företag och deras ägare. Syftet är att förhindra att intressegemenskapen mellan företaget och ägaren missbrukas skattemässigt. Stoppregelutredningen har haft till uppdrag att se över reglerna för att om

möjligt slopa dessa så att beskattningen i stället kan ske enligt allmänna regler.

Utredningen föreslår i betänkandet Stoppreglerna (SOU 1998:116) att de flesta stoppreglerna slopas. Vid sidan om stoppreglerna föreslås att kopplingen mellan det civilrättsliga låneförbudet och skattereglerna slopas. I stället föreslås särskilda skatterättsliga bestämmelser om beskattning av lån från fåmansägda aktiebolag. Vidare föreslår utredningen bl.a. att definitionerna av fåmansföretag, fåmansägt handelsbolag och företagsledare förtydligas. Dessutom föreslås att uppgiftsskyldigheten som gäller för vissa transaktioner i fåmansägda företag utvidgas till att avse i princip samtliga transaktioner mellan sådana företag och delägarna.

Remissinstanserna: Remissinstanserna är övervägande positiva till utredningens förslag men det finns kritiska inslag.

Näringslivsföreträdarna tillstyrker förslagen men vill avskaffa ännu fler regler än utredningen. Vidare motsätter man sig utvidgningen av uppgiftsskyldigheten. Flera instanser motsätter sig att kopplingen mellan det civilrättsliga låneförbudet och den skattemässiga regleringen slopas. LO är mest negativt och avstyrker förslaget i dess helhet. *Handelshögskolan vid Göteborgs universitet* anser att bestämmelserna om företags anskaffning av egendom för företagsledarens privata bruk respektive införsäljning av onyttig egendom till företaget bör behållas. *Förbundet Civilekonomerna* avstyrker huvuddelen av förslagen och ifrågasätter om den föreslagna uppgiftsskyldigheten är realistisk med hänsyn till den kraftiga ökning av antalet förmånsvärden och transaktioner de materiella förslagen medför. RSV avstyrker att reglerna om företags anskaffning av egendom för företagsledarens privata bruk, delägars införsäljning av onyttig egendom och den särskilda begränsningen för fåmansföretags rätt till avdrag för avsättning till personalstiftelse slopas. I övrigt tillstyrker eller motsätter sig RSV inte de framlagda förslagen men lämnar kritiska synpunkter och betänkligheter i skilda frågor.

Skälen för regeringens bedömning: Ett grundläggande drag i regeringens ekonomiska politik är att förbättra förutsättningarna för de små och medelstora företagen. Skattesystemet skall vara neutralt och skattereglerna enkla och så långt som möjligt generella. Regeringen anser därför att det är en viktig åtgärd att så långt som möjligt avskaffa de särregler som finns för de fåmansägda företagen. En förutsättning för att

regler skall kunna slopas är dock att en korrekt beskattning ändå kan ske och att inte obehöriga skatteförmåner kan befaras uppkomma i alltför stor utsträckning.

Regeringen bedömer att de allra flesta stoppreglerna kan slopas. Efter en genomgång av reglerna, deras syften och möjligheterna till beskattning enligt allmänna regler anser regeringen i likhet med utredningen att endast regler om kostnader för personalavveckling bör behållas. Till skillnad från utredningen anser regeringen att kopplingen mellan skattereglerna och det civilrättsliga låneförbudet bör behållas. Det bör dock klargöras att även lån som lämnats till juridiska personer skall beskattas.

För att förbättra rättssäkerheten och förutsebarheten vid taxeringarna anser regeringen att definitionerna av fåmansföretag, fåmansägt handelsbolag och företagsledare bör förtydligas.

Regeringen bedömer att den uppgiftsskyldighet som redan gäller för transaktioner i fåmansföretag och fåmansägda handelsbolag är tillräcklig för att tillgodose det kontrollbehov som kommer att uppstå när de flesta stoppreglerna slopas. Något behov av att utöka uppgiftsskyldigheten kan inte anses föreligga. Slopandet av stoppreglerna bör dock noga följas upp och utvärderas för att minska riskerna för en inte önskvärd utveckling.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att de föreslagna förändringarna av reglerna för fåmansföretag och fåmansägda handelsbolag kommer att förbättra förutsättningarna för verksamheten och tillväxten i små och medelstora företag.

En lagrådsremiss kommer att överlämnas till Lagrådet inom kort. Regeringen avser att snart återkomma till riksdagen med ett förslag.

8.3.5 Återköp av egna aktier

Aktiebolagskommittén har i delbetänkandet, SOU 1997:22, Aktiebolagets kapital, föreslagit regler om att svenska aktiebolag under vissa förutsättningar skall kunna återköpa eller på annat sätt förvärva egna aktier. Frågan om de ändringar av aktiebolagslagstiftningen som behövs för att möjliggöra återköp av egna aktier bereds inom Justitiedepartementet. I 1999 års ekonomiska vårproposition berördes frågan om anslutande skatteregler (avsnitt 8.3.2). Regeringen aviserade att ett skatteförslag med denna inriktning skulle presenteras under hösten 1999. Det angavs att

förslaget skulle avse publika bolag. Det aviserades samtidigt att ett sådant förslag också skulle omfatta frågan om uttag av kupongskatt för utländska aktieägare i samband med omstruktureringar. En inom Finansdepartementet upprättad promemoria – Vissa skattefrågor med anledning av att aktiebolag skall kunna förvärva egna aktier, m.m., dnr Fi1999/2419 – har remissbehandlats under sommaren. Beredningen i Justitiedepartementet siktar på att ändringarna i aktiebolagslagstiftningen skall träda i kraft den 1 mars 2000. Skattereglerna bör träda i kraft vid samma tidpunkt. Arbetet i Finansdepartementet sker med denna inriktning.

8.3.6 Beskattning av utländska nyckelpersoner

För att Sverige skall kunna behålla sin position som ett högteknologiskt och kunskapsintensivt land är det angeläget att svenska företag även i framtiden kan anställa utländska företagsledare, experter och forskare med hög kompetens. En departementspromemoria angående beskattning av utländska nyckelpersoner, Ds 1999:25, har nyligen remissbehandlats. Remissutfallet är i huvudsak positivt. Regeringen avser att lägga fram förslag om skattelättnader för utländska experter, forskare, företagsledare och andra nyckelpersoner vid tidsbegränsad vistelse i Sverige. Innan ett förslag läggs fram för riksdagen bör förslagens förenlighet med EU:s statsstödsregler stämmas av.

8.3.7 Kontantmetod för småföretagare

Förenklingsutredningen har i delbetänkandet Kontantmetod för småföretagare (SOU 1999:28) lämnat ett förslag till hur en kontantmetod för mindre tjänsteföretag skulle kunna utformas. En utgångspunkt för förslaget är att näringsidkarens redovisning enligt skattelagstiftningen och redovisningslagstiftningen bör stämma överens. Annars måste redovisningen göras enligt två system, vilket skulle försvåra arbetet för företagen. Enligt förslaget skall de näringsidkare som väljer att tillämpa kontantmetoden vid inkomstberäkningen inte ta hänsyn till in- och utgående balanser avseende varuinköp, pågående arbeten, fordringar och skulder etc. Inkomster och utgifter skall alltså inte periodiseras utan avgörande för beskattningstidpunkten är

när betalning har skett. Kontantmetoden föreslås även tillämpas när det gäller utgifter för anskaffning av inventarier. Konkret innebär förslaget att direktavdrag får göras med högst ett prisbasbelopp per år för sådana utgifter. Reglerna om räntefördelning, expansionsmedel och periodiseringsfond skall inte få tillämpas samtidigt med kontantmetoden. Vidare skall räntekostnader dras av i inkomstslaget kapital.

Genom den föreslagna kontantmetoden skulle en möjlighet öppnas att tillämpa ett enklare regelsystem vid inkomstberäkningen. Enklare regler för inkomstberäkningen har ett värde i sig och ger den enskilde näringsidkaren bättre förutsättningar att själv klara av sin bokföring och deklaration. Mot metoden talar den omständigheten att skattesystemet, sett i sin helhet, blir mer komplext om ett alternativt sätt att beräkna inkomst av näringsverksamhet införs. Regeringen delar utredningens uppfattning att det vid en slutlig bedömning av om det är lämpligt eller inte att införa kontantmetoden bör läggas avgörande vikt vid berörda näringsidkares inställning.

Förslaget har remissbehandlats. Många remissinstanser är positiva till förenklingsutredningens strävan att åstadkomma enkla och lätthanterliga regler för inkomstredovisningen. Den allmänna uppfattningen är emellertid att förslaget har fått en sådan inriktning att det har begränsat värde för den tänkta målgruppen. Mot den bakgrunden anser regeringen att det nu vore olämpligt att införa den föreslagna kontantmetoden. Ett slutligt ställningstagande är inte aktuellt utan ytterligare beredning av frågan.

8.4 Förändrade avgiftsnivåer för socialavgifterna m.m.

Regeringens förslag: Den allmänna pensionsavgiften höjs från 6,95 till 7 procent av avgiftsunderlaget. Taket för uttag av avgiften höjs från 8,06 till 8,07 förhöjda prisbasbelopp.

I fråga om socialavgifterna höjs ålderspensionsavgiften från 6,40 till 10,21 procent av avgiftsunderlaget. Den andel av influtna ålderspensionsavgifter som förs till staten skall beräknas för inkomster överstigande 8,07 i stället för 8,06 förhöjda prisbasbelopp. Sjukförsäkringsavgiften för arbetsgivare höjs från 7,50 till 8,50 procent och för dem som har inkomst av annat förvärvsarbete från 8,23 till 9,23 procent.

Den statliga ålderspensionsavgiften höjs från 6,40 till 10,21 procent av det beräknade underlaget. Vid beräkningen av avgiften skall bortses från i sig pensionsgrundande inkomster som överstiger 8,07 förhöjda prisbasbelopp.

Den allmänna löneavgiften sänks från 8,04 till 3,09 procent av avgiftsunderlaget, vilket innebär att det sammantagna uttaget av socialavgifter och allmän löneavgift sänks med 0,14 procentenheter.

Den särskilda löneskatten för arbetstagare respektive försäkrade som vid årets ingång är 65 år eller äldre sänks från 18,09 till 16,16 procent av avgiftsunderlaget.

Förändringarna skall träda i kraft den 1 januari 2000.

Skälen för regeringens förslag: I juni 1998 fattade riksdagen beslut om införande av ett nytt ålderspensionssystem (prop. 1997/98:151 och 152, bet. 1997/98:SfU13 och 14, rskr. 1997/98:315 och 320). Som redovisas under avsnitt 3.3.2 under Utgiftsområde 11 - Ekonomisk trygghet vid ålderdom, volym 6, återstår alltjämt vissa frågor att reglera, bl.a. fördelningen av avgifterna – allmän pensionsavgift respektive socialavgifter – för finansieringen av ålderspensionerna. Som framgår av nämnda redogörelse har de fem partierna bakom pensionsöverenskommelsen kommit överens om vilka avgifter som skall gälla för finansiering av pensionerna år 2000. Regeringen lämnar nu förslag till avgiftsuttag i enlighet med denna överenskommelse.

Socialförsäkringarna finansieras av allmän pensionsavgift, socialavgifter, statlig ålderspensionsavgift och allmänna skattemedel. Allmän pensionsavgift tas ut enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift för finansiering av försäkringen för inkomstpension och tilläggs pension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och tilläggs pension i form av ålderspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avgiften betalas av den enskilde och beräknas på ett underlag som består av inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete till den del summan av inkomsterna inte överstiger 8,06 förhöjda prisbasbelopp enligt lagen om allmän försäkring.

Socialavgifter tas ut enligt lagen (1981:691) om socialavgifter för finansiering av den allmänna försäkringen, ålderspensioneringen och vissa andra sociala ändamål. Avgifterna tas ut som ar-

betsgivaravgifter och egenavgifter. Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare och beräknas på ett underlag som består av lön och andra skattepliktiga förmåner som en arbetsgivare utger till anställda. Egenavgifter betalas främst av den som bedriver näringsverksamhet och beräknas på ett underlag som består av inkomst av annat förvärvsarbete. För närvarande finns det sex olika arbetsgivaravgifter och egenavgifter (se tabell 8.3).

De statliga ålderspensionsavgifterna tas ut enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift för finansiering av försäkringen för inkomstgrundad ålderspension enligt lagen om inkomstgrundad ålderspension. Denna avgift betalas endast för vissa socialförsäkringsersättningar m.m. till den del dessa ersättningar tillsammans med övriga pensionsgrundande inkomster inte överstiger 8,06 förhöjda prisbasbelopp.

Därutöver tas allmän löneavgift ut enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift. Avgiftssatserna enligt gällande regler framgår av *tabell 8.3*.

Tabell 8.3 Avgiftssatser enligt gällande regler

Procent

Socialavgifter	Arbetsgivaravgifter	Egenavgifter
Ålderspensionsavgift	6,40	6,40
Sjukförsäkringsavgift	7,50	8,23
Arbetskadavgift	1,38	1,38
Arbetsmarknadsavgift	5,84	3,30
Efterlevandepensionsavgift	1,70	1,70
Föräldraförsäkringsavgift	2,20	2,20
Summa	25,02	23,21
Allmän löneavgift	8,04	8,04
Summa	33,06	31,25
Särskild löneskatt	24,26	24,26
Särskild löneskatt > 65 år	18,09	18,09
Allmän pensionsavgift	6,95	6,95

Den allmänna pensionsavgiften

Allmän pensionsavgift tas för närvarande ut med 6,95 procent av avgiftsunderlaget. Influtna allmänna pensionsavgifter förs till Allmänna pensionsfonden.

I samband med införandet av det nya pensionssystemet beslutades att den allmänna pensionsavgiften skall dras av vid beräkningen av

den pensionsgrundande inkomsten. Samtidigt höjdes inkomsttaket för uttag av den allmänna pensionsavgiften till 8,06 förhöjda prisbasbelopp. Den nu träffade överenskommelsen om finansieringen av ålderspensionerna innebär att den allmänna pensionsavgiften skall höjas från 6,95 till 7 procent av avgiftsunderlaget och att taket för uttag av avgifter skall höjas från 8,06 till 8,07 förhöjda prisbasbelopp. Regeringen föreslår därför att den allmänna pensionsavgiften höjs till 7 procent av avgiftsunderlaget och att det vid beräkningen bortses från inkomster överstigande 8,07 förhöjda prisbasbelopp. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

Ålderspensionsavgiften

Fördelningen av influtna ålderspensionsavgifter skall enligt gällande regler (4 kap. 3 § lagen om socialavgifter) göras enligt följande. Den andel som beräknas utgöra avgifter för inkomster som överstiger 8,06 förhöjda prisbasbelopp förs till staten. Den andel som beräknas motsvara pensionsrätt för premiepension för samma år förs till Riksgäldskontoret för tillfällig förvaltning. Återstoden förs till Allmänna pensionsfonden med vars tillgångar kostnaderna för försäkringen för inkomstpension och tilläggsavgift enligt lagen om inkomstgrundad ålderspension och tilläggsavgift i form av ålderspension enligt lagen om allmän försäkring skall täckas. Regeringen skall för varje år fastställa dessa andelar efter förslag från Riksförsäkringsverket. Skillnaden mellan beräknade belopp och de belopp som slutligt framräknas för det aktuella året skall regleras vid en kommande överföring.

Regeringen föreslår i enlighet med pensionsöverenskommelsen från juni 1999 att ålderspensionsavgiften för såväl arbetsgivare som för den som har inkomst av annat förvärvsarbete höjs från 6,40 till 10,21 procent av avgiftsunderlaget. Regeringen föreslår vidare att andelen som beräknas utgöra avgifter för inkomster överstigande 8,07 förhöjda prisbasbelopp förs till staten. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

Sjukförsäkringsavgiften

Sjukförsäkringsavgifter förs till staten för finansiering av bl.a. kostnader för sjukpenning, folkpension i form av förtidspension för personer som har rätt till tilläggsavgift i form av förtidspension, tilläggsavgift i form av förtidspension, och rehabiliteringsersättning, allt enligt lagen om allmän försäkring. Sjukförsäkringsavgiften skall

även finansiera Centrala studiestödsnämndens kostnader med anledning av att sådana studielån som belöper på en studerandes sjukperiod enligt studiestödslagen (1973:349) inte skall återbetalas, vissa av de allmänna försäkringskassornas förvaltningskostnader, samt kostnader enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närstående vård. Sjukförsäkringsavgiften uppgår för närvarande till 7,50 procent för arbetsgivare och 8,23 procent för den som har inkomst av annat förvärvsarbete.

Ett syfte med den förändrade avgiftsstruktur som riksdagen beslutat med anledning av budgetpropositionen för år 1998 (prop. 1997/98:1 bet. 1997/98:FiU1, rskr. 1997/98:36) var att inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag skapa bättre samstämmighet mellan inkomster och utgifter i bl.a. sjukförsäkringssystemet. Genom de strukturförändringar på avgiftssidan som infördes i samband med pensionsreformen gick arbetet vidare i den riktningen (prop. 1997/98:151). För år 2000 beräknas de kostnader som sjukförsäkringsavgiften avser att täcka uppgå till 72,7 miljarder kronor. Mot bakgrund härav föreslår regeringen att sjukförsäkringsavgiften från och med den 1 januari 2000 höjs till 8,50 procent för arbetsgivare och till 9,23 procent för den som har inkomst av annat förvärvsarbete.

Den statliga ålderspensionsavgiften

Fördelningen av de statliga ålderspensionsavgifterna skall enligt gällande regler (8 § lagen om statlig ålderspensionsavgift) göras enligt följande. Den andel som beräknas motsvara pensionsrätt för premiepension för samma år förs till Riksgäldskontoret för tillfällig förvaltning. Återstoden förs till Allmänna pensionsfonden. Regeringen skall för varje år fastställa dessa andelar efter förslag från Riksförsäkringsverket.

Den statliga ålderspensionsavgiften skall i princip motsvara den ålderspensionsavgift som arbetsgivare och den som har inkomst av annat förvärvsarbete skall betala (prop. 1997/98:151). Regeringen föreslår därför att den statliga ålderspensionsavgiften höjs från 6,40 till 10,21 procent av det beräknade underlaget. Vidare föreslår regeringen att det vid beräkning av avgiften skall bortses från i sig pensionsgrundande inkomster överstigande 8,07 i stället för 8,06 förhöjda prisbasbelopp. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

Förändringar av det sammantagna uttaget av socialavgifter och allmän löneavgift

Det sammantagna uttaget av arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift skall enligt pensionsupp-görelsen från juni 1999 sänkas med 0,14 procentenheter, dvs. från 33,06 till 32,92 procent av avgiftsunderlaget. Enligt den ursprungliga pensionsupp-görelsen år 1994 skall pensionerna till hälften finansieras via socialavgifter, vilket innebär en ålderspensionsavgift på 8,47 procent. För år 2000 föreslås dock att ålderspensionsavgiften tas ut med 10,21 procent av avgiftsunderlaget. Härmed överskrids den ursprungligen överenskomna nivån med 1,74 procentenheter. Vid pensionsupp-görelsen i juni 1999 bedömdes att lönesumman över 8,07 förhöjda prisbasbelopp uppgick till 70,2 miljarder kronor och att det därigenom fanns ett utrymme att sänka det sammantagna uttaget av arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift med 0,14 procentenheter. Till följd av de ovan föreslagna förändringarna avseende ålderspensionsavgiften och sjukförsäkringsavgiften föreslår regeringen därför att den allmänna löneavgiften för såväl arbetsgivare som den som har inkomst av annat förvärvsarbete sänks från 8,04 procent till 3,09 procent av avgiftsunderlaget. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

Den särskilda löneskatten

Särskild löneskatt skall för varje år betalas till staten enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster. Den särskilda löneskatten är avsedd att motsvara skattedelen av socialavgifterna. Denna skatt beräknas för närvarande schablonmässigt enligt de principer som fastslogs i samband med skattereformen (prop. 1989/90:110).

Det nya ålderspensionssystemet innebär bl.a. att pensionsrätt kan intjänas även av den som fyllt 65 år och att socialavgifter i form av ålderspensionsavgift och allmän pensionsavgift därför även skall betalas efter det att arbetstagaren respektive den försäkrade fyllt 65 år. En lägre nivå för den särskilda löneskatten på förvärvsinkomster infördes av denna anledning samtidigt för dessa personer. Särskild löneskatt skall enligt nu gällande regler betalas med 18,09 procent i dessa situationer. I övriga fall tas särskild löneskatt ut med 24,26 procent. Mot bakgrund av de nya nivåer för ålderspensionsavgiften och den allmänna pensionsavgiften som följer av pensionsöverenskommelsen från juni 1999 bör den särskilda löneskatten för dessa personer justeras.

Med tillämpning av nuvarande beräkningsscha-blon utgör skattedelen 8,10 procentenheter ($0,5 \times (10,21 + 7-1) = 8,10$) av det sammantagna ut-taget på 17,21 procent av ålderspensionsavgift och allmän pensionsavgift. Regeringen föreslår därför att den särskilda löneskatten för personer som vid årets ingång är 65 år eller äldre sänks till 16,16 procent av avgiftsunderlaget ($24,26 - 8,10 = 16,16$). Liksom tidigare skall dessa bestämmelser inte gälla för personer som är födda 1937 eller tidigare eftersom de inte omfattas av det nya pensionssystemet. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

Sammanfattning av förslagen om förändrade av-giftsnivåer

Förslagen till nya nivåer på socialavgifter m.fl. avgifter sammanfattas i *tabell 8.4*.

Tabell 8.4 Nya avgiftssatser fr.o.m. år 2000

Socialavgifter	Arbetsgivar-avgifter	Egenavgifter
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21
Sjukförsäkringsavgift	8,50	9,23
Arbetskadavgift	1,38	1,38
Arbetsmarknadsavgift	5,84	3,30
Efterlevandepensionsavgift	1,70	1,70
Föräldraförsäkringsavgift	2,20	2,20
Summa	29,83	28,02
Allmän löneavgift	3,09	3,09
Summa	32,92	31,11
Särskild löneskatt	24,26	24,26
Särskild löneskatt > 65 år	16,16	16,16
Allmän pensionsavgift	7,00	7,00

8.5 Fastighetsskattefrågor

8.5.1 Underlaget för fastighetsskatt vid 2001 års taxering

Regeringens förslag: Vid beräkning av fastighets-skatt vid 2001 års taxering skall i fråga om hyres-hus (bostadsdelen) skatten beräknas på det lägsta av 1999 och 2000 års taxeringsvärden.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser är positiva till den föreslagna ändringen. Några remissinstanser anser dock att åtgärden inte skall begränsas till hyreshus vid 2001 års taxering.

Skälen för regeringens förslag: Allmän fastighetstaxering sker vart sjätte år räknat fr.o.m. år 1988 för hyreshus och industrienheter, år 1990 för småhusenheter och år 1992 för lantbruksenheter. Vid allmän fastighetstaxering bestäms för varje taxeringsenhet ett basvärde som skall motsvara 75 procent av dess marknadsvärde. Detta bestäms med hänsyn till det genomsnittliga prisläget under andra året före det år då allmän fastighetstaxering sker. Prisutvecklingen mellan de allmänna fastighetstaxeringarna beaktas genom ett särskilt årligt omräkningsförfarande. Detta innebär att basvärdet omräknas med hjälp av ett omräkningstal som fastställs av RSV med hänsyn till det genomsnittliga prisläget i olika prisutvecklingsområden under tolv månadersperioden mellan den 1 juli andra året före taxeringsåret och den 30 juni året före taxeringsåret.

I samband med besluten om omräkningstal till 1996 och 1997 års omräkningar uppmärksammade RSV vissa tekniska brister i förfarandet. Dessa hade i första hand att göra med det förhållandet att omräkningstalen inte kunde bestämmas med beaktande av andra faktorer än prisutvecklingen för samtliga fastigheter av ett visst slag. När det gällde hyreshus grundades den redovisade prisutvecklingen i vissa områden utslutande på försäljningar av äldre fastigheter eftersom yngre fastigheter från de s.k. krisårgångarna inte alls hade avyttrats i dessa områden. Ett omräkningstal baserat på dessa uppgifter kunde för yngre fastigheter leda till oriktiga värden. I fråga om småhus innebar omräkningen år 1996 att de redan höga taxeringsvärdenivåerna i vissa attraktiva områden ytterligare skulle höjas.

Mot bakgrund härav begärde riksdagen under hösten 1996 hos regeringen en översyn av reglerna om fastighetstaxeringsförfarandet. I avvaktan på en sådan översyn beslöt riksdagen om en begränsning av omräkningstalen för 1997 års taxeringsvärden i vissa fall, bet. 1996/97: SkU14, rskr. 1996/97:134, SFS 1996:1615. I mars 1997 förordnade regeringen en särskild utredare som har till uppgift att se över förfarandet vid fastighetstaxeringen (Fastighetstaxeringsutredningen, dir. 1997:36).

För 1998 års omräkningstal ansåg regeringen – mot bakgrund av kritiken mot i första hand reg-

lerna om omräkningsförfarandet och i avvaktan på vad den särskilde utredaren skulle komma till för slutsatser – att förfarandet inte borde leda till några förändringar av taxeringsvärdena för hyreshus (bostadsdelen) eller för småhusenheter. Detta innebar att omräkningstalen för dessa fastighetstyper skulle vara desamma för år 1998 som de som gällde för år 1997. Lagstiftningen trädde i kraft den 1 juli 1997 (prop. 1996/97:150, bet. 1996/97:FiU20, rskr. 1996/97:284, SFS 1997:441).

I 1998 års ekonomiska vårproposition föreslog regeringen en förlängning för år 1999. Lagstiftningen trädde i kraft den 1 juli 1998 (bet. 1997/98: FiU20, rskr.1997/98:318, SFS 1998:525).

I 1999 års ekonomiska vårproposition föreslog regeringen en förlängning även för år 2000 för småhusens del (avsnitt 8.2.1). Lagstiftningen trädde i kraft den 1 augusti 1999 (bet. 1998/99:FiU20, rskr. 1998/99:256, SFS 1999:637). Något förslag till förlängning för hyreshusens del lämnades inte i vårpropositionen. Detta motiverades med att förhållandena inför år 2000 för hyreshusen är annorlunda och mer komplicerade än tidigare. Detta beror på att hyreshusen skall göras till föremål för en allmän fastighetstaxering under år 2000. Det finns skäl att anta att detta för många hyreshus kommer att innebära höjda basvärden. Taxeringsvärdena för hyreshus kommer därmed att höjas, även med oförändrade omräkningstal. Regeringen ansåg därför att den förväntade höjningen av basvärdena avseende hyreshus (bostadsdelen) inte skulle tillåtas slå igenom på fastighetsskatteuttaget vid 2001 års taxering och uttalade sin avsikt att återkomma med ett förslag med den angivna inriktningen. Inom Finansdepartementet har utarbetats en promemoria med förslag till lagstiftning. Promemorian har remissbehandlats och remissutfallet var övervägande positivt, jfr. avsnitt 8.1.

Som framkommit av det ovan sagda fungerar en "frysning" av omräkningstalen år 2000 för hyreshusen (bostadsdelen) inte på samma sätt som tidigare år på grund av den allmänna fastighetstaxering av hyreshus som sker detta år. Oförändrade omräkningstal ger inte oförändrade taxeringsvärden eftersom basvärdena ändras. I och för sig kan det göras gällande att en höjning av taxeringsvärdena som beror på att basvärdena höjts vid en allmän fastighetstaxering inte står i strid mot de ställningstaganden som regeringen och riksdagen gjort till tidigare år. Kritiken har i

första hand tagit sikte på omräkningsförfarandet och inte på taxeringsförfarandet i allmänhet.

Det finns emellertid skäl som talar för att den förväntade höjningen år 2000 av basvärdena avseende hyreshus (bostadsdelen) inte skall tillåtas slå igenom på taxeringsvärdena vid 2001 års taxering till fastighetsskatt. Det går i sammanhanget inte att bortse från det förhållandet att tidigare ställningstaganden i fråga om omräkningstalen i realiteten tagit sikte på att förhindra ett ökat uttag av fastighetsskatt. Hittills har oförändrade omräkningstal inneburit i princip oförändrade taxeringsvärden och till följd därav inga förändringar av fastighetsskatteuttaget mellan åren. Fastighetsskatteuttaget bör därför inte bara när det gäller småhus utan även i fråga om hyreshusen (bostadsdelen) – med bortseende från den sänkning av fastighetsskatten som betingas av förslagen i avsnitt 8.5.2 – vara oförändrat också vid 2001 års taxering. Till bilden hör också att frågan om fastighetsskattens framtida utformning är föremål för Fastighetsbeskattningskommitténs (dir. 1998:20) överväganden och att taxeringsförfarandet utreds av Fastighetstaxeringsutredningen.

Mot denna bakgrund föreslås att fastighetsskatten vid 2001 års taxering skall beräknas på ett underlag motsvarande det lägsta av 1999 och 2000 års taxeringsvärden.

I sammanhanget bör dock följande påpekas. Metoden att förhindra ett ökat fastighetsskatteuttag genom att skatten beräknas på det lägsta av de två aktuella taxeringsvärdena är principiellt annorlunda än att med samma verkan – i princip oförändrad fastighetsskatt – "frysa" omräkningstalen. Det beror på att ett högre taxeringsvärde för år 2000 i jämförelse med året innan inte utslutande behöver avspegla den allmänna prisutvecklingen. Till skillnad mot omräkningstalen – som endast återspeglar just prisutvecklingen – kan ett förändrat basvärde förklaras av att fastighetsägaren t.ex. har byggt ut fastigheten. Det skulle emellertid vara alldeles för komplicerat att avgöra hur skillnaderna i basvärden mellan de aktuella åren fördelar sig på den allmänna prisutvecklingen och andra faktorer. Något förslag som tar hänsyn till detta läggs därför inte fram. Den nya metoden innebär även att det lägre underlaget knyts till den aktuella taxeringen till fastighetsskatt och inte till kalenderåret. Den föreslagna ordningen skall tillämpas även om värderingsenheten har ändrat storlek till följd av ägarbyte eller fastighetsbildning o.d.

Vad nu sagts innebär att hyreshusens taxeringsvärden för år 2000 på vanligt sätt kommer att bestämmas av basvärdena och det omräkningstal som enligt riksdagens beslut har satts till 1,00. Det är endast fastighetsskatten vid 2001 års taxering som kan beräknas på det lägsta av de två årens respektive taxeringsvärden. I andra sammanhang där taxeringsvärdena är av betydelse får de nya taxeringsvärdena genomslag enligt vanliga regler.

8.5.2 Sänkt fastighetsskatt för bostadshyreshus

Regeringens förslag: Fastighetsskattesatsen sänks för hyreshus (bostadsdelen) vid 2001 års taxering från 1,3 till 1,2 procent. På bostadsdelen för hyreshus som har värdeår 1989 eller 1990 skall endast halv fastighetsskatt utgå vid samma taxering.

Skälen för regeringens förslag: I 1999 års ekonomiska vårproposition föreslog regeringen att sänkningen av fastighetsskattesatsen för hyreshus under år 1999 från 1,5 till 1,3 procent skulle förlängas ytterligare ett år (avsnitt 8.5.2). Lagstiftningen trädde i kraft den 1 augusti 1999 (bet. 1998/99:FiU20, rskr. 1998/99:256, SFS 1999:636). Sänkningen från 1,5 till 1,3 procent gjordes i avvaktan på de ställningstaganden som regering och riksdag kan göra med anledning av de förslag Fastighetsbeskattningskommittén kan komma att lägga fram. Regeringen har nu gjort den bedömningen att fastighetsskattesatsen för hyreshus (bostadsdelen) vid 2001 års taxering kan sänkas från 1,3 till 1,2 procent.

För hyresfastigheter med värdeår 1989 och 1990 gäller vid 2000 års taxering att halv fastighetsskatt utgår. Sådana fastigheter hör till de s.k. krisårgångarna. Enligt huvudregeln gäller för dessa fastigheter vid 2001 års taxering att det för första gången utgår full fastighetsskatt. Regeringen anser att för hyresfastigheter med de nämnda värdeåren skall halv fastighetsskatt utgå även vid 2001 års taxering. Syftet med de nu föreslagna åtgärderna är att skapa förutsättningar för lägre hyresnivåer.

8.5.3 Nytt stickår

Regeringens bedömning: Med hänsyn till det skattebortfall som förslaget att flytta stickåret från 1952 till 1975 skulle medföra bör det nu inte läggas fram några förslag

Skälen för regeringens bedömning: Vid reavinstbeskattningen av fastigheter gäller särskilda regler för fastigheter som förvärvats före år 1952. Som anskaffningsvärde skall användas 150 procent av 1952 års taxeringsvärde om inte den skattskyldige kan visa att det verkliga anskaffningsvärdet är högre. I 1999 års ekonomiska vårproposition aviserades att regeringen skulle återkomma med ett förslag om att flytta det s.k. stickåret från 1952 till ett senare år (avsnitt 8.2.2). Frågan har beretts inom Finansdepartementet och en promemoria (dnr Fi1999/2400) i ämnet har remissbehandlats. I promemorian föreslås att den nya stickårsregeln skall ta sikte på förvärv före år 1975 och att anskaffningsvärdet i så fall skall anses utgöra 133 procent av 1975 års taxeringsvärde om inte den skattskyldige kan visa att det verkliga anskaffningsvärdet är högre. I promemorian redovisas att förslaget är förenat med visst skattebortfall. Förslaget har rönt ett blandat mottagande. Promemorian och en sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i lagstiftningsärendet. Regeringen gör den bedömningen att det med hänsyn till det skattebortfall som förslaget skulle medföra inte nu bör läggas fram något förslag om ett nytt stickår.

8.5.4 Begränsad fastighetsskatt

Regeringen tillsatte under våren 1998 en parlamentarisk kommitté, Fastighetsbeskattningskommittén, som enligt sina direktiv (Dir. 1998:20) skall se över och utvärdera reglerna om fastighetsskatt m.m. I kommitténs uppdrag ingår att ta ställning till frågan om en undantagsreglering med sikte på fastighetsskatten i attraktiva områden. I direktiven nämns skärgårdarna på ost- och västkusten och fjällområdena. Utgångspunkten är de svårigheter för de fastboende som kan uppkomma när kapitalstarka fritidsboende driver upp taxeringsvärdena och därmed fastighetsskatten. Frågeställningen har behandlats med förtur av kommittén som i mae 1999 avlämnade ett delbetänkande, SOU 1999:59, Begränsad fastighetsskatt. I betänkandet presenteras ett förslag

till en begränsningsregel för fastighetsskatten. Förslaget tar sikte på hushåll med låga inkomster och som är bosatta i småhus med höga taxeringsvärden. Begränsningsregeln föreslås omfatta småhus på både småhusenheter och lantbruksheter. Regeln innebär att uttaget av fastighetsskatt under vissa förutsättningar begränsas så att den inte överstiger en viss andel av hushållsinkomsten. Kommittén har valt att redovisa två olika modeller. Den ena har getts en generell utformning och föreslås gälla alla hushåll som uppfyller vissa villkor. Den andra modellen är regional och bygger på att man först fastställer inom vilka områden begränsningsregeln överhuvudtaget skall kunna tillämpas. Avgörande är den genomsnittliga taxeringsvärdenivån och den genomsnittliga inkomstnivån inom området. Inom ett sådant område kan begränsningsregeln tillämpas av de fastighetsägare som uppfyller villkoren avseende hushållets inkomster och taxeringsvärdet på det egna småhuset. Remisstiden för delbetänkandet går ut den 13 september 1999. Regeringen kommer därefter att ta ställning i frågan

8.6 Energi- och trafikskattefrågor

8.6.1 Jordbrukets energibeskattnings

Regeringens förslag: Jordbruket ges från den 1 juli 2000 samma reduktion av energi- och koldioxidskatten som industrin f.n. har.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har tidigare i regeringsförklaringen och i 1999 års ekonomiska vårproposition uttalat sig för att jordbruket skall ges villkor som är likvärdiga med andra näringars. Regeringen avser att i vårpropositionen 2000 lägga fram ett förslag om att jordbruket skall få tillämpa samma skattereduceringsringar som finns för tillverkningsindustrins förbrukning av el och bränslen för uppvärmning, dvs. att ingen energiskatt tas ut och att koldioxidskatten är nedsatt till hälften. Förändringarna avses träda i kraft den 1 juli 2000.

8.6.2 Skatteväxling

Regeringens förslag: I enlighet med vad som angavs i 1999 års ekonomiska vårproposition tas ytterligare ett steg i en skatteväxling genom att energiskatten på dieselolja höjs med 25 öre per liter, energiskatten på el höjs med 1 öre per kWh och produktionsskatten på kärnkraftsel höjs med 0,5 öre per kWh från den 1 januari 2000. Den särskilda skatten på kärnkraftsel görs om till en effektskatt. Omläggningen avses äga rum den 1 juli 2000.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen redovisade i vårpropositionen i år att den delade Skatteväxlingskommitténs bedömning att den ökade miljörelateringen av skattesystemet under de senaste årtiondena bör fortsätta. Nu återkommer därför regeringen med förslag om höjda energiskatter på dieselolja och el. För produktionsskatten på kärnkraft föreslås också en höjning av skatteuttaget. Avsikten är att till vårpropositionen 2000 återkomma till riksdagen med förslag om en omläggning av skatten så att den i framtiden tas ut med kärnkraftverkets termiska effekt som grund.

Som ett nytt steg i den ökade miljörelateringen av skattesystemet föreslås att energiskatten på dieselolja höjs med 25 öre per liter (250 kronor per m³) och att energiskatten på el höjs med 1 öre per kWh. Dieselskattehöjningen kan bidra till att minska de miljöskadliga utsläppen på så sätt att försäljningen av dieselolja på sikt minskar. Detta gäller all användning, dvs. såväl i personbilar som inom transportsektorn i övrigt. Detta underlättar möjligheterna att nå kväveoxidmålet. Naturvårdsverket har i en rapport, Vad blir konsekvenserna för miljö och hälsa av en ökad andel dieslbilar i den svenska bilparken?, dnr M98/1689/7, hösten 1998 visat att dieselpersonbilar i vissa avseenden är sämre för miljön än bensinbilar. De har betydligt högre utsläpp av kväveoxider, partiklar och cancerframkallande ämnen. En viktig styreffekt av denna skattehöjning kan således bli minskade utsläpp av dessa ämnen. Utsläppen av koldioxid är dock normalt mindre från dieslbilar. Regeringen har för avsikt att följa effekterna av skattehöjningen med avseende på miljöpåverkan och konkurrenskraften för jordbruket, åkerinäringen och näringslivet i övrigt. En skattehöjning på el ger incitament till en ökad hushållning och bidrar till energieffekti-

visering. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

Regeringen föreslår också att den särskilda produktionsskatten på kärnkraftsel skall höjas som ett led i skatteväxlingen. Skatten bör höjas med 0,5 öre per kWh och i likhet med höjningen av energiskatten bör den träda i kraft den 1 januari 2000. Skatten bör vidare omformas från den nuvarande rörliga skatten som baseras på energiproduktionen till en fast skatt som baseras på den termiska effekten hos kärnkraftsreaktorerna. I regeringens proposition (prop. 1996/97:84) En uthållig energiförsörjning, uttalades bl.a. att produktionsskatten på kärnkraft kan medföra snedvridningar i elproduktionssystemet. Eftersom de rörliga kostnaderna påverkas av den nuvarande skatten snedvrids den kostnadsmissiga rangordningen av elproduktionsanläggningarna med ett sämre resursutnyttjande som följd. Ändrade produktionskostnader i någon del av systemet får genomslag på utnyttjandet av hela produktionskapaciteten. Detta kan motverkas genom en övergång till en fast skatt som utgår oberoende av produktionsnivån. Skatten skall utformas så att den begränsar störningar i driften av kärnkraftverk. En övergång kan också bidra – till den del produktionsskatten övervältras på elkonsumenterna på en marknad som dock i tilltagande grad avregleras och kännetecknas av ökad konkurrens – till att störningarna i konsumentledet minskar.

Höjningarna inom energiskatteområdet finansierar reducerad skatt för satsningar på kompetensutveckling i arbetslivet.

8.6.3 Fordonsskatt för tunga bussar

Regeringens förslag: Fordonsskatten för dieseldrivna tunga bussar skall höjas. Skatten vikt-differentieras på samma sätt som redan sker för tunga lastbilar. Det innebär att bussarna indelas i olika skatteklasser beroende på vikt och antalet axlar.

Utredningens förslag: Trafikbeskattningsutredningen har i sitt slutbetänkande, *Bilen, miljön och säkerheten* SOU 1999:62, lämnat förslag på den närmare utformningen av en höjning av fordonsskatten för tunga bussar. Utredningen föreslår att en höjning av fordonsskatten för tunga bussar endast bör omfatta dieseldrivna bussar. Fordonsskatten för dessa bussar bör vikt-diffe-

rentieras på samma sätt som för tunga dieseldrivna lastbilar. Enligt utredningen bör bussarna indelas i olika skatteklasser beroende på om de har två, tre eller fyra eller flera axlar. Vidare kan storleken på en höjning av fordonsskatten, med vissa mindre justeringar, bestämmas utifrån beräkningar av Statens Institut för KommunikationsAnalys (SIKA).

Bakgrunden till regeringens förslag: Regeringen har i proposition 1997/98:56, *Transportpolitik för en hållbar utveckling*, bedömt att fordonsskattesystemet för tunga bussar, dvs. bussar med skattevikter över 3 500 kg, bör omarbetas för att ta hänsyn till de externa kostnaderna som busstrafiken medför. Regeringen uttalade att skattesystemet borde utformas på samma sätt som fordonsskatten för tunga lastbilar, dvs. med olika skatteklasser beroende på vikt och axelkonfiguration. En omarbetning av skattesystemet borde, enligt regeringen, ske utifrån de beräkningar som gjorts av SIKA. Riksdagen har beslutat i enlighet med propositionen i denna del (bet. 1997/98:TU10, rskr. 1997/98:266).

Skälen för regeringens förslag: Trafikbeskattningsutredningen anser att det kan ifrågasättas om en höjning av fordonsskatten skall omfatta både bensin- och dieseldrivna bussar. Regeringen delar denna åsikt. Avgörande för en bedömning om en höjning av fordonsskatten skall omfatta både bensin- och dieseldrivna bussar bör vara om busstyperna kan jämföras i beskattningshänseende. Det kan konstateras att det finns vissa olikheter mellan diesel- respektive bensindrivna bussar. Energiskatten för bensin är högre än för dieselolja. Vidare har bensindrivna bussar en högre bränsleförbrukning än dieseldrivna bussar. Körsträckorna är dessutom ofta längre för dieseldrivna bussar än för de bensindrivna bussarna. Sammantaget anser därför regeringen att en höjning endast bör ske av fordonsskatten för dieseldrivna bussar.

Det har inte framkommit skäl för att välja någon annan vikt-differentiering för tunga dieseldrivna bussar än den som gäller för tunga dieseldrivna lastbilar, dvs. hundrakilosintervaller. Däremot bör vissa förändringar göras av indelningen i olika skatteklasser beroende på antalet axlar. För tunga lastbilar med anordning för påhängsvagn eller annan draganordning finns i dag två skatteklasser. Till en klass förs tvåaxlade lastbilar, medan lastbilar med tre eller flera axlar hänförs till en annan klass. De flesta bussar är visserligen tvåaxlade, men antalet tre- och fyraaxlade bussar förväntas öka. I likhet med Trafikbe-

skattningsutredningen föreslår därför regeringen att bussarna delas in i tre olika skatteklasser beroende på om de har två, tre eller fyra eller flera axlar.

SIKA:s beräkningar av storleken på fordonsskatten för tvåaxlade bussar visar att erforderlig skattehöjning varierar i de skilda viktintervallen. Som exempel kan nämnas att höjningen i intervallet 12 000 till 13 000 kg beräknats till 1 107 kronor medan höjningen i intervallet 13 000 till 14 000 kg beräknats till 10 079 kronor. För det fall dessa beräkningar skulle ligga till grund för en höjning av fordonsskatten skulle skatteskalen stiga brant från 13 000 till 14 000 kg för att sedan plana ut och återgå till en mer jämn stigning vid 17 000 kg. Skatteskalorna bör dock inte stiga alltför brant i viktintervallerna. Regeringen föreslår därför, i likhet med Trafikbeskattningsutredningen, att skatteskalen för tvåaxlade bussar utjämnas i intervallet 13 000 till 17 000 kg och i övrigt utformas i enlighet med SIKA:s beräkningar.

För treaxlade bussar omfattar SIKA:s beräkningar inte bussar i de lägre viktintervallerna. Regeringen anser emellertid att för bussar med en relativt låg skattevikt kan förhållandet mellan tvåaxlade och treaxlade bussar antas vara detsamma som förhållandet mellan motsvarande tvåaxlade respektive tre- eller fleraxlade lastbilar. Med anledning härav bör fordonsskatten för treaxlade bussar med skattevikt från 3 501 till 13 000 kg beräknas med utgångspunkt från fordonsskatten för tvåaxlade bussar, justerat med ledning av skillnaden i fordonsskatten för motsvarande tvåaxlade och tre- eller fleraxlade lastbilar. För skattevikter i intervallet 13 001 till 18 000 kg bör skatteskalen utjämnas så att den vid skattevikten 23 001 kg är i nivå med SIKA:s beräkningar.

För fyraxlade bussar har SIKA beräknat vad fordonsskatten bör uppgå till såvitt avser skattevikter från 24 000 till 26 000 kg. För skattevikter från 3 501 till 13 000 kg bör fordonsskatten beräknas på samma sätt som för treaxlade bussar. Skatteskalorna för treaxlade och fyr- eller fleraxlade bussar sammanfaller därför i dessa viktintervaller. Bussar med fyra eller flera axlar har dock lägre externa kostnader vid högre vikter. Från 13 001 kg bör därför skatteskalorna skiljas åt och skattesatsen för bussar med fyra axlar eller fler föreslås vara lägre än den skattesats som skall utgå för treaxlade bussar med motsvarande vikt. Vid skattevikten 24 000 kg bör skatteskalen vara i nivå med SIKA:s beräkningar.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

8.6.4 Lättnad i beskattningen av miljövänliga bilar

Regeringens bedömning: En skattelättnad kan införas i trafikbeskattningen för alla bilar i miljöklass 1.

Regeringen har i 1999 års ekonomiska vårproposition föreslagit att en skattelättnad skall införas i trafikbeskattningen för lätta bilar som uppfyller de framtida avgaskraven i EG:s direktiv 98/69EG om åtgärder mot luftföroreningar genom avgaser från motorfordon och om ändring av direktiv 70/220 EEG (EGT L 350, 28.12.98, s. 1, Celex 398L0069).

De framtida skärpta kraven på utsläpp av avgaser för lätta bilar i det nämnda direktivet har nyligen införlivats i bilavgasförordningen som nya krav för miljöklass 1 och 2. Enligt direktivet kan en skattelättnad införas för personbilar och, under förutsättning att den skattegrundande vikten inte överstiger 1 305 kg, lätta lastbilar från den 1 januari 2000 och för övriga lätta bilar från den 1 januari 2001. Regeringen föreslår att en skattelättnad om 3 500 kronor införs den 1 juli 2000, med retroaktiv verkan från den 1 januari 2000, för personbilar samt lätta lastbilar med en skattegrundande vikt om högst 1 305 kg som uppfyller de nya avgaskraven i miljöklass 1. Från den 1 januari 2001 kan även övriga lätta bilar i miljöklass 1 omfattas av en skattelättnad. Finansiering av en sådan skattelättnad skall enligt regeringens uppfattning ske inom trafikbeskattningen. I enlighet med direktivet kommer skattelättnadsbeloppet att behöva minskas till 1 500 kronor när avgaskraven i miljöklass 2 blir obligatoriska för alla nya bilar. Den föreslagna skattelättnaden ersätter den nu gällande femåriga befrielsen från fordonsskatt för bilar i den tidigare miljöklass 1 som därmed skall upphöra att gälla från den 1 januari 2000. De bilar som dessförinnan fått en sådan skattebefrielse är dock befriade från fordonsskatt till dess att befrielsen upphör efter fem år. Eftersom avgaskraven för lätta bilar i den nya miljöklass 2 blir obligatoriska inom en snar framtid bedömer regeringen att en skattelättnad för dessa har mycket begränsad miljöeffekt. Mot denna

bakgrund föreslår inte regeringen någon skattelättnad för dessa fordon.

8.6.5 Övriga punktskattefrågor

Regeringen avser att i anslutning till budgetpropositionen föreslå att enhetliga energiskattesatser för gasol, metan och naturgas införs motsvarande de nivåer som i dag tas ut för respektive bränsle när det används för uppvärmning samt att den i dag övergångsvis gällande begränsningsregeln avseende energibeskattningen för kalk- och cementbranscherna m.m. förlängs ytterligare ett år.

Regeringen avser även att återkomma under hösten med förslag om korrigeringar av miljöklasssystemet för bensin och dieselolja med anledning av ett EG-direktiv. I samband därmed kommer en ny miljöklass för bensin att föreslås. Avsikten är att de differentierade skattesatser som finns för dessa miljöklasser skall justeras samtidigt.

8.7 Andra förslag i särpropositioner under hösten 1999

I detta avsnitt redovisas kortfattat innehållet i andra propositioner på skatteområdet som lämnas under hösten 1999 och som har budgetpåverkan för budgetåret 2000.

Förmånsbeskattning av miljöbilar

I en särskild proposition (prop. 1999/2000:6), som överlämnas till riksdagen samtidigt som budgetpropositionen, föreslår regeringen att beskattningen av s.k. miljöbilar skall lindras, om bilen används som förmånsbil av en anställd. Med en miljöbil förstås en bil som helt eller delvis körs på ett miljövänligare drivmedel än bensin eller dieselolja eller med elektricitet. En sådan bil har idag ett nybilspris som överstiger nybilspriset för en motsvarande bensin- eller dieseldriven bil. Därigenom blir förmånsvärdet för miljöbilen högre än det förmånsvärde som åsätts en motsvarande, konventionellt driven bil. Förslaget innebär att det förmånsvärde som skall påföras den anställde beräknas till ett belopp som motsvarar förmånsvärdet för en motsvarande bil som drivs konventionellt. Finansieringen av en sådan skattelättnad skall ske inom ramen för trafikbeskattningen. Den föreslagna ändringen underlättar introduktionen av miljöbilar på marknaden. För-

slaget har aviserats i årets ekonomiska vårproposition (prop. 1998/99:100 s 168).

Öresundsförbindelsen

Regeringen avser att senare lägga fram en proposition om att belägga avgifter för trafik över bro eller genom tunnel mellan Sverige och annat land med mervärdesskatt. Det innebär att mervärdesskatt med 25 procent kommer att tas ut på de avgifter som skall betalas för passage över Öresundsförbindelsen. Beskattningsåtgärderna utgör en anpassning till de regler som gäller inom EU och som Danmark redan infört. Eftersom förbindelsen till viss del ligger i Danmark och till viss del i Sverige, skall endast en del av avgiften beskattas i Sverige. Beräkningarna i budgetpropositionen grundas på antagandet att 50 procent av avgiften kommer att beskattas i Sverige.

Regeringen avser att under hösten ingå en överenskommelse med danska regeringen som bl.a. skall reglera hur stor del av avgiften som skall beskattas i respektive land. Vidare skall avtalas om vissa förenklingar avseende hanteringen av mervärdesskatten. Den aviserade propositionen kommer att lämnas till riksdagen efter det att denna överenskommelse ingåtts.

Dröjsmålsränta vid för sen betalning av tull

Av artikel 232 i förordning (EEG) nr 2913/92 (tullkodexen) framgår att dröjsmålsränta skall tas ut vid för sen betalning av tull. Enligt 30 § tullagen (1994:1550) skall om tull och annan skatt eller avgift som tas ut vid import inte betalas i rätt tid dröjsmålsavgift tas ut enligt lagen (1997:484) om dröjsmålsavgift. Såväl Tullverket som företrädare för näringslivet har framfört att tillämpningen av räntesatserna i lagen om dröjsmålsavgift leder till att dröjsmålsavgift ibland tas ut med oskäligt höga belopp, särskilt vid korta dröjsmål. Detta är särskilt kännbart för småföretagen. Tullverket har i en framställning till regeringen som genom beslut den 16 oktober 1997 (Dnr Fi 98/1418) överlämnades till Tullagsutredningen hemställt om att dröjsmålsräntan i stället skall beräknas enligt 19 kap. 8 § skattebetalningslagen. Tullagsutredningen har i sitt slutbetänkande SOU 1999:54 En ny tullag föreslagit en sådan ändring. Utredningen menar att en på så sätt beräknad ränta skulle framstå som rimligare och påpekar också fördelen med att dröjsmålsräntan vid för sen betalning av tull och annan skatt eller avgift som tas ut vid import skulle komma att beräknas enligt samma bestämmelser som kostnadsräntan vid för sen betalning av ex-

empelvis mervärdesskatt vid omsättning inom landet. Regeringen delar Tullagsutredningens bedömning och finner det angeläget att den föreslagna ändringen kommer till stånd.

8.8 Finansiella effekter m.m.

Den inkomstberäkning för år 2000 som redovisas i kapitel 6 och bilaga 1 baseras förutom på bedömningar av den ekonomiska utvecklingen m.m. även på de förslag till förändrade skatteregler som presenteras i denna proposition och i ett antal propositioner som överlämnas samtidigt med budgetpropositionen, senare under hösten eller, i ett fall, under början av år 2000. I detta avsnitt redovisas de olika förslagens offentliga finansiella effekter och innebörden av förslagen i de övriga propositionerna.

Fokusering sker på de förslag som påverkar statsbudgetens saldo för år 2000. Tidsperspektivet är dock förlängt genom att förslag med budgeteffekter för år 2001 och framåt redovisas.

Budgeteffekterna för åren 2000-2002 redovisas i *tabell 8.5*. Redovisade effekter är av olika slag. Först anges bruttoeffekterna (räknat på helår) – dock med undantag för de åtgärder som har en temporär karaktär – som beskriver den statistiskt beräknade effekten av åtgärden utan beaktande av eventuella indirekta effekter. Därefter redovisas kalenderårseffekterna för statsbudgeten och för den offentliga sektorn. Redovisningen sker i kassamässiga termer vilket innebär att att olika slag av uppbördsförskjutningar i skatte- och avgiftsuttaget har beaktats. Därigenom kan effekten för ett enskilt år inkludera flöden av skatter och avgifter som avser inkomster från ett tidigare år. Vid bedömningen har hänsyn också tagits till olika slag av indirekta effekter på andra skattebaser och på offentliga utgifter.

Slutligen redovisas varaktiga nettobudgeteffekter för den offentliga sektorn av de olika förslagen. Avvikelser mellan varaktiga effekter och olika årseffekter kan bero bl.a. på fördröjd övervältring av vissa skatter på andra skattebaser. Vid temporära åtgärder utgörs den varaktiga effekten av räntan på nuvärdet av framtida saldiförändringar.

8.8.1 Förslag i budgetpropositionen

Förslaget om ett första steg i en inkomstreform innehåller bl.a. en *kompensation för uttag av allmän pensionsavgift*. Den beräknade nettobudgetförsvagningen av denna åtgärd uppgår till 9,5 miljarder kronor som utgör nettot av en skatte-reduktion om 15,9 miljarder kronor motsvarande 25 procent av allmän pensionsavgift för år 2000, en p.g.a den begränsade avdragsrätten för pensionsavgiften motverkande ökning av kommunalskatteinkomsterna med 5 miljarder kronor och av samma skäl en ökning också av statlig inkomstskatt med 1,4 miljarder kronor. För det första året – år 2000 – blir den kassamässiga belastningen för stat och offentlig sektor något mindre p.g.a. uppbördsförskjutningar. Inkomstförstärkningen för kommunsektorn regleras genom minskade statsbidrag till kommuner och landsting vilket innebär att statsbudgetens saldo förstärks med 5 miljarder kronor.

Uppjusteringarna av skiktgränserna år 2000 för uttag av statlig inkomstskatt ger en budgetförsvagning om 2,3 miljarder kronor. Som tidigare har kommenterats är 1,4 miljarder av detta belopp hänförligt den uppjustering som sker för att antalet personer i de olika inkomstskikten ej skall påverkas. Resterande del – med en budgetbelastning på 0,9 miljarder kronor – beror på att den nedre skiktgränsen justeras upp ytterligare för att minska andelen individer som betalar statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster.

Förlängningen av 1999 års tillfälliga skattere- duktion till att avse även år 2000 beräknas ge en budgetförsvagning på 3,3 miljarder kronor. Den kassamässiga belastningen år 2000 blir något lägre på grund av förskjutningar i uppbörden. Dessa belopp har tidigare redovisats i 1998 års ekonomiska vårproposition och redovisas inte därför i *tabell 8.5*. För åren 2001 och 2002 redovisas budgetbelopp för en förlängning genom åtgärder med likvärdig inriktning.

Förslaget om att *det fasta beloppet vid beskattningen av förvärvsinkomster om 200 kronor* även skall tillfalla kommunerna för år 2001 beräknas försvaga såväl statsbudget som offentlig sektor med 1,25 miljarder kronor detta år.

Förslaget om *förlängning av återföringstiden för periodiseringsfond* från fem till sex år beräknas ge en varaktig budgetbelastning på 0,14 miljarder kronor. De kassamässiga budgetbelastningen blir högre och uppgår år 2000 till 2,5 miljarder kronor. Året därpå – år 2001 – uppkommer en dubbeleffekt dels genom att företagen ej betalar in

skatt på i frånvaro av regeländringar återförda fonder för inkomståret 2000, dels genom att preliminärskatten för år 2001 – som styrs av slutskatten år 1999 – sjunker. År 2002 uppkommer en motverkande budgetförstärkning bl.a. genom att den vid taxeringen år 2000 uppskjutna fondåterföringen nu återförs till beskattning.

Förslaget om *höjt tak för maximal avsättning till periodiseringsfond* fr.o.m. 1 januari 2001 beräknas ge en varaktig budgetförsvagning med 0,7 miljarder kronor. Den kassamässiga belastningen är högre – 2,7 miljarder kronor – men uppkommer först inkomståret år 2002 p.g.a. förskjutningar i uppbörden genom att företagen antas ej jämka preliminärskatten för år 2001 vilket förskjuter budgetbelastningen till år 2002.

Förslaget om *slopande av kupongskatten på näringsbetingade aktier* beräknas ge en budgetförsvagning på 0,23 miljarder kronor.

Förslaget om *höjd allmän pensionsavgift* beräknas ge en varaktig budgetförstärkning för offentlig sektor på 0,26 miljarder kronor. För statsbudgeten uppkommer en viss försvagning p.g.a. att underlaget för statlig inkomstskatt sjunker något. I förhållande till bruttoeffekten på 0,46 miljarder kronor uppkommer en liknande försvagning också för offentlig sektor beroende på att underlaget för kommunal inkomstskatt sjunker.

Förslaget om *sänkt allmän löneavgift* ger en varaktig nettobudgetförsvagning på 0,59 miljarder kronor varvid i enlighet med gällande beräkningskonventioner har antagits att avgiftssänkningen leder till ökade löner vilket ökar underlaget för socialavgifter och inkomstskatt. Effekterna de första åren blir större beroende på att denna löneabsorption antas ta viss tid.

Förslaget om *höjd energiskatt på el* beräknas ge en varaktig nettobudgetförstärkning med 0,57 miljarder kronor. Budgetförstärkningen de första åren blir något större beroende på att indirekta effekter via bl.a. KPI-beroende offentliga utgifter och ändrad indexering av skatteskalen inte hinna få fullt genomslag.

Förslaget om *höjd produktionskatt för kärnkraftsproducerad el* beräknas ge en varaktig nettobudgetförstärkning med 0,24 miljarder kronor. De kassamässiga effekterna de första åren blir högre beroende på att de antagna indirekta effekterna på kärnkraftsföretagens inkomstskatt får genomslag med viss fördröjning.

Den höjda energiskatten på diesel beräknas ge en varaktig nettobudgetförstärkning med 0,55 miljarder kronor. Även i detta fall blir den

kassamässiga förstärkningen de första åren något högre beroende på att indirekta effekter får genomslag med viss fördröjning.

De sänkta energiskatterna för jordbruket beräknas ge en nettobudgetförsvagning med 0,26 miljarder kronor. Den kassamässiga försvagning år 2000 begränsas dock, i första hand beroende på att skattesänkningarna sker först fr.o.m. den 1 juli 2000.

För *reducerad skatt i syfte att främja kompetenshöjande åtgärder* i arbetslivet redovisas en ram om 1,35, 1,15 respektive 1,15 miljarder kronor för åren 2000-2002.

Förslaget om *förändrad fordonskatt för bussar* beräknas ge en varaktig nettobudgetförstärkning med 0,15 miljarder kronor. I tabellen redovisas de isolerade effekterna av den höjda fordonskatten. Inkomstförstärkningen för det offentliga blir dock mindre eftersom kommuner och landsting skall kompenseras för skattehöjningen.

Förslaget om *nedsatt fordonskatt för miljövänliga bilar* innebär en temporär skatterabatt för dessa slag av fordon. För år 2000 beräknas budgetförsvagningen för staten, liksom för offentlig sektor, till 0,03 miljarder kronor. Den varaktiga nettobudgetförsvagningen beräknas uppgå till 0,02 miljarder kronor.

Förslaget om en *sänkning av fastighetsskatten för hyreshus till 1,2 procent* för år 2000 beräknas ge en bruttobudgetförsvagning på 0,43 miljarder kronor (inkl. effekt av omräkning). I kassamässiga termer uppkommer den finansiella belastningen först år 2001 p.g.a. förskjutningar i skatteuppbörden. Den varaktiga effekten för offentlig sektor av denna temporära åtgärd, beräknad som en ränteeffekt på den engångsvisa budgetförsvagningen, uppgår till 0,01 miljarder kronor.

Sänkningen av fastighetsskatten för bostadshyreshus med värdeår 1989 och 1990 beräknas försvaga såväl statsbudget som den offentliga sektorns finanser med 0,23 miljarder kronor år 2001.

Vad i övrigt gäller *fastighetsskatten för år 2000* aviserade regeringen i budgetpropositionen för år 1999 att omräkningstalen för småhus m.m. skulle vara oförändrade. Effekterna av detta beaktades i den inkomstberäkning som lämnades i denna proposition och redovisas därför inte här. I den ekonomiska vårpropositionen för år 1999 lämnades förslag om att den sänkning av skatteuttaget på hyreshus till 1,3 procent som gäller i år skulle förlängas till att avse även år 2000 och effekterna av detta redovisades och beaktades i den

inkomstberäkning som lämnades i vårpropositionen. Detsamma gäller det nu preciserade förslaget om oförändrad fastighetsskatt för hyreshus med anledning av 2000 års allmänna fastighetstaxering för hyreshus.

8.8.2 Förslag i andra propositioner

I en proposition senare i höst föreslås *förändrade stoppregler för fåmansföretag*. Förändringarna beräknas ge en varaktig budgetförsvagning med 0,04 miljarder kronor.

Det aviserade *förslaget om sänkt skatt för vissa utländska nyckelpersoner* beräknas ge en varaktig nettobudgetförsvagning med 0,04 miljarder kronor.

I en proposition i början av år 2000 kommer enligt vad som aviserades i den ekonomiska vårpropositionen för år 1999 att föreslås att *företag ges rätt att förvärva egna aktier*. Förslaget beräknas ge en varaktig nettobudgetförsvagning med 0,47 miljarder kronor. År 2000 beräknas budgetbelastningen bli större beroende på att bortfall av preliminärskatt på utdelningsinkomster (möjligt att förvärva egna aktier antas till begränsad del medföra att återköp ersätter utdelningar i förhållande till läget i frånvaro av regeländring) ej balanseras av ökade skatteintäkter på reavinster på återköpta aktier (de senare skatteintäkterna uppkommer först taxeringsåret).

I proposition 1999/2000:06 föreslås nedjusterade värde vid *förmånsbeskattning av miljövänliga bilar*. Åtgärden beräknas medföra en varaktig nettobudgetförsvagning med 0,01 miljarder kronor. Budgetbelastningen uppkommer fr.o.m. budgetåret 2001.

I en senare proposition kommer att föreslås att *mervärdesskatt tas ut på avgifter för passage över broar m.m. till utlandet*. Detta beräknas ge en varaktig nettobudgetförstärkning med 0,09 miljarder kronor. Effekten för staten – och den offentliga sektorn – beräknas för år 2000 uppgå till 0,05 miljarder kronor.

I en proposition senare under hösten 1999 föreslås förändringar vid beräkningen av *dröjsmålsavgifter vid uttag av tull*. Detta beräknas ge en budgetförsvagning med 0,02 miljarder kronor.

Tabell 8.5 Budgeteffekter av åtgärder på skatteområdet i och i anslutning till BP 2000. Bruttoeffekter, kassamässiga effekter för staten och offentliga sektorn år 2000–2002 samt varaktiga effekter för offentlig sektor

Miljarder kronor i ikraftträdandeårets priser och volymer

	I kraft	Bruttoeffekt	Staten			Offentlig sektor			Varaktig effekt off sekt
			2000	2001	2002	2000	2001	2002	
I. Förslag i budgetpropositionen									
Kompensation för egenavgift	1/1 2000	-9,5	-8,3	-9,5	-9,5	-8,3	-9,5	-9,5	-9,5
varav skattereduktion	1/1 2000	-15,9	-14,6	-15,9	-15,9	-14,6	-15,9	-15,9	-15,9
varav ökad kommunalskatt	1/1 2000	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
varav ökad statlig skatt	1/1 2000	1,4	1,3	1,4	1,4	1,3	1,4	1,4	1,4
Uppjustering av skiktgränser	1/1 2000	-2,3	-2,1	-2,3	-2,3	-2,1	-2,3	-2,3	-2,3
Förlängd tillfällig skattereduktion	1/1 2000	-3,2	0	-2,9	-3,2	0	-2,9	-3,2	-3,2
Omvandling av 200-krona	1/1 2000		0,0	-1,25	0,0	0,0	-1,25	0,0	0,0
Förlängd period periodiseringsfond	1/1 2000	-2,5	-2,5	-4,3	1,0	-2,5	-4,3	1,0	-0,14
Höjt tak periodiseringsfond	1/1 2001	-2,7	0	0	-2,7	0	0	-2,7	-0,7
Ej kupongskatt näringsbetingade aktier	1/1 2000	-0,23	-0,23	-0,23	-0,23	-0,23	-0,23	-0,23	-0,23
Höjd allmän pensionsavgift	1/1 2000	0,43	-0,03	-0,03	-0,03	0,24	0,26	0,26	0,26
Sänkt allmän löneavgift	1/1 2000	-1,2	-0,96	-0,94	-0,87	-0,62	-0,59	-0,52	-0,59
Höjd energiskatt el	1/1 2000	0,75	0,8	0,75	0,73	0,69	0,58	0,56	0,57
Höjd skatt kärnkraftsel	1/1 2000	0,34	0,31	0,24	0,15	0,31	0,24	0,15	0,24
Höjd energiskatt diesel	1/1 2000	0,7	0,7	0,63	0,59	0,64	0,58	0,54	0,55
Sänkta energiskatter jordbruket	1/7 2000	-0,33	-0,14	-0,28	-0,26	-0,14	-0,27	-0,25	-0,26
Ram reducerad skatt kompetensåtgärder	1/1 2000	-1,35	-1,35	-1,15	-1,15	-1,35	-1,15	-1,15	-1,15
Förändrad fordonsskatt bussar	1/1 2000	0,19	0,18	0,16	0,14	0,18	0,16	0,14	0,15
Nedsatt fordonsskatt miljövänliga fordon	1/1 2000		-0,03	-0,08	-0,11	-0,03	-0,08	-0,11	-0,02
Fastighetsskatt hyreshus år 2000 1,2 procent	1/1 2000		0	-0,37	-0,5	0	-0,32	-0,55	-0,01
Sänkt fastighetsskatt för hyreshus med vissa värdeår	1/1 2000		0	-0,23	0	0	-0,23	0	-0,01
Delsumma		-20,90	-13,65	-21,78	-18,24	-13,21	-21,30	-17,86	-16,34

	I kraft	Brutto- effekt	Staten		Offentlig sektor			Varaktig effekt off sekt	
			2000	2001	2002	2000	2001		2002
II. Förslag i andra propositioner									
Förändrade stoppregler fåmansföretag	1/1 2000	-0,04	0	-0,04	-0,04	0	-0,04	-0,04	-0,04
Sänkt skatt utländska experter	1/1 2000	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04
Företags förvärv av egna aktier	1/1 2000		-0,72	-0,50	-0,55	-0,72	-0,50	-0,55	-0,47
Förmånsbeskattning miljöbilar	1/1 2000	-0,01	0	-0,01	-0,01	0	-0,01	-0,01	-0,01
Momsavgifter Öresundsbron	1/1 2000	0,08	0,05	0,07	0,08	0,05	0,07	0,08	0,09
Ändrade dröjsmålsavgifter tull	1/1 2000	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
<i>Delsumma</i>		<i>-0,03</i>	<i>-0,73</i>	<i>-0,54</i>	<i>-0,58</i>	<i>-0,73</i>	<i>-0,54</i>	<i>-0,58</i>	<i>-0,49</i>
Summa tot		-20,93	-14,38	-22,32	-18,82	-13,94	-21,84	-18,44	-16,83

Appendix Skattebelastning m.m. för företag av olika storlek

I detta appendix beskrivs skattebelastning m.m. för svenska aktiebolag med utgångspunkt i uppgifter från 1998 års taxering (inkomståret 1997). Uppgifterna är hämtade från FRIDA, en företagsregister- och individdatabas, utvecklad vid Finansdepartementet. Företagen delas upp i små, medelstora och stora bolag enligt de kriterier som används inom EU, bl.a. vid arbete med statsstöd. Denna uppdelning sker enligt tre kriterier, nämligen antalet anställda, företagets omsättning och deras balansomslutning³¹. Redovisningen gäller här endast aktiebolag. Denna associationsform står dock för merparten av skatteinkomsterna från samtliga företag. Generellt sett gäller att redovisningen avser enskilda juridiska personer, dvs. koncernrelationer m.m. har ej beaktats.

De svenska aktiebolagen är enligt EU:s definition nästan uteslutande småföretag. Endast 2 procent räknas som medelstora och 0,4 procent som räknas som stora. *Tabell 8.6* visar dock att de företag som räknas som stora är den kategori som har flest antal anställda. Vidare redovisas antalet företag och anställda på respektive storlekskategori samt antalet företag inom tjänsterepektive varuproduktion. Storleksklasserna är vidare indelade efter ägarstruktur i börsbolag, fåmansaktiebolag och övriga bolag. Om bolaget återfinns på börsen eller ägs av ett börsnoterat bolag kategoriseras företaget som börsnoterat bolag. I gruppen fåmansaktiebolag återfinns de bolag som ägs av ett begränsat antal fysiska personer. *Tabell 8.6* visar att den enskilt största kategorin, både avseende antal bolag och antal anställda, är små fåmansaktiebolag.

Tabell 8.6 Antal företag och anställda med indelning i storleksklasser, näringsgrenar och efter ägarkategori.

	Antal företag	Tjänsteföretag	Varuföretag	Antal anställda
Stora företag	1 071	507	516	815 699
Börsnoterade bolag	289	105	159	235 007
Fåmansaktiebolag	235	136	87	130 883
Övriga bolag	547	266	270	449 809
Medelstora företag	5 371	3 189	1 909	385 556
Börsnoterade bolag	886	511	345	74 326
Fåmansaktiebolag	2 855	1 690	967	197 388
Övriga bolag	1 630	988	597	113 842
Små företag	249 724	169 393	26 536	782 246
Börsnoterade bolag	2 811	1 928	406	21 697
Fåmansaktiebolag	240 906	163 122	2 5245	718 476
Övriga bolag	6 007	4 343	885	42 073
Totalt	256 166	173 089	28 961	1 983 501

Källa: Finansdepartementet, FRIDA 1997

Majoriteten av alla aktiebolag var 1997 tjänsteproducenter. Detta är mest tydligt för små företag men gäller även medelstora företag. Bland de stora företagen är fördelningen jämnare med lätt övervikt för varuproduktion. De bolag som inte klassas som varu- eller tjänsteproducenter ingår i gruppen samtliga företag. Dessa har huvudsakligen sin verksamhet inom jakt, fiske eller byggnadsrörelse.

³¹ För en utförlig beskrivning av kriterier och gränsvärden se publikationen EGT nr L107, 30.4.96, s. 4. Vid redovisningen i denna bilaga har dock inte angivna kriterier om ägande kunnat beaktats.

Tabell 8.7 Vinster och förluster i företag med indelning i storleksklasser och efter ägarkategori.

Antal och miljoner kronor.

	Vinst företag	Vinster i Mkr	Förlust företag	Förluster i Mkr
Stora företag	914	10 3248	158	30 568
Börsnoterade bolag	240	40 126	50	21 930
Fåmans-aktiebolag	215	11 228	21	804
Övriga bolag	459	51 894	87	7 834
Medelstora företag	4 561	84 026	809	13 312
Börsnoterade bolag	641	33 884	214	5 495
Fåmans-aktiebolag	2 504	24 139	350	4 917
Övriga bolag	1 416	26 003	245	2 900
Små företag	210 704	16 0492	39 021	37 773
Börsnoterade bolag	1 972	47 810	840	8 345
Fåmans-aktiebolag	204 240	80 843	36 666	18 070
Övriga bolag	4 492	31 839	1 515	11 358
Totalt	216 179	347 766	39 988	81 653

Källa: Finansdepartementet, FRIDA 1997

Tabell 8.7 återger samtliga svenska aktiebolags justerade resultat, definierat som resultatet före bokslutsdispositioner med avdrag för utdelningar från dotterbolag³². Detta justerade resultat skall i största möjliga mån avspegla den ekonomiskt korrekta vinsten. Företagen har delats in i grupper baserat på huruvida de redovisat vinst eller förlust. Tabellen visar antalet företag inom respektive grupp samt det summerade justerade resultatet.

Beskrivningen i tabell 8.7 avser samtliga aktiebolag. Fortsättningsvis behandlas de bolag som betalat bolagsskatt, dvs. har en positiv taxerad inkomst. I tabell 8.8 redovisas alltså de justerade resultatet för de företag med positiv taxerad inkomst. Det totala justerade resultatet uppgick till cirka 214 miljarder kronor år 1997. De små bolagen stod för den största andelen av vinsten, 42 procent, medan de stora bolagen stod för 34 procent. Med vinstandel menas respektive kategoris andel av total vinst. Med skatteandel menas motsvarande mått för skatt. De stora bolagens skatteandel är densamma som deras vinstandel till skillnad från de små bolagens andel som översti-

ger deras andel av de totala vinsterna. De små bolagen betalar därmed mer skatt i förhållande till deras vinst än de stora företagen. Detta syns tydligt i kolumnen för effektiv skatt. Den effektiva skattesatsen beräknas här genom att faktisk betald skatt sätts i relation till det justerade resultatet. Detta ger en uppfattning om den skatt som belastar den ekonomiskt korrekta vinsten.

Tabell 8.8 Vinster och skatter för företag av olika storlek.

Miljoner kronor och procent.

	Vinst i Mkr	Skatt i Mkr	Vinstandel	Skatteandel	Effektiv skatt
Stora företag	73 187	12 820	34	34	17,5
Medelstora företag	50 195	6 704	24	18	13,4
Små företag	90 747	1 8436	42	48	20,3
Totalt	214 129	37 960			17,7

Källa: Finansdepartementet, FRIDA 1997

Eftersom den nominella skattesatsen är densamma för alla aktiebolag beror skillnaden på beräkningen av skatteunderlaget. Detta är i normalfallet lägre än den verkliga vinsten eftersom man vid beräkning av beskattningsbar inkomst skall ta hänsyn till bokslutsdispositioner och skattemässiga justeringar. Dessa poster gör det möjligt för företagen att påverka skattebelastningen.

De skattemässiga justeringarna är i första hand korrigeringar av resultatet för skattemässigt icke avdragsgilla kostnader och ej skattepliktiga intäkter. Bland bokslutsdispositionerna ligger överavskrivningar, koncernbidrag och periodiseringsfonder. Det är i första hand genom att använda dessa som företagen kan påverka skattebelastningen. Större företag ingår därtill ofta i koncerner varvid de får möjlighet att kvitta vinster i en verksamhet mot förluster i en annan verksamhet samma år. Denna möjlighet till direkt resultatutjämnning har de små bolagen endast i undantagsfall.

³² Detta avdrag görs för att jämförelsen av skattebelastning mellan olika bolag skall bli mer rättvisande. Dessa utdelningar är skattefria hos mottagaren men den bakomliggande inkomsten har beskattats i tidigare led.

Tabell 8.9 Avsättningar till periodiseringsfond i stora, medelstora och små företag*Miljoner kronor och procent.*

	Avsatt 1997	Utnyttjandegrad i procent	Akkumulerad avsättning
Stora företag	8 998	82	38 527
Medelstora företag	5 437	92	26 170
Små företag	11 675	75	44 335
Totalt	26 110	81	103 533

Källa: Finansdepartementet, FRIDA 1997

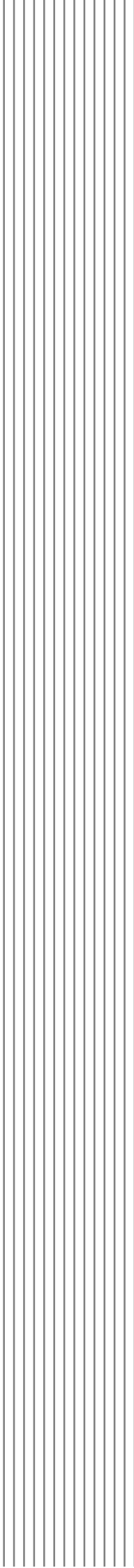
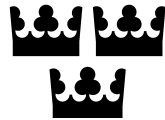
Skillnader i företagens beteende med avseende på utnyttjandet av periodiseringsfundsreglerna kan ge ytterligare en förklaring till skillnaderna i skattebelastning. Dessa regler tillkom inkomståret 1994 och enligt de regler som gällde 1997 har företagen möjlighet att sätta av 20 procent av beskattningsbar inkomst till en fond som senast fem år därefter skall återföras till beskattning. Detta system ger företagen en möjlighet till resultatutjämning över tiden genom att vinster under goda år kan kvittas mot eventuella förluster under senare år.

I *tabell 8.9* redovisas företagens avsättningar till periodiseringsfond 1997, den beräknade utnyttjandegraden av dessa fonder samt de i 1997 års bokslut ackumulerade fondavsättningarna. Utnyttjandegraden för år 1997 beräknas genom att den faktiska avsättningen detta år relateras till beräknad maximal avsättning. De små företagen gör totalt sett en större avsättning 1997 än de större företagen, men de större företagen har utnyttjat reglerna i något större utsträckning (82 procent) än de små företagen (75 procent).

En förklaring till de små företagens höga skatteandel och därmed deras höga effektiva skatt är att de inte utnyttjat bokslutsdispositioner i mindre omfattning än de stora företagen. Det finns flera teorier om skälen till det senare förhållandet. En som framförts är bl.a. att det är viktigare för små företag att redovisa vinst och på så vis skicka en god signal till kreditgivare. De små företagen saknar också ofta möjlighet till förlustutjämning via koncernbidrag. De stora företagens relativt sett låga skattebelastning förklaras av deras möjligheter till både direkt resultatutjämning och utjämning över tiden.

9

Ekonomisk styrning

9 Ekonomisk styrning

9.1 Inledning

I årsredovisning för staten 1998 (skr. 1998/99:150) behandlades det arbete som bedrivits under de senaste åren med utveckling av den ekonomiska styrningen i staten, det utvecklingsbehov som finns samt en rad principiella frågeställningar. Regeringen återkommer nu med förslag till riktlinjer för det fortsatta utvecklingsarbetet.

Förslagen till riktlinjer har diskuterats med den parlamentariska referensgrupp som följer arbetet med utveckling av den ekonomiska styrningen i staten.

Ekonomisk styrning – ett verktyg för politikens förverkligande

Den ekonomiska styrningens främsta uppgift är att vara ett verktyg för politikens förverkligande. Det innebär att den måste skapa förutsättningar för

- god kontroll av statens finanser,
- resursfördelning i enlighet med politiska prioriteringar, samt
- hög produktivitet och effektivitet i användandet av statens resurser.

Regeringen har i budgetpropositionen för 1998 (prop. 1997/98:1) angett att den ekonomiska styrningen i staten omfattar såväl planering som uppföljning och utvärdering, och såväl finansiell styrning som resultatstyrning.

Finansiell styrning avser de delar av den ekonomiska styrningen som är inriktade på de resurser som används i verksamheten, medan resultatstyrning avser de delar av den ekonomiska styrningen som är inriktade på de prestationer och effekter som blir resultatet av verksamheten.

I samma proposition betonade regeringen att resultatstyrningen och den finansiella styrningen måste stödja varandra om den ekonomiska styrningen skall bli effektiv.

9.2 Utvecklingsbehov

De senaste årens utvecklingsarbete har bidragit till att långsiktigt förbättra den ekonomiska styrningen i staten. Bland annat har den reformerade budgetprocessen skapat förutsättningar för ökad budgetdisciplin. Utvecklingen av den statliga redovisningsmodellen, myndigheternas årsredovisningar och årsredovisningen för staten har vidare bidragit till att förbättra uppföljningsinformationen på olika nivåer i staten. Samtidigt finns det områden inom vilka det finns ett fortsatt utvecklingsbehov som hänger samman med bl.a. två förhållanden.

För det första har enskilda delar i den ekonomiska styrningen getts stort utrymme i utvecklingsarbetet, medan samverkan mellan delarna har fått mindre uppmärksamhet.

För det andra har styrningen av myndigheterna getts stort utrymme i utvecklingsarbetet, medan verksamhetsperspektivet har fått mindre uppmärksamhet.

Mot den bakgrunden är målen för utvecklingsarbetet bl.a. att förbättra möjligheterna att

- utifrån statsbudgeten få en god bild av den statliga ekonomin,
- relatera den budgeterade resursförbrukningen till fastställda mål så att prioriteringsdiskussioner underlättas,
- ställa resultatet av en verksamhet mot de resurser som förbrukats inom verksamheten.

9.3 Framtida utvecklingsinsatser

Regeringens förslag: Utgångspunkten för utvecklingsarbetet:

Statsbudgeten skall kunna presenteras i termer av intäkter och kostnader, inbetalningar och utbetalningar samt tillgångar och skulder.

I statsbudgeten skall utöver mål även kostnadsramar föreslås för statlig verksamhet.

Styrningen av enskilda myndigheter och deras sakverksamheter skall verksamhetsanpassas.

Det utvecklingsbehov som lyfts fram i avsnitt 9.2 har till stor del att göra med budgeteringens och redovisningens avgränsning, principer, presentation samt de mål och ekonomiska ramar som sätts för olika delar av den statliga verksamheten.

Regeringen avser att ytterligare fördjupa analysen av hur den ekonomiska styrningen skall kunna utvecklas i enlighet med de redovisade utgångspunkterna för arbetet. Resultatet av analysen, som bl.a. kommer att redovisas i en rapport i departementsserien, kommer att ges en bred förankring i förvaltningen.

Regeringen kommer fortlöpande att informera den parlamentariska referensgruppen om utvecklingsarbetet.

Principer för budgetering och redovisning

Principerna för budgetering och redovisning handlar om vilka aspekter som beaktas i den ekonomiska styrningen.

För närvarande är anslag för förvaltningsändamål och investeringar inkomst- och utgiftsmässiga i statsbudgeten, medan transfereringar m.m. presenteras enligt kassamässiga principer. I

redovisningen baseras olika dokument på olika principer. Myndigheternas årsredovisningar och årsredovisningen för staten är uttryckta i termer av intäkter och kostnader, in- och utbetalningar samt tillgångar och skulder. Redovisningen mot anslag och inkomstitlar i statsbudgeten är däremot uttryckt i termer av inbetalningar och utbetalningar respektive inkomster och utgifter beroende på vilken grund budgeten beslutats.

Utgångspunkten för utvecklingsarbetet är att principerna för statsbudgeten bör ändras så att budgeteringen och redovisningen konsekvent kan uttryckas i termer av intäkter och kostnader, inbetalningar och utbetalningar samt tillgångar och skulder.

En budgetering som uppfyller dessa krav gör det möjligt att presentera utvecklingen av den statliga ekonomin på ett bättre sätt. En resultatbudget kan upprättas som visar resursförbrukning och resurstillskott, en finansieringsbudget kan upprättas som visar betalningsflöden mellan staten och övriga samhällssektorer, en balansbudget kan upprättas som visar förändringar i statens tillgångar och skulder, en driftsbudget kan upprättas som visar kostnader för olika verksamheter och en investeringsbudget kan upprättas som komplement till finansieringsbudgeten.

Budgeteringens och redovisningens avgränsning

Budgeteringens och redovisningens avgränsning handlar om hur staten avgränsas i de olika budget- och redovisningsdokumenten.

För närvarande tillämpas olika avgränsningar av staten i olika dokument. Statsbudgeten och redovisningen mot statsbudgeten omfattar de statliga verksamheter som anslagsfinansieras. Årsredovisningen för staten omfattar både anslagsfinansierad verksamhet och verksamhet som finansieras på annat sätt. Därmed kompliceras presentationen av den statliga ekonomin och sambandet mellan olika dokument blir oklart.

Utgångspunkten för val av den framtida avgränsningen bör vara att budgeten och redovisningen skall omfatta alla delar av den statliga verksamheten som det är relevant att beakta i budgetprocessen.

Budgeteringens och redovisningens presentation

Budgeteringens och redovisningens presentation handlar om vilka indelningar som görs av informationen.

Utgångspunkten för valet av framtida presentationsformer är att de skall bidra till att budget- och redovisningsdokumenten till riksdagen och regeringen belyser den statliga verksamheten och ekonomin på ett sätt som ger ett fullgott beslutsunderlag.

För närvarande innehåller budget- och redovisningsdokumenten en blandning av verksamhetsmässiga och organisatoriska indelningar.

Utgångspunkten för utvecklingsarbetet är att budgeten på ett mera renodlat sätt bör presenteras i en verksamhetsmässig och en organisatorisk indelning.

Mål och ekonomiska ramar för verksamheter

Budgetering enligt de principer som presenteras ovan möjliggör förbättrad koppling mellan finansiell styrning och resultatstyrning.

En viktig förutsättning för en sådan koppling är den översyn av mål och målstrukturer som regeringen aviserade i budgetpropositionen för 1999 (prop. 1998/99:1, volym 1, s. 150), och som skall genomföras under åren 1999 och 2000. Denna s.k. tvåårsöversyn lägger grunden för en verksamhetsindelning i statsbudgeten.

Utgångspunkten för utvecklingsarbetet är att statsbudgeten skall innehålla förslag till såväl mål som kostnadsramar för den statliga verksamheten. När det gäller resultatstyrningen av enskilda myndigheter är regeringens inriktning att verk-

samhetsanpassningen måste öka dvs. att målen måste anpassas till vad som är mest lämpligt med avseende på förutsättningarna för den enskilda verksamheten.

Målöversynen

Tvåårsöversynen omfattar samtliga utgiftsområden. Regeringen har tillsatt en arbetsgrupp med representanter från samtliga departement som har till uppgift att utveckla resultatstyrningen inom ramen för översynen. I uppdraget till gruppen betonar regeringen dock att gemensamma principer endast kan fastställas för målen som presenteras i budgetpropositionen.

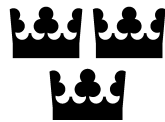
Under innevarande år inriktas tvåårsöversynens arbete på att fastställa gemensamma principer för mål och målstruktur för utgiftsområdena. När översynen är avslutad i december år 2000 bör det också finnas uttalade strategier för hur målen skall följas upp och utvärderas. Detta för att bl.a. säkerställa att resultatinformationen till riksdagen förbättras.

Resultatet av översynen av mål och målstrukturer kommer att märkas successivt i kommande budgetpropositioner. Förändringar i resultatinformationen till riksdagen dröjer ytterligare två år.

Förutom det utvecklingsarbete som bedrivs inom tvåårsöversynen finns även en arbetsgrupp i regeringskansliet som utvecklar uppföljningen av kommuner och landsting. Gruppens uppgift är bl.a. att med utgångspunkt från befintliga nationella mål för vård, skola och omsorg bedöma hur målen kan följas upp.

10

Inriktningen av förvaltningspolitiken

10 Inriktningen av förvaltningspolitiken

10.1 Utvecklingen inom statsförvaltningen

Riksdagen har betonat vikten av att få en kontinuerlig och samlad uppföljning av förändringarna inom statsförvaltningen. Bland annat har riksdagen uttryckt önskemål om att omfattningen och inriktningen av genomförda strukturförändringar redovisas fortlöpande.

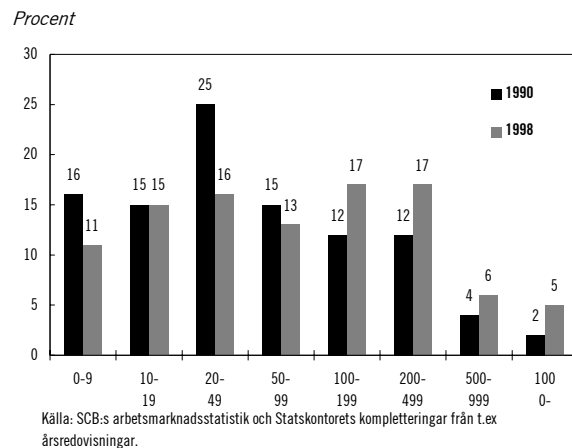
Statskontoret har därför regeringens uppdrag att årligen göra en översiktlig redovisning av utvecklingen inom statsförvaltningen. I likhet med tidigare år behandlar Statskontorets rapport Staten i omvandling de strukturella förändringarnas inverkan på ekonomi och sysselsättning m.m. I regeringens skrivelse 1998/99:150 Årsredovisning för staten 1998 informerades riksdagen om delar av innehållet i rapporten, bl.a. konsumtion av statliga tjänster och sysselsättning. Nedan redogörs för utvecklingen när det gäller den statliga myndighetsstrukturen, verksamheter i staten, bättre service genom IT och anpassningen till år 2000. Redogörelsen bygger på Statskontorets rapport, som kommer att publiceras under hösten. Efter avsnittet ger regeringen sin bedömning av den utveckling som rapporten visar.

10.1.1 Halvering av antalet myndigheter

Antalet statliga myndigheter har mer än halverats sedan 1990, från 1 360 till 590 år 1998³³. Såväl små som stora myndigheter har blivit färre. Det

är bara de allra största, de med minst 1 000 anställda, som i absoluta tal blivit något fler under 1990-talet. Det är framför allt myndigheter med mellan tjugo och hundra anställda, som har minskat (diagram 10.1).

Diagram 10.1 Statliga myndigheter fördelade efter antalet anställda 1990 och 1998

Huvudorsaken till minskningen av antalet myndigheter är enligt Statskontoret att flera "myndighetskoncerner", som har en regional organisation, har slagits samman till färre och större enheter. Skälet till detta är ett ökat behov av samordning mellan myndigheter och en önskan att rationalisera genom att minska administrationskostnaderna.

Minskningen av antalet myndigheter beror också på att de lagts ned och att arbetsuppgifterna, i de allra flesta fall, övertagits av en annan myndighet. Det är endast i undantagsfall som själva verksamheten har upphört. Ytterligare ett skäl till att statliga myndigheter avvecklats är att verksamhet som är konkurrensutsatt har bolagiserats. Vid sidan av bolagiseringen av fem affärs-

³³ I dessa uppgifter ingår inte affärsverken, försäkringskassor och de ca 150 statliga nämndmyndigheter som saknar egna anställda. Myndigheter som ingår i myndighetskoncerner har räknats in även om dessa inte lämnar egna årsredovisningar till regeringen.

verk under perioden 1991–1994 är AMU-Gruppen och Byggnadsstyrelsen exempel på ombildningar till aktiebolag som berört många anställda.

Trettio stora myndigheter

I dag finns det ett trettiotal myndigheter som har fler än 1 000 anställda. De svarar tillsammans för närmare 60 procent av de statsanställda. Hälften av dem har en sysselsättning på mer än 3 000 personer (tabell 10.1).

Tabell 10.1 De största myndigheterna i staten 1998, antal och andel anställda

Myndighet	Antal anställda	Andel av total sysselsättning %
Försvarsmakten	22 540	11,8
Vägverket	7 490	3,9
Banverket	7 090	3,7
Lunds universitet	5 960	3,1
Polismyndigheterna i Stockholm	5 390	2,8
Uppsala universitet	4 780	2,5
Göteborgs universitet	4 300	2,2
Regeringskansliet	4 290	2,2
Stockholms universitet	3 520	1,8
Polismyndigheten i Västra Götaland	3 280	1,7
Kungliga tekniska högskolan	3 170	1,7
Umeå universitet	3 160	1,7
Karolinska institutet	3 110	1,6
Sveriges lantbruksuniversitet	3 060	1,6
Totalt	81 140	42,3

Källa: SCB:s arbetsmarknadsstatistik

De största minskningarna av antalet statliga myndigheter har skett inom området samhällsskydd och rättskipning. Kulturområdet är det enda exemplet på statlig verksamhet inom vilket antalet myndigheter ökat något under 1990-talet.

10.2 Verkschefer i staten

Statskontoret har gjort en studie av statens verkschefer avseende ålder, kön, utbildning, arbetslivserfarenhet m.m. Studien baseras på en enkät till 100 av drygt 200 regeringstillsatta myndighetschefer.

Tre fjärdedelar är män

Av de undersökta verkscheferna är drygt tre fjärdedelar män. Det stora flertalet av dem är över 50 år gamla enligt Statskontorets rapport. Medelåldern för männen är 55 år medan kvinnorna är något yngre, 52 år.

Nästan 90 procent av verkscheferna rekryterades ur den statliga sektorn, där de verkat i stort sett i hela sin yrkesverksamma karriär. Andelen verkschefer som rekryterats från statsförvaltningen har successivt ökat under de senaste tjugo åren.

Omkring 70 procent av verkscheferna hade en annan chefsbefattning eller en professionell befattning närmast före utnämningen till verkschef. Var fjärde verkschef hade en politisk befattning - riksdagsledamot, statsråd, kommunal/landstingråd, statssekreterare - som närmast föregående befattning. Går man längre tillbaka i tiden finner man att närmare 40 procent av verkscheferna någon gång har innehaft en politisk befattning.

Påtaglig ökning av kvinnliga verkschefer

Jämförelser med två studier som genomfördes 1971 och 1990 visar att andelen kvinnliga generaldirektörer har ökat markant. I dag är nästan var fjärde verkschef kvinna mot några få procent i början av 1970-talet. Hela denna ökning har infallit under 1990-talet. År 1990 var andelen kvinnliga verkschefer fortfarande så låg som 3 procent. Den aktiva politik för att öka andelen kvinnor på högre chefspositioner som förts under 1990-talet har alltså givit utslag på detta område.

Regeringens insatser för att uppnå målet att minst hälften av de nya myndighetscheferna inom den civila statsförvaltningen skall vara kvinnor har givit resultat enligt Statskontoret. År 1997 uppnåddes det nästan helt när andelen kvinnor bland de nyutnämnda cheferna uppgick till 43 procent. År 1998 minskade dock andelen till 27 procent.

Medelåldern har inte minskat

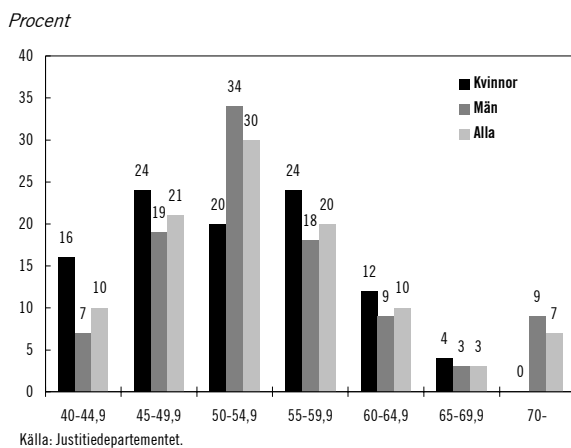
Verkschefernas medelålder har inte ändrats sedan 1970-talets början enligt Statskontorets rapport. Den låg på 55 år såväl för trettio år sedan som 1998. Spridningen över åldrarna har dock förändrats. Idag finns ett par verkschefer, som är 40 år eller yngre, mot ingen år 1971. Mellangruppen, de mellan 41–50 år, var dock större bland verkscheferna vid 1970-talets början. Den svara-

de då för 30 procent medan den idag endast uppgår till 20 procent.

Anställningstiden har blivit kortare

I början av 1990-talet var den genomsnittliga anställningstiden i samma verksamhetsbefattning omkring åtta år. Denna tid har successivt förkortats under 1990-talet och uppgick år 1998 till omkring tre år. Detta beror bl.a. på att riksdagen 1987 tog ett principbeslut om att förlängning av ett förordnande som verksamhetschef normalt skulle omfatta tre år istället för sex år som tidigare varit normen.

Diagram 10.2 Fördelning av generaldirektörernas månadslöner i januari 1998

Kvinnliga verksamcheferns löner

Diagram 10.2 visar att de kvinnliga verksamchefernas löner är jämnare fördelade över hela löneskalan jämfört med de manliga kollegornas. I de två lägsta samt i intervallet 55–70 000 kronor i månaden är kvinnornas andel högre än männens. De allra högsta lönerna innehåser dock alla av män, vilket bidrar till att kvinnornas genomsnittslön är 4 000 kronor lägre än männens.

Diagrammet visar förhållandena för år 1998. Det relativa/genomsnittliga löneläget för kvinnliga verksamchefer har dock förbättrats under år 1999. Anledningen är främst att ett flertal kvinnor nyrekryterats till relativt tunga verksamhetsposter. Härtill kommer att vissa kvinnliga verksamchefer fått väsentliga lönehöjningar i samband med den revision av verksamcheferns löner som skett under året.

10.3 Bättre service genom IT

I regeringsförklaringen 1998 slås fast att Sveriges tätposition som IT-land skall befastas. Myndigheterna skall vara föregångare inom IT-utvecklingen genom högt ställda krav på tillgänglighet av offentlig information och aktiv användning av tekniken.

Regeringens krav har enligt Statskontoret fått genomslag i förvaltningen. Myndigheternas tillgänglighet elektroniskt och kommunikation via Internet ökar och myndigheter utvecklar successivt sin elektroniska förvaltning. Under de senaste två åren har de flesta myndigheter etablerat sig på nätet och erbjuder kontakt med medborgare och företag.

Enligt Statskontoret fortsätter utvecklingen av redan befintliga tjänster och introduktionen av nya informations- och servicetjänster via Internet och telefoni. Några av de större myndigheterna som Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), Riksskatteverket (RSV), och Centrala studiestödsnämnden (CSN), utmärker sig med mycket höga nyttjandesiffror. Nya grundläggande tjänster, s.k. portaler, gör också att det blir lättare att ta en första kontakt med myndigheterna.

SverigeDirekt - en ingång till det offentliga Sverige
SverigeDirekt är den gemensamma ingångssidan, portalen, till det offentliga Sverige. Arbetet drivs i projektform och är ett samarbete mellan riksdagen, Regeringskansliet, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet. SverigeDirekt förväntas bli permanent och målet är att samtliga kommuner och statliga myndigheter skall finnas med. Sommaren 1999 fanns länkar till ca 240 myndigheter, vilket innebär att så gott som alla större statliga myndigheter nu är anslutna.

Utan särskild marknadsföring har antalet besökare vid Sverige Direkt ökat från ca 30 000 per månad år 1998 till omkring 50 000 år 1999. I dag förutsätter tjänsten kunskap om myndighetens verksamhetsområde för att hitta rätt. Framöver förväntas dock möjligheten till kvalificerad sökning vara utbyggd och nyttan av tjänsten kommer därmed att öka.

90 procent av myndigheterna finns nu på nätet

En förutsättning för att den elektroniska förvaltningen ska kunna utvecklas är att de statliga myndigheterna finns på nätet. Fler och fler myndigheter ansluter sig nu till Internet och skaffar sig en publik webbplats. En genomgång av ca 280

myndigheter visar att närmare 90 procent hade egen webbplats år 1999, en ökning med en femtedel jämfört med året innan. Det är främst mindre myndigheter som tillkommit under senare tid.

Hos nästan alla fanns en myndighetsbrevlåda för elektronisk post år 1999. Det var endast sju, eller knappt 3 procent, som saknade en sådan kontaktmöjlighet. Det innebär också en ökning under senare år. I början av 1997 hade 70-80 procent av de statliga myndigheterna åtminstone någon e-post adress. I den s.k. IT-propositionen har regeringen satt upp som mål att alla myndigheter ska ha brevlåda för e-post. Det målet bör vara uppfyllt under år 2000.

Många surfar sig till jobben

De mest centrala IT-tjänsterna hos Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) är Platsbanken och Sökandebanken. Platsbanken presenterar lediga arbeten och i Sökandebanken kan både arbetstagare och företag registrera sig. Båda tjänsterna redovisar mycket höga besökssiffror och ökningen i april 1999 jämfört med samma månad året innan var kraftig enligt Statskontoret. Över en miljon surfade till Platsbanken, vilket innebär att Platsbanken är en av de mest besökta webbplatserna i Sverige.

AMS har fått särskilda medel av regeringen för Internetsatsningen och målsättningen på ca 200 000 registrerade sökande i slutet av 1999 skall nås med annonskampanjer och nya interaktiva lösningar där företag och sökande snabbt skall kunna hitta varandra.

Centrala studiestödsnämnden (CSN) erbjuder svar på frågor om ansökan och utbetalning m.m. både via deras webbplats, CSN Direkt, och datasvar via telefon. CSN Direkt hade 1998 ca 900 000 anrop och beräknas få 1,6 miljoner år 1999. De allra flesta, 90 procent, ställer frågor som rör just ansökan och utbetalning. På webbplatsen kan man också få information om statusen på ansökan, uppgift om utbetalning och möjlighet att räkna på återbetalning.

Riksskatteverket ger service via Fyrklövern

Riksskatteverket erbjuder självbetjäning inom det sammanhängande konceptet Fyrklövern, dvs Skattemyndighetens servicetelefon, RSV:s webbplats, Servicejouren och Serviceterminalerna. De sistnämnda är ett försöksprojekt där även AMS, RFV och CSN ingår. Publika terminaler där medborgare kan gå direkt in på de fyra myn-

digheternas webbsidor är nu utplacerade i en testverksamhet.

Fyrklövern inriktar sig främst på självbetjäning, men ett komplement är den nya Servicejouren som tar emot och svarar på e-post. I framtiden är det tänkt att den också skall kunna ta emot telefonförfrågningar.

I april 1999 laddades hela 560 000 blanketter eller instruktioner ned så att personen kunde skriva ut den på sin skrivare. Bara 16 000 skickades med post från myndigheten.

Helt elektronisk ärendehantering vid Tullverket

Ett omfattande kvalitetsarbete vid Tullverket, där näringslivet också deltar, syftar till att informationen inom tulldatasystemet skall utnyttjas än mer effektivt. Nya arbetsmetoder innebär att man använder informationen i systemet till riskanalyser. Ju mer information som finns om ett företag och dess handel desto fler kvalitetssäkrade rutiner går att genomföra vilket ger en effektivare klarering.

Tullverket har målsättningen att senast år 2005 nå en helt elektronisk ärendehantering. Under 1999 beräknas att 4,5 miljoner deklarationer kommer att behandlas i tulldatasystemet. I systemet expedieras 80 procent helt papperslöst och 50 procent av det totala antalet kan behandlas utan kontroll. Målsättningen att nå en helt elektronisk ärendehantering är helt beroende av tillförlitligheten i informationen som finns lagrad i tulldatasystemet.

Ett datoriserat folk

En elektronisk förvaltning kan bara byggas upp om tjänsterna efterfrågas. En förutsättning för detta är att medborgare och företag har tillgång till dator och Internet.

Andelen datoranvändare har ökat kraftigt i Sverige sedan 1995. Över 3,8 miljoner personer hade år 1998 en dator antingen hemma, på arbetet eller i skolan, vilket motsvarar över 70 procent av den vuxna befolkningen. Det är en ökning med mer än 10 procentenheter under treårsperioden. Två tredjedelar hade tillgång till persondator på arbetet mot drygt hälften år 1995. Det är framför allt andelen som har hemdatorer som stigit kraftigt under perioden. På tre år ökade den med hela 24 procentenheter. År 1998 hade över hälften av den vuxna befolkningen en dator hemma.

Mer än hälften har tillgång till Internet

Mer än hälften av Sveriges befolkning i åldern 18-64 år hade i maj 1998 tillgång till Internet på arbetet och/eller i bostaden.

De uppgifter som i dag finns pekar mot en fortsatt ökning för Internet. Antalet som använder nätet i åldrarna mellan 12 och 79 år uppgick till 3,5 miljoner år 1999, en ökning med nästan en miljon, eller 40 procent, jämfört med i maj året innan.

10.4 Anpassningen till år 2000

Risken för allvarliga störningar är liten

Enligt förordningen (1997:30) om översyn av statliga myndigheters informationssystem inför år 2000 skulle anpassningen av system av väsentlig betydelse för statlig verksamhet vara avslutad senast den 1 juni 1999. Knappt hälften av de 108 myndigheter, som följts upp av Statskontoret, klarade detta krav. Av dem som inte var färdiga vid denna tidpunkt återstod ett mer omfattande arbete vid ett tiotal myndigheter. I ett par fall var marginalerna mellan den i juni beräknade färdigtidpunkten och årsskiftet mycket knappa.

Flera myndigheter har alltså råkat ut för förseningar i anpassningsarbetet. Störst senareläggning redovisade de myndigheter som arbetade med att utveckla helt nya system som ersättning för befintliga. I många fall hade man, för säkerhets skull, parallellt även påbörjat en anpassning av de gamla systemen.

Samtliga myndigheter bedömde dock i juni 1999 att anpassningen av de verksamhetskritiska systemen skulle hinna fullföljas i tid före årsskiftet. System som är av betydelse för den enskildes försörjning eller grundläggande välfärd hade prioriterats högt och arbetet med dessa var redan avslutat. Risken för störningar som medför allvarliga konsekvenser för allmänheten i samband med millennieskiftet borde därmed vara liten enligt Statskontorets bedömning.

Kostnad – upp till två miljarder

Anpassningsarbetet har involverat merparten av myndigheternas IT-personal och annan utveckling har fått stå tillbaka eller dragits ned. Sammantaget räknade de myndigheter som följts upp av Statskontoret med en kostnad för år 2000-anpassningen på 1,6 miljarder kronor. Vissa myndigheter påpekade dock vid uppföljningen att den summa de uppgivit även omfattar kost-

nader för investeringar och uppgraderingar som med största sannolikhet ändå skulle ha genomförts. På grund av svårigheterna att isolera effekterna av millennieskiftet från annat har andra myndigheter helt avstått från att uppskatta kostnaderna.

Anpassningsarbetet innehåller också inslag som innebär positiva effekter. Mest uppenbart är att nödvändiga byten till år 2000-säkrade standardssystem och utrustningar också resulterat i modernare tekniska lösningar och i att ny funktionalitet och ökad kapacitet tillförts myndigheterna.

Särskilda regeringsuppdrag

Myndigheter med tillsynsansvar skall för regeringen redovisa en bedömning av anpassningsarbetet inom sitt område. När det gäller de viktigaste samhällsfunktionerna har dessutom ett antal myndigheter fått särskilda regeringsuppdrag att bedöma risker och föreslå åtgärder. Dessa myndigheter har ofta tagit egna initiativ till erfarenhetsutbyte, anordnande av seminarier och utveckling av gemensamma informationsstrategier.

Regeringens bedömning: Statskontorets rapport är ett viktigt underlag för bedömningen av konsekvenserna av de förändringar som har genomförts i statsförvaltningen. Regeringen avser att fortsätta att se över myndighetsstrukturerna. Bland annat bör antalet nämndmyndigheter minska. Nämnd- och småmyndigheter har svårt att möta de krav som regeringen har anledning att ställa på en myndighets förmåga att tillämpa de för statsförvaltningen gemensamma regelverken. Få anställda ger också en sårbar organisation. När så är möjligt bör särskilda beslutsfunktioner inom vanliga förvaltningsmyndigheter användas i stället för nämndmyndighetsformen. Regeringen kommer att lägga större vikt vid att de verksamhetsmässiga konsekvenserna av strukturförändringarna följs upp och analyseras. Det fortsatta effektiviseringsarbetet kommer i första hand att inriktas mot att mer systematiskt pröva det statliga åtagandet. De uppgifter som är artfrämmande för staten bör avvecklas eller överlåtas till annan huvudman. Regeringens förvaltningspolitiska arbete syftar till att förbättra kvaliteten i den statliga förvaltningen bl. a. genom en förstärkt styrning och ledning av förvaltningen. Inriktningen är också att höja de statsanställdas kompetens och etik samt att utnyttja informa-

tionstekniken för att öka kvalitet och tillgänglighet.

Regeringens slutsats

Statskontorets rapport visar att statsförvaltningen utvecklas i enlighet med de av riksdagen och regeringen fastlagda riktlinjerna. Inte minst blir detta tydligt inom IT-området. De krav som regeringen har ställt på myndigheterna, nämligen att de skall vara föregångare inom IT-utvecklingen, har fått genomslag i förvaltningen.

2000-talet ställer emellertid staten och därmed den statliga förvaltningen inför ökade krav. En fortsatt stram finanspolitik i kombination med ökade krav hos medborgarna på offentliga tjänster av hög kvalitet utgör en utmaning som sätter ramarna för det fortsatta utvecklingsarbetet. En annan utmaning är den tilltagande internationaliseringen av företagande, handel och politiska beslut, som placerar det viktiga i att ha en god förvaltning i ett nytt sammanhang.

Myndigheter som har förmågan att vara snabba, handlingskraftiga, lättillgängliga, öppna och korrekta samt arbetar med enkla och begripliga regler spelar en viktig roll för såväl svenska företags internationella konkurrenskraft som för att locka utländska investeringar till Sverige. Myndigheter har således en viktig roll att spela i regeringens arbete med att skapa bättre villkor och förutsättningar för småföretagens tillväxt.

Regeringen har i enlighet med propositionen En statlig förvaltning i medborgarnas tjänst (prop. 1997/98:136, bet. 1997/98:KU31, rskr. 1997/98:294) inlett genomförandet av ett flerårigt handlingsprogram som syftar till förbättra kvaliteten i den statliga förvaltningen genom att förstärka styrningen och ledningen av förvaltningen, höja de statsanställdas kompetens och etiska förhållningssätt samt förbättra servicen till medborgarna.

Centralt för regeringen i detta arbete är att förvaltningen skall genomsyras av sitt medborgaruppdrag vilket bl.a. innebär myndigheter som förmår anpassa tillhandahållandet av sina tjänster till medborgarnas olika behov och förutsättningar. Ett av de främsta redskapen för att uppnå detta är informationstekniken. Informationstekniken skall användas för att förenkla och förbättra enskilda individers och företags kontakter med myndigheterna både i fråga om deltagan-

de/delaktighet och ärendehantering, för att skapa bättre förutsättningar för insyn och kontroll, för att öka kunskapen om statlig verksamhet samt för att effektivisera samverkan mellan myndigheterna. En webbplats med information anpassad till medborgarens olika livssituationer och händelser genom portalen SverigeDirekt skall underlätta kontakterna med förvaltningen.

Särskilda uppdrag har getts i regleringsbrevet till myndigheter med omfattande företagskontakter att förkorta handläggningstider och förbättra öppettider och information. Uppföljning kommer att ske genom särskilda kundundersökningar och återrapportering i myndigheternas årsredovisning.

Chefsförsörjningen är av vital betydelse för statsförvaltningen och bör i ökad grad uppmärksammas på alla nivåer inom förvaltningen. Stor omsorg bör ägnas åt en kvalificerad beredningsprocess inför utnämningar och åt balans i rekryteringarna.

Regeringen ser mot bakgrund av utnämningens ökade betydelse i dagens statsförvaltning löpande över sin chefpolicy och riktlinjer för beredningsprocessen. Särskild uppmärksamhet ägnas åt att bredda rekryteringsbasen. Arbetet med att öka antalet kvinnliga myndighetschefer kommer att intensifieras ytterligare.

Att stödja och stimulera systematiskt kvalitetsarbete och benchmarking på myndigheterna är en annan viktig del i regeringens förvaltningspolitiska arbete, och där den sedan årsskiftet nyinrättade myndigheten Statens kvalitets- och kompetensråd spelar en viktig roll.

Vad gäller arbetet med IT-omställningen inför år 2000 går det nu in i en slutfas. Omfattande åtgärder har vidtagits för att den statliga verksamheten och viktiga samhällsfunktioner inte skall drabbas av några allvarigare störningar. Arbetet intensifieras inom områden som ännu inte är klara och ytterligare kontroller genomförs under hösten. En utvärdering av omställningsarbetet kommer att genomföras för att dra lärdomar inför framtiden.

Utdrag ur protokoll
vid regeringssammanträde den 9 september
1999

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och
statsråden Freivalds, Ringholm, Winberg, Ulvskog, Messing,
Sahlin, von Sydow, Klingvall, Pagrotsky, Östros,
Wärnersson, Engqvist, Rosengren, Larsson, Lejon, Lövdén

Föredragande: statsråden Ringholm, Freivalds, Winberg,
Ulvskog, Messing, Sahlin, von Sydow, Klingvall, Pagrotsky,
Östros, Wärnersson, Engqvist, Rosengren, Larsson, Lejon,
Lövdén

Regeringen beslutar proposition 1999/2000:1